

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**Covid 19 Sürecinde Hızlı Dijitalleşme Doğrultusunda
Eğitimcilerin Yaşadıkları Siber Zorbalığın İncelenmesi**

Yüksek Lisans Tezi

Büşra Nur Denizli

Mayıs 2023

İSTANBUL MEDENİYET ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM YÖNETİMİ ANABİLİM DALI

**Covid 19 Sürecinde Hızlı Dijitalleşme Doğrultusunda
Eğitimcilerin Yaşadıkları Siber Zorbalığın İncelenmesi**

Yüksek Lisans Tezi

Büşra Nur Denizli

Danışman

Dr. Öğr. Üyesi Serkan Uçan

Mayıs 2023

TEZ JÜRİSİ ONAYI

Büşra Nur Denizli tarafından hazırlanan “Covid 19 Sürecinde Hızlı Dijitalleşme Doğrultusunda Eğitimcilerin Yaşadıkları Siber Zorbalığın İncelenmesi” başlıklı bu Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı’nda hazırlanmış ve jürimiz tarafından kabul edilmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

İMZA

Tez Danışmanı:

Dr. Öğr. Üyesi Serkan Uçan
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Üyeler:

Prof. Dr. Mustafa Özmusul
Harran Üniversitesi

Doç.Dr. Özcan Erkan Akgün
İstanbul Medeniyet Üniversitesi

Tez Savunma Tarihi: 23/ 05 / 2023

BEYANLAR

Yazım ve Kaynak Gösterme Kılavuzu Beyanı

Danışmanlığımda yazılan bu tezin APA 7 yazım ve kaynak gösterme kılavuzunda belirtilen kurallara uygun olarak yapılandırıldığı ve bu kılavuzun APA 7 kaynak gösterme standartlarının bu tezde tutarlı olarak uygulandığı tarafımdan incelenerek teyit edilmiştir.

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Serkan Uçan

Etik İlkelerine Sadakat Beyanı

Hazırladığım bu tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu, akademik ve etik kuralları gözeterek çalıştığımı ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

İmza

Büşra Nur Denizli

ÖZET

Covid 19 Sürecinde Hızlı Dijitalleşme Doğrultusunda Eğitimcilerin Yaşadıkları Siber Zorbalığın İncelenmesi

Denizli, Büşra Nur

Yüksek Lisans Tezi, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalı

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Serkan Uçan

Mayıs 2023

Geçmişten günümüze eğitimciler sosyal yaşam içerisinde aktif rol oynamaktadırlar. Okul içerisinde bulunan okul müdürleri, müdür yardımcıları öğretmenler ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik birimi eğitimci konumdadır. Eğitimciler okullardaki zorbalıkları engellemek isterken teknolojinin hızlı gelişimiyle siber zorbalıklarla karşılaşmışlardır. Uzun süre çevrimiçi platformlarda bulunmak siber zorbalıkların ortaya çıkmasını sağlayabilir. Covid 19 sürecinde eğitimciler çevrimiçi platformlarda zorunlu olarak yer almışlardır.

Bu çalışma Covid 19 salgını sürecinde hızlı dijitalleşme ile eğitimcilerin ve meslektaşların yaşayabilecekleri siber zorbalıkların keşfedilmesi amaçlanarak hazırlanmıştır. Araştırmamız sabit karma yöntem ile oluşturulmuştur. Açıklayıcı ardışık desen yapısıyla çalışmamız yürütülmüştür. Çalışmamızda nicel verileri nitel veriler ile zenginleştirmek amacıyla açıklayıcı ardışık desen tercih edilmiştir. Çalışmanın amacına yönelik daha zengin içerik sunmak için çalışma kapsamında; özel kurum ve devlet kurumlarındaki eğitimciler, anaokulu, ilkokul, ortaokul ve lisedeki eğitimciler araştırmaya katılmıştır. Çalışmamıza 488 eğitimci katılmıştır. Katılımcılar 398 öğretmen, 18 PDR, 33 müdür ve 39 müdür yardımcısıdır. Eğitimcilerin 6 tanesi gönüllü olarak görüşmeye katılmıştır. Araştırmanın amacına yönelik olarak eğitimcilerin ve meslektaşlarının maruz kaldıkları siber zorbalıklar, siber zorbalıklarla başa çıkma yöntemleri ve maruz kaldıkları bu siber zorbalıkların iyi oluşlarını nasıl etkilediği analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda, eğitimcilerin Covid 19 döneminde siber zorbalığa maruz kaldığı tespit edilmiştir. Eğitimcilerin kimliği belirsiz kişiler, öğrenciler, veliler ve okul müdürleri tarafından siber zorbalığa uğradığına ulaşılmıştır. Eğitimcilerin bazıları mesleklerini bırakmayı düşündüklerini ifade etmişlerdir. Okul müdürleri tarafından eğitimcilerin siber zorbalığa uğraması üzücü bir sonuçtur. Eğitim kurumlarında siber zorbalık ve ğretmen iyi oluşu konusunda yeterli farkındalığa sahip olunmadığı söylenebilir. Araştırmanın sonunda sunulan önerilerin gelecek araştırmalara ve araştırmacılara katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Siber Zorbalık, Covid-19, Acil Uzaktan Eğitim, İyi-oluş hali, ğretmen

ABSTRACT

Examining Cyberbullying Experienced by Educators in the Context of Rapid Digitalization during the Covid-19 Era

Denizli, Büşra Nur

Master's Thesis, Department of Educational Management

Supervisor: Assistant Professor Serkan Uçan

May 2023

Throughout history, educators have played an active role in social life. School administrators, deputy directors, teachers, and guidance counselors are all educators within the school system. While educators aim to prevent bullying within schools, the rapid development of technology has introduced them to the issue of cyberbullying. Spending extended periods on online platforms can lead to the emergence of cyberbullying. During the Covid-19 process, educators have been required to be present on online platforms.

During the Covid-19 pandemic, educators were forced to participate in online platforms. This study aims to investigate the potential occurrences of cyberbullying among educators and their colleagues during the fast-paced digitization brought on by the Covid-19 pandemic. Our study was conducted using a mixed-methods approach with an explanatory sequential design structure. To enrich the quantitative data, an explanatory sequential design was preferred. In order to provide more comprehensive content for the study's purpose, educators from private and public institutions, including kindergarten, primary, secondary, and high school educators, were included. A total of 488 educators participated in our study, including 398 teachers, 18 guidance counselors, 33 administrators, and 39 assistant administrators. Six educators voluntarily participated in the interviews. The aim of the study was to analyze the cyberbullying experiences of educators and colleagues, coping mechanisms, and how cyberbullying affects their well-being. The study revealed that educators

were exposed to cyberbullying during the Covid-19 pandemic. Educators were victimized by unidentified individuals, students, parents, and school administrators.

Some educators considered leaving their profession due to cyberbullying. The fact that school administrators subjected educators to cyberbullying is a distressing result. It can be said that there is insufficient awareness about cyberbullying and teacher well-being in educational institutions. The suggestions offered in the conclusion of the study are aimed at adding to the body of knowledge and supporting future researchers.

Keywords: Cyberbullying, Covid-19, Emergency Remote Education, Well-being, Teacher well-being

TEŞEKKÜR

Çalışmanın her aşamasında engin akademik bilgisini ve tecrübelerini paylaşan, yazım aşamasında cesaretlendiren, araştırmacının nasıl olunduğunu öğreten, uzun toplantılar ile fedakârlıklarını sunan, desteğini her zaman hissettiren ve motive eden saygıdeğer tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Serkan Uçan'a; danışmanım ile tanışmamı ve araştırmacı kimliği kazanmamı sağlayan kıymetli hocam Dr. Öğr. Üyesi Murat Bülbül'e; tüm yoğun çalışma temposuna rağmen desteklerini esirgemeyen saygıdeğer hocam Doç. Dr. İbrahim Hakan Karataş'a; yazım kurallarını kontrol eden kıymetli arkadaşım Mihriban Kozuva'ya; tez yazım sürecinde fikir alışverişi yaptığım arkadaşım Elif Nur Çonak'a; yazım sürecinde yaşadığım stres ile başa çıkmamda yardımcı olan aile bireylerime ve dostlarıma; sürekli cesaretlendiren eşime; sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	III
ABSTRACT	V
TEŞEKKÜR	VII
İÇİNDEKİLER	VIII
TABLolar LİSTESİ	XI
ŞEKİLLER TABLOSU	XVI
BÖLÜM I: GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Araştırmacının Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi.....	5
1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları	6
1.5. Tanımlar	7
BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
2.1. Siber Zorbalık	8
2.1.1. Siber Zorbalık Çeşitleri ve Araçları	9
2.2. Eğitim Ortamlarında Siber Zorbalık	14
2.2.1. Öğrenciler Arasında Siber Zorbalığın Yaygınlığı	17
2.2.2. Siber Zorbalığın Öğrencilere Etkisi	18
2.2.3. Siber Zorbalığın Müdahale Çalışmaları	20
2.2.4. Müdahale Çalışmalarında Eğitimcilerin Etkinliği.....	21
2.2.5. Eğitimcilere Yönelik Siber Zorbalıklar	22
2.2.6. Siber Zorbalığın Eğitimcilere Etkisi	24
3. Covid 19 Sürecinde Gerçekleşen Siber Zorbalıklar	25
3.1. Covid 19.....	25
3.2. Covid 19 Eğitim Ortamlarının Farklılaşması.....	26
3.3. Covid 19 ve Siber Zorbalık.....	30
4. Öğretmenlik Mesleği	34
4.1. Öğretmenlerin İyi Olma Hali	35
4.1.2. Okul Aidiyeti.....	36
4.1.1. (Öğretim)Öz Yeterlilik.....	39
SONUÇ.....	41
BÖLÜM III: YÖNTEM.....	43
3.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni	43

3.2. Araştırma Grubu	43
3.3. Veri Toplama Araçları	46
3.3.1. Eğitimci Siber Zorba Anketi	47
3.3.2. Öğretmen İyi Oluş Anketi	48
3.4. Verilerin Analizi	51
3.4.1. Araştırmacının Rolü	54
BÖLÜM IV: BULGULAR.....	56
4.1. Eğitimcilerin Uğradıkları Siber Zorbalıklar “Nasıl Gerçekleşti” Araştırma Sorusunun Bulguları ve Yorumları.....	56
4.1.2. Covid 19 Öncesi Eğitimcilerin Zorbalığa Maruz Kalma Türlerinin Analizi	56
4.1.3. Covid 19 Öncesi Eğitimcilerin Meslektaşlarının Maruz Kaldığı Siber Zorbalık Türlerinin Analizi.....	64
4.1.4. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin İnternet veya Diğer Dijital Platformlar Aracılığıyla Uğradıkları Siber Zorbalıkların Türü.....	71
4.1.6. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Meslektaşlarının İnternet veya Diğer Dijital Platformlar Aracılığıyla Uğradıkları Siber Zorbalığın Türü.....	88
4.2. Eğitimciler Uğradıkları Siber Zorbalıklardan “Nasıl Başa Çıktılar?” Araştırma Sorusunun Bulguları ve Yorumları.....	103
4.2.1. Eğitimcilerin Covid 19 Sürecinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yönteminin Analizi.....	104
4.2.2. Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Sürecinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yönteminin Analizi.....	114
4.3. Eğitimciler Uğradıkları Siber Zorbalıklar Karşısında “İyi Oluş Açısından Nasıl Etkilendiler” Araştırma Sorusunun Bulguları ve Yorumları.....	126
4.4. Araştırmanın Alt Amaçlarına Yönelik Yapılan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu ve Açık Uçlu Soruların Bulguları ve Yorumları	128
4.4.1. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Uğradığı Siber Zorbalıklar “Nasıl Gerçekleşti” Temasını Destekleyen Nicel Bulgular	128
4.4.1.1. Covid 19 Sürecinde Eğitimciler Siber Zorbalıklardan “Nasıl Başa Çıktılar?” Temasını Destekleyen Nicel Bulgular	130
4.4.1.2. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Uğradığı Siber Zorbalıklardan “Neler Hissettiler?” Temasını Destekleyen Nicel Bulgular	131
4.4.2. Covid 19 Sürecinde Meslektaşları Zorbalığa Uğrayan Eğitimcilerden Ulaşılan Bulgular ve Yorumlar	134
4.4.2.1. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Meslektaşları Siber Zorbalıklardan “Nasıl Başa Çıktılar?” Temasını Destekleyen Nicel Bulgular.....	136
4.4.2.2. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Meslektaşları Uğradığı Siber Zorbalıklardan “Neler Hissettiler?” Temasını Destekleyen Nicel Bulgular.....	137
BÖLÜM V: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	140

5.Tartışma ve Sonuç	140
5.1. Covid 19 Öncesi ve Sürecinde Eğitimcilerin Yaşadıkları veya Tanık Oldukları Siber Zorbalıklar “Nasıl Gerçekleşti?” Soruna Ait Sonuçlar	140
5.1.2. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Yaşadıkları veya Tanık Oldukları Siber Zorbalıklardan “Nasıl Başa Çıktılar?” Soruna Ait Sonuçlar	142
5.1.3. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Yaşadıkları veya Tanık Oldukları Siber Zorbalıklardan “Neler Hissettiler?” ve “İyi Oluş Açısından Nasıl Etkilendiler” Soruna Ait Sonuçlar	144
5.2.Öneriler	147
5.2.1. Uzmanlara Yönelik Öneriler	147
5.2.2. Okul Yöneticilerine Yönelik Öneriler	147
5.2.3. Sınırlılıklar ve İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler	148
KAYNAKÇA	150
EKLER	172
Ek 1: Anket Soruları	172
Ek 2: Görüşme Soruları	174
Ek 3: Etik Kurul Onayı	175

TABLÖLER LİSTESİ

Tablo 1. Eğitimcilerin Özellikleri	44
Tablo 2. Görüşmeye Katılan Eğitimcilerin Özellikleri	45
Tablo 3. Açık Uçlu Sorulara Katılan Eğitimcilerin Özellikleri	46
Tablo 4. Açık Uçlu Sorulara Katılan Eğitimcilerin Meslektaşlarının Özellikleri.....	46
Tablo 5. Açıklayıcı Faktör Analizi.....	49
Tablo 6. Doğrulamalı Faktör Analizi	50
Tablo 7. Madde Analizi.....	51
Tablo 8. Araştırma Analizleri.....	52
Tablo 9. Eğitimcilerin Covid 19 Öncesi ve Covid 19 Sırasında Siber Zorbalığı Uğrama Durumu.....	56
Tablo 10. Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Fiziksel Zorbalığa Maruz Kalma Durumu ..	57
Tablo 11. Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Sözel Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	58
Tablo 12. Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Duygusal Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	59
Tablo 13. Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Sosyal Dışlanmaya Maruz Kalma Durumu.	60
Tablo 14. Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Cinsel Zorbalığa Maruz Kalma Durumu.....	61
Tablo 15. Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	62
Tablo 16. Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Birden Fazla Zorbalığa Maruz Kalma Durumu.....	62
Tablo 17. Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Uğradığı Zorbalıkların Kimler Tarafından Gerçekleştirildi	63
Tablo 18. Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Fiziksel Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	65
Tablo 19. Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Sözel Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	66
Tablo 20. Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Duygusal Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	66
Tablo 21. Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Sosyal Dışlanmaya Maruz Kalma Durumu	67
Tablo 22. Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Cinsel Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	68
Tablo 23. Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Birden Fazla Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	69

Tablo 24. Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Birden Fazla Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	70
Tablo 25. Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Zorbalığa Uğradığını Belirten Eğitimcilerin Meslektaşlarına Olan Zorbalığın Kimler Tarafından Gerçekleştirildiği	70
Tablo 26. Covid 19 Sürecinde İnternet veya Diğer Dijital Platformlar Aracılığıyla Siber Zorbalığa Uğradıklarını Belirten Katılımcıların Zorbalık Türü	71
Tablo 27. “Tarafınıza Saldırgan veya Güvenliğinizi Tehdit Eden Mesajların Gönderilmesi” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	72
Tablo 28. “Tarafınıza Saldırgan veya Güvenliğinizi Tehdit Eden Mesajların Gönderilmesi” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu”	73
Tablo 29. “Hakkınızda Nefret İçerikli, Doğru Olmayan, Saygınlığınızı Azaltıcı, Onur Kırıcı veya Başkalarıyla İlişkilerinizi Yıpratıcı Paylaşımların Herkese Açık Olarak Yapılması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	74
Tablo 30. “Tarafınıza Müstehcen Mesaj, Resim veya Videoların Gönderilmesi” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	75
Tablo 31. “Online Ders İşlerken Başkaları Tarafından Müstehcen Mesaj, Resim veya Videoların Paylaşılması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	76
Tablo 32. “Sizinle İlgili Gizli Bir Şekilde Kaydedilen Resim, Ses veya Videoların Yayınlanması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	77
Tablo 33. “Kimliği Belirsiz Kişiler Tarafından Adınıza Dijital Platformlarda Hesap Açılarak ya da Web Sitesi Oluşturularak Nefret İçerikli, Doğru Olmayan, Saygınlığınızı Azaltıcı, Onur Kırıcı veya Başkalarıyla İlişkilerinizi Yıpratıcı Paylaşımların Yapılması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	78
Tablo 34. “Bşkaları Tarafından Yapılan Paylaşımlarda veya Oluşturulan Gruplardan Kasıtlı Olarak Dışlanmanız” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	79
Tablo 35. “Çevrimiçi Hesaplarınızın Ele Geçirilerek Adınıza Uygun Olmayanı” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	80
Tablo 36. Covid 19 Sürecinde Katılımcıların İnternet veya Diğer Dijital Platformlar Aracılığıyla Birden Fazla Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	81
Tablo 37. Siber Zorbalığın Kimin Tarafından Gerçekleştirildiği	83
Tablo 38. Siber Zorbalığın Hangi Sıklıkla Gerçekleştiği	83
Tablo 39. Covid-19 Sürecinde Katılımcıların Uğradığı Zorbalık Türlerinin Zorbalığın Gerçekleştiği Dijital Platformların İncelenmesi	85

Tablo 40. Eğitimcilerin Cinsiyetlerine, Çalışılan Kurum Türü, Okul Seviyesine, Çalıştığı Kurumdaki Görevi ve Hizmet Yılına Göre Uğradığı Siber Zorbalığın Sıklığı ve Süresinin İncelenmesi	87
Tablo 41. Eğitimcilerin Covid 19 Sürecinde İnternet veya Diğer Dijital Platformlar Aracılığıyla Herhangi Bir Meslektaşının Uğradı Siber Zorbalık Türü	88
Tablo 42. Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınıza Saygısız, Nezaketsiz, İncitici veya Aşağılayıcı Mesajların Gönderilmesi” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu.....	89
Tablo 43. Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınıza Saldırgan veya Güvenliğini Tehdit Eden Mesajların Gönderilmesi” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu.....	90
Tablo 44. Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınız Hakkında Nefret İçerikli, Doğru Olmayan, Saygınlığını Azaltıcı, Onur Kırıcı veya Başkalarıyla İlişkilerini Yıpratıcı Paylaşımların Herkese Açık Olarak Yapılması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	91
Tablo 45. Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınıza Müstehcen Mesaj, Resim veya Videoların Gönderilmesi” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu.....	92
Tablo 46. Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınız Online Ders İşlerken Başkaları Tarafından Müstehcen Mesaj, Resim veya Videoların Paylaşılması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	93
Tablo 47. Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınız ile İlgili Gizli Bir Şekilde Kaydedilen Resim, Ses veya Videoların Yayınlanması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	94
Tablo 48. Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Başkaları Tarafından Yapılan Paylaşımlarda veya Oluşturulan Gruplardan Meslektaşınız Kasıtlı Olarak Dışlanması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	95
Tablo 49. Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınızın Çevrimiçi Hesapları Ele Geçirilerek Meslektaşınız Adına Uygun Olmayan Paylaşımların Yapılması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu	96
Tablo 50. Eğitimcilerin Meslektaşlarının Birden Fazla Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu.....	97
Tablo 51. Meslektaşlarına Siber Zorbalığın Kimin Tarafından Gerçekleştirildiği	99
Tablo 52. Meslektaşlarına Siber Zorbalığın Hangi Sıklıkla Gerçekleştiği	99

Tablo 53. Covid 19 Sürecinde Meslektaşlarının Uğradığı Zorbalık Türlerinin Zorbalığın Gerçekleştiği Dijital Platformların İncelenmesi.....	101
Tablo 54. Eğitimcilerin Cinsiyetlerine, Çalışılan Kurum Türü, Okul Seviyesine ve Hizmet Yılına Göre Meslektaşlarının Uğradığı Siber Zorbalığın Sıklığının ve Süresinin İncelenmesi.....	103
Tablo 55. Eğitimcilerin Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemleri	104
Tablo 56. “Hiçbir Şey Yapmama (Göz Ardı Etmek)” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu	105
Tablo 57. “Kimse ile Durumu Paylaşmama” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu.....	105
Tablo 58. “Arkadaşınız ile Durumu Paylaşma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu.....	106
Tablo 59. “Aileniz ile Durumu Paylaşma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu.....	108
Tablo 60. “Okul Yönetimi ile Durumu Paylaşma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu.....	108
Tablo 61. “Siber Zorbaya Karşılık Verip Bu Durumu Sonlandırmasını İsteme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu	109
Tablo 62. “Siber Zorbaya Karşılık Verip Kolluk Kuvvetleri ile Tehdit Etme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu	110
Tablo 63. “Siber Zorbayı Sosyal Hesaplardan ve Mesaj Uygulamalarından Engelleme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu	111
Tablo 64. “Sosyal Hesaplarınızı Silme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu.....	112
Tablo 65. “Sosyal Hesaplarınızı Kısa Süreliğine Kapatma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu	113
Tablo 66. Siber Zorbalıkla Birden Fazla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu	114
Tablo 67. Meslektaşlarının Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemleri	115
Tablo 68. Meslektaşlarının “Hiçbir Şey Yapmama (Göz ardı etmek)” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu.....	116
Tablo 69. Meslektaşlarının “Kimse ile Durumu Paylaşmama” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu	116
Tablo 70. Meslektaşlarının “Arkadaşları ile Durumu Paylaşma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu	117

Tablo 71. Meslektaşlarının “Ailesi ile Durumu Paylaşma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu	118
Tablo 72. Meslektaşlarının “Okul Yönetimi ile Durumu Paylaşma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu.....	119
Tablo 73. Meslektaşlarının “Siber Zorbaya Karşılık Verip Bu Durumu Sonlandırmasını İsteme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu.....	120
Tablo 74. Meslektaşlarının “Siber Zorbaya Karşılık Verip Kolluk Kuvvetleri ile Tehdit Etme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu.....	121
Tablo 75. Meslektaşlarının “Siber Zorbayı Sosyal Hesaplardan ve Mesaj Uygulamalarından Engelleme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu.....	122
Tablo 76. Meslektaşlarının “Telefon Numarasını Değiştirme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu	123
Tablo 77. Meslektaşlarının “Sosyal hesaplarını silme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu	124
Tablo 78. Meslektaşlarının “Sosyal Hesaplarını Kısa Süreliğine Kapatma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu.....	124
Tablo 79. Meslektaşlarının Siber Zorbalıkla Birden Fazla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu.....	125
Tablo 80. Öğretmenlerin Siber Zorbalığa Uğrama Durumuna Göre İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler	127
Tablo 81. Öğretmenlerin İyi Oluş Düzeylerinin Siber Zorbalığa Göre ANOVA Sonuçları	128
Tablo 82. Birinci Temaya Ait Oluşan Kodlar (Eğitimci).....	129
Tablo 83. İkinci Temaya Ait Oluşan Kodlar (Eğitimci)	130
Tablo 84. Üçüncü Temaya Ait Oluşan Kodlar (Eğitimci)	131
Tablo 85. Birinci Temaya Ait Oluşan Kodlar (Meslektaş Zorbalığa Uğrayan Eğitimci)	134
Tablo 86. İkinci Temaya Ait Oluşan Kodlar (Meslektaş Zorbalığa Uğrayan Eğitimci)..	136
Tablo 87. Üçüncü Temaya Ait Oluşan Kodlar (Meslektaş Zorbalığa Uğrayan Eğitimci).	137

ŞEKİLLER TABLOSU

Şekil 1. Öğretmen Strateji Belgesi.....	35
Şekil 2. Covid-19 Öncesinde Çalıştığı Kurumda Herhangi Bir Zorbalığa Uğradığını Belirten Öğretmenlerin Uğradıkları Zorbalık Türü.....	57
Şekil 3. Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Çalıştığı Eğitim Kurumunda Herhangi Bir Zorbalığa Uğrayan Meslektaşının Uğradığı Zorbalık Türü	64
Şekil 4. Eğitimcilerin Covid 19 Sürecinde Siber Zorbalığa Uğradığı İnternet veya Dijital Platformlar.....	82

Şekil 5. Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Sürecinde Siber Zorbalığa Uğradığı

İnternet veya Dijital Platformlar 98

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

İnsanoğlu, sosyal yapısından kaynaklı bulunduğu çevrede sosyal egemenlik kurmak istemektedir (Psychology Today, 2022). Fakat sosyal becerilerden yoksun kişiler sosyal egemenliği kazanmak için yeteneklerini ve bilgilerini kullanmayarak zorbalık yoluyla elde edebilmektedirler (Psychology Today, 2022). Genellikle zorbalık ilk sosyalleşme ortamı olan okullarda gerçekleşmektedir. Zorbalık, güç dengesizliğinden ortaya çıkmaktadır (American Academy of Pediatrics, 2021). Zorbalık davranışları sözel, fiziksel ve duygusal olarak gerçekleşmektedir. Okul yıllarında akran zorbalığı olarak başlayan bu tür davranışlar zaman içinde form değiştirebilir (Gürhan, 2017). Teknolojik gelişmeler yeni zorbalık türünün oluşmasına imkân sağlamıştır. Siber zorbalığın yeni bir zorbalık türü olduğu söylenebilir.

Siber zorbalık, saldırganlık olarak kabul edilen davranışlarla eş görülmektedir (Kopecký ve Szotkowski, 2017; Olweus, 1993). Saldırganlık tek seferlik bir davranış olarak kabul edilirken, zorbalık tekrarlanan bir fenomendir (Kopecký ve Szotkowski, 2017; Olweus, 1993). Bu ayrım dikkate alınarak ilk kez 2003 yılında Bill Besley “<http://www.cyberbullying> web sitesini” oluşturulmasıyla siber zorbalık kavramı değer kazanmıştır (Bauman, 2014, s.2). Zaman içinde zorbalık tanımsal bir terim olarak “geleneksel” ve “siber” şeklinde ikiye ayrılmıştır (Bauman ve Bellmore, 2015). Siber zorbalığın tanımları incelendiğinde tanımsal bir tekrar görülmektedir. Siber zorbalığı geleneksel zorbalıktan ayıran kısım dijital araçların varlığıdır (Tokunaga, 2010). Yüz yüze zorbalıktan farklı özellikleri olan siber zorbalık, araştırmacılar ve eğitimciler için ciddi bir endişe kaynağıdır. Okulda zorbalık yapan öğrenciler sanal ortamda bu davranışlarını sürdürmektedir (Çetin ve diğerleri, 2011). Bu iki zorbalığın farklılıkları olduğu gibi benzerlikleri de vardır. Siber ortamda zorbalık, kolay ve hızlı erişebilme özelliği sergileyebilmektedir. Bu yüzden, siber zorbalık daha fazla kişileri yıpratabilme özelliğine sahiptir (Vaillancourt ve diğerleri, 2017).

Öğretmenlerin uğradığı siber zorbalıkların araştırılmasını eğitim alanında yeni bir gelişme olarak adlandırabiliriz. Zira, öğretmenlere yönelik siber zorbalığa ilişkin ilk çalışmalardan

biri, 2007'de Frankfurt'ta Eğitim ve Bilim kurulu tarafından yapılmıştır (GEW, 2008). K iv (2015), 2003-2013 yılları arasında Estonya'daki okullarda görev yapan yaklaşık 560  ğretmen ile öğretmenlere yönelik gerçekleşen siber zorbalıkları inceleyen bir çalışma yürütmüştür. 10 yıllık süre zarfında öğretmenlere yönelik zorbalığın 3 kat arttığı gözlemlenmektedir. Yaşanılan durum okul ortamında gerçekleşen olayları yansıtmaktadır. Öğretmenlerin siber zorbalığa u rayıp u gramadıklarına dair çok fazla çalışma vardır. Fakat bu çalışmalarda ulaşılan bilgilere göre öğretmenler öğrencileri tarafından zorbalığa uğramaktadır (Sheikh ve diğerleri, 2020).

Okullarda yaşanan siber zorbalık ve benzeri problemler çözülmeden beklenmedik bir şekilde Covid 19 krizi ortaya  ık ı , tüm dünyayı etkisi altına almıştır. Covid 19 krizi insan sağlığını tehdit ederek insanları mesafeli yaşama maruz bırakmıştır. Yetkililer salgın bilgilendirme platformundan “COVID-19,  lkemizde de ilk vakanın görüldüğü 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık  rg t  (DSÖ) tarafından pandemi ilan edilmiştir” duyurusunu yapmışlardır (Eren ve diğerleri, 2021 s.2; DW, 2021). Covid 19 yeni yaşam düzeninin kurulmasına sebep olmuş ve birçok yaşam faaliyeti  evrimi i ortamda ger ekle mek zorunda kalmıştır.

Eğitim kurumlarında yüz yüze gerçekleşen eğitim Covid 19 kısıtlamaları sebebiyle okullardan evlere ta ınmı tır. Eğitim ve öğretimin sekteye uğramaması için online diğital araçlara yönelim zorunlu hale gelmiştir (Koeze ve Popper, 2020). Diğital araçlar sayesinde okullarda yüz yüze gerçekleştirilen etkinlikler, toplantılar, mesleki gelişim programları, öğrencilerin akademik gelişim takibi online ortamda gerçekleşmiştir (Afounch ve diğerleri, 2020). Gerçekleşen krize yönelik çözüm yolu olarak geçilen acil uzaktan eğitim ile salgının sebep olduğ  eğitim aksaklığı telafi edilmeye çalışılmıştır. Çünkü salgın ile eğitim kurumları ve eğitimciler hızlı bir dönüşüm ile teknolojik gelişmeleri öğrenmeye  alı mı lardır (Korkmaz ve Toraman, 2020). Bu değişim tüm sınırlamalardan bağımsız olan internet aracılığıyla gerçekleşmiştir. Acil uzaktan eğitim eğitimcilerin yaklaşımlarını, yöntemlerini ve ders işleme tekniklerini farklıla tırmı tır. Online eğitim sürecine eğitimciler, öğrenciler ve aileleri birlikte uyum sağlamaya  alı mı lardır. “Acil uzaktan eğitim sürecinin beraberinde getirdiği değişimler ve gelişmeler doğrultusunda  ğretmenler EBA üzerinden öğrencileriyle ders içeriği paylaşma ve EBA aracılığıyla  devlendirmeler yapma etkinliklerinde bulunmuşlardır” (Altunel, 2020 s.1).

Acil uzaktan öğretim için EBA dışında sosyal medya platformlarından; Zoom, Edmodo, Microsoft Teams, Google Classroom ve Skype gibi dijital platformlar kullanan okullar olmuştur. Bu süreçte öğretmenler ve eğitim kurumları öğrencileri için büyük emek ve çaba göstermişlerdir. Öğretmenlerin veli ve öğrenci iletişimi acil uzaktan öğretim sürecinde dijitalleşmiştir. Salgın öncesi sosyal platformları etkin kullanmayan öğretmenler ve öğrenciler bile çevrimiçi iletişim deneyimi kazanmışlardır. Çevrimiçi iletişim eğitime bir yandan olumlu katkı sunarken, aynı zamanda siber zorbalıkların yaşanmasına ve çeşitli siber saldırıların gerçekleşmesine de ortam sağlamıştır (Ybarra ve Mitchell, 2004).

Çevrimiçi iletişimin, öğrencileri, öğretmenleri ve velileri farklı açılardan etkilediği söylenebilir. Acil uzaktan eğitimde yüz yüze iletişimdeki gerginlikler yaşanmayarak rahat bir tavır sergilenmesi muhtemeldir. Bu rahat tavırlar da siber zorbalığa davetiye çıkarır niteliktedir. Çünkü çevrimiçi iletişimde göz temasının olmaması ve empati kurmanın güçlüğü gibi eksiklikler göz önüne alındığında, siber zorbalar sebep oldukları zararın farkında olmayıp ve siber zorbalığa uğrayan kişiler bile zarar görüp görmediğini anlamadan duygusal bunalım yaşamaktadırlar (Lapidot-Lefler ve Dolev-Cohen, 2015). Siber zorbalığın oluşturabileceği duygusal yıpranmaların yanında salgın sürecinin getirdiği negatif duyguların da bu dönemi daha zorlu hale getirdiği söylenebilir. Salgın, insanların rutinlerini bozmakta ve bu nedenle kaygı ve korku hislerini ortaya çıkarmaktadır (Yetkiner, 2021; Xiao, 2020). Salgın döneminde hayatına son verme girişimlerine eğilim artmıştır (Mamun ve Griffiths, 2020).

Covid 19 sürecinin yol açtığı olumsuz duygulara ek evde mahsur kalma psikolojisi, teknik bilgi ve dijital araç eksikliği, sanal öğrenme kaynakları eksikliği gibi problemlerle eğitimciler baş başa kalmıştır. Yüz yüze destek sistemlerinden mahrum kalan öğretmenler bu süreçte psikolojik ve duygusal, sosyal ve pedagojik olarak yıpranmışlardır (Baltacı ve Ucan, 2022; Denden ve diğerleri, 2020). Covid 19 sebebiyle evden çalışma, ebeveynlik sorumluluğu ile çocuklarla ilgilenme süresi, maddi sıkıntılar, sosyal izolasyon ve hastalık gibi nedenler ile uğraşan eğitimciler psikolojik durumlara karşı savunmasız kalabilir. Özetle, salgın süreci kişilerin ruhsal olarak baskı altında tutulmasından kaynaklı (Van Bavel ve diğerleri, 2020), tüm çalışmaların online ortamda gerçekleşmesi muhtemel siber zorbalıklar sebebiyle öğretmenlerin iyi oluş halini etkileyebilir niteliktedir. Yapılan ampirik çalışmalar sonucunda okul aidiyeti ve öğretim öz yeterliliği öğretmenlerin iyi oluşlarını belirleyen önemli unsurlardır (Renshaw ve diğerleri, 2015). Renshaw ve

arkadaşları (2015); okul bağlılığını desteklenmiş hissetmek, öğretim öz yeterliliğini bireyin öğretirken çevreyi etkili şekilde benimseme ve öğretmen sevinci taşıma olarak tanımlamışlardır.

İngiltere’de Ekim 2019 (Covid 19 öncesi dönem) ve Nisan 2020 (vakaların en yüksek olduğu dönem) tarihleri baz alınarak öğretmenlerin iyi oluş hallerini ve mesleki kaygı düzeylerini inceleyen bir araştırma yapılmıştır. Warwick-Edinburgh iyi oluş ölçeğine göre öğretmenlerin iyi olma hallerinde bir değişiklik yoktur. Fakat öğretmenlere pandemi tecrübeleri direkt sorulduğunda ise ruhsal olarak olumsuz etkilendiklerini bildirmişlerdir. En başta deneyimli öğretmenlerin kaygılarının bu süreçte fazlaca yükseldiğini ve öğretmenliği bırakma ihtimallerinin arttığını söylemişlerdir (Allen ve diğerleri, 2020).

Öğretmenler sadece ders öğretimi ile yetinmeyip, bulunduğu çevreyi aydınlatan insanlardır. Eğitim-öğretim, süreci ve sonuçları farklı açılardan oluşan komplike bir örgüttür. Öğretmenin iyi oluş hali, öğretmenlik mesleğini severek yapan bir öğretmen bütüncül olarak eğitim-öğretim sürecindeki tüm paydaşları etkilemektir. Olumlu duygu ve düşünceye sahip olan öğretmenler, hem meslektaşları hem de öğrencileri ile sağlıklı bir ilişki kurarlar ve sosyal yaşamlarında pozitif bir tutum sergilerler. (Rebecca ve Andrew 2020; Collie ve diğerleri, 2016). Salgın sürecinde yaşanan mesafeli sosyal yaşamdan kaynaklı destek sistemlerinden uzak kalan öğretmenlerin eski sosyal bağlarının desteklenmesi önem arz etmektedir (Rebecca ve Andrew, 2020).

Covid 19 döneminde yapılan çalışmalarda öğretmenlerin uğradıkları siber zorbalıklar ve öğretmenlerin iyi olma halleri ayrı araştırma konusu olarak ele alınmıştır. Türkiye’de Covid 19 döneminde yapılan araştırmalarda eğitimcilerin siber zorbalığa uğrayıp uğramadığı veya tanık olup olmadığına dair çalışmalar alan yazıda mevcut değildir. Ek olarak eğer öğretmenler siber zorbalığa maruz kalır veya tanık olurlarsa Covid 19 sürecinin yanında siber zorbalık durumlarının getirdiği duygusal ve psikolojik baskı sonucu öğretmenlerin iyi oluş halinin nasıl etkilendiği bilinmemektedir.

1.2. Araştırmacının Amacı

Covid 19 sürecinde eğitimcilerin uğradıkları veya tanık oldukları siber zorbalıkların öğretmenlerin okul aidiyetini ve öz yeterliliklerini iyi olma hali kapsamında incelemek amaçlanmaktadır.

Temel amacımız doğrultusunda bu sorulara cevap aranacaktır:

1) Öğretmenler siber zorbalığa maruz kaldılar mı?

a) Siber zorbalık nasıl gerçekleşti?

2) Öğretmenler uğramış oldukları siber zorbalık (lar)la nasıl başa çıktılar?

3) Öğretmenler uğramış oldukları siber zorbalık (lar)dan nasıl etkilendiler?

a) Öğretmenler neler hissetti?

b) Siber zorbalığa uğrayan, meslektaşı uğrayan ve hiç uğramayan öğretmenler arasında okul aidiyetini ve öğretim öz yeterlilikleri açısından iyi-oluş düzeylerinde bir farklılık var mı?

1.3. Araştırmanın Önemi

Araştırmanın önemi “Herkes siber zorbalığın kurbanı olabilir” cümlesi ile yapılanmıştır (UNICEF, 2020). Covid 19 nedeniyle tüm eğitimciler hızlı bir dijitalleşmeye ayak uydurmak zorunda kalmıştır. Hızlı dijitalleşme ile online ortamda fazla vakit geçirme siber zorbalığın oluşmasına imkân tanıyabilir. Siber zorbalıklar kişilerde zihinsel, duygusal ve fiziksel rahatsızlıklara neden olabilmektedir (UNICEF, 2020). Siber zorbalığın olumsuz etkilerine ek salgın döneminin oluşturduğu olumsuz duyguların birleşiminin kritik bir durum oluşturabileceği söylenebilir. Salgın hastalık vücutta oluşturduğu rahatsızlıkların dışında, insan psikolojisini negatif yönde etkilemektedir (Huang ve Zhao, 2020). Eğitimciler online eğitim sürecinde bu iki negatif durum arasında kalabilirler. Eğitimciler iyi olma halinde bulunduklarında mesleki tatmine ulaşabilirler. Mutlu öğretmenlerin enerjisi eğitim ve öğretimde istedik hedeflere ulaşılmasını kolaylaştırabilir.

Çalışmamız ile ilk olarak eğitimcilerin salgın sürecinde uğradıkları siber zorbalıklar, meslektaşlarının uğradıkları siber zorbalıklar incelenmektedir. Çalışmaya katılan tüm eğitimcilerin iyi-oluş düzeylerini inceleyen kapsamlı bir çalışma amaçlanmaktadır. Bu tezin gelecekte yapılacak araştırmalara ufuk oluşturacağı düşünülmektedir. Araştırmanın sonunda elde edeceğimiz bulgular Covid 19 boyunca yaşanan durumları, öğretmenlerin karşılaştıkları problemleri, problemler karşısında baş etme yöntemlerini ve iyi oluş hallerini bize gösterecektir. Covid 19 virüsü sürekli varyant değiştirerek, pandeminin farklı boyutlarına neden olmaktadır. Yaşanan durumları engellemede geliştirilecek yöntemler

olası durumlarda daha sağlıklı strateji geliştirmemize imkân sağlayabilir. Yeniden eski düzene geçtiğimiz bu günlerde geçirilen dönemin oluşturduğu psikolojik yıpranmaları eğitim kurumları hem öğretmen hem de öğrenciler açısından iyileştirmelidir. Eğitim kurumlarının eksik kaldıkları alanların desteklenmesi gerektiği söylenebilir. Tezin son kısmında bulgular yardımıyla öneriler paylaşılmaktadır. Bu öneriler siber zorbalık yaşayan öğretmenlerin iyi olma hallerine nasıl katkı sağlayacağımızı gösteren rehber niteliği taşımaktadır. Özetle; öğretmenlerin yaşadıkları zor durumlar hakkında okul yöneticilerinin bilgi sahibi olması öğretmen refahını destekleyebilir. Bu nedenle araştırma büyük bir önem taşımaktadır.

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

Covid 19 sürecinde eğitimcilerin uğradıkları veya tanık oldukları siber zorbalıkları incelemeyi amaçlayan bu çalışmanın sınırlılıkları aşağıda belirtilmiştir:

- Araştırmanın evreni kolay örnekleme yöntemi ile oluşturulmuştur.
- Toplanan veriler katılım linkinin tüm eğitimciler ile sınırsız bir şekilde paylaşılmasıyla toplanmaya çalışılmıştır. Belirli bir okul ve belirli bir bölge hedeflenememiştir. Katılımcılar kendi doğal süreci içerisinde çalışmaya katılmışlardır.
- Katılımcılar kendi istekleri ile Türkiye'nin farklı bölgelerinden (İstanbul, Ankara, Şanlıurfa, Bursa, Adana, Diyarbakır, Van, Sakarya, Aydın, Kahramanmaraş, Mardin, Konya, Bitlis, Ağrı, Adıyaman, Malatya, Edirne, Muğla, Muş, Kayseri, Erzurum, Samsun, Sivas, Safranbolu, Samsun, Sakarya, Karabük, Tokat, Ordu, Yozgat, Gaziantep, Şırnak, Rize, Hatay, Kocaeli, Düzce) çalışmaya katılmayı isteyip online formu doldurmuşlardır.
- Veriler 2 Mayıs 2021 ile 29 Haziran 2021 tarihleri arasında toplanmıştır.
- Anket katılımcıları Covid 19 döneminde uzaktan eğitim veren eğitimcilerden oluşmaktadır.
- “Siber Zorbalık Eğitimci” anketi ve bu ankete katılan 6 gönüllü katılımcıyla yapılan görüşmelerden elde edilen veriler üzerinden analiz yapılmıştır.

1.5. Tanımlar

Siber Zorbalık: Dijital araçlar ile sürekli ve amaçlı olarak kişileri yıpratıcı zorbalık türüdür (Hinduja ve Patchin, 2014).

Covid 19: “COVID-19, SARS-CoV-2” adlı bulaşıcı bir enfeksiyondur (WHO, 2021).

Acil Uzaktan Eğitim: Acil uzaktan eğitim uzaktan eğitim gibi sistemli olmayan ve belirli süre içerisinde eğitim faaliyetlerin gerçekleşmesi için oluşturulan eğitim sistemidir (Hodges, Moore, Lockee, Trust, Bond, 2020)

Öğretmenlik: Madde 3- “Eğitim ve öğretim ile bununla ilgili yönetim görevlerini üzerine alan özel bir ihtisas mesleğidir. Öğretmenler bu görevlerini, Türk Millî Eğitiminin amaçları ve temel ilkeleri ile öğretmenlik mesleği etik ilkelerine uygun olarak ifa etmekle yükümlüdür” (Öğretmenlik Meslek Kanunu, 2022).

Öğretmen İyi Oluşu: Eğitimcilerin bilişsel, fiziksel, sosyal ve psikolojik olarak mutlu olmasıdır (OECD, 2020).

BÖLÜM II: KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Siber Zorbalık

Online dijital araçlar günlük aktivitelerimizi kolaylaştırarak hayatımızın tüm alanlarında yer almaktadır. Bu araçların varlığı ile kısa zamanda daha fazla verim elde edilmektedir. Fakat online dijital araçların kullanımının bir sonucu olan siber zorbalık göz ardı edilmemesi gereken bir konudur. Siber zorbalığın teknolojinin gelişmesiyle ortaya çıkan yeni bir zorbalık türü olduğu söylenebilir. Siber zorbalık, kendini rahatça savunamayan bir kişiye veya gruba yönelik yapılan kasıtlı, tekrarlanan eylemler olarak literatürde belirtilmiştir (Olweus, 1993). Güç dengesizliğinden kaynaklı gücün sistematik olarak kötüye kullanılması zorbalığı doğurmaktadır (Rigby, 1997). Geleneksel ve siber zorbalığın ayrımlarının zihinde tam yapılması için “zorbalık” kavramının tanımsal karşılıkları bilinmelidir.

“Zorbalık” tam olarak ne değildir;

- Bir kerelik sosyal anlaşılma veya uyuşma
- Bir kerelik kaba tavırlar veya öç alma arzusu
- Gelişigüzel atak hareketler veya bıkırma
- İki taraflı uyumsuzluklar veya huzursuzluklar

Yukarıda bahsedilen davranışlar büyük çaplı problemlere sebebiyet verebilir. Bu davranışları zorbalık olarak adlandırabilmemiz için amaçlı ve sürekli olması gerekmektedir. Tek seferlik ve karşılıklı olumsuz etkileşimler zorbalık tanımına uymamaktadır (NCAB, 2022).

Siber zorbalık 2000’li yılların başından itibaren gün geçtikçe büyümesine rağmen kapsadığı kişiler hakkında araştırmacılar ortak bir tanıma varamamaktadırlar (Doane, Kelley, Chiang ve Padilla, 2013). Siber zorbalık hakkında tanımsal bir sınırlandırma mevcut olmadığında bu zorbalık türü hakkında farklı çalışmalar aracılığıyla net verilere ulaşılmaktadır (Security Team, 2022). Araştırma sonuçlarına göre, yaygınlık oranları, risk ve koruyucu faktörleri, önleme stratejileri siber zorbalığın birçok yönden geleneksel zorbalık ile ilişkisi olduğunu ortaya çıkarmıştır (Farrington ve Ttofi, 2019). Bu ilişkili hali olmasına rağmen siber zorbalık geleneksel zorbalıktan farklılık göstermektedir (Smith,

2014). Zorbalığın türlerini fiziksel, sözel, sosyal, duygusal, cinsel ve siber şeklinde sınıflandırabiliriz. Fiziksel zorbalık güç kullanarak vurma ve itme, sözel zorbalıklar; aşağılayıcı kelimeler, sosyal zorbalıklar; iftira ve toplum içinde dışlanmak şeklinde gerçekleşebilir (Yanar, 2021; Cenkseven Önder ve Sarı, 2012). Ayrıca sosyal zorbalığı sınıflandırması zor olduğu için kişinin sosyal itibarına ve aitliğine neden olan tüm durumlardır (NCAB, 2023). Duygusal zorbalık kişinin sırlarını ortaya çıkartarak toplum içinde kolaylıkla manipüle ederek kişinin güven kaybetmesini sağlamaktır (Shannon, 2021). Cinsel zorbalık müstehcen durumlara kişilerin maruz bırakılmasıdır. Dijital araçların varlığının siber zorbalığı geleneksel zorbalıktan net olarak farklılaştıran tek nokta olduğu söylenebilir. Hinduja ve Patchin (2014) siber zorbalığı; dijital araçlar ile sürekli ve amaçlı olarak kişileri yıpratıcı zorbalık türü olarak tanımlamaktadırlar. Siber zorbalığı diğer zorbalık türlerinden dijital platformlar ve araçlar ile gerçekleşmesiyle kolayca ayırt edebiliriz. Genellikle siber zorbalık “sosyal medya, metin, e-posta, anlık mesajlar ve oyun” lar aracılığıyla gerçekleşmektedir (Security Team, 2022). Siber zorbalıkta amaçlanan karşıdaki kişiyi aşağılama ve incitmektir (Security Team, 2022). Siber zorbalığın diğer zorbalık türlerine göre daha çok zarar vermesinin nedeni teknoloji yardımıyla gizlenen kimliklerle korkutucu durumların yaşanmasına imkân tanınmasıdır (Security Team, 2022). Siber zorbalık tanımı yaygınlaşmadan önce geleneksel ve akran zorbalığı eş görülürken “Sanal zorbalık kavramının ortaya çıkışından sonra okul ortamında çoğu zaman yüz yüze ilişkilerde gerçekleşen farklı türden zorbaca davranışları elektronik ortamdaki zorbalıktan ayırt etmek için tarihsel olarak daha yakın zamanlı çalışmalarda akran zorbalığı yerine ‘geleneksel zorbalık’ (traditional bullying) kavramı kullanılmaya başlanmıştır” (Li, 2006; Raskauskas ve Stoltz, 2007 akt. Burnukara ve Uçanok, 2012 s.82). Süreklilik ve kasıtlılık davranışları geleneksel ve siber zorbalığın ortak özelliklerindendir (Yanar, 2021). Siber zorbalık kolay ve hızlı erişilebilirlik özelliği sergilemektedir. Geleneksel zorbalıktan farklı özellikleri olan siber zorbalık, araştırmacılar ve eğitimciler için ciddi bir endişe kaynağı oluşturabilmektedir. Bu özellikler teknolojinin öğelerinden kaynaklanmaktadır. Konum sınırsızlığı siber zorbalıyı harekete geçirerek, çok sayıda insana ulaşmasını kolaylaştırmaktadır (Surgarman ve Willoughby, 2013). Siber zorbalığı tam olarak tanımlayabilmek için bu sınırsızlığı sağlayan dijital araçları, uygulamaları ve zorbalık çeşitlerini bilmek gerektiği söylenebilir.

2.1.1. Siber Zorbalık Çeşitleri ve Araçları

Siber zorbalığın internet ağlarının hayatımızın her aşamasına yayılması ile ortaya çıktığı gözlemlenmektedir. Sosyal iletişim, eğitim-öğretim, kültürler arası etkileşim, alışveriş ve eğlence ihtiyaçları online ortamda karşılanmaktadır. Teknolojik araçların gelişmesiyle e-posta, web sayfaları, görüntülü sohbet, sosyal platformlar ve uygulamalar ile mesajlaşma imkânı kolaylaşmıştır. Bu kolaylık hayatımızın her anında siber zorbalıkların gerçekleşmesini muhtemel kılmaktadır. Yeni teknolojik araçlar ve yeni uygulamaların artmaya devam etmesiyle siber zorbalıklar son bulmayacaktır (Slonje ve diğerleri, 2013).

Siber zorbalık çeşitleri ikiye ayrılmıştır. “İlki olayın daha çok teknik yönünü içeren elektronik zorbalık (electronic bullying), diğeri ise olayın daha çok psikolojik yönünü içeren elektronik iletişim (e-iletişim) zorbalığıdır (e-communication bullying)” Arıcak (2011., s.10-12).

- Elektronik Zorbalık; Sosyal medya hesaplarının şifrelerini kırmak, e-posta adreslerine virüslü postalar iletmek, web siteleri veya blogları ele geçirmek gibi teknik bilgiye dayalı zorbalıktır (Arıcak., 2011)
- Elektronik İletişim Zorbalığı; (Cyberstalking) Dijital araçlar ile zorba tarafından bir bireye veya topluluğa devamlı olan taciz ve takiptir. Kasıtlı olarak yaşanan durumlar bireylerin ruh ve beden sağlığını etkileyebilir. Çoğunlukla stres, gerginlik ve buhranlı ruh halini siber tacize maruz kalan bireyler yaşamaktadır (Short vd., 2014).

Siber zorbalık araçlarını Li, (2008); Solonje ve Smith (2008) ve The Cyberbullying Research Centre (2021) en yaygın kullanılan uygulamaları incelemişlerdir;

- Cep telefonu ve anlık mesajlaşma uygulamaları: Telefon numarası ile direkt iletişime geçilerek gerçekleşen zorbalıktır. Cep telefonuna indirilen (WhatsApp, Telegram vb.) uygulamalar ile gerçekleşen siber zorbalıktır.
- WhatsApp; Telefon numarası ile ilişkili ücretsiz mesajlaşma, resim, video ve görüntülü aramanın olduğu bir uygulamadır.2 milyardan fazla aktif kullanıcısı olduğu Mart 2020’de güncellenmiştir (Lin, 2021).
- Telegram; Geniş grupların oluşmasına imkân tanıyan ve bir telefon numarası ile bağlantılı bir uygulamadır. Üyeler telefon numaralarını gizleyerek mesajlaşma ara yüzünde farklı isimler kullanabilirler.200 milyon kişi tarafından aktif olarak kullanıldığı 22 Mart 2019’da güncellenmiştir (Lin, 2021).

- E-posta: Dijital iletilerin aktarıldığı E-posta aracılığıyla gerçekleşen zorbalıktır.
- Sosyal Medya: Twitter, Instagram, LinkedIn, After School vb. sosyal medya mecralarında gerçekleşen zorbalıktır.
- Twitter; Bu ücretsiz uygulama, anlık mesajlaşma ve blog yazmanın bir birleşimidir. 166 milyon kişinin aktif olarak bu uygulamayı kullandığını Mayıs 2020’de Twitter güncelleştir (Lin, 2021). Uygulamaya katılmak için en düşük yaş sınırı 13’tür (Adweek, 2022).
- Instagram; Fotoğraf, video ve anlık durumların paylaşıldığı aktif 1 milyar kişi tarafından kullanılan uygulamadır (Adweek, 2022).
- LinkedIn; Profesyonel kişilerin tercih ettiği ve mesleki kariyerini yayınladığı bir uygulamadır. Aralık 2019’da güncellenen bilgilere göre 660 milyon kişi tarafından kullanılmaktadır (Adweek, 2022).
- After School: Öğrencilerin okul ile ilgili bilgilerini rahatlıkla paylaştıkları bir uygulamadır. Yık Yak, Secret App, Whisper ve Ask.fm’e benzer içeriktedir. Gruba katılmak için Facebook’tan kimlik doğrulamak gerekmektedir. 2 milyon ve 10 milyon arasında kullanıcıları vardır. Öğrencilerin kullandıkları bu platform ile siber zorbalıkların doğması kolaylıkla mümkündür. “After School uygulaması, tehdit ve tutuklamalardan kaynaklı AppStore’dan iki kere kaldırılmıştır” (Smart Social, 2014).
- Web Siteleri ve Bloglar: Tumblr blog sayfalarında veya web sitelerinde gerçekleşebilecek siber zorbalıktır.
- Tumblr; E-posta adresi ile katılım sağlanabilmektedir. 22 Şubat 2020’de güncellenen bilgilere göre 491,1 milyon kişi katılmaktadır (DMR, 2020).
- Forumlar ve Sohbet Odaları: Düşüncelerin rahatça paylaşıldığı ve kişilerin birbirlerini desteklediği platformlardır.
- Online Oyunlar: Online oyunlar oynanırken oyuncular oyun arkadaşları ile iş birliği kurmak için Twitch ve Discord gibi uygulamaları kullanabilmektedirler. Bu platformlar dünyanın her yerinden birçok kişinin dahil olabilmesini sağlamaktadır.

- Twitch; eSport turnuvalarında genellikle kullanılan eş zamanlı canlı kanal imkanı sağlayan uygulamadır.15 milyon kişi tarafından kullanılan uygulama 20 Aralık 2019'dan itibaren ile aktif izleme aralığı %133 bin artış olduğu analiz edilmiştir (Geyser., 2022). Twitch uygulaması üzerinden 1 milyar dolara yakın dolandırıcılık faaliyetleri yayıncılar tarafında gerçekleştirilmiştir (Atam, 2022).
- Discord; Video oyunları için geliştirilen uygulama iken zamanla iletişim kurmak için online oyun oynayan kişiler tarafından çoğunlukla tercih edilmeye başlanmıştır.12 Aralık 2019'da güncellenen bilgilere göre aylık 56 milyon kişi bu uygulamayı kullanmaktadır (Adweek, 2022).

Milyonlarca kişi aynı anda birçok uygulamayı rahatlıkla dijital araçlarına yükleyerek online ortamda var olmaktadır. Bu uygulamaları kullananların sayısı ve uygulama çeşitleri gün geçtikçe artış göstermektedir. Günler geçtikçe değişmeyen online ortamda sergilenen siber zorbalık davranışlarıdır.

1.2 Siber Zorbalık Davranışları

Willard (2006), siber zorbalık davranışlarını gruplandırmıştır. Bu davranışları; dolandırıcılık, küçük düşürme, sahte şahsiyet taklitçiliği, mahrem bilgilerin ifşa edilmesi, ayırmaştırma, dışlama, dijital denetim ve dijital istismar şeklinde sınıflamıştır. Willard (2007), bir sene sonra bu davranışların etkilerini derinlemesine inceleyerek 8 ana başlık ile en kapsamlı sınıflandırmayı oluşturmuştur:

- Ani yükselme (Flaming): Tarafınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesidir.
- Rahatsız etme (Harassment): Tarafınıza saldırgan veya güvenliğinizi tehdit eden mesajların gönderilmesidir.
- Aşağılamak (Denigration): Hakkınızda nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılmasıdır.

- Ortaya Çıkarma (Outing): Sizinle ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanmasıdır.
- Hilekarlık (Trickery): Kimliği belirsiz kişiler tarafından adınıza dijital platformlarda hesap açılarak ya da web sitesi oluşturularak nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların yapılmasıdır.
- Ötekileştirme (Exclusion): Başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan kasıtlı olarak dışlatılmaktır.
- Canlandırma/Kimlik Taklit Etme (Impersonation): Çevrimiçi hesaplarınızın ele geçirilerek adınıza uygun olmayan paylaşımların yapılmasıdır.
- Siber Rahatsızlık (Cyber Stalking): Gözdağı vererek kişilerde huzursuzluk hissi oluşturan mesajlara maruz kalınmasıdır.

Willard (2007) den sonra Chisholm (2014), yaptığı çalışmalar ışığında siber zorbalık davranış türlerini 11 kategoriye ayırmaktadır. Willard (2007) den sonra farklı şekilde Chisholm (2014) un ayırdığı temel başlıklar:

- Siber Aldatma (Catfishing): Sahte kimlikler sosyal ağları ile kişileri kullanarak onları uzun süreli duygusal ilişkilere maruz bırakmaktır. Müstehcen resimler ve videolar yayınlanmasıdır.
- Hile (Cheating): Amaçlı olarak bir bireye veya online ortamdaki bir gruba yönelik hoş olmayan mesajlar veya resimleri yayınlarak korkutmaktır. Çok oyunculu online oyunlarda oyuna girişi engellemek için sahte gruplar oluşturulmakta bu kategoriyi desteklemektedir.

- Çevrimiçi başka hesapları taklit etmek (Impersonating others online): Kıskançlık duyguları ve popüler olma arzusuyla gerçekleşen siber zorbalık davranışıdır.
- Çarpma (Slamming): Siber zorbalık seyircilerini rahatsız etmektir.
- Casusluk (Ratting): Hedeflenen kişinin bilgisayarını veya web kamerasını, şahsi bilgilerini rızasız olarak uzaktan yönetim yazılımları aracılığıyla kontrol etmektir. Bu siber davranış ile hedeflenen kişinin dosyalarına erişim ile kişiyi gözetleyerek bilgisayarlarındaki işlevlerini kontrol altına almaktır.
- Bağlantılı saldırganlık (Relational aggression): Kişi hakkında söylentiler çıkarmak, dışlamak için sahte bir Facebook sayfası vb. oluşturarak sosyal ağ profilinde aşağılayıcı ve huzursuz eden mesajlar yayınlamaktır.
- Ani ortam karıştırma (Shock trolling): Amaçlı olarak bir grubu küçük düşürerek onları kışkırtmaktır.
- Gizlice Takip (Stalking): Bir hesabı sürekli araştırmak ve gözetlemektir.
- Müstehcen Resimler (Sexting)

UNICEF (2020), siber zorbalık davranışlarını online ortamda aktif bulunan bir kişi hakkında kaba, aşağılayıcı veya hoş olmayan sözler yayınlamak, tehdit yoluyla ölmelerini istemek (engelli bireylere daha fazla tehdit), kötü niyetli veya incitici bir resim veya video yayınlamak, çevrimiçi halinde başka biri gibi davranarak kişi hakkında bilgi istemek, herhangi bir ırk, din, etnik köken veya diğer kişisel özellikleri ile ilgili nefret uyandıran adlar, yorumlar veya içerikler yayınlamak, birisi hakkında kaba veya incitici bir web sayfası oluşturmak, intikam almak için, kişinin adresi, kredi kartı, telefon numarası vb. kişisel bilgilerini kamuoyuna açık hale getirerek kişinin mahremiyetini tehdit etmek ve çevrimiçi bir taciz uygulamak şeklinde tanımlamıştır.

2.2. Eğitim Ortamlarında Siber Zorbalık

Eğitim ortamı denildiğinde zihinlerde ilk olarak okul atmosferi canlanmaktadır. Okul atmosferi teknolojik gelişmeler ile farklılık gösterebilmektedir. Eğitim-öğretim yüz yüze etkileşim ihtiyacı sınıflarda gerçekleşebilirken ödev, proje gibi faaliyetler dijital araçlarda yapılabilmektedir (Rowley, Bunker ve Cole, 2002). Eğitim kurumları eğitimi zenginleştirmek için dijital araçları kullanmaktadır. Çünkü teknolojik araçların öğretimin kalıcı hale gelmesinde yardımcı rolü vardır. Dijital araçlar çoklu zekâ türlerinin öğrenmesini kolaylaştırarak akademik başarı için kişiye uygun materyallerin tasarlanmasında da yardımcı olduğu söylenebilir. Öğretmen ve öğrencinin motivasyonuna bu araçlar hizmet etmektedir. Bu destek araçların olumlu ve olumsuz yönleri vardır. Eğitime olumlu yönleri ise; eğitim videolarını paylaşma imkânı, arama motorları, çevrimiçi ansiklopedi, ofis dosya paylaşımı, görüntülü toplantı, sosyal ağlar, mesajlaşma uygulamaları, sunum gibi birçok dijital platformları içermektedir (Hart, 2021). Öğrenciler yerel kaynaklardan beslenmeyerek küresel bir etkileşim içinde olma imkanına ulaşabilirler. Fakat bu araçlar öğrenmeyi kolaylaştırmasına rağmen uzun süre çevrimiçi ortamda kalmaya neden olmaktadır. Uzun süreli online ortamda kalmak siber zorbalığa neden olabilmektedir (Kowalski ve diğerleri, 2014).

Online ortamda gerçekleşen eğitim faaliyetlerine ilkökul düzeyindeki öğrenciler de dahil olmaktadır. Bu süreçte dahil olmak ilk başta ailedeki bireylerin kullandıkları teknolojik araçlar ile başlamaktadır. Ortaokul döneminin sonlarına doğru öğrenciler bireysel teknolojik araçlarına sahip olabilmektedirler. Aileler genellikle iletişim ve eğitim faaliyetlerinin devamı için bu araçları çocukları için temin etmektedirler. Bu araçları eğitim dışında öğrenciler eğlenmek için kullanabilmektedirler. Online oyunlar, sosyal hesaplar ve uygulamaların bu sebeple dahil olabildikleri söylenebilir. Okulda yüz yüze zorbalık davranışında bulunmayan öğrenciler, online ortamda sahte kimlikler ile arkadaşları veya öğretmenlerini rahatlıkla incitebilmektedirler. Bu incitici davranışları siber zorbalık olarak adlandırılabilir.

Siber zorbalıkta eğitim ortamlarında öğrencilerin sınıf seviyesi arttıkça tehlike boyutu da artabilmektedir. Lise eğitimi boyunca öğrenciler öz kimliklerini oluşturmaya çalışırlar. Kimlik oluşturma süresinde özentisi veya güç gösterisi gösteren davranışlar sergileyebilmektedirler. Ötekileştirme ve etiketleme olarak yapılan bu davranışlar zamanla siber zorbalıklara dönüşebilmektedir. Bu davranışlar “ırk, engellilik, cinsiyet, din ve cinsel yönelim temelinde kötü söylentiler yaymak, bir kişiyle alay etmek veya küçük düşürmek; toplumdan dışlanma, istenmeyen cinsel yaklaşımlar, takip, birini çevrimiçi

tehdit etmek; gizlice paylaşılan bir kişi hakkında kişisel bilgilerin ifşa edilmesi” şeklindedir (Cowie ve Myers, 2019 s.1).

Cowie ve Myers (2019), ilkokul yıllarından üniversiteye kadar eğitim hayatı sürecinde yaşanabilecek siber zorbalık sorununun ömür boyunca ne ölçüde bir sorun oluşturabileceğini araştırmışlardır. Bulunan bulgular gösteriyor ki eğitim-öğretim faaliyetleri boyunca siber zorbalık problematik bir konudur. Bu alanda yapılan çalışmaların varlığına rağmen Cowie ve Myers (2019), siber zorbalık alanında çalışılması gereken 4 ana bilgi sunmuşlardır. Bu bilgiler;

- Eğitimciler ve öğrenciler “eğitim ömrü boyunca gerçekleşen siber zorbalık davranışının yasal sonuçları” ile ilgili yeterli donanımına sahip değildirler. Bu konu hakkında çalışmalar ve destek eğitimleri verilmesi gerekmektedir.
- Siber zorbalık tüm eğitim kademelerinde kritik bir sorundur. Üst kademelere doğru yaşanan siber zorbalıkların söyleme oranının düştüğüne dair veriler mevcuttur. Yüksek eğitim kademelerinde siber zorbalıkları önlemeye yardımcı birimler bulunmamaktadır. Bu eksiklikler üzerine yoğunlaşılması gerekmektedir.
- Yaş büyüdükçe empati anlayışı ve etik değerlerden uzaklaşma daha fazla olabilmektedir. İlkokul çağlarından itibaren siber zorbalık konusu üzerinde sıkı bir takip gerçekleştirilmelidir.
- İlkokul çağlarında siber zorbalığa maruz kalan öğrenciler yeteri kadar yardım alamadıklarında lise ve üniversite çağlarında siber zorbaya dönüşmektedirler. Eğitim ortamlarında siber zorbalığın önlenmesi için başa çıkma stratejileri yeniden yapılmalıdır.

Eğitim ortamlarında gerçekleşen siber zorbalıkların daha çok öğrenciler arasında yaşandığı düşünülse de tüm paydaşları etkilediğine dair çalışmalar mevcuttur. Gerekli önlemler ve bilgilendirmeler yapıldığında toplum sağlığı korunacaktır. Bu paydaşlardan ilk olarak öğrenciler arasındaki siber zorbalığın boyutunu bilmek gerekmektedir. Öğrencilik yıllarında bu problemler çözüldüğünde sağlıklı yetişkinlerin varlığından söz edilebilir.

2.2.1. Öğrenciler Arasında Siber Zorbalığın Yaygınlığı

Zorbalık davranışları öğrenciler arasında yaygındır. Teneffüs aralarında gerçekleşen vurma, kötü kelimeler, sıra kapma vb. durumlar geleneksel zorbalığı doğurmaktadır. Okulda yaşanan bu saldırganlık hissi ve oyun oynama ihtiyacı eve taşınabilmektedir. Arkadaşlar ile evde oynanan online oyunlar eğlenmek için amaçlansa da bu oyunlar iletişim kurmak için tercih edilmektedir (Mascheroni, 2015). Gerçekleşen iletişimler okul bahçesinde yaşanan olayların yansımalarını oluşturabilmektedir. Çünkü teneffüs aralarında yaşanan zorbalıklar siber zorbalık ile ilişkilidir. (Hinduja ve Patchin, 2008). Öğrenciler eve geldiğinde okul bahçesinde yaşadığı zorbalığı online ortama rahatlıkla taşıyarak siber zorbalığın bir parçası olabilmektedirler. Yapılan çalışmalara göre okul içerisinde zorbalığa uğrayan öğrencilerin siber zorba olma ihtimali iki kat daha fazladır (Smith ve diğerleri, 2008).

İspanya’da ilköğretim 4. sınıf öğrencileri ile yapılan bir çalışmaya göre; zorbalık ve siber zorbalığın %38,3 oranında yaygın olduğuna ve yaygınlık oranı erkek öğrencilerde yüksek olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. On yaşındaki öğrenciler geleneksel ve siber zorbalık yaygınlığı (çoklu maruz kalma) %14,52 oranındadır (Jiménez, 2019). Almanya’nın Aşağı Saksonya eyaletindeki 9521 dokuzuncu sınıf öğrencisi ile siber zorbalığın yaygınlığını ve korelasyonu incelenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre; ay boyunca çok fazla siber zorbalığa maruz kalanların %2,4’ü psikolojik siber zorba iken, %0,4’ü müstehcen siber zorbalık yapmaktadır. Yaygın şekilde aşağılama davranışları fısıltı gazeteleri ile gerçekleşmektedir (Bergmann ve Baier, 2018).

Estonya ve Romanya gibi bazı Avrupa ülkelerinde siber zorbalık yaygınlığı ortalamanın iki katı iken, Hollanda ve İtalya gibi diğer ülkelerde yaygınlık düşüktür (Lobe ve diğerleri, 2011). Siber zorbalığın farklı davranış biçimleri incelendiğinde Bulgaristan gibi bazı Avrupa ülkelerinde aşağılama, dışlama veya alevlendirmeden daha yaygın iken İspanya gibi ülkelerde bu davranışlar daha az yaygındır (Baldry ve diğerleri, 2018; Sorrentino ve diğerleri, 2019). Tayvan’daki çalışmalarda ortaokul öğrencilerinin zorbalık yaşama ve katılma olasılıkları daha yüksek olduğu bulunmuştur (Chang ve diğerleri, 2015). Tayvan, Hong ve Anakara Çin’deki 2582 ergen ile yapılan bir çalışmada siber zorbalığın yaygın olduğu bulunmuştur. Genellikle aşağılama, hareket edici gibi davranışlara en sık rastlanmaktadır. Hong’ta %33,0, Çin Anakarasında %23,8 ve Tayvan’da ise %31,7’si en az bir zorbalık yaşamaktadırlar (Chen ve diğerleri, 2020).

“2007-2017 yılları arasında yayınlanan 76 çalışmanın sistematik bir incelemesinde siber zorbalık yaygınlık oranlarının %5,3 ile %66,2 arasında iken siber zorbalık mağduriyet oranlarının ise %1,9 ile %84,0 arasında” olduğu bulunmuştur (Camerini, Marciano, Carrara ve Schulz, 2020 akt. Türk ve Şenyuva, 2021, s.464). Türkiye’de lise öğrencileri ile yapılan çalışmada online ortamda 7 saatten fazla vakit geçiren liseli öğrencilerde “SZİSTÖ Siber Zorba Kurbanı Olma (SZKO) ve Siber Zorba Olma (SZO) alt ölçek puan ortalamalarının yüksek olduğu” sonuçlarına ulaşılmıştır (Efe ve diğerleri, 2021). Üniversite öğrencileri yaygın olarak siber zorbalık davranışları sergilemektedirler (Dursun ve diğerleri, 2020). ABD Kuzeydoğu Metropolitan Roma Katolik Üniversitesinde 187 lisans öğrencisiyle yapılan araştırmanın odak noktası üniversitede siber zorbalık mağduriyeti ve failliğinin yaygınlığıdır. Sonuçlara göre %4,3 siber zorbalığa maruz kaldığını %7,5’lik kısım ise zorbalığa katıldığını bildirmişlerdir (Webber ve Ovedovitz, 2018).

Çocukların kullandıkları sosyal medya platformlarından YouTube’da %79’u, Snapchat’te %69’u, Tik Tok’ta %64 ve Facebook’ta %49’u siber zorbalığa uğramaktadırlar (Security Team, 2022). Bu yüksek oranlara ek olarak sınıf kademesi arttıkça siber zorbalığa maruz kalma ihtimali 2 yıllık süreler için %2 yükseliş göstermektedir (Security Team, 2022). Siber zorbalık riskinin gün geçtikçe arttığı söylenebilir. Artan risk durumu yaşam kalitesini etkileyebilmektedir. Bu durumlar karşısında mağdurlar destek görebileceği kişilerin ve kurumların varlığını bildiğinde bu sorunlara çözüm getirebilir. Ayrıca aşılması gereken en büyük basamağın psikolojik dayanıklılık olgusu olduğu söylenebilir.

2.2.2. Siber Zorbalığın Öğrencilere Etkisi

Zorbalık ve siber zorbalık, farklı eğitim kademelerinde gerçekleşen küresel bir problemdir (Kowalski, Giumetti, Schroeder ve Lattanner, 2014). Bu problemin siber zorbalık kısmının bu kadar yaygın olmasını küçük yaşlardan itibaren dijital araçlara yakınlıkla ilişkilendirebiliriz. Günümüzde dijital araçlar ile tanışma bebeklik döneminin ilk altı ayından itibaren gerçekleşmektedir (Hutton ve diğerleri, 2018). Çocukluktan öğrencilik yıllarına doğru kişisel dijital araçlara sahip olmaya yönelik bir sürecin gerçekleştiği söylenebilir. Ne yazık ki, öğrenciler dijital araçların sağladığı imkanların yanında olası risk durumlarına karşı yeterli bilgi olgunluğuna sahip değildirler (Lantta ve diğerleri, 2016). İnternet ortamındaki en büyük riskin siber zorbalık olduğu söylenebilir. Çünkü siber zorbalık zarar vermektedir (American Academy of Pediatrics., 2016). Bu zarar okullarda yaşanan geleneksel zorbalık gibi olmayarak herhangi bir saat diliminde rahatlıkla anonim

kişiler tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu sınırsızlık çoğu zaman zarar veren durumların yaşanmasına izin vermektedir (Gordon, 2021).

Siber zorbalık kurbanları ve zorbaları psikolojik yönden olumsuz duygulara sahip olabilmektedirler (Sun ve Deng, 2016). Siber zorbalığın öğrenciler üzerinde duygusal, zihinsel, davranışsal ve fiziksel olarak olumsuz etkileri vardır (Gordon, 2021). Duygusal yönden stres, aşağılanma, dışlanma, kızgınlık ve güçsüzlük duyguları ile baş başa kalınmaktadır (Gordon, 2021). Zihinsel yönden depresyon, anksiyete, kendine güvensizlik, akademik yetersizlik, intihar düşünceleri ve kendine zarar verme baş gösterebilmektedir (Gordon, 2021).

Davranışsal yönden uyuşturucu veya alkol kullanımı, okula gitmemek veya okula silah getirmeye kadar uzanan tehlikeli davranışlar sergilenebilmektedir (Gordon, 2021). Siber zorbalık yaşayan çocuklar eğitim kurumundan firar etme, derslere katılmama ve kişilere zarar verebilecekleri aletleri getirme gibi okul disiplinini zora düşürecek tavırlar sergilemektedirler (Ybarra ve West, 2007). Örneğin, zorbalığa maruz kalan öğrenciler daha fazla mağduriyet yaşamamak için hasta olduklarını iddia ederek okula gitmekten kaçmaktadırlar (Rivers, 2000). Siber zorbalık yaşayan ergenlerde “depresyon, madde kullanımı ve suç işleme” gibi zararlı davranışlar oldukça fazladır (Mitchell ve Ybarra, Finkelhor 2007). Genellikle siber zorba olan gençlerin disipline olamama ve saldırganlık tavırlarına yönelik meyilleri vardır (Ybarra ve Mitchell, 2007). Buna ek olarak, düşük akademik başarı ve okulu erken bırakma gibi diğer faktörler de zorbalık deneyimlerinin sonuçları olarak gösterilmiştir (Cornell ve diğerleri, 2013; Hammig ve Jozkowski, 2013 akt. Foody, Samara ve O'Higgins Norman, 2017).

Fiziksel yönden mide rahatsızlıkları ve uyku düzensizliği görülmektedir (Gordon, 2021). İlk ergenlik döneminden itibaren yaşanan zorbalıklar korkutucu olmaktadır. Yapılan çalışmalar görüldüğü üzere kişileri depresyon ve psikolojik rahatsızlıklar yaşamalarına ve daha fazla problem oluşturabilecek problemlerin doğmasına sebep olmaktadır (Machimbarrena ve Garaigordobil, 2018; Calvete ve diğerleri, 2018). İsveçli ergenler arasında yapılan bir çalışmada yükselen uyku zorluğu, mide ağrıları, baş ağrıları ve iştahsızlık gibi problemler siber zorbalık ile pozitif ilişkilidir (Beckman ve diğerleri, 2012). Yaşanan olumsuz duygulara karşılık öğrencilerin kendini koruma yollarını bilmesi gerekmektedir. Başka bir çalışmada benlik saygı düzeyi yüksek olan öğrenciler siber zorba davranışlarından uzak durmaktadır (Haura ve Ardi, 2020). İlk olarak öğretmenler ve ebeveynler öğrencilerine benlik saygısı kazandırmalıdır. Benlik saygısı olan öğrencilerin

herhangi bir kimlik arama duygusuna yönelmedikleri için her türlü zorbalığa karşı kendilerini savunabilecekleri söylenebilir.

Siber zorbalığa uğrayan çoğu öğrenci ebeveynlerinden ve öğretmenlerinden destek almayı istemeyebilir. Siber zorbalıklardan kaynaklı ebeveynlerin dijital araçların kullanımını kısıtlama ihtimali ve çekingenlik duygusu büyüklere söylemeyi engelleyebilmektedir (Dovi, 2020). Bu durumlar karşısında ebeveynler öğrencilere yaşananların kendi hatalarının olmadığı ve kendilerini suçlamayı bırakmaları konusunda yardımcı olmalıdırlar. Ayrıca öğrencilere yalnız olmadıkları ve zorbalığa karşı el ele verildiğinde beraberce aşılabileceklerinin inancı kazandırılmalıdır. Bu konuda müdahale çalışmalarının önemli bir rol oynadığı söylenebilir.

2.2.3. Siber Zorbalığın Müdahale Çalışmaları

Online ortamda vakit geçirmek günümüzde çokça tercih edilen eğlenme araçları arasındadır. Günlük yoğunluklar arasında online ortamın bir kaçış noktası olduğu söylenebilir. Bu kaçış noktaları çocuklar için zorbalılar ile baş başa kalmalarına imkân tanıyabilmektedir (Positive Action., 2020). Yaşanılan zorbalıkların engellenmesi için öğrencilerin yaşadıkları zorbalıklar tespit edilerek okul ve ebeveynlerin iş birliği içerisinde olması gerekir (Positive Action, 2020). Yaşanılan zorbalıklar öğrenci düzeyinde kalmayarak yetişkinler arasında da görülebilir. Maddi ve manevi zararı veren bu siber zorbalıkların engellenmesi gerekmektedir. Bu davranışların sönmesi için caydırıcı güçlere ihtiyaç vardır. Bu caydırıcı güçler müdahale programları, bilgilendirme çalışmaları ve yasalar şeklinde adlandırılabilir. Gün geçtikçe büyüyen siber zorbalıklar hakkında ülkelerin ortak yürüttükleri bir müdahale çalışması yoktur (Maviş, 2021). “Kimi ülkelerde tazminat hukukunun çözüm sunmakta başarılı olacağı anlayışı hâkim olduğundan siber zorbalığı cezalandırmaya gerek görülmemiştir. Öte yandan, özellikle Kara Avrupası ülkelerinde siber zorbalığın ceza hukukuna konu edildiği gözlemlenmektedir. Öyle ki Avusturya gibi bazı ülkelerde siber zorbalık bağımsız bir suç tipi olarak düzenlenmiştir” (Maviş, 2021, s. 2457). Siber zorbalığın önlenmesinde her ülkenin farklı strateji izlediği söylenebilir. Bazı ülkelerin kesin çözüm olarak tercih ettikleri yasalar olsa bile pratik uygulamadaki yetkinlikleri farklı düzeydedir (Bhat ve Ragan 2013; Paunovic 2018).

Türkiye’de siber zorbalığı engelleme konusunda yasalarda eksiklikler mevcuttur (Özdemir, 2017). Hukuki zemini incelediğimizde, yaşanan siber zorbalıklar hakkında net bir madde bulunmayarak bazı yasa maddelerine atıfta bulunarak cezai yollara başvurulmaktadır (Özdemir, 2017). Zorbalığın birçok yönden zararlarından kaynaklı başta zihinsel hali

korumak için politik önlemlere sahip olunması gerekmektedir (Garnefski ve Kraaij, 2014). Eğitimciler “ailelerin çocuklarının internet ortamında yaptıklarını takip etmeleri gerektiğini, çocuklarını internet/bilgisayar kullanımı konusunda ve siber zorbalık konusunda bilgilendirilmeleri gerektiğini, devletin kamu spotu, bilgilendirici yayınlar vb. ile halkı bilgilendirme çalışmaları yapması gerektiğini ve siber zorbalık cezaları ile ilgili yasal düzenlemeler yapılması gerektiğini” farkına vararak iş birliği içinde olmaları gerekmektedir (Karaman ve Ünsal, 2016, s.78).

Topçu-Uzer ve Tanrikulu (2017), Ulusal alanda siber zorbalığa müdahale etmede kullanılan programları taramışlardır. Alanyazında 5 çalışmaya ulaşmışlardır. Bu çalışmalardan uygun üç çalışmayı incelediklerinde (Nedim-Bal ve Kahraman, 2015 akt. Topcu-Uzer ve Tanrikulu, 2017), ülkemizde siber zorbalığı engelleme ve bilinçlendirme programlarında çok geride kaldığımızı “Türkiye’de ilk siber zorbalık araştırması Erdur-Baker ve Kavşut tarafından 2007 yılında yapılmıştır” bilgisine ulaşılmıştır (Topcu-Uzer ve Tanrikulu, 2017). Müdahale çalışmalarına ek olarak yayınlanan kılavuzlar ile siber zorbalığı önleme etkinlikleri mevcuttur. Ek kılavuzlar kuruluşlar ve bakanlıklar tarafından yayınlanmaktadır. Okullarda yapılan pratik uygulamaları incelediğimizde Patchin’e göre, “Okul politikalarının büyük çoğunluğu yalnızca öğrenciden öğrenciye zorbalığa” dikkat çekmektedir. Öğrenciler tarafından yetişkinlere yönelik yapılan siber zorbalıkları önlemeye yönelik çalışmalar yok denecek kadar azdır. Eğitimcilerin yaşayabilecekleri siber zorbalıklar hakkında müdahale çalışmalarına ihtiyaç olduğu gözlenmektedir.

2.2.4. Müdahale Çalışmalarında Eğitimcilerin Etkinliği

Eğitimci kelimesinin Türk Dil Kurumu sözlüğündeki karşılığı “Eğitim işiyle uğraşan kimse, terbiyeci” şeklindedir. Terbiye kelimesinin karşılığı ise “eğitim” olarak tanımlanır (Türk Dil Kurumu, 2021). Bu tanımlar ışığında bir eğitim kurumundaki eğitim faaliyetlerini gerçekleştirmede etkin rol oynayan kişiye eğitimci denir. Eğitimciler kategorisini öğretmenler, müdürler, psikolojik danışmanlar paydaşları oluşturmaktadır. Bu üçlü paydaşlar el ele verdiklerinde eğitim-öğretim için pozitif bir ortam oluşur. Öğrencilerin aileleri ile kısıtlı bir zaman paylaşımı yaparak günlerinin çoğu zamanını öğretmenleri ile geçirmeleriyle öğrendiklerini uygulama konusunda öğretmenlerinin yönlendirmesi etkilidir (Li, 2006). Eğitimcilerin çocukların gelişiminde aktif görevleri vardır (Öğretmen Ağı, 2021). Yaşanılan ve yaşanabilecek zorbalıkları öğrenciler ebeveynlerine anlatmadıkları gibi öğretmenlerine de anlatmamaktadırlar (Öğretmen Ağı,

2021). Öğretmenler öğrencileri ile özel bağ kuramadıklarından öğrenciler kendilerini güvensiz hissedebilirler. Çünkü güven duygusunun kolektif yaklaşmayı destekler nitelikte olduğu söylenebilir. Bireylerin bulunduğu ortama güvenmesinin sıkıntılar ile başa çıkmada oldukça güçlü bir duygu olduğu bilinmektedir (Çetinkaya, 2013).

Eğitimcilerin zorbalıkla baş etmede ve zorbalıkların önlenmesinde güçlü bir etkileri vardır (Macaulay, 2020; Biggs ve diğerler, 2008; Epstein ve Kazmierczak; 2006). Bu güçlü etki desteklenmediğinde veya yeteri kadar bilgi sahibi olunmadığında başarıya ulaşılması beklenemez. Eğitimcilerin birçoğu zorbalıkla nasıl baş edeceklerini bilmediklerini söylemişlerdir (Mishna, Scarcello, Pepler & Weiner, 2005). Alanyazında eğitimcilerin siber zorbalık hakkındaki görüşleri ve müdahale yetkinlikleri hakkında çalışmalar vardır. Çalışmalarda farklı bulgulara ulaşıldığı gözlenmektedir. Bir çalışmada öğretmen adayları siber zorbalığın öğrencilerde bıraktığı yansımaların farkında olduklarını eğitim kurumlarının ise bu problemi önemsemediklerini bildirmişlerdir (Li, 2006). Eğitimcilerin siber zorbalık konusunda verdikleri önerilerin uygulandığına dair net sonuçlar yoktur (Cross vd., 2012; Rigby ve Johnson, 2016; Smith, 2016). Siber zorbalıklara karşı eğitim kurumları ve öğretmenler iş birliği içerisinde olduklarında öğrencilerine karşı iletişimleri ve tavırları farklı olacaktır (Kyriacou 2015). Eğitimcilerin rehberlikleri eğitim kurumlarında gerçekleşen zorbalıkların çözülmesinde yardımcıdır (Kokko ve Pörhölä, 2009; Sakellariou, Carroll ve Houghton, 2012).

2.2.5. Eğitimcilere Yönelik Siber Zorbalıklar

Öğretmenlik mesleğinde alan bilgisi yeteneklerin yanında öz-yeterlik algısı eş düzeyde etkilidir (Mannila ve diğerleri, 2018). Öğretmenlerin online ortamda kaliteli eğitim-öğretim gerçekleştirebilmeleri için teknolojik araçları kullanım öz yeterliliğine ihtiyaçları vardır (Mannila ve diğerleri, 2018). “Sınıfta olumlu bir atmosfer sağlamak için Facebook'un pedagojik amaçlarla kullanımı incelendiğinde Facebook'ta öğretmenler ve öğrenciler tarafından kişisel veriler ifşa edilerek güvenlik açığı sorunu ortaya çıkmıştır” (Kyriacou 2015, s.269; Hew 2011; Mazer, Murphy ve Simonds 2007). Bu nedenle, sosyal ağ çalışma sitelerinin pedagojik bir araç olarak kullanılmasının hem öğretmenlerin (Bathon ve Brady, 2010), hem de öğrencilerin (Livingstone, 2008) kendileri hakkında bilgi vermeleri siber zorbalığın oluşmasına imkân tanıyabilir.

Öğrencilerin uğradıkları siber zorbalık hakkındaki araştırma çalışmaları oldukça fazladır. Fakat siber zorbalığa uğrayan öğretmenler hakkındaki çalışmalar ise başlangıç

düzeyindedir (Kyriacou ve Zuin, 2016). İngiltere’de yapılan bir çalışmada ise öğretmenlere yönelik çevrimiçi taciz %72 oranında öğrenciler tarafından gerçekleşirken “dörtte birinden fazlası ebeveynler” tarafından gerçekleşmektedir (BCC, 2011). Siber Zorbalık Araştırma Merkezi, öğrencileri tarafından zorbalığa uğrayan öğretmenleri araştırmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, zorbalığa uğrayan öğretmenlerin sayısında yükseliş olduğunu fakat yaşanan sorunların ne kadar yaygın olduğuna ait verilerin olmadığını bildirmişlerdir (Morrison, 2017).

Öğretmenlerin dış görünüşleri, cinsiyetleri, inançları veya farklı düşünce yapılarına sahip olmalarından kaynaklı öğrenciler tarafından öğretmenler zorbalığa maruz kalmaktadırlar (Kauppi ve Pörhölä 2012; Mooij 2011). İnternet ortamının oluşturabildiği kontrolsüzlük hissi öğrencilerin öğretmenlerine karşı zorbaca davranmalarını sağlamaktadır. Sosyal platformlarda öğrenciler kimliklerini gizleyerek öğretmenleri ile rahatça dalga geçebilmektedirler (Zuin, 2012). Sosyal platformlarda gizli kimlikler tanımlanamadığı için öğrenciler öğretmenlerin otoritesine zarar vermektedirler (Zuin, 2012). Öğretmenlerin otoritesi sarsıldığında yüz yüze ve online ortamda kolaylıkla zorbalığa maruz kalmaktadırlar (Dolev-Cohen ve Levkovich, 2021; Benbenishty ve diğerleri, 2019; Kopecký ve Szotkowski, 2017; Köiv, 2015; Kauppi ve Pörhölä, 2012). Öğrencileri tarafından siber zorbalığa maruz kalan öğretmenler hakkında yapılan çalışmalar çok azdır. Öğretmenlerine siber zorbalık yapan öğrencilerin araştırılmasını desteklemeyen görüşler olabilmektedir. Bu zorbalıklar kabul edilirse öğretmenlik mesleğinin saygınlığının yok olacağı endişesi vardır (Kyriacou ve Zuin, 2016).

Son yapılan araştırmalarda odaklanılan konu öğrencilerin öğretmenlerine nasıl zorbalık yaptıkları ile ilgilidir (Kyriacou ve Zuin, 2015). Öğretmenlere yapılan zorbalıklar; şiddet, saygısızlık, küfür, tehdit, fiziksel ve cinsel saldırılar (Dolev-Cohen ve Levkovich, 2021; Alzyoud ve diğerleri, 2016; Köiv, 2015 Espelage, 2014; Kauppi ve Pörhölä, 2012) aşağılayıcı yorumlar, müstehcen hareketler, sözlü tehditler, gözdağı verme, özel mülkün çalınması veya zarar görmesi, öğretmene doğru atılan nesneler ve sınıfa getirilen silahlara kadar dayanmaktadır (Kyriacou ve Zuin, 2016; Reddy ve diğerleri, 2013). Bazı öğrencilerin zorbalık ve şaka arasındaki ayrımı yapabilecek olgunlukta olmadığı söylenebilir.

Öğrencilerin öğretmenlerine yönelik gerçekleştirdikleri siber zorbalığın boyutunu öğrenmek için Kyriacou ve Zuin (2016), bir yol haritası oluşturmuşlardır. Sırayla

“materyalin içeriği, materyali oluşturan öğrencinin niyetleri, materyalin öğretmene mi gönderildiği bilgisi nereden erişilebilir, bu materyalin başkalarıyla paylaşılıp paylaşılmadığı ve/veya halka açık bir yerde kim tarafından ve öğretmenin öğrenci tarafından bu şekilde defalarca hedef alınıp alınmadığı” şeklinde incelenmesi gerektiğini bildirmişlerdir (Kyriacou ve Zuin, 2016, s.268). Öğretmenler öğrenciler dışında meslektaşları ve okul yönetimi tarafından da zorbalığa maruz kalabilirler. Çünkü çalışılan kurumlarda daha çok verime ulaşabilmek için dijital araçlara ihtiyaç duyulmaktadır (Hershcovis, 2011). Dijital araçlar ile gerçekleşen bilgi alışverişi online ortamda olmayı gerektirmektedir (Hershcovis, 2011).

Online ortamda yoğun şekilde bilgi aktarımında bulunmanın yetişkinler arasında siber zorbalıkların yaşanmasına neden olduğu söylenebilir. İşyerlerinde yetişkinler arasında gerçekleşen siber zorbalıkların yaygınlığını araştıran bir çalışmada ulaşılan veriler endişe verici düzeydedir (Forssell, 2016). Fakat yetişkinlerin çalıştıkları kurumlarda maruz kaldıkları siber zorbalıkların yaygınlıkları hakkında çalışmalar çok azdır (Forssell, 2016). Öğretmenlere yönelik tüm zorbalıklara karşı öğretmen meslektaşların sessiz duruşu öğrenci gözünde öğretmenin varlığına zarar vermesiyle öğrencinin akademik gelişimini olumsuz etkilemektedir (Köiv, 2015). Yetkililerin, eğitimcilerin ve velilerin öğretmenlerin maruz kaldıkları siber zorbalıkla mücadele için politik çalışmalarda yer almaları gerekmektedir (Kyriacou ve Zuin, 2016).

2.2.6. Siber Zorbalığın Eğitimcilere Etkisi

Teknoloji ile öğretmen ve öğrenci profilleri değişime uğramıştır. Öğrencilerin dikkatini çekmek için öğretmenler yenilikleri takip etmeye başlamışlardır. Böylelikle eğitimde kullanılan iletişim kanalları hızla değişmiştir. Eğitimciler internetin varlığı ile mesajlaşma uygulamaları, video konferans ve sosyal platformlarda aktif olmaya başlamışlardır. 21.yüzyıl öğretmeni olmak için öğretmenlerin fazla enerji sarf etmeleri gerekmektedir (Gümüş, 2019). Bu durumu fırsata çevirmek iyi bir donanıma sahip olmak ile gerçekleşebilir (Gümüş, 2019). İyi bir donanıma sahip olmayan öğretmenler yeni zorbalık türü olan “siber zorbalıkla” baş başa kalabilirler. Karşılaştıkları zorbalık öğretmenlerin iyi oluş düzeylerini etkileyebilir (Bernstein ve Trimm, 2016).

İlköğretim öğretmenleriyle yapılan çalışma sonuçlarına göre öğrencileri tarafından zorbalığa uğrayan öğretmenler kendilerini güvensiz hissetmektedirler (Byers 2012). Bir

araştırmada siber zorbalığa maruz kalan ortaokul öğretmenlerinin “yarıdan fazlası kızgınlık ve üzüntü” durumu içerisinde olduklarını bildirmişlerdir (Metin, 2017 s.46). Kızgınlık ve üzüntü devamında “kendini kötü hissetme ve korku ile huzursuzluk” duygu durumu ile baş başa kalmalarını sağlamıştır (Metin, 2017 s.46). Öğretmenler siber zorbalık davranışları ile karşılaştıklarında stres beraberinde motivasyon düşüklüğüne sebep olmaktadır (Dolev-Cohen & Levkovich, 2020). Öğretmenlerin motivasyon düşüklüğü öğrencilerin okuldaki mutluluğunu etkileyebilmektedir (Sarı, Canoğulları ve Yıldız, 2018). Öğrencilerin mutsuzluğu akademik başarısını düşürebilir. Öğrencinin akademik başarısı ile öğretmen motivasyonu ve öğretim öz yeterliliği etkilenmektedir (Schleicher, 2018). Akademik başarısı düşük öğrencilerin ebeveynleri çocuklarından utanç duyabilirler (Kapıkıran, 2016). Siber zorbalığın tüm toplumun refahını dolaylı olarak etkileyebilecek güçte olduğu söylenebilir.

3. Covid 19 Sürecinde Gerçekleşen Siber Zorbalıklar

3.1. Covid 19

“COVID-19, SARS-CoV-2” adlı bulaşıcı bir enfeksiyondur (WHO, 2021). Koronavirüs hastalığı her kişide farklı belirtiler gösterebilmektedir (WHO, 2021). Çoğunlukla ateş, eklem ağrısı, tat ve koku hissizliği ve yorgunluk şeklinde etki göstermektedir (WHO, 2021). Bu hastalık solunum yoluyla hızla yayılmaktadır. “Nefes alırken, öksürürken, hapşırırken veya konuşurken ağzınızdan veya burnunuzdan dışarı çıkan damlacıklar yoluyla hızla yayılmaktadır” (CDC, 2021). Hastalığın yayılmasını engellemek maske kullanımı, ellerini dezenfekte etmek, 1 metreden yakın temasta bulunmamak ve aşı olarak sağlanabilmektedir (WHO, 2021). Böylelikle hastalık dünya vatandaşlarının günlük yaşamlarını etkilemiştir. Tüm dünyayı etkisi altına alan bu hastalık “pandemi “olarak adlandırılmaktadır (DSÖ, 2021). Günümüzde halen devam etmektedir. Johns Hopkins Üniversitesi'nden alınan son verilere göre (08.02.2023 23:11); Vaka sayısı 676.702.083, vefat sayısı 6.775.015, iyileşen sayısı 649.237.347 şeklindedir. Üzerinden zaman geçmesine rağmen aktif olarak veriler değişmektedir.

Covid 19 günlük yaşam faaliyetlerine hızlı etkisi ile toplumsal değişimlere neden olmuştur (Aktaş ve diğerleri, 2020). Covid 19 sürecinde hastalığın bulaşma hızını en aza düşürmek için ülkeler kendilerini korumaya almışlardır. Covid 19 dünyanın dört bir yanındaki insanların yaşamlarını etkilemiştir. Dünya genelinde ‘evde kal’ sloganları ile hastalıktan

korunma yolu tercih edilmiştir (Sintema, 2020). Korunma stratejilerinde eğitim ve öğretim, iş hayatı, hastaneler, alışveriş merkezleri vb. alanlarda sosyal yaşam askıya alınmıştır.

Dünya genelinde salgının yayılmasını önlemek için ortalama 188 ülkede 1 milyar 575 milyondan fazla öğrencin okulları ve üniversiteleri kapanmıştır (UNESCO, 2020a). Bu kapanış ile öğrencilerin etkilenmemesi için pratikte oluşabilecek zorluklar göz ardı edilerek uzaktan veya çevrimiçi ortamda eğitime geçilmesi bir fırsat olarak görülmüştür (UNESCO, 2020b) Uzaktan eğitim koşulları öğretmenler ve öğrencilerin gelişmeleri için imkân tanımaktadır (UNESCO, 2020b). Fakat ailelerin online eğitim sürecinde stres düzeyleri yükselebilmektedir (UNESCO, 2020b). Yüz yüze destek sistemlerinden uzak kalma, teknolojik araçlar konusunda bilgi eksikliği ve ekonomik yetersizlikler gibi durumlar bu süreci daha da zorlaştırmıştır (UNESCO, 2020b). Pandemi öncesinde öğretmenlerin teknolojik araçları kullanma ve bilme düzeyleri düşük olması nedeniyle online eğitimi sektöre uğratabilmektedir (UNESCO, 2020b). Öğretmenlerin online eğitim sürecinde stres ve kaygı düzeylerinin arttığı gözlemlenmiştir (UNESCO, 2020).

3.2. Covid 19 Eğitim Ortamlarının Farklılaşması

Covid 19 salgınından korunmak için tüm 191 ülkede okulların kapanması desteklendi (UNESCO 2020). Bu durum tüm coğrafyaları etkisine alarak eğitim alanında yeni gelişmeler yaşanmasına sebep olmuştur. Günlük hayatta yüz yüze gerçekleştirdiğimiz etkinlikler, çevrimiçi dünyaya taşınmıştır. Toplantılar, mesleki gelişim programları, eğitim etkinlikleri, öğrencilerin akademik gelişim takibi ve iletişim kanalları online ortamda gerçekleşmiştir (Afounh ve diğerleri, 2020). Bu dönüşüme ayak uydurmak için bakanlıklar, müdürler, rehberlik hizmetleri, eğitimciler, veliler ve öğrenciler adaptasyon süreci yaşamadan bu durumun içinde kalarak, çok fazla stres ve kafa karışıklığı yaşamışlardır (Afounh ve diğerleri, 2020). Bu kafa karışıklığını engellemek için eğitim alanında alternatif çözümler aranmıştır. Bu kapsamda pandemi sürecinde tüm dünya ülkeleri ve Türkiye “Acil Uzaktan Öğrenme (AUE)”ye geçmiştir. Acil uzaktan eğitim, uzaktan eğitim gibi sistemli olmayan ve belirli süre içerisinde eğitim faaliyetlerinin gerçekleşmesi için oluşturulan eğitim sistemidir (Hodges, Moore, Lockee, Trust, Bond, 2020). Yaşam faaliyetlerinde sıkıntı oluşturabilecek durumlarda ortaya çıkan acil uzaktan eğitim, öğretmenlere ve öğrencilere mekândan uzak olarak dersleri takip edebilme imkanı sunmaktadır (Ray, 2020). Eğitimdeki açığı kapatmak için bu kavram üzerine çalışmalar

yapılmıştır. Kısacası “Acil Uzaktan Öğrenme (AUE)” nin eğitim boşluğunu doldurmak için ortaya çıktığını söyleyebiliriz (Lipton, 2021).

Covid 19 ile eğitim kurumlarının kapanmasıyla öğretmenler eğitim ve öğretimi devam ettirebilmek için yeni yöntem ve teknikleri uygulamak zorunda kalmışlardır (Harris, 2020). Online ortamda eğitim vermek çoğu eğitimci için olağandışı bir durumdur. (Waltz, 2020). Acil uzaktan öğrenme çevrim içi öğrenmeden farklıdır. Çevrimiçi öğrenmenin planlı bir müfredatı varken, acil uzaktan öğrenme ise hızla oluşturulmuş bir müfredata sahiptir (Craig, 2020). Kısacası acil uzaktan öğretim krize yanıt olarak farklı stratejiler ve öncelikler gerektiren geçici bir çözüm ve zorunluluktur (Bozkurt ve Sharma, 2020; Hodges ve diğerleri, 2020). Online eğitim sırasında dijital uçurumu gidermek için birçok ülke, okulların kapanması sırasında öğrencilerin öğrenmesini destekleyen çeşitli medyaların gerekliliğini kabul etmiştir (Chandra ve diğerleri, 2020; NZ Government 2020). Bu doğrultuda Millî Eğitim Bakanlığı “Eğitimde Fırsat Adaleti” adlı projesi ile online eğitim için gerekli dijital araçların sağlanması için “42 bin 873 tablet bilgisayar ve 25 GB’lık internet erişim imkânı sağlamıştır (CNN HABER, 2021). “Eğitimde Fırsat Adaleti” sağlanmaya çalışılmasına rağmen hiç dijital altyapıya sahip olamayan bölgelerde öğrenciler video konferans imkanına ulaşmayarak eğitimleri sekteye uğramıştır (Chandra ve diğerleri, 2020).

Eğitimciler ve öğrenciler arasında arzu edilen iletişim kontağının olmadığı ders ortamları oluşturmuştur (Khlaif ve diğerleri, 2021). Çevrimiçi eğitimde öğretmenler ve öğrenciler, video konferans ortamları, mesajlaşma, görüntülü arama veya sosyal platformlar aracılığıyla aktif bir iletişim içinde olmuşlardır. Bu nedenle sanal ortamda daha fazla vakit harcamak zorunda kalmışlardır. Ek olarak izolasyon süreci ile olumsuz davranışların yaşanması muhtemeldir. Çünkü evde kalma psikolojisi aile içi saldırganlığı doğurabilmektedir (Ergönen ve diğerleri, 2021). Aile içinde istenilen güven ortamı olmaması kişileri yalnızlaştırarak duygusal zayıflığa yönlendirmektedir. Yalnızlık duygusu online ortamda daha fazla vakit harcamaya neden olabilir. Dijital araçların yoğun kullanımı ise siber zorbalıkların görülmesinin artmasına izin vermektedir (Gradon, 2020). Salgın sürecinde çevrimiçi öğrenme ile siber zorbalık davranışlarının ortaya çıkma ihtimalinin kaçınılmaz olduğu söylenebilir. Siber zorbalık riskinin pandemi sırasında artış gösterdiğine dair çalışmalar vardır (Jain ve diğerleri, 2020). Yapılan başka bir çalışmada ise; öğrencilerin sosyal mesafe kurallarından kaynaklı öğretmenlerinden ve arkadaşlarından uzaklaştıkları için okul aidiyetlerini kaybederek pandemi sürecinde kaygı ve depresyon

düzeylerinin arttığı sonuçlarına ulaşılmıştır (Holmes ve diğerleri 2020; Pikulski ve diğerleri, 2020). Karantina döneminde ekran süresinin artması öğrencileri olumsuz etkileyerek “dikkat ve konsantrasyonun azalmasına ve kaygı düzeyinin artmasına” neden olmuştur (Wong ve diğerleri, 2020). Pandemi gençlerin akademik ve sosyal hayatlarını büyük derecede etkilemiştir (Golberstein ve diğerleri, 2020). Kanada Kids Help Phone yardım hattına çocuklar ve gençler “çevrimiçi nefret ve şiddete maruz” kaldıklarını bildirmişlerdir (akt. McGill, 2021).

Covid 19 boyunca öğretmenlerin öğrencilerinin dikkatleri ve heyecanlarını online derslerde canlı tutmaları gerekmektedir. Bu nedenle bilişimi eğitim sürecine dahil edebilecek yetkinliğe sahip eğitimcilere gereksinim vardır (Ally, 2019). Eğitimcilerin öğrencilerin akademik gelişimlerine katkı sağlamak için teknolojik etkinlikler düzenleme ve üretme donanımında olmaları lazımdır (Soydan, 2018). Pandemi öncesi öğretmenlerin dijital araçları kullanımının internet aracılığıyla araştırma yapmak, eposta ile iletişim kurmak, resmi evraklar için Word paket programlarını kullanmakla sınırlı kaldığı söylenebilir. Pandemi öncesinde dijital araçları ders içeriğini zenginleştirmek için kullanan eğitimcilerin sayısı çok değildir (Gökbulut ve diğerleri 2021; Keleş ve Çelik, 2013). Öğretmenlerin dijital araçların kullanımına dair yeterliliklerinin olmamasının siber zorbalıkların yaşanma ihtimallerini arttırdığı söylenebilir. Online eğitim sürecinde yoğun elektronik araç kullanımı ile dijital okuryazarlığın önemli olduğuna ulaşılmıştır (Sezgin, 2021).

Öğretmenlerin dijital yönden yetkinliklere sahip oldukça siber zorbalığa karşı kendilerini koruyabilecekleri söylenebilir. Gudmundsdottir ve diğerleri (2020), öğretmenlerin sahip olması gereken dijital yetkinlikleri:

- Genel dijital yeterlilik bilgisini, becerisini ve tutumlarını bilme
- Bir konuyu öğretirken uygun dijital aracı veya uygulamayı kullanabilme yetkinliğine sahip olma
- Günlük mesleki işlerini teknoloji ile sağlama (Örneğin, sınıf yönetimi, velilerle iletişim)

şeklinde belirtmişlerdir.

Covid 19 sürecinde Sameer Hinduja (2020), eğitimcilerin evde çalışma zaman dilimlerinde yaşanabilecek olumsuzlukları önlemek için önerilerde bulunmuştur;

- Uzaktan eğitim sürecinde dijital platformlarda öğrencilerin arkadaşlarına ve öğretmenlerine yönelik davranışlarında kurallara uymalarını ve kimseyi incitmeye hakları olmadığını net bir şekilde belirtilmesi gerekmektedir.
- Kuralların bir karşılıkları olmalı ve verilen karşılıklar öğrencileri yapabilecekleri davranışlardan vazgeçirme gücüne sahip olduğuna kesin karar verilmelidir.
- Öğrencilerin online ortamdaki davranışlarını gözlemleyerek öğretmenler olumsuz durumlarla karşılaştıklarında yaşanan durumları kayıt altına alarak kanıt oluşturmalı ve öğrenciler karşılaşırsa aynı şekilde kayıt almaları için cesaretlendirilmelidir.
- Online ortamda yaşayabilecekleri durumlar karşısında arkadaşlarına karşı destek davranışlar geliştirmelerine imkân sağlanmalıdır.
- Öğretmenler okul yönetimi ile iş birliği içinde olmalıdır.

Pandemi sürecinde “Siber Zorbalık Araştırma Merkezi”, öğretmenler ve veliler için yardımcı kitapçıklar hazırlamışlardır. Eğitim kurumlarında Çevrimiçi eğitim boyunca gereken kuralların, öğrencilerin okula uygun kıyafetler giymeleri, yatak odalarından bağlanma yerine bir çalışma masasındayken derslere katılması, arkadaşları ile seviyeli konuşma ve bu konuda esneklik gösteren arkadaşlarını öğretmenlerine rahatlıkla bildirebilme, ders sürecinde kullanılan dijital platformların güvenlik koşulları, her derse özel şifreler ile dışarıdan kişilerin dahil olmasını engelleme gibi güzel davranışları sergilemeleri için destek vermeleri gerekmektedir. Eğitim kurumları, eğitimcilerin davranışsal beklentilerini belirlemek, disiplin sonuçları oluşturmak, öğrencilerle bireysel olarak bağlantıyı sürdürmek ve çevrimiçi etkileşimleri yakından izlemek, öğretmenlerin çevrimiçi öğrenme sırasında uygulamaları gereken basamakları takip etmeleri gerekmektedir. Öğretmenler tarafından gerçek yaşam sınıflarında aktarılan temel kurallara benzer şekilde, sanal sınıf etkileşimi için beklentilerin de açıkça belirtilmesi önemlidir. Öğrenciler, birbirlerine saygılı olmak ve zararlı davranışlara karşı dikkatli olmak gibi çevrimiçi etkileşim yörüngelerinden haberdar edilmelidir. Ayrıca, notlandırma veya idari işlem üzerindeki etkisi gibi kuralların ihlaline ilişkin sonuçların ortaya konulması da önemlidir. Öğretmenlerin atması gereken bir diğer önemli adım ise tartışma gruplarını yakından takip etmek, derslerle ilgili sohbet odaları veya çevrimiçi toplantılardır. Öğretmenlerin ayrıca öğrencileriyle ilişkiler kurması ve herhangi bir siber

zorbalık vakası hakkında bilgilendirilmeleri ve rapor almaları için güvenlerini kazanmaları gerekmektedir. Bu öneriler dikkate alındığında pandemi sürecinde öğrencilerin siber zorbalığa maruz kalma ihtimalleri en az düzeyde kalabileceği söylenebilir. Eğitim ortamının farklılığı dijital araçlar ile desteklense de öğrenciler günlük hayattaki ekrana maruz kalma sürelerinin artması ile siber zorbalık tehlikesi ile karşı karşıyadırlar. Ayrıca pandemi ile okullardan uzaklaşan ve internet ortamında yoğun şekilde vakit geçiren öğrenciler için eğitim kurumları siber zorbalık durumlarının önüne geçebilmek için önleyici çalışmalarda hızlı karar almaları gerekmektedir (DESE, 2020).

3.3. Covid 19 ve Siber Zorbalık

Pandemi sürecinde sosyal medya platformlarının kullanımında artış görülmüştür (Ellis ve diğerleri, 2020). Yoğun sosyal medya platformlarının kullanımının siber zorbalığa maruz kalmayı ve zorbalık davranışlarına sebebiyet verdiği (Craig ve diğerleri, 2020) değerlendirildiğinde, siber zorbalığın özellikle pandemi sırasında artmış olması beklenmektedir. Pandemi sürecinde çoğu genç ve çocuk kendilerini kontrolden uzak ve tek başına hissetmişlerdir (Klatt, 2021). Bunlara ek günlük hayatta görüştükleri herkesle mesafeli olmak öğrencilerin siber zorba ve kurban olmasına imkân tanımaktadır (Klatt, 2021). Böylelikle pandemi sırasında siber zorbalık öğrenciler arasında artış göstermiştir (Madrileña, 2021). Ebeveyn takipsizliği, siber zorba olma ile şakalaşma arasındaki farkın bilinmemesi, yoğun dijital araç kullanımı gibi nedenlerin siber zorbalığın oluşmasına zemin tanıdığı söylenebilir. Pandeminin verdiği yıpratıcı süreç ile yorgun ebeveynler kontrol etme güçlerini elden bırakarak teknolojik araçlar ile çocuklarını baş başa bırakmışlardır (Klatt, 2021). Böylelikle siber zorbalığın genellikle aile bireylerinin kullandığı dijital araçlar ile gerçekleştiği söylenebilir. Ailelerin bu konuda hassas olmaları gerekmektedir. Bu zorbalıklar evlerimizde gerçekleşmektedir. Ailelerin ve öğretmenlerin iş birliği içinde siber zorbalığın zararlarını bilmeleri ve öğrenciler ile iletişim kurmaları gerekir (Epstein ve Kazmierczak, 2006). Ebeveyn takipsizliği, siber zorbalığın yaptırımlarının olmaması ve seyircilerin sessizliği gibi nedenler siber zorbalığı güçlendirmektedir (Kowalski ve diğerleri, 2019; Zych ve diğerleri, 2019). Sağlıklı ebeveynlik siber zorbalığı engelleyiciyi güce sahiptir (Kowalski ve diğerleri, 2019). Veli öğretmen iş birliğinin kriz dönemlerinde daha önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Pandemi ile evlerde yaşanan tüm durumlar yeni davranış şekilleri oluşturmaktadır. Bu durumun evdeki ebeveynleri ve öğretmenleri yıpratır boyutta olduğu söylenebilir. Patchin ve Hinduja (2011) göre; Aile içinde yaşanan stresörleri siber zorbalık suçu ile pozitif

ilişkilidir. Bu dönemde sosyal ortamdan uzak kalma stres olarak davranışlara yansıyabilir. Bu durumlara ek olarak öğretmenler stres kaynağı olarak dijital yetkinlik problemi ile baş etmek zorunda kalmış olabilirler. Kişilerin stres altında sergiledikleri davranışlar farklılık gösterebilmektedir (Assari, 2017).

Kazakistan'daki araştırmacılar (Ukataevna, Danna ve Nikolaevna 2021), Covid 19 Salgını sürecinde siber zorbalığı incelemişlerdir. Anketin katılımcılarını 10.sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Ankete katılanların %62'si siber zorbalığın ne olduğunu bildiklerini, %25'i siber zorbalığa uğradıklarını, uğradıkları zorbalık karşısında %37,5'i kötü hissettiklerini ve tüm katılımcılar yardım alma konusunda yetişkinlerine güvenmediklerini bildirmişlerdir.

Hindistan'daki araştırmacılar (Jain, Gupta, Satam ve Panda 2020), Haziran 2020'de 118 öğrenciye anket uygulamışlardır. Siber zorbalığın en belirgin biçimi olan takip etme %71,21, aşağılayıcı yorumlar gönderme %64,39, çevrimiçi fotoğraf veya video sızdırma %41,67, online taciz etme %21,97 oranında olduğu bulunmuştur. Bulunan bulgulara göre birden fazla siber zorbalık türüyle bireyler karşı karşıya kalmaktadır. Siber zorba mağdurlarının tercih ettikleri başa çıkma stratejileri kısıtlıdır. %39,39 yalnızca raporlama veya zorbaları sosyal medya platformlarından engellemeyi tercih etmişlerdir. Zorbaları %29,55 görmezden gelmişlerdir. Zorbalığa uğrayanların sadece %4,55'i yasal işlem yolunu tercih ederek hükümet yetkililerine bildirmişlerdir. Zorbalığa maruz kalanların zorbayı tanıma oranı %68,18 olmasıyla olayları bildirme ihtimalleri bu yüzden düşük olabilir. İspanya'da "2020-2021 Pandemi Zamanlarında Eğitim Merkezlerinde Okul Zorbalığının Önlenmesine İlişkin II Raporuna" göre, WhatsApp uygulamasıyla %53,9, Instagram %44,4; Tik Tok üzerinden %38,5'i ve video oyunları aracılığıyla %37,7'lik oranda siber zorbalıkta artış görülmüştür. Ankete katılan öğrencilerin %42,7'si siber zorbalığa maruz kalan arkadaşlarına destek olmaya ve korumaya karar vermişlerdir. %53,7'lik kısım ise siber zorbalık konusunda ebeveynlerinden ve öğretmenlerinden yardım almaya olumlu baktıklarını bildirmişlerdir (Madrileña, 2021). Covid 19 öncesinde ve sırasında siber zorbalık biçimlerine ve eylemlerine ilişkin bu istatistiklere yönelik eğilimler faile karşı her iki dönemde de tutarlıdır (Turegeldiyeva, 2020). Fakat salgın boyunca okulların ve kolejlerin ülke çapında kapanması %91'den fazla öğrenciyi olumsuz etkilemiştir (Turegeldiyeva, 2020).

Çevrimiçi eğitim ile öğrenciler ve öğretmenlerin dijital araçlara yönelimlerinin artmasıyla yükselebilecek siber zorbalıkları velilerin çocukları ile konuşarak azaltabilme imkanları vardır. İlk olarak bu konu hakkında bilinçlenmek gerekir. Florida Atlantic Üniversitesi'ndeki Siber Zorbalık Araştırma Merkezi'nin eş-direktörü Dr. Sameer Hinduja pandemi döneminde ebeveynlere ve öğretmenlere önerilerde bulunmuşlardır.

Ebeveynler için öneriler ise;

- Çocukların herhangi bir siber zorbalıkla karşılaştıklarında yanlarında olduğunuzu bilmeleri için iletişim kurmalısınız.
- Online ortamda gerçekleşebilecek olumsuz durumlar karşısında neler yapabileceklerini göstermelisiniz.
- Siber zorbalığın bıraktığı etkileri bilmelerini sağlamalısınız.
- Online ortamda sergilemesi gereken davranışlar hakkında net bilgiler vermelisiniz.
- Ev içerisinde dijital araçların kullanım yeri ortak alanlarda olmalıdır.
- Online ortamda çocuklarınız ile iletişim içinde olmalısınız.
- Çocuklarınız ani parlama ve ümitsizlik içerisinde ise bu durum size ipuçları verebilir.
- Çocuklarınız ile samimi ilişkiler geliştirerek arkadaşları ile video aramaları gerçekleştirmelerine izin vermelisiniz.
- Online ortam dışında kendilerini ifade edebilecekleri sosyal etkinlikler içerisinde yer almalarını sağlayın.
- Eğitimciler de ebeveynler ile iş birliği kurarak pandemide yaşanabilecek siber zorbalıkları engelleyebilirler.

Eğitimiler için öneriler ise;

- Online eğitimin gerçekleştiği uygulamalarda öğrencilere ders işleme kurallarını belirtmeli ve bu kurallara uymalarını istemelisiniz.

- Öğrenciler kurallara uymadıklarında yaptıklarının karşılığında uyarmalısınız.
- Ders dışında online ortamda öğrencilerinizle bağlantı kurarak destek olmalısınız.
- Öğrencilerinizin başarılarını kutlayın ve bir sıkıntı ile karşılaştıklarında size başvurabilsinler.
- Arkadaşları ile iyi ilişkiler geliştirmelerine yardımcı olmalısınız.

Alınan tedbirler ve önerilere rağmen öğretmenler öğrencileri tarafından siber zorbalığa uğrayabiliyorlar. Öğrencilerin amaçları öğretmenlerin otoritesine karşı gelmek amaçlı gerçekleşebiliyor.

Siber zorbalık ve öğretmenler ile ilgili yapılan pandemi dönemindeki çalışmalar incelendiğinde öğretmenlerin siber zorbalığı önlemedeki yetkinlikleri üzerinedir. Pandemi döneminde yapılan araştırmaların çoğu öğrencilere odaklanmıştır. Pandemi sürecinde öğretmenlerin siber zorbalığa maruz kaldıklarına dair çalışmalar yok denecek kadardır. Alanyazında öğretmenlerin yaşadıklarına dair ulaşabildiğimiz çalışmalara aşağıda verildi.

Covid 19 döneminde online ders veren öğretmenler siber zorbalığa maruz kalmasıyla depresyonda olduklarını veya depresyona girebileceklerin bildirmişlerdir (Sheikh ve diğerleri, 2020). Öğretmenlerin, öğrencilerin kendi aralarında yaşadıkları siber zorbalıktan etkilenip presenteeism ve tükenmişlik yaşamalarına rağmen çalışmaya devam etmeleri nedeniyle verimlilik kaybı ve iyi oluş düzeylerini inceleyen bir çalışma vardır. Siber zorbalık yaşayan öğrencilere şahitlik, öğretmenlerde presenteeism ve tükenmişliğe bağlı olarak verimlilik eksikliği olumlu bir şekilde ilişkilidir (Ferreira, 2021).

Bir araştırmada ilkokul ve ortaokul öğrencilerinin pandemi sırasında siber zorbalıkla öğretmenlerini utandırmak için gerçekleştirdikleri siber zorbalıklar incelenmiştir. Çalışmada öğrencilerin öğretmenlerini utandırmak için tercih ettikleri 13 tür olduğuna ulaşılmıştır (Ambrožová ve Kaliba, 2021). Öğretmenlerin eğitim düzeyleri fark etmeksizin öğretmenlere rahatlıkla utandırma eylemlerinde bulunulup özel yaşamlarına dahil olunmuştur (Ambrožová ve Kaliba, 2021). Öğretmenlerin özel hayatlarından fotoğraflar ve ırkçı söylemler çokça yapılmıştır (Ambrožová ve Kaliba, 2021). Siber zorbalık yapılan araştırmalar ile belirtildiği gibi çok fazla psikolojik etkiye neden olmaktadır (Holfeld ve

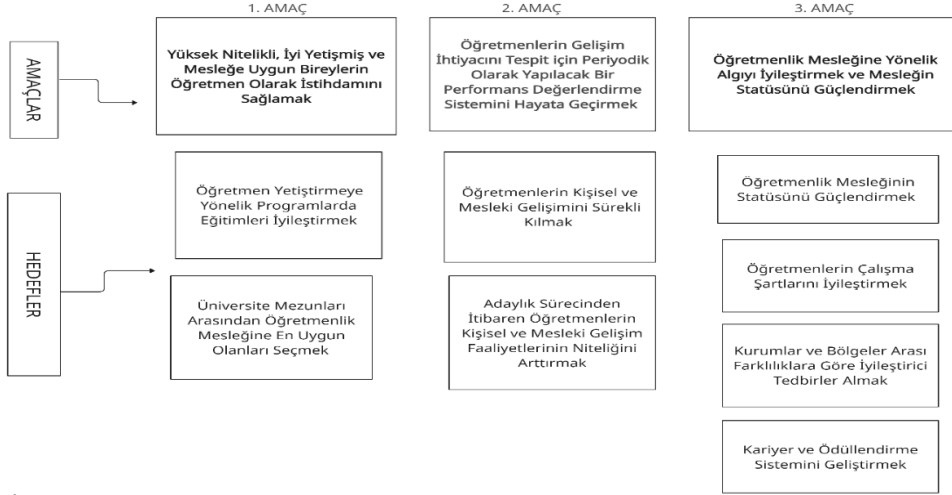
Sukhawathanakul, 2017; Kowalski ve diğerkleri, 2014; Wright, 2015). Covid 19 sürecinin getirdiğı negatif duygular kişilerde mental direnci düşürerek yaşananlara adaptasyon hedeflenen akademik amaçlara ulaşmayı zayıflatmıştır (Töbül, 2020). Yaşanan zorlu süreçte eğitimcilerin iyi oluş düzeyleri bilinmemektedir.

4. Öğretmenlik Mesleğı

Öğretmenlik geniş sosyal ilişkileri içinde barındıran bir meslektir. Öğretmen sadece ders öğretimi ile yetinmeyip, bulunduğu coğrafyanın aydın insanıdır. Öğretmenler, eğitim kurumları ile sınırlı kalmazlar, kurum dışındaki faaliyetlerde etkin bir karakter sergilemektedirler. Öğretmenlik mesleğinin gönüllülük esasına dayandığı noktalar vardır. Öğrenciler ile kurulan ilişkiler seneler boyunca devam edebilmektedir. Bu kutsal meslek ilk zamanlar meslek olarak ele alınmamıştır. Öğretmenliğin meslek olarak adlandırılması farklı devletlerin kabulü ile 19 yüzyıldan sonra gerçekleşmiştir (Gönülaçar, 2016). Meslek kelimesinin anlamına bakıldığında; “Belli bir eğitim ile kazanılan sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş; uğraş” şeklinde tanımlanmıştır (TDK, 2019).

Öğretmenlik mesleğı toplumsal yarar için gelecek kuşakları kucaklayan en değerli meslek grupları arasındadır. Öğretmenlik mesleğinde çok yönlülük esası bulunmaktadır. Öğretmenlik mesleğini yapmak isteyen her bir bireyin bu kıymetli görevin farkındalığına sahip olması gerekmektedir. Bu farkındalık toplumun her kesiminde hâkim olduğunda öğretmenlik mesleğı hak ettiği statüyü kazanacaktır.19. Milli Eğitim Şurasında alınan kararlar ışığında “Öğretmenlik mesleğinin hak ettiği sosyal ve mesleki itibarın arttırılmasında; yeterlik, nitelik ve standart gibi kavramlar arasında bir ortak anlayış yaratacak ve norm oluşturacak bir yasal düzenlemeye” gereksinim olduğuna karar verilmiştir.

2017 yılında yayınlanan “Öğretmen Strateji Belge” sinde amaçlar ve hedefler belirlenmiştir. Bu amaç ve hedefler incelendiğinde;

Şekil 1.

“Öğretmen Strateji Belgesi. Öğretmen Yetiştirme ve Geliştirme Genel Müdürlüğü. (26,07,2017). MEB”

2019 Eğitim-İzleme-Raporu “ÖSB” ve “2023 Eğitim Vizyonundaki yasal düzenlemeleri incelemiştir. Yapılan düzenlemelerde ortak bir amaç olarak “öğretmenin iyi olma hali” önemine ulaşılmıştır. Öğretmenin iyi olma hali eğitim-öğretim sürecindeki tüm bireyleri etkilemektedir.

4.1. Öğretmenlerin İyi Olma Hali

Öğretmenlerin en temel görevi olarak topluma okuma-yazma öğretmesi kabul edilir. Fakat öğretmenlik tek yönlü etkileşimi içermez. Duyguların, fikirlerin, tecrübelerin ve bilginin paylaşımının gerçekleştiği bütünlüktür. Öğretmenlerin bir topluma yön verme ve geliştirme gücüne sahip olmalarından kaynaklı tavırları ve bakış açıları öğrenci üzerinde etki bırakır niteliktedir. Bir insanın yaşam kalitesini stres kaynakları etkileyebilmektedir. Öğretmenlik mesleği yapılan çalışmalar ışığında stres düzeyi yüksek meslekler kategorisi içerisinde (Jarvis, 2002). Akademik kaygılar, çocuk psikolojisi, dijital dünya, veli iletişimi ve okul yönetimi gibi dış etkenler öğretmenleri etkileyebilir. Amerika’da yapılan bir çalışmada üçüncü sınıf matematik dersi gören öğrencilerin, öğretmenlerin stres ve ruhsal çöküntüleri ile ilişkili düşük seviyede akademik başarı gösterdiklerine ulaşılmıştır (McLean ve Connor, 2015). Öğretmenlerin her koşulda kendilerini yenileme gücüne sahip olması gerekir. Bu yenileme gücünün iyi oluş halinin sağlanmasıyla gerçekleşmesi beklenir. Öğretmenlerin iyi oluş düzeyleri korunamadığında bazı sonuçlar doğurmaktadır. İçsel sonuçlar ve dışsal sonuçlar şeklinde ayrılmaktadır (OECD, 2020). İçsel sonuç olarak öğretmenler “stres ve tükenmişlik” ve “öğretmenliği bırakma motivasyonu” ile baş başa kalmaktadırlar (OECD,

2020 s.20). Bu durum dışsal sonuçların oluşmasına sebep olur ve “sınıf süreçleri” ve “öğrencilerin iyi oluşunu” etkilemektedir (OECD, 2020 s.20).

OECD (2020) verimli bir eğitim için öğretmenlerin mesleki gelişimi ve iyi olma hallerini anlayıp temellendirmemizi sağlamışlardır. Öğretmenin iyi olma hali;

- Bilişsel iyi olma hali (Öğretim Öz-yeterliği): Biliş ölçme, değerlendirme, muhakeme etme, düşünme, sorgulamak, problem çözme, sonuca varmak gibi davranışları kapsamaktadır (OECD,2020). Olaylar karşısında insanların çabaları, engelleri aşma gücü, başarısızlıkların üstesinden gelirken yaşayacakları stres ve bunalım iyi oluşlarını etkileyebilir (OECD,2020). Öğretmen bilişsel iyi oluşu öğretmenlerin verimini ve başarıma kabiliyetlerine olan güvenleri öğretme öz yeterliliği ile ilişkilidir (OECD,2020; Schleicher, 2018).
- Psikolojik iyi olma hali (Mesleki iyi oluş): Öznel iyi oluş kişilerin hayatlarında gösterdikleri olumlu veya olumsuz tepkilere karşı sergiledikleri duygusal durumlarıdır (OECD,2020). Öğretmenlerin mesleki doyumu öz yeterliklerini olumlu düzeyde etkilemektedir (OECD,2014; OECD,2020). Öğretmenlerin “mesleki iyi oluşlarına ilişkin öznel boyut, yaşamda anlam, amaç ve iyi psikolojik işlevsellik olarak” tanımlanabilir (OECD,2020 s.25; OECD 2013).
- Fiziksel iyi olma hali (sağlık sorunları): Zor çalışma koşulları nedeniyle yüksek düzeyde stres öğretmenlerin sağlığını etkilemektedir (OECD, 2020). Öğretmenlik mesleği diğer meslek gruplarına göre daha fazla psikosomatik sorunlara maruz kalmaktadır (Scheuch, Haufe ve Seibt, 2015; OECD, 2020).
- Sosyal iyi olma hali (Okul aidiyeti): Öğretmenlik mesleği kolektif yapıya sahiptir. Okul müdürleri, meslektaşları, okul personeli, öğrenciler ve veliler ile bir bütündür. Meslektaşlarının güvenini hisseden eğitimcilerin iyi oluş düzeyine sahip olabilirler (OECD, 2020). Sosyal olarak iyi olmanın okul aidiyetini etkilediği söylenebilir.

başlıkları altında yapılanmıştır.

Çalışmamızda öğretmenlerin iyi oluşları öz yeterlilik ve okul aidiyeti boyutları üzerinden incelenecektir. Aşağıda bu boyutlarla ilgili detaylı açıklamalar yapılacaktır.

4.1.2. Okul Aidiyeti

Okullar gün içinde en çok vakit geçirdiğimiz ortamlardır. Okullar öğrencilerin öğrenmesine ve öğretene kişilere ihtiyaç duyulan örgütlerdir. Literatür incelendiğinde (Senge, 1990), okullar öğrenen örgüt olarak tanımlanmaktadır. Okulların verimli öğretene ve öğrenen örgütler olabilmesi için gelişimsel, duygusal ve ruhsal bütünlüğü sağlamalıdır. Bu bütünlük insanın dünyaya geldiğinden itibaren hayatını şekillendirmektedir. Dünyaya geldiğinden beri bir kimlik ve ait olma ihtiyacı büyüyerek örgütsel aitlik ihtiyacını meydana getirmektedir. Okula ait olma arzusu ait ve kimlik kazanma ile paraleldir (Yüksel, 2020). Okul aidiyeti, öğrencilerin okul arkadaşları, öğretmenleri ve okuldaki diğer birimler tarafından kabul görülme duygusun oluşturduğu güven olarak tanımlanmaktadır (Goodenow ve Grady, 1993). Okul bağlılığı kavramsal olarak üç farklı kavram ile değerlendirilmektedir. Davranışsal, bilişsel ve duygusal yönleri bulunan psikolojik bir yapıdır (Savi, 2011).

- Davranışsal Yön;

Okul içerisinde gerçekleşen akademik başarı, liderlik çalışmalarına katılım ve sosyal faaliyetler istekli davranışlar sergileme halidir. Kısaca derse katılma, ödevlerini zamanında yapma, okul gezilerine katılma, kulüplerde etkin olma ve proje üretme olarak tanımlanabilir. Fredricks ve diğerleri (2004), davranışsal bağlılık, öğrencilerin derse zamanında katılması ve okula düzenli gelmesi gibi kritik konulardaki sergilediği kararlı tavırlar olarak kabul etmektedirler (Gauley, 2017; Fredricks ve diğerleri 2004; Finn ve Rock 1997). Davranışsal katılım düşük olan öğrencilerin ortak davranışlarını “agresif” şeklinde adlandırabiliriz (Goldschmidt, 2008).

- Bilişsel Yön;

Okulda yapılan çalışmalara içtenlikle katılıp sergilemeyi içermektedir. Öğrencinin okula karşı ilgili olması ve kendini motive edebilme yeteneği bilişsel yönü desteklemektedir (Fredericks ve diğerleri, 2004). Bilişsel olgunluğa ulaşmış öğrenciler ders ödevlerini bitirmek için motivasyonlarını canlı tutarak hedeflerine ulaşırken kendi kariyerlerinin önemin farkındalığını kavradıkça ödevlerini ve okul çalışmalarını özenle yerine getirirler (Gauley, 2017; Newman ve diğerleri, 1992; Wehlage ve diğerleri, 1989). Bilişsel bağlılığı öğrenmeye harcanılan çaba algısı ile ölçen bir araştırma, bilişsel bağlılığın öğrencilerin akademik başarıları aracılığıyla okul terki üzerinde dolaylı bir etkisi olduğunu ortaya koymuştur (Rotermund, 2010).

- Duygusal Yön;

Öğrencilerin arkadaşlarına ve okuldaki tüm bireylere karşı gösterdikleri nazik veya kaba hal durumlarıdır (Kalaycı ve Özdemir, 2013). Duygusal bağlılık, pozitif olma, okuldaki görevlerini içtenlikle yapma, akademik başarı gösterme şeklinde okul ortamında var olma algısıdır (Fredericks ve diğerleri, 2004).

Bu psikolojik alt yapılar sadece öğrencilerin okula bağlılığı üzerine tanımlanmıştır. Okul içerisinde öğrencilerin bağlılığı kadar öğretmenlerin de bağlılığı önemlidir. Çünkü öğretmen bağlılığı, öğrencinin akademik gelişiminde önemli rol oynamaktadır (Brumsickle, 2021; Walker ve Slear, 2011). Öğrencilerin okul başarısı öğretmenlerin mesleki doyuma ulaşmasında yardımcı olarak öğretmenin okula bağlılığını kuvvetlendirmektedir (Brumsickle, 2021; Türker ve diğerleri, 2012).

Eğitimcilerin okul kurumuna yönelik aidiyetleri üç başlık ile açıklanmaktadır. Sırasıyla; eğitim kurumuna emek verme arzusu, aynı eğitim kurumunda uzun süre eğitimci kalmak için hevesli olması ve bulunduğu eğitim kurumunun misyon ve vizyonunu kabul etmesidir. Bu aidiyet sağlandığında öğretim öz yeterliliği ortaya çıkmaktadır. Öğretim öz yeterliliğine ulaşmış bir eğitimci yenilikçi ve gelişmeye açık olur, öğrencilerin ufuklarını açmak için çabalar ve öğrenimde hedeflenen akademik başarı için tüm fedakarlıkları gösterebilir (Weber, 1997; Balay, 2014; akt. Dağlı ve Gençdal, 2018 s.165). Öğretmenlerin bu isteklilik halinin devamı için okul yöneticilerine sorumluluklar düşmektedir.

Eğitim kurumları yöneticilerinden 21.yüzyılın getirdiği becerilere sahip, gelişime ve değişime açık ve günceli takip ederek yeni girişimlere öncü liderlik vasıflarını sergilemesi beklenmektedir (Gürbüz ve diğerleri, 2013). Çünkü yeni çalışmalarda görüldüğü gibi liderlik vasfı sergileyen basamaklılardan çıkan çok yönlü etkileşim kurarak stratejik refahı sağlayan yöneticilere ihtiyaç vardır. Yöneticiler etik ve yardımsever davranışlarda bulunarak, kişilerin örgüte karşı yüksek bağlılık kurmasını kolaylaştırır ve yapılması gereken hedeflere karşı daha azimli ve istekli olmayı kazandırır (Erkoç, 2015).

Gençdal'a (2018) göre okul yöneticileri öğretmenin okula bağlılığını artırmada kilit noktadır. Öğretmenlerin okul bağlılığı müdürler tarafından şöyle sağlanabilir;

- Eğitim kurumunun refahı için emek verdiğini öğretmenlere göstermeliler.

- Öğretmenlerin kıymetli olduğu hissettirilerek karşılıklı sevgi ve saygı bütünlüğü kurulmalıdır.
- Öğretmen olumsuz duygulara maruz bırakılmamalıdır.
- Yaptığı işte yüksek performans gösteren öğretmenler mükafatlandırılmalıdır.
- Eğitim ve öğretimin gerçekleşebilmesi için pozitif ortam sağlanmalıdır.
- Öğretmenlerin duygu ve düşüncelerine saygı duyulur ve söz hakkı verilir.
- Öğretmenlerin motivasyon kaynakları için fazlaca zaman ayrılmalıdır.
- Teknolojik bilgilerin günceli öğretmenlere bildirilmelidir.
- Öğretmenlerin ihtiyaç duyduğu materyal ve araçlar sağlanmalıdır.
- Öğretmenlerin ders programı öğretmenlere uygunluk içinde hazırlanmalıdır.

Okul içinde öğretmenler ile ortak bir hükme varıldığında öğretmenlerin okula karşı bağlılıkları ile iyi olma halleri arasında istatistiksel tutarlılık gösteren bir ilişkiye ulaşılmıştır (Köylü ve Gündüz, 2018). “Psikolojik iyi oluş insanların yaşamlarını sürdürme şekillerini değerlendirmesi ve yaşam doyumunun bilişsel unsuru olarak görülmektedir” (Köylü ve Gündüz 2019, s.284). Öğretmenlerin iyi olma hali gerçekleştikten sonra daha verimli oldukları söylenebilir. Yapılan çalışmalara göre öğretmenlerin öğrencilere karşı toplumsal konularda dayanak olması, okul aidiyetini sağlayarak duygusal ve davranışsal bağlılıklarını iyi yönde etkilediğine ulaşılmıştır (Brewster ve Bowen, 2004). Eğitimciler çalıştıkları kurumdaki olumlu atmosfer ile meslektaş yardımının mesleki iyi oluş düzeylerini kuvvetli şekilde etkilediğini bildirmişlerdir (Renshaw ve diğerleri., 2015).

Covid 19 sürecinde eğitimcilerin çalışma koşullarını inceleyen bir çalışmada öğretmenin kendini okula ait hissetmesinde okul müdürünün liderliği, meslektaş arkadaşları ile iletişimi ve okulun kurum iş birliği içinde olmasının öğretmenleri olumlu olarak etkilediğine ulaşılmıştır (Kraft ve diğerleri, 2020). Covid 19 sürecinde çevrimiçi eğitim eğitimcilerin okula bağlılığı nasıl algıladıklarını inceleyen bir çalışma vardır. “Eğitimcilerin ailelerle bağlantı kurma girişimleri, okula bağlılık ile çevrimiçi öğretim öz-yeterliliği arasındaki pozitif ilişkiyi azalttığına yönelik bulgular elde edilmiştir” (Yang ve diğerleri 2021, s.1). Yang ve diğerleri (2021) eğitimcilerin mesleki iyi oluşunu desteklemek için eğitimcilerin okula bağlılığını artırmak gerektiğini vurgulamışlardır.

4.1.1. (Öğretim)Öz Yeterlilik

Sosyal öğrenme kuramına göre “Öz yeterlilik”; Kişinin yaşamına etki eden bir işi veya engeli aşabilme potansiyeli taşıdığına inanmasıdır (Bandura, 1995). Kişilerin bir görevin kolaylıkla üstesinden gelebilme başarısıdır. Bu başarı yetenek ile bağlantılı olmayıp, bireyin alan bilgisine hakimiyeti ile ilişkisi vardır (Yıldırım ve İlhan, 2010). Öz yeterlilik tecrübe ile gelişebileceği gibi maruz kaldığı toplumun ve idol alınan kişinin tecrübeleri karşılaştırılarak geliştirilir (Bandura, 1997). Kısacası öz yeterlilik kişilerin ulaşmak istedikleri amaç için gösterdikleri baş etme durumu ve davranış stillerini kapsamaktadır (Akkoyunlu, Orhan ve Umay, 2005). Yüksek öz yeterlilik mutluluk halinin var olmasıyla güçlenir (Yıldırım ve İlhan, 2010). Mutluluk hali insanın donanımına güvenmesiyle gelişmektedir. İnsanoğlu var olduğundan beri mutluluğu aramıştır. Mutluluğun dış motivasyon kaynaklarından bağımsız olarak içten gelen bir arzu olması beklenmektedir. İçsel olarak üstesinden gelme durumu gerçekleştiğinde bilişsel iyi olma olgunluğuna erişilmesi beklenmektedir.

Öz yeterliliği kazanmış kişilerde 5 temel özellik vardır. Bu özellikler;(Luthans ve diğerleri, 2006):

1. Her zaman ulaşmaları gereken bir hedef belirlerler.
2. Karşılaştıkları problemler karşısında ümitsizliğe kapılmazlar ve samimi davranırlar.
3. İçten gelen bir destek ile kendilerini olumlu yönde etkilemektedirler.
4. Hedefe ulaşırken çözüm odaklı yaklaşım sergilemektedirler.
5. Hedefe ulaşırken alternatif yolları denerler ve yenilgiyi kabul etmezler.

Öğretmenlerin yüksek öz yeterlilik inancı ise dört ana kaynaktan ortaya çıkmaktadır. İlk olarak mesleki donanımına sahip olunarak bilgi ve birikimleri ile eğitim verdikten sonra eğitim sonucu ortaya çıkan başarılar öz yeterlilik inancını meydana getirir. Yaşadığı problematik durumlar karşısında baş ederek tecrübe kazanırlar. Kazandığı tecrübelerden sebat ile devam ederler. Bir öğretmen olarak deneyim kazanır, başarı elde edilirse öz-yeterlilik artmaya devam eder. Bandura (1977; 1993; 2006). Kısacası öğretmenlerin öz yeterlilikleri kendi mesleki bilgisine ve donanımına güven olarak söylenebilir. Öğrencilerine en güzel şekilde eğitim vermek için iç ve dış motivasyon kaynaklarından bağımsız kendini gerçekleştirmeye inanma yetisidir (Goddard, Hoy ve Hoy, 2000).

Öğretmenlerin öz yeterlilikleri yeni yöntem ve sistemler ile karşılaştıklarında olumsuz yönde etkilenebilir. Yeni duruma karşı içten motivasyon kazanıldığında öğretmenin

kendini geliştirmesine ve öğrencilerin akademik gelişimine destek sağlar (Tschannen-Moran, Hoy ve Hoy, 1998). Pandemi dđneminde öğretmenlerin teknolojik araçları ve dijital okuryazarlığı yetkin kullanma dđzeyleri bilinmemektedir. Acil uzaktan eğitim sđrecinde karşılaşabilecekleri olumsuz durumlar karşısında destek sistemlerine ihtiyaçları vardır. Mesleki eğitim ile yeni yđntemleri kullanarak öz yeterlilik inançlarını kuvvetlendirebilirler. Öğretmenin öz yeterliliği arttıkça öğrencilerin derse olan ilgisi ve bağlılığı değişebilir. Çđnkü öğretmenlerin öz yeterlilik dđzeyleri öğrenci başarıları ile yüksek oranda bağlantılıdır. (Bandura, 1997; Bandura,1993).

Almanya’da yapılan bir çalışmada “öğretmen öz yeterliliği ve duygusal yıpranmanın arasındaki ilişki” araştırılmıştır. Bulunan sonuçlara göre mesleğe yeni başlayan öğretmenlerde duygusal yıpranma arttığında öz yeterliliklerinde dđřük görđlmemiřtir. Duygusal yıpranma öğretmen öz yeterliliğinde mesleki tecrübeye göre farklılık göstermektedir. Mesleki bilgi duygusal yıpranmayı önleyici etken iken mesleki tecrübesi yüksek olan öğretmenler duygusal yıpranma yaşadıklarında daha çok etkilendiklerini bildirilmişlerdir (Dicke ve diğerleri, 2015). Başka bir çalışmada öğretmen öz yeterliği mesleğin ilk zamanlarında değişmektedir (Fives ve diğerleri, 2007; Woolfolk Hoy ve Burke-Spero, 2005).

Öğretmenlerin (644 öğretmen ile) siber zorbalıkla başa çıkmasını etkileyen faktörlerin incelendiği bir çalışmada siber zorbalıkla başa çıkmaları orta dđzeydedir. Aynı çalışmada siber zorbalıkla başa çıkmayı sağlayan arka faktörler Pearson korelasyonu ile incelenmiştir. Öğretmenlerin başa çıkmada gösterdikleri yüksek dđzeydeki empati öğrenci iletişimi ve öğretmen öz yeterliliği ile olumlu bir şekilde ilişkili olduğu raporlanmıştır (Olenik-Shemesh ve diğerleri, 2019). Empati içşelleştirme ile ortaya çıkmaktadır. İçşelleştirme süreci bağlılık ile sağlanır. Öğretmenler yeteri kadar öz-yeterlilik duygusuna sahip olduklarında davranışlarına bu mutluluk yansıyacaktır. Bu mutluluk hali öğretmenin mesleğine ve çalıştığı okula ve öğrencilerine karşı olumlu yönde etki ederek bağlılık kazanmasına sebep olur niteliktedir.

SONUÇ

Covid 19 dđneminde eğitim ortamlarında yoğun dijital araçların kullanımı ve online ortamda bulunma nedeniyle öğretmenlerin yaşayabileceği siber zorbalıklar araştırılmak istenmiştir. Covid 19 sđrecinde katılımcı eğitimcilerin kendi durumları ve şahit oldukları çevrelerindeki meslektaş eğitimcilerin durumlarının analiz edilmesi hedeflenmiştir. Gerekli

literatür taramalarından sonra “Öğretmenler siber zorbalığa maruz kaldılar mı?” ve “siber zorbalık nasıl gerçekleşti?” ilk araştırılması gereken amacımız olmuştur. Öğretmenlerin maruz kaldıkları siber zorbalıklar incelendikten sonra “Öğretmenler uğramış oldukları siber zorbalık (lar)la nasıl başa çıktılar?” ikinci araştırılması gereken amacımız olmuştur. Siber zorbalığın oluşturabileceği olumsuz etkileri araştırmak için “Öğretmenler uğramış oldukları siber zorbalık (lar)dan nasıl etkilendiler?”, “Öğretmenler neler hissetti?” ve “Siber zorbalığa uğrayan, meslektaşı uğrayan ve hiç uğramayan öğretmenler arasında okul aidiyeti ve öğretim öz yeterlilikleri açısından iyi-oluş düzeylerinde bir farklılık var mı?” son araştırılması gereken amacımız olmuştur. Öğrencilerin maruz kaldığı siber zorbalıklarda eğitimcilerin rolü öğrenciler arasındaki siber zorbalığı engelleme ve müdahale çalışmalarında yer almak şeklindedir. Öğretmenlerin maruz kaldıkları siber zorbalıklar hakkındaki çalışmalara öğrencilere göre daha geç başlanmıştır. Alanyazında Covid 19 sürecinde eğitimcilerin maruz kaldığı siber zorbalıklar hakkında derinlemesine çalışmalar yapılmalıdır.

BÖLÜM III: YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli ve Deseni

Bu çalışmanın araştırma modeli karma yöntem olarak belirlenmiştir. Karma yöntemin “temel öncülü, nitel ve nicel verilerin birlikte kullanımı olup, araştırma probleminin tek başına kullanılan herhangi bir yöntemden çok daha iyi bir şekilde anlaşılmasını sağlamaktadır” (Creswell ve Plano Clark 2020, s.6; Creswell ve Plano Clark 2007, s.5). Karma yöntem ile araştırma sorularının amaçlarına ulaşmak daha “pratik”tir (Creswell ve Plano Clark 2020, s.15). Karma yöntem “kişilerin hem sayıları hem kelimeleri kullanarak, problemleri çözme eğilimde olması, tündengelimli ve tümevarımlı bir düşüncüyü birleştirmeleri ve insanları gözlemlene” yönünden çözüme ulaşmasında yardımcıdır (Creswell ve Plano Clark 2020, s.15). Çalışmamız sabit karma yöntem ile oluşturulmuştur. “Sabit desenleri kullanmanın avantajı, çalışmanın başından itibaren izlenmesi gereken aşamaların planlanmış olmasıdır” (Creswell & Plano Clark, 2018; Tashakkori ve ark., 2021; akt. Toraman,2021). Açıklayıcı ardışık desen yapısı tercih edilmiştir. “Açıklayıcı ardışık desenin amacı nitel aşama ile başlayıp, ikinci aşamada nicel sonuçları açıklamak için nitel çalışma yürütmektedir” (Creswell ve Sözbilir 2021, s.39). Çalışmamızda nicel verileri nitel veriler ile zenginleştirmek amacıyla açıklayıcı desen tercih edilmiştir. Açıklayıcı ardışık deseninin nicel alt deseni ilişkisel tarama türü seçilmiştir. Nitel alt deseni çoklu durum çalışması şeklindedir. Çoklu durum çalışması “bir durum ya da durumlara yönelik derinlemesine bir anlayış sağlama” imkânı tanımaktadır (Creswell 2021, s.106).

3.2. Araştırma Grubu

Araştırmaya 488 eğitimci katılmıştır. Görüşmeye 488 eğitimci katıldı.103 kişi iyi oluş anketine cevap vermedi. 488 eğitimcinin özellikleri Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1.*Eğitimcilerin Özellikleri*

		n	%
Cinsiyet	Kadın	329	67,42
	Erkek	159	32,58
Yaş	22-27 yaş	93	19,06
	28-33 yaş	128	26,23
	34-39 yaş	102	20,90
	40-45 yaş	86	17,62
	46-51 yaş	45	9,22
	52-65 yaş	34	6,97
Eğitim düzeyi	Lisans	334	68,44
	Yüksek Lisans	88	18,03
	Yüksek Lisans Devam	52	10,66
	Doktora	6	1,23
	Doktora Devam	8	1,64
Çalıştığı kurum türü	Kamu	345	70,70
	Özel	143	29,30
Çalıştığı okul türü	Anaokulu	20	4,10
	İlkokul	175	35,86
	Ortaokul	149	30,53
	Lise	144	29,51
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	398	81,56
	Müdür	33	6,76
	Müdür yardımcısı	39	7,99
	PDR	18	3,69
Eğitimci olarak hizmet süresi	0-12 ay	31	6,35
	1-2 yıl	38	7,79
	3-5 yıl	65	13,32
	6-10 yıl	124	25,41
	11-15 yıl	89	18,24
	15 yıl üstü	141	28,89
Şu an çalıştığı okuldaki hizmet süre	0-12 ay	109	22,34
	1-2 yıl	104	21,31
	3-5 yıl	154	31,56
	6-10 yıl	87	17,83
	11-15 yıl	22	4,51
	15 yıl üstü	12	2,46

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan öğretmenlerin %67,42'sinin (n = 329) kadın ve %32,58'inin (n = 159) erkek olduğu görülmektedir. Katılımcıların %19,06'sı (n = 93) 22-27 yaş, %26,23'ü (n = 128) 28-33 yaş, %20,90'nı (n = 102) 34-39 yaş, %17,62'si (n = 86)

40-45 yaş, %9,22'si (n = 45) ve %6,97'si (n = 34) 52-65 yaş aralığındır. Eğitim düzeyi açısından incelendiğinde öğretmenlerin %68,44'ü (n=334) lisans, %18,03'ü (n = 88) yüksek lisans ve %1,23'ü (n = 6) doktora mezunu iken %10,66'sı (n = 52) yüksek lisans eğitimine ve %1,64'ü (n = 8) doktora eğitimine devam etmektedir. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %70,70'i (n = 345) kamuda ve %29,30'u özel sektörde çalışmaktadır. Öğretmenlerin %4,10'u (n = 20) anaokulunda, %35,86'sı (n = 175) ilkokulda, %30,53'ü (n = 149) ortaokulda ve %29,51'i (n = 144) lisede çalışmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin %81,56'sı (n = 398) öğretmen olarak, %6,76 (n = 33) müdür olarak, %7,99'u (n = 39) müdür yardımcısı olarak ve %3,69'u (n = 18) psikolojik danışmanlık ve rehberlik öğretmeni olarak çalışmaktadır. Katılımcıların eğitimci olarak hizmet süresi incelendiğinde %6,35'inin (n = 31) 0-12 ay arasında, %7,79'unun (n = 38) 1-2 yıl arasında, %13,32'sinin (n = 65) 3-5 yıl arasında, %25,41'inin (n = 124) 6-10 yıl arasında, %18,24'ünün (n = 89) 11-15 yıl arasında ve %28,89'unun (n = 141) 15 yıldan fazla süredir çalışmaktadır. Katılımcıların şu an çalıştığı okuldaki hizmet süresi incelendiğinde %22,34'ünün (n = 109) 0-12 ay arasında, %21,31'inin (n = 104) 1-2 yıl arasında, %31,56'sının (n = 154) 3-5 yıl arasında, %17,83'ünün (n = 87) 6-10 yıl arasında, %4,51'inin (n = 22) 11-15 yıl arasında ve %2,46'sının (n = 12) 15 yıldan fazla süredir çalışmaktadır.

Tablo 2.

Görüşmeye Katılan Eğitimcilerin Özellikleri

Kod	Merve	Yeşim	Lale	Hülya	Gül	Başak
Cinsiyet	Kadın	Kadın	Kadın	Kadın	Kadın	Kadın
Yaş	28-33 yaş	34-39 yaş	52-65 yaş	40-44 yaş	22-27 yaş	22-27 yaş
Eğitim düzeyi	Lisans	Lisans	Lisana	Lisans	Lisans	Lisans
Çalıştığı kurum türü	Özel	Özel	Kamu	Kamu	Özel	Kamu
Çalıştığı okul türü	İlkokul	Ortaokul	İlkokul	İlkokul	İlkokul	Ortaokul
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen
Eğitimci olarak hizmet süresi	1-2 yıl	11-15 yıl	15+yıl	15+yıl	1-2 yıl	1-2 yıl
Şu an çalıştığı okuldaki hizmet süre	1-2 yıl	6-11 yıl	0-12 ay	11-15 yıl	1-2 yıl	0-12 ay

Tablo 3.*Açık Uçlu Sorulara Katılan Eğitimcilerin Özellikler*

Kod	Neşe	Nilüfer	Rüya	Mehmet	Neva	Nergis
Cinsiyet	Kadın	Kadın	Kadın	Erkek	Kadın	Kadın
Yaş	46-51 yaş	28-33 yaş	22-27 yaş	40-44 yaş	40-44 yaş	22-27 yaş
Eğitim düzeyi	Lisans	Lisans	Yüksek Lisans Devam	Doktora	Doktora	Lisans
Çalıştığı kurum türü	Özel	Özel	Kamu	Kamu	Özel	Özel
Çalıştığı okul türü	Ortaokul	Lise	İlkokul	Lise	İlkokul	Anaokulu
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen
Eğitimci olarak hizmet süresi	15+ yıl	6-11 yıl	3-5 yıl	15+ yıl	15+ yıl	6-10 yıl
Şu an çalıştığı okuldaki hizmet süre	6-11 yıl	3-5 yıl	1-2 yıl	11-15 yıl	11-15 yıl	3-5 yıl

Tablo 4.*Açık Uçlu Sorulara Katılan Meslektaş Zorbalığa Uğrayan Eğitimcilerin Özellikleri*

Kod	Merve	Yeşim	Lale	Hülya	Gül	Başak
Cinsiyet	Kadın	Kadın	Kadın	Kadın	Kadın	Kadın
Yaş	28-33 yaş	34-39 yaş	52-65 yaş	40-44 yaş	22-27 yaş	22-27 yaş
Eğitim düzeyi	Lisans	Lisans	Lisana	Lisans	Lisans	Lisans
Çalıştığı kurum türü	Özel	Özel	Kamu	Kamu	Özel	Kamu
Çalıştığı okul türü	İlkokul	Ortaokul	İlkokul	İlkokul	İlkokul	Ortaokul
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen	Öğretmen
Eğitimci olarak hizmet süresi	1-2 yıl	11-15 yıl	15+yıl	15+yıl	1-2 yıl	1-2 yıl
Şu an çalıştığı okuldaki hizmet süre	1-2 yıl	6-11 yıl	0-12 ay	11-15 yıl	1-2 yıl	0-12 ay

Araştırmaya katılan eğitimcilerin isimleri, analiz aşamasında başka bir isim koduyla temsil edilmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Karma yöntemden oluşan araştırmamızda anket ve mülakatlar ile veriler toplanmıştır. Anket içeriğinde nicel veriler çoktan seçmeli sorular yardımıyla nitel veriler açık uçlu sorular ile elde edilmiştir. Anket uygulanmadan önce siber zorbalığın tanımı katılımcılara verilmiştir. Her bir veri toplama aracı ayrıntılı olarak aşağıda açıklanmıştır.

3.3.1. Eğitimci Siber Zorba Anketi

Çalışmamızda nicel ve nitel veriler analiz edilirken literatürde kabul gören ölçütleri hassasiyetle incelemiştir. “Siber Zorbalık Eğitimci Anketi” yapılırken merak ettiğimiz verilere ulaşmak için kendimiz geliştirdik. Siber Zorbalık Eğitimci Anketi’nin kapsam geçerliği uzman görüşü ve değerlendirmesi ile oluşturulmuştur. Anketin güvenilirliğini sağlamak için testin uzunluğunu ve maddelerdeki ifade netliği iki uzman tarafından kontrol edilmiştir. Uzmanların unvanları Dr.Öğr. ve Doç.Dr. şeklindedir.

Siber Zorbalık Eğitimci Anketi Monkey Survey anket uygulaması yardımıyla katılımcılara ulaştırılmıştır. Anketimiz içerisinde katılımcılara nicel ve nitel sorular beraber sunulmuştur. Çalışmamızdaki anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik bilgiler, ikinci bölümde nicel ve nitel sorular, son bölümde nicel boyutta öğretmen iyi-oluş anketi yer almaktadır. Nitel boyuttaki sorular çalışmayı desteklemek için oluşturulmuştur. Siber Zorbalık Eğitimci Anketin nicel kısmında açık uçlu sorulara cevap veren gönüllü katılımcılar ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Nicel bölümdeki anket soruları 2 aşamadan oluşmaktadır. İlk kısımda araştırma sorularına yönelik nicel analiz yapabileceğimi çalışmamızın Siber Zorbalık Eğitimci Anketi bölümündeki nicel sorular görünüş geçerliliği ile ölçülmüştür. Görünüş geçerliliği ölçülmek istenenin araştırma soruları konularıyla bağlantılı amacını ve kapsamını göstermektedir. (Büyüköztürk vd., 2020, s.124). Ölçme sonuçlarının geçerliliği, amaçlanan ölçmenin gerçekleştirebilme yeteneğidir.” (Büyüköztürk vd., 2020, s.121).

Geçerlilik ve Güvenirlilik kavramlarını karşılaştırdığımızda ölçüt olarak (Şimşek ve Yıldırım., 2021, s.298);

- “Araştırma sonuçları yoluyla gerçeğin doğru temsili” nicel araştırmalarda “iç geçerlilik” nitel araştırmalarda “inandırıcılık” başlığı ile ele alınmaktadır. İndandırıcılık “araştırmacıların buldukları şeylerin ve sonuçların katılımcıların söyledikleri şeyleri ne kadar yansıttığı ile ilgilidir” (Sandelowski,1986; Güler vd.,2015, s.377). Nitel araştırmalarda inandırmak için “Uzun süre etkileşim, derin odaklı veri toplama, çeşitleme, uzman incelemesi, katılımcı teyidi” yöntemleri kullanılır. Çalışmamızda inandırıcılığı sağlamak için “derin odaklı veri toplama” yöntemi kullanılmıştır. Doğrudan alıntılama ile inandırıcılık artırılmıştır.
- “Sonuçların uygulanması” nitel araştırmalarda “Dış geçerlilik(genelleme)” nitel araştırmalarda “Aktarabilirlik (Transfer edilebilirlik) kavramları ile

incelenmektedir. Kullanılan yöntemler “Ayrıntılı betimleme, Amaçlı örnekleme” şeklindedir. “Çalışma sonuçlarının başka alana transfer edilebilir olması nitel çalışmaların inandırıcılığını arttırmış olup verinin yeterli bir olgunlukta olduğunu” bildirmektedir (Güler vd.,2015, s.383). Transferlik açısından “temel demografik bilgilerin yazılmadığı çalışma sonuçlarının nasıl transfer edilebileceği önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır” (Güler ve diğerleri., 2015, s.384). Yarı yapılandırılmış görüşme ve açık uçlu sonuçlarını analiz ederken demografik bilgilere yer verilmiştir.

- “Tutarlılığı sağlama” nicel araştırmalarda “iç güvenirlik”, nitel araştırmalarda “Tutarlılık” şeklindedir. Kullanılan Yöntem “Tutarlılık incelemesi” dir. Değişmezlik kavramı ile aynı yöndedir (Güler ve diğerleri., 2015, s.384). Katılımcıları bunalmadan kısa şekilde araştırma sorularına yanıt aramak tutarlılığı sağlamaktadır (Güler ve diğerleri., 2015, s.384). Çalışmamızda anket sorularındaki açık uçlu sorular yanıtlanırken 2 dakikayı geçmediği kontrol edilmiştir. “Açık uçlu sorulara verilen cevapları toplamanın amacı araştırmacıya önceden belirlenmiş soru kategorilerinin sınırlandırmaları ve öngörülerini olmadan diğer insanların bakış açılarını yakalama ve anlama fırsatı sağlamaktır” (Patton, 2018, s. 21). Görüşmeler gönüllülük esasıyla incelenmiştir. Nesnel, yansız olma” nicel araştırmalarda “Dış güvenirlik”, nitel araştırmalarda “Teyit edebilirlik” şeklindedir. Kullanılan yöntem ise “Teyit incelemesi” şeklindedir. Objektif sağlanabilmesi için yöntem üçlemesi tercih edilmiştir. Araştırma sorusunu derinlemesine anlamak için hem görüşme hem de açık uçlu sorular incelenmiştir.

3.3.2.Öğretmen İyi Oluş Anketi

Anketin ikinci bölümünde Öğretmen İyi Oluş Anketi yer almaktadır. Renshaw, Long ve Cook (2015) tarafından geliştirilen 8 maddelik ‘Teacher Subjective Wellbeing Questionnaire’ anketi çeviri-tekrar çeviri yöntemi ile çevrilerek ‘Öğretmen iyi oluş anketi’ olarak oluşturulmuştur. “Teacher Subjective Wellbeing Questionnaire” anketi çeviri-tekrar çeviri yöntemi kullanılarak Türkçe’ye çevrilmiştir. Çeviriler 3 akademisyenin onayından geçtikten sonra son halini almıştır. Akademisyenlerin unvanları Doç.Dr., Dr.Öğr. Üyesi ve dil bilimcisidir.

Öğretmen iyi oluş anketi öğretmenlerin iyi oluş düzeylerini 2 bağlamda incelemektedir. Bu bağlamlar “Okul Bağlılığı” ve “Öğretim Öz Yeterliliği” şeklindedir. Öğretmen iyi oluş

anketini Ergün ve Nartgün (2017), Öğretmen öznel iyi oluş ölçeğini daha önce Türkçe 'ye uyarlamışlardır. Türkçe' ye uyarlanan anketin dil geçerliği, yapı geçerliği, güvenilirliği ve madde analizi derinlemesine incelenmiştir. Ergün ve Nartgün'e göre (2017, s.391), "Madde tepki kuramı gibi farklı kuramsal temellere dayalı ölçek uyarlama teknikleri ile çalışma genişletilebilir" şeklinde öneride bulunmuşlardır. Bu öneriler ışığında Öğretmen iyi Oluş Ölçeğindeki dörtlü likert derecelendirmesini yedili likert şeklinde değiştirilmiştir. 7'li likert tercih etmemizin nedeni daha güvenilir sonuçlar almaktır. "Kaptein, Nass ve Markopoulos (2010), 7'li likert ölçeğinden elde edilen verilerin analizinde parametrik testler ile parametrik olmayan testlerin güvenilirliğini incelemişlerdir" (akt. Turan ve diğerleri, 2015, s.196). Böylelikle yeniden Öğretmen İyi Oluş Anketi için yapı geçerliği için faktör analizi yapılmıştır. Yapı geçerliği ve faktör analizi oluşturduğumuz öğretmen iyi oluş anketi veri seti üzerinde yapılmıştır.

Tablo 5.

Açıklayıcı Faktör Analizi

Maddeler	Faktör 1	Faktör 2
M.8. Öğretimimin etkili ve yararlı olduğuna inanıyorum.	.818	
M.2. Başarılı bir öğretmenim.	.793	
M.6. Öğretmen olarak birçok şeyi başardım.	.787	
M.4. Öğrencilerin yeni şeyler öğrenmesine yardımcı olma konusunda iyiyimdir.	.652	
M.3. Okulumda gerçekten kendim olabilirim.		.800
M.5. Okuldaki insanların bana değer verdiğini hissediyorum.		.755
M.1. Kendimi okuluma ait hissedirim.		.755
M.7. Okulumda bana saygılı davranılır.		.687
Özdeğer	4.084	1.460
Açıkladığı Varyans	46.017	13.149
Açıklanan Toplam Varyans	59,166	

İlk olarak KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett Sphericity testi değerleri dikkate alınmıştır. KMO değeri .851 olarak bulunmuştur. Bir faktör analizin yapılabilmesi için 0.60'tan yüksek KMO değerine sahip olması gerekmektedir (Field, 2005). Bartlett Sphericity testi sonuçları ($\chi^2=1474.069$, sd: 28, $p<.01$) olarak bulunmuştur. Barlett Sphericity testi istatistiksel anlamlı olduğu göstermektedir. Değerlerimiz açıklayıcı faktör analizi yapmaya elverişlidir.

Açıklayıcı faktör analizine göre 8 maddeden oluşan anketimiz 2 alt faktörlü yapıya sahiptir. 2 faktörün toplam varyansı %59,16 olarak bulunmuştur. Öğretmen İyi Oluş Anketi'nin AFA değerlerine Tablo 5'de yer verilmiştir. Tablo 5'de görüldüğü üzere Faktör 1 maddeleri (5-7-1-3) "Okul bağlılığı", Faktör 2 maddeleri (4-2-6-8) "Öğretim Öz yeterliliği" alt boyutlarını oluşturmaktadır. Faktör yükleri 0.40 ve üzeri olduğunda istatistik olarak uygun görülür (Field, 2009, s.660). Faktörler arasında pozitif yönlü ilişki görülmektedir. Öğretmen iyi oluş anketinin güvenirliği için Cronbach Alpha hesaplanmıştır. Cronbach Alfa hesaplama sonuçlarına göre okul bağlılığı; $\alpha=0,849$, öğretim öz yeterliliği; $\alpha=0,836$, öğretmen iyi oluş anketinin tamamı; $\alpha=0,847$ şeklinde bulunmuştur. "Psikolojik bir test için hesaplanan güvenirlik katsayısı 0.70 ve daha yüksek olması test puanlarının güvenirliği için genel olarak yeterli görülmektedir" (Büyüköztürk, 2020, s.183). Hesapladığımız Cronbach Alpha değerleri anketimizin uygun düzeyde güvenirlik sağladığını göstermektedir.

Tablo 6.

Doğrulamalı Faktör Analizi

İndeks	Kabul Edilebilir Uyum İyiliği Sınır İndeksleri	Değerler
χ^2/sd	$df < \chi^2 \leq 3df$	1,75
RMSEA	$.05 < RMSEA \leq .08$	.079
CFI	$.95 \leq CFI < .97$	.95
NNFI	$.95 \leq NNFI < .97$	.95
GFI	$.90 \leq GFI < .95$	.75
NFI	$0.90 \leq NFI \leq 0.95$	.90

DFA için önerilen (Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., ve Müller, H. 2003) uyum indekslerine ait sınır değerler ile analiz sonucunda elde edilen değerler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Uyum iyiliği indekslerindeki sınır değerlere bakıldığında χ^2/sd 3,00'ten

küçük olduğuna mükemmel uyum gözlemlenmiştir. Yaklaşık hataların ortalama karekökü (RMSEA) değerine bakıldığında yeterli uyum sağlanmaktadır. Karşılaştırmalı uyum indeksi (CFI), Normlaştırılmamış uyum indeksi (NNFI), Uyum iyiliği indeksi (GFI), Normlaştırılmamış uyum indeksi (NFI) kabul edilebilir uyum iyiliği sınır indekslerini sağlamaktadır.

Tablo 7.

Madde Analizi

Faktörler ve Maddeler	Madde Toplam Korelasyon
SC1	0,55
TE1	0,541
SC2	0,64
TE2	0,57
SC3	0,661
TE3	0,564
SC4	0,688
TE4	0,622
SC=Okul bağlılığı TE=Öğretim Öz Yeterliği	

Madde analizinde faktör yük değerinin 0.30'dan yüksek olması gerekmektedir (Evcı ve Aylar, 2017).

3.4.Verilerin Analizi

Tablo 8.

Araştırma Analizleri

Araştırma Soruları	Veri Toplama Aracı	Yapılan Analiz
Öğretmenler siber zorbalığa maruz kaldılar mı? Siber zorbalık nasıl gerçekleşti?	Siber Zorbalık Eğitimci Anketi	Betimsel istatistik (Yüzdelik dağılımı analizi) ve Çapraz Tablo Açık Uçlu Sorular =İçerik Analizi
Görüşme = İçerik Analizi		
2) Öğretmenler uğramış oldukları siber zorbalık (lar)la nasıl başa çıktılar?	Siber Zorbalık Eğitimci Anketi	Betimsel istatistik (Yüzdelik dağılımı analizi) Açık Uçlu Sorular =İçerik Analizi
Görüşme = İçerik Analizi		
3) Öğretmenler uğramış oldukları siber zorbalık (lar)dan nasıl etkilendiler?	Öğretmen iyi oluş anketi Siber Zorbalık Eğitimci Anketi	ANOVA Görüşme = İçerik Analizi

Kendisi siber zorbalığa uğrayan, hem kendisi hem de meslektaşları siber zorbalığa uğrayan, sadece meslektaşları siber zorbalığa uğrayan ve siber zorbalığa ne kendisi ne de meslektaşları uğramayan öğretmenler arasında Öğretim Öz Yeterliği, Okul Aidiyeti ve Öğretmen İyi Oluş Düzeyi ölçek puanlarının cinsiyet, çalıştığı kurum türü, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve eğitimci olarak hizmet süresine göre farklılaşmasının incelenmesinde siber zorbalığa uğrama durumu ve diğer bağımsız değişkenlerin (Cinsiyet, çalıştığı kurum türü, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve eğitimci olarak hizmet süresi) düzeylerinde ölçek puanlarının normal dağılım gösterme durumu incelenmiştir. Normal dağılım varsayımı sağlandığı için ANOVA testi kullanılmıştır. “Araştırmacılar parametrik ANOVA testi ile bunun parametrik olmayan alternatifi Kruskal Wallis testini karşılaştırmışlar ve özellikle örneklem sayısının küçük olduğu durumlarda ($n < 50$) parametrik olmayan testin daha güvenilir sonuçlar verdiğini ortaya koymuşlardır” (Kaptan ve diğerleri, 2010, s.2393, akt. Turan ve diğerleri, 2015, s.196).

Nitel bir çalışmada içerik analizi 4 basamakta yürütülür (Bengtsson, 2016). Bu basamaklar;

1) “The Decontextualisation” (Bağlamdan ayırma veya bağımsızlaştırma): Metnin tümünü anlamak ve analiz edebilmek için her anlam birimi, bir kod ile işaretlemelidir. Bu bağlamda analiz sürecinde açık uçlu soruları cevaplayan eğitimciler arasından derinlemesine cevap vermek isteyenler ile yarı yapılandırılmış görüşme gerçekleştirilmiştir. Ses kayıt cihazı ile veriler kaydedilmiştir. Verileri metne dönüştürürken eş zamanlı çalışılmıştır. Kayıp cümle veya kelime durumlarının yaşanmasını önlemeye dikkat edilmiştir. Yarı görüşme metne dönüştükten sonra açık uçlu sorular ve görüşme formu beraber okunmuştur. Araştırma sorusuna göre uygun anlam birim kelimelerin altı çizilmiştir.

2) “The Recontextualisation” (Tekrardan anlamlandırma basamağı):

Bütün metin ve altını çizdiğimiz anlam birimlerini tekrar okuyarak yeniden anlamlandırma yapılmıştır. Yeniden yapılan anlamlandırma ile oluşan kodlar renklendirme yöntemi ile işaretlenmiştir. Eğitimcilerin açık uçlu sorular ve yarı yapılandırılmış görüşme cevapları içerik analiz aracıyla kod ve alt temalara ayrılmıştır. Kodlama yapılırken tüm veriler tek tek okunmuştur. “Bu karmaşıktır fakat bizim gibi somutluğu tercih eden insanlar için hayatidir” (Patton, 2021, s.446). Bu bağlamda kodlama aşamasında bu yöntemi tercih etmek rahatlıkla sınıflandırma yapmamızı sağlamıştır. Ortaya çıkan kategorilerden uygun kodlar ile yaşanan durumlar bu şekilde daha net görülmektedir.

3) “The Categorisation” (Kategorizasyon)

Oluşturduğumuz kodları belirli temalara göre kategori oluşturma aşamasıdır. Alt tema başlıkları derlediğimiz aşamadır. Her temaya ait iki alt tema oluşturduk.

Birinci Alt Tema:

- “Nasıl Gerçekleşti” Sorusuna Ait Eğitimci Görüşleri
- “Nasıl Gerçekleşti” Sorusuna Ait Meslektaş Zorbalığa Uğrayan Eğitimcilerin Görüşleri şeklinde oluşmuştur.

İkinci Alt Tema:

- “Nasıl Başa Çıktılar” Sorusuna Ait Eğitimci Görüşleri

- “Nasıl Başa Çıktılar” Sorusuna Ait Meslektaş Zorbalığa Uğrayan Eğitimcilerin Görüşleri

Üçüncü Alt Tema:

- “Nasıl Etkilendiler” Sorusuna Ait Eğitimci Görüşleri
- “Nasıl Etkilendiler” Sorusuna Ait Meslektaş Zorbalığa Uğrayan Eğitimcilerin Görüşleri

şeklinde oluşturulmuştur.

4) “The Compilation” (Derleme Aşaması)

Bu aşamada tema, alt tema ve kodların bulunduğu tablolar oluşturduk. Yapılan sınıflandırmaları okuyucuların daha iyi anlaması için doğrudan alıntılar sunulmuştur. “Doğrudan alıntılar nitel araştırmalardaki ham verilerin temel kaynağıdır; kişinin duygularının derinliğini, dünyalarını düzenleme şekillerini, olan şeylerle ilgili düşüncelerini, deneyimlerini ve temel kavrayışlarını ortaya çıkarmaktadır” (Patton, 2021, s. 21). Doğrudan alıntılar ile yorumlama aşaması zenginleşmiştir.

3.4.1.Araştırmacının Rolü

Araştırmalarda geçerlilik nicel ve nitel açıdan farklı kavramlar ile literatürde bulunmaktadır. Nicel çalışmada “objektiflik”, nitel çalışmalarda “teyit edilebilirlik” kavramları ele alınmaktadır (Guba ve Lincoln.,1989; Güler vd., 2015, s.373). Kavramların sağlanabilmesi için çalışmayı yapan kişinin önyargılarının en alt düzeyde olması gerekmektedir (Güler vd., 2015, s.400). Araştırmacının eğitimci kimliği ve pandemi sürecinde siber zorbalığa maruz kalan birçok meslektaşına şahit olması çalışmayı yorumlarken yanlı olabilme ihtimaline yönelik, çalışmayı yorumlarken 2 farklı eğitimci meslektaşından destek almıştır. Önyargılarını eğitimci arkadaşları ile paylaşmıştır. Paylaşımdan sonra araştırma kimliğini ön planda tutarak sosyal fayda için emek vermiştir. Anket oluşturma sürecinde aylarca literatür okumasından sonra danışman desteği ile anket yapılmıştır. Uzman desteği anketi olgunlaşmasında ve araştırma sorularına hizmet etmesi ile kıymetli önem taşımaktadır. Veriler online eğitim sürecinde toplanmıştır. Böylelikle eğitimcilerin tepkilerinin doğal ve öz olması araştırmacıyı motive etmiştir. Bu alanda çalışmanın az olması ve siber zorbalığın her geçen gün büyümesi araştırmacıyı kapsamlı bir çalışma yapmaya yöneltmiştir. Yüksek lisans öğrencisi olan araştırmacı,

alışması ile eğitimcilerin siber zorbalık hakkında farkındalık kazanmasına katkı sağlamak istemektedir.

BÖLÜM IV: BULGULAR

Araştırmaya katılan öğretmenlerin Covid öncesi ve Covid sırasında siber zorbalığa uğrama durumu ile ilgili cevapları Tablo 9’da sunulmuştur.

Tablo 9.

Eğitimcilerin Covid 19 Öncesi ve Covid 19 Sırasında Siber Zorbalığı Uğrama Durumu

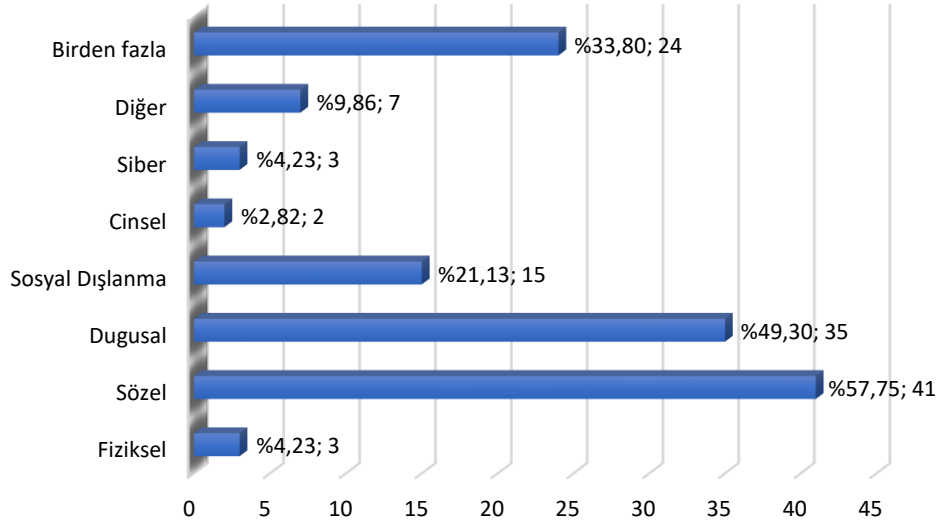
Siber Zorbalığa Uğrama Durumu	n	%
Sadece Covid-19 öncesinde sadece kendisi siber zorbalığa uğrayan	13	2,66
Sadece Covid-19 öncesinde sadece meslektaşı siber zorbalığa uğrayan	43	8,81
Sadece Covid-19 öncesinde hem kendisi hem de meslektaşı siber zorbalığa uğrayan	9	1,84
Sadece Covid-19 sırasında sadece kendisi zorbalığa uğrayan	5	1,02
Sadece Covid-19 sırasında sadece meslektaşı zorbalığa uğrayan	22	4,51
Sadece Covid-19 sırasında hem kendisi hem de meslektaşı zorbalığa uğrayan	26	5,33
Covid-19 öncesi ve sırasında sadece kendisi siber zorbalığa uğrayan	2	0,41
Covid-19 öncesi ve sırasında sadece meslektaşı siber zorbalığa uğrayan	15	3,07
Covid-19 öncesi ve sırasında hem kendisi hem de meslektaşı zorbalığa uğrayan	7	1,43
Hiçbir şekilde kendisi ya da meslektaşı zorbalığa uğramayan	346	70,90

Tablo 9 incelendiğinde Covid 19 öncesinde araştırmaya katılan eğitimcilerin 13’ünün sadece kendisinin, 43’ünün sadece meslektaşının ve 9’unun hem kendisinin hem meslektaşının siber zorbalığa uğradığını belirttiği görülmektedir. Covid 19 sırasında araştırmaya katılan öğretmenlerin 5’i sadece kendinin 22’si sadece meslektaşının ve 26’sı ise hem kendisinin hem meslektaşının siber zorbalığa uğradığını ifade etmiştir. Hem Covid 19 öncesi hem de Covid-19 sırasında araştırmaya katılan öğretmenlerin 2’sinin sadece kendisinin, 15’inin sadece meslektaşının ve 7’sinin hem kendisinin hem meslektaşının siber zorbalığa uğradığını belirttiği tespit edilmiştir. Araştırmaya katılan eğitimcilerin 346’sı ise hiçbir şekilde kendisi ya da meslektaşının zorbalığa uğramadığını belirtmiştir.

4.1. Eğitimcilerin Uğradıkları Siber Zorbalıklar “Nasıl Gerçekleşti” Araştırma Sorusunun Bulguları ve Yorumları

4.1.2. Covid 19 Öncesi Eğitimcilerin Zorbalığa Maruz Kalma Türlerinin Analizi

Araştırmaya katılan eğitimcilerin %14,67'si (n = 71) Covid 19 öncesinde çalıştığı kurumda herhangi bir zorbalığa uğradığını belirtmiştir. Covid 19 öncesinde çalıştığı kurumda herhangi bir zorbalığa uğradığını belirten öğretmenlerin uğradıkları zorbalık türü Şekil 2'deki grafikte sunulmuştur.

Şekil 2.

Covid-19 Öncesinde Çalıştığı Kurumda Herhangi Bir Zorbalığa Uğradığını Belirten Eğitimcilerin Uğradıkları Zorbalık Türü

Şekil 2 incelendiğinde Covid 19 öncesinde çalıştığı kurumda herhangi bir zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin 3'ünün fiziksel zorbalık, 41'inin sözel zorbalık, 35'inin duygusal zorbalık, 15'inin sosyal dışlanma, 2'sinin cinsel zorbalık, 3'ünün siber zorbalık, 7'sinin diğer zorbalık türüne uğradığını belirttiği görülmektedir. Covid 19 öncesinde çalıştığı kurumda herhangi bir zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin 24'ü ise birden fazla zorbalık türüne maruz kaldığını belirtmiştir.

Eğitimcilerin Covid 19 öncesinde fiziksel zorbalığa maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10.

Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Fiziksel Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Evet		Hayır	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	57	83,82	3	100,00
	Erkek	11	16,18	0	0,00

Çalıştığı kurum türü	Kamu	44	64,71	2	66,67
	Özel	24	35,29	1	33,33
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,94	0	0,00
	İlkokul	27	39,71	0	0,00
	Ortaokul	21	30,88	3	100,00
	Lise	18	26,47	0	0,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	59	86,76	2	66,67
	Müdür	2	2,94	0	0,00
	Müdür yardımcısı	5	7,35	1	33,33
	PDR	2	2,94	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	17	25,00	2	66,67
	6-10 yıl	19	27,94	1	33,33
	11-15 yıl	18	26,47	0	0,00
	15 yıl üstü	14	20,59	0	0,00

Tablo 10 incelendiğinde Covid 19 öncesinde fiziksel zorbalığa uğrayan 3 öğretmen hepsinin kadın olduğu görülmektedir. Fiziksel zorbalığa uğrayan öğretmenlerin 2'sinin kamu kurumunda 1'inin özel kurumda çalıştığı belirlenmiştir. Fiziksel zorbalığa uğrayan 3 öğretmenin hepsinin ortaokul düzeyinde çalıştığı tespit edilmiştir. Fiziksel zorbalığa uğrayan katılımcıların 2'si öğretmen ve 1'i müdür yardımcısı olarak çalıştığı kurumda görev yapmaktadır. Fiziksel zorbalığa uğrayan öğretmenlerin 2'sinin hizmet süresinin 1-5 yıl ve 1'inin hizmet süresinin 6-10 yıl arasında olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların Covid 19 öncesinde sözel zorbalığa maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11.

Eğitimciler Covid 19 Öncesinde Sözel Zorbalığa Uğrama Durumu

		Sözel Zorbalığa Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	25	83,33	35	85,37
	Erkek	5	16,67	6	14,63
Çalıştığı kurum türü	Kamu	16	53,33	30	73,17
	Özel	14	46,67	11	26,83
Okul seviyesi	Anaokulu	1	3,33	1	2,44
	İlkokul	12	40,00	15	36,59
	Ortaokul	8	26,67	16	39,02
	Lise	9	30,00	9	21,95
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	25	83,33	36	87,80
	Müdür	1	3,33	1	2,44
	Müdür yardımcısı	3	10,00	3	7,32
	PDR	1	3,33	1	2,44
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	9	30,00	10	24,39
	6-10 yıl	7	23,33	13	31,71
	11-15 yıl	8	26,67	10	24,39
	15 yıl üstü	6	20,00	8	19,51

Tablo 11 incelendiğinde Covid 19 öncesinde sözel zorbalığa maruz kaldığını belirten öğretmenlerin 35'i kadın, 6'sı erkektir ve 30'u kamuda, 11'i özel sektörde; 1'i anaokulu, 15'i ilkokul, 16'sı ortaokul, 9'u lise düzeyinde çalışmaktadır. Covid-19 pandemi öncesinde sözel zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 36'sının çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 1'inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür, 3'ünün çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısı ve 1'inin çalıştığı kurumdaki görevi psikolojik danışmanlık ve rehberliktir. Eğitimci olarak hizmet süreleri incelendiğinde Covid 19 öncesinde sözel zorbalığa maruz kaldığını belirten öğretmenlerin 10'unun 1-5 yıl arasında, 13'ünün 6-10 yıl arasında, 10'unun 11-15 yıl arasında ve 8'inin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin Covid 19 öncesinde duygusal zorbalığa maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 12'de sunulmuştur.

Tablo 12.

Eğitimcilerin Covid 19 öncesinde Duygusal Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Duygusal Zorbalığa Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	28	77,78	32	91,43
	Erkek	8	22,22	3	8,57
Çalıştığı kurum türü	Kamu	25	69,44	21	60,00
	Özel	11	30,56	14	40,00
Okul seviyesi	Anaokulu	0	0,00	2	5,71
	İlkokul	10	27,78	17	48,57
	Ortaokul	14	38,89	10	28,57
	Lise	12	33,33	6	17,14
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	31	86,11	30	85,71
	Müdür	1	2,78	1	2,86
	Müdür yardımcısı	4	11,11	2	5,71
	PDR	0	0,00	2	5,71
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	8	22,22	11	31,43
	6-10 yıl	13	36,11	7	20,00
	11-15 yıl	6	16,67	12	34,29
	15 yıl üstü	9	25,00	5	14,29

Tablo 12 incelendiğinde Covid 19 öncesinde duygusal zorbalığa maruz kaldığını belirten öğretmenlerin 32'si kadın, 3'ü erkektir ve 21'i kamuda, 14'i özel sektörde; 2'si anaokulu, 17'si ilkokul, 10'u ortaokul, 6'sı lise düzeyinde çalışmaktadır. Covid 19 öncesinde duygusal zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 30'unun çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 1'inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür, 2'sinin çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısı ve 2'sinin çalıştığı kurumdaki görevi psikolojik danışmanlık ve

rehberliktir. Eğitimci olarak hizmet süreleri incelendiğinde Covid 19 öncesinde duygusal zorbalığa maruz kaldığını belirten öğretmenlerin 11'inin 1-5 yıl arasında, 7'sinin 6-10 yıl arasında, 12'sinin 11-15 yıl arasında ve 5'inin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin Covid 19 öncesinde sosyal dışlanmaya maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 13'te sunulmuştur.

Tablo 13.

Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Sosyal Dışlanmaya Maruz Kalma Durumu

		Sosyal Dışlanmaya Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	46	82,14	14	93,33
	Erkek	10	17,86	1	6,67
Çalıştığı kurum türü	Kamu	36	64,29	10	66,67
	Özel	20	35,71	5	33,33
Okul seviyesi	Anaokulu	1	1,79	1	6,67
	İlkokul	21	37,50	6	40,00
	Ortaokul	20	35,71	4	26,67
	Lise	14	25,00	4	26,67
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	46	82,14	15	100,00
	Müdür	2	3,57	0	0,00
	Müdür yardımcısı	6	10,71	0	0,00
	PDR	2	3,57	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	15	26,79	4	26,67
	6-10 yıl	15	26,79	5	33,33
	11-15 yıl	14	25,00	4	26,67
	15 yıl üstü	12	21,43	2	13,33

Tablo 13 incelendiğinde Covid 19 öncesinde sosyal dışlanmaya maruz kaldığını belirten öğretmenlerin 14'ü kadın, 1'i erkektir ve 10'u kamuda, 5'i özel sektörde; 1'i anaokulu, 6'sı ilkokul, 4'ü ortaokul, 4'ü lise düzeyinde çalışmaktadır. Covid 19 öncesinde sosyal dışlanmaya maruz kaldığını belirten 15 katılımcının 15'inin de çalıştığı kurumdaki görevinin öğretmen olduğu belirlenmiştir. Eğitimci olarak hizmet süreleri incelendiğinde Covid-19 pandemi öncesinde sosyal dışlanmaya maruz kaldığını belirten öğretmenlerin 4'ünün 1-5 yıl arasında, 5'inin 6-10 yıl arasında, 4'ünün 11-15 yıl arasında ve 2'sinin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir/Eğitimcilerin Covid 19 öncesinde cinsel zorbalığa maruz kalma

durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 14'te sunulmuştur.

Tablo 14.*Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Cinsel Zorbalığa Uğrama Durumu*

		Cinsel Zorbalığa Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	58	84,06	2	100,00
	Erkek	11	15,94	0	0,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	45	65,22	1	50,00
	Özel	24	34,78	1	50,00
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,90	0	0,00
	İlkokul	26	37,68	1	50,00
	Ortaokul	23	33,33	1	50,00
	Lise	18	26,09	0	0,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	59	85,51	2	100,00
	Müdür	2	2,90	0	0,00
	Müdür yardımcısı	6	8,70	0	0,00
	PDR	2	2,90	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	18	26,09	1	50,00
	6-10 yıl	20	28,99	0	0,00
	11-15 yıl	18	26,09	0	0,00
	15 yıl üstü	13	18,84	1	50,00

Tablo 14 incelendiğinde Covid 19 öncesinde cinsel zorbalığa uğrayan 2 öğretmenin kadın olduğu görülmektedir. Cinsel zorbalığa uğrayan öğretmenlerin 1'inin kamu kurumunda 1'inin özel kurumda çalıştığı belirlenmiştir. Cinsel zorbalığa uğrayan 2 öğretmenin 1'inin ilkokul ve 1'inin ortaokul düzeyinde çalıştığı tespit edilmiştir. Cinsel zorbalığa uğrayan katılımcıları 2'si de öğretmen olarak çalıştığı kurumda görev yapmaktadır. Cinsel zorbalığa uğrayan öğretmenlerin 1'inin hizmet süresinin 1-5 yıl arasında ve 1'inin hizmet süresinin 15 yıl üstü olduğu belirlenmiştir.

Eğitimcilerin Covid 19 öncesinde siber zorbalığa maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 15'te sunulmuştur.

Tablo 15.

Eğitimcilerin Covid 19 Öncesi Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Siber Zorbalığa Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kız	59	86,76	1	33,33
	Erkek	9	13,24	2	66,67
Çalıştığı kurum türü	Kamu	44	64,71	2	66,67
	Özel	24	35,29	1	33,33
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,94	0	0,00
	İlkokul	27	39,71	0	0,00
	Ortaokul	23	33,82	1	33,33
	Lise	16	23,53	2	66,67
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	59	86,76	2	66,67
	Müdür	1	1,47	1	33,33
	Müdür yardımcısı	6	8,82	0	0,00
	PDR	2	2,94	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	18	26,47	1	33,33
	6-10 yıl	19	27,94	1	33,33
	11-15 yıl	18	26,47	0	0,00
	15 yıl üstü	13	19,12	1	33,33

Tablo 15 incelendiğinde Covid 19 öncesinde siber zorbalığa uğrayan 3 öğretmenin 1'inin kadın ve 2'sinin erkek olduğu görülmektedir. Siber zorbalığa uğrayan öğretmenlerin 2'sinin kamu kurumunda 1'inin özel kurumda çalıştığı belirlenmiştir. Siber zorbalığa uğrayan 3 öğretmenin 1'inin ortaokul ve 2'sinin lise düzeyinde çalıştığı tespit edilmiştir. Fiziksel zorbalığa uğrayan katılımcıları 2'si öğretmen ve 1'i müdür olarak çalıştığı kurumda görev yapmaktadır. Fiziksel zorbalığa uğrayan öğretmenlerin 1'inin hizmet süresinin 1-5 yıl arasında, 1'inin hizmet süresinin 6-10 yıl arasında ve 1'in hizmet süresinin 15 yıl üstü olduğu belirlenmiştir.

Eğitimcilerin Covid 19 öncesinde birden fazla zorbalığa maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 16'da sunulmuştur.

Tablo 16.

Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Birden Fazla Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Birden Fazla Zorbalığa Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	37	78,72	23	95,83
	Erkek	10	21,28	1	4,17

Çalıştığı kurum türü	Kamu	30	63,83	16	66,67
	Özel	17	36,17	8	33,33
Okul seviyesi	Anaokulu	1	2,13	1	4,17
	İlkokul	18	38,30	9	37,50
	Ortaokul	15	31,91	9	37,50
	Lise	13	27,66	5	20,83
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	42	89,36	19	79,17
	Müdür	1	2,13	1	4,17
	Müdür yardımcısı	4	8,51	2	8,33
	PDR	0	0,00	2	8,33
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	11	23,40	8	33,33
	6-10 yıl	13	27,66	7	29,17
	11-15 yıl	12	25,53	6	25,00
	15 yıl üstü	11	23,40	3	12,50

Tablo 16 incelendiğinde Covid-19 pandemi öncesinde birden fazla zorbalığa maruz kaldığını belirten öğretmenlerin 23'ü kadın, 1'i erkektir ve 16'sı kamuda, 8'i özel sektörde; 1'i anaokulu, 9'u ilkokul, 9'u ortaokul, 5'i lise düzeyinde çalışmaktadır. Covid-19 pandemi öncesinde birden fazla zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 19'unun çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 1'inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür, 2'sinin çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısı ve 2'sinin çalıştığı kurumdaki görevi psikolojik danışmanlık ve rehberliktir. Eğitimci olarak hizmet süreleri incelendiğinde Covid-19 pandemi öncesinde birden fazla zorbalığa maruz kaldığını belirten öğretmenlerin 8'inin 1-5 yıl arasında, 7'sinin 6-10 yıl arasında, 6'sının 11-15 yıl arasında ve 3'ünün 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin Covid 19 öncesinde uğradığı zorbalıkların kimler tarafından gerçekleştirildiği sorulmuş ve cevaplar Tablo 17'de sunulmuştur.

Tablo 17.

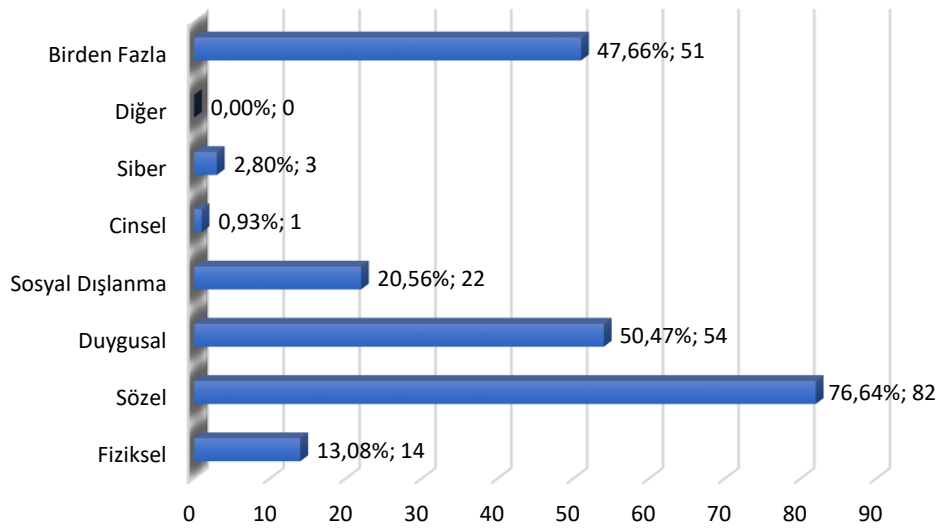
Eğitimciler Covid 19 Öncesinde Kimler Tarafından Zorbalığa Uğradı

	n	%
Öğretmen, veli, okul yönetimi	30	42,3
Meslektaş arkadaş	8	11,3
Arkadaş ve müdür	3	4,2
Veliler	6	8,5
Okul Yönetimi	2	2,8
Veli ve öğrenci	2	2,8
Öğrenci	3	4,2
Bilinmiyor	12	16,9
Cevap vermedi	5	7,0

Tablo 17 incelediğinde Covid-19 öncesinde zorbalığa maruz kalan eğitimcilerin 30'unun bu zorbalığın öğretmen, veli ve okul yönetimi; 8'inin meslektaş arkadaşı; 3'ünün meslektaş arkadaşı ve müdür; 6'sının veliler; 2'sinin okul yönetimi; 2'sinin veli ve öğrenci; 3'ünün öğrenci tarafından gerçekleştirildiğini belirttiği görülmektedir. Ayrıca katılımcıların 12'si kendisine yapılan zorbalığı gerçekleştiren kişiyi bilmediğini belirtirken, beş katılımcı bu soruya cevap vermemiştir.

4.1.3. Covid 19 Öncesi Eğitimcilerin Meslektaşlarının Maruz Kaldığı Siber Zorbalık Türlerinin Analizi

Araştırmaya katılan eğitimcilerin %21,9'u (n = 107) Covid 19 öncesinde çalıştığı eğitim kurumunda herhangi bir meslektaşının zorbalığa maruz kaldığını belirtmiştir. Covid 19 pandemisi öncesinde çalıştığı eğitim kurumunda herhangi bir meslektaşının zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilere göre meslektaşlarının uğradıkları zorbalık türü Şekil 3'teki grafikte sunulmuştur.

Şekil 3.

Eğitimcilerin Covid 19 Öncesinde Çalıştığı Eğitim Kurumunda Herhangi Bir Zorbalığa Uğrayan Meslektaşının Uğradığı Zorbalık Türü

Şekil 3 incelendiğinde Covid 19 öncesinde çalıştığı eğitim kurumunda herhangi bir meslektaşın zorbalığa uğradığını belirten eğitimciler meslektaşlarının 14'ünün fiziksel zorbalık, 82'sinin sözel zorbalık, 54'ünün duygusal zorbalık, 22'sinin sosyal dışlanma,

1'inin cinsel zorbalık, 3'ünün siber zorbalık türüne uğradığını belirttiği görülmektedir. Covid 19 öncesinde çalıştığı eğitim kurumunda herhangi bir meslektaşının zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin meslektaşlarının 51'inin ise birden fazla zorbalık türüne maruz kaldığını belirtmiştir.

Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 öncesinde fiziksel zorbalığa maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 18'te sunulmuştur.

Tablo 18.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Fiziksel Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Fiziksel Zorbalığa Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	68	73,12	10	71,43
	Erkek	25	26,88	4	28,57
Çalıştığı kurum türü	Kamu	60	64,52	12	85,71
	Özel	33	35,48	2	14,29
Okul seviyesi	Anaokulu	3	3,23	0	0,00
	İlkokul	39	41,94	4	28,57
	Ortaokul	27	29,03	7	50,00
	Lise	24	25,81	3	21,43
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	80	86,02	10	71,43
	Müdür	2	2,15	1	7,14
	Müdür yardımcısı	7	7,53	2	14,29
	PDR	4	4,30	1	7,14
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	23	24,73	3	21,43
	6-10 yıl	27	29,03	3	21,43
	11-15 yıl	22	23,66	3	21,43
	15 yıl üstü	21	22,58	5	35,71

Tablo 18 incelendiğinde Covid 19 öncesinde fiziksel zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 10'u kadın, 4'ü erkektir ve 12'si kamuda, 2'si özel sektörde; 4'ü ilkokul, 7'si ortaokul, 3'ü lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının Covid 19 öncesinde fiziksel zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 10'unun çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 1'inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür, 2'sinin çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısı ve 1'inin çalıştığı kurumdaki görevi psikolojik danışmanlık ve rehberliktir. Eğitimci olarak hizmet süreleri incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 öncesinde fiziksel zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 3'ünün 1-5 yıl arasında, 3'ünün 6-10 yıl arasında, 3'ünün 11-15 yıl arasında ve 5'inin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Katılımcıların meslektaşlarının Covid 19 öncesinde sözel zorbalığa maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet

yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 19’da sunulmuştur.

Tablo 19.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Sözel Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Sözel Zorbalığa Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	18	72,00	60	73,17
	Erkek	7	28,00	22	26,83
Çalıştığı kurum türü	Kamu	15	60,00	57	69,51
	Özel	10	40,00	25	30,49
Okul seviyesi	Anaokulu	0	0,00	3	3,66
	İlkokul	14	56,00	29	35,37
	Ortaokul	5	20,00	29	35,37
	Lise	6	24,00	21	25,61
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	23	92,00	67	81,71
	Müdür	0	0,00	3	3,66
	Müdür yardımcısı	1	4,00	8	9,76
	PDR	1	4,00	4	4,88
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	6	24,00	20	24,39
	6-10 yıl	7	28,00	23	28,05
	11-15 yıl	6	24,00	19	23,17
	15 yıl üstü	6	24,00	20	24,39

Tablo 19 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 öncesinde sözel zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 60’ı kadın, 22’si erkektir ve 57’si kamuda, 25’i özel sektörde; 3’ü anaokulu, 29’u ilkokul, 29’u ortaokul, 21’i lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının Covid 19 öncesinde sözel zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 67’sinin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 3’ünün çalıştığı kurumdaki görevi müdür, 8’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısı ve 4’ünün çalıştığı kurumdaki görevi psikolojik danışmanlık ve rehberliktir. Eğitimci olarak hizmet süreleri incelendiğinde meslektaşların Covid 19 öncesinde sözel zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 20’sinin 1-5 yıl arasında, 23’ünün 6-10 yıl arasında, 19’unun 11-15 yıl arasında ve 20’sinin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 öncesinde duygusal zorbalığa maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 20’de sunulmuştur.

Tablo 20.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Duygusal Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Duygusal Zorbalığa Maruz Kalma	
		Hayır	Evet

		N	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	36	67,92	42	77,78
	Erkek	17	32,08	12	22,22
Çalıştığı kurum türü	Kamu	40	75,47	32	59,26
	Özel	13	24,53	22	40,74
Okul seviyesi	Anaokulu	0	0,00	3	5,56
	İlkokul	16	30,19	27	50,00
	Ortaokul	17	32,08	17	31,48
	Lise	20	37,74	7	12,96
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	42	79,25	48	88,89
	Müdür	2	3,77	1	1,85
	Müdür yardımcısı	6	11,32	3	5,56
	PDR	3	5,66	2	3,70
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	14	26,42	12	22,22
	6-10 yıl	14	26,42	16	29,63
	11-15 yıl	8	15,09	17	31,48
	15 yıl üstü	17	32,08	9	16,67

Tablo 20 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 öncesinde duygusal zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 42'si kadın, 12'si erkektir ve 32'si kamuda, 22'si özel sektörde; 3'ü anaokulu, 27'si ilkokul, 17'si ortaokul, 7'si lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının Covid 19 öncesinde duygusal zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 48'inin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 1'inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür, 3'ünün çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısı ve 2'sinin çalıştığı kurumdaki görevi psikolojik danışmanlık ve rehberliktir. Eğitimci olarak hizmet süreleri incelendiğinde meslektaşlarının Covid-19 pandemi öncesinde duygusal zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 12'sinin 1-5 yıl arasında, 16'sının 6-10 yıl arasında, 17'sinin 11-15 yıl arasında ve 9'unun 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir. Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 öncesinde sosyal dışlanmaya maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 21'de sunulmuştur.

Tablo 21.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Sosyal Dışlanmaya Maruz Kalma Durumu

		Sosyal Dışlanmaya Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	60	70,59	18	81,82
	Erkek	25	29,41	4	18,18
Çalıştığı kurum türü	Kamu	56	65,88	16	72,73
	Özel	29	34,12	6	27,27
Okul seviyesi	Anaokulu	3	3,53	0	0,00
	İlkokul	34	40,00	9	40,91
	Ortaokul	27	31,76	7	31,82

	Lise	21	24,71	6	27,27
	Öğretmen	71	83,53	19	86,36
	Müdür	3	3,53	0	0,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Müdür yardımcısı	7	8,24	2	9,09
	PDR	4	4,71	1	4,55
	1-5 yıl	24	28,24	2	9,09
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	6-10 yıl	18	21,18	12	54,55
	11-15 yıl	19	22,35	6	27,27
	15 yıl üstü	24	28,24	2	9,09

Tablo 21 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 öncesinde sosyal zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 42'si kadın, 12'si erkektir ve 32'si kamuda, 22'si özel sektörde; 3'ü anaokulu, 27'si ilkokul, 17'si ortaokul, 7'si lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının Covid 19 öncesinde duygusal zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 48'inin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 1'inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür, 3'ünün çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısı ve 2'sinin çalıştığı kurumdaki görevi psikolojik danışmanlık ve rehberliktir. Eğitimci olarak hizmet süreleri incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 öncesinde duygusal zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 12'sinin 1-5 yıl arasında, 16'sının 6-10 yıl arasında, 17'sinin 11-15 yıl arasında ve 9'unun 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 öncesinde cinsel zorbalığa maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 22'de sunulmuştur.

Tablo 22.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Cinsel Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Cinsel Zorbalığa Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		N	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	77	72,64	1	100,00
	Erkek	29	27,36	0	0,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	72	67,92	0	0,00
	Özel	34	32,08	1	100,00
Okul seviyesi	Anaokulu	3	2,83	0	0,00
	İlkokul	43	40,57	0	0,00
	Ortaokul	33	31,13	1	100,00
	Lise	27	25,47	0	0,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	89	83,96	1	100,00
	Müdür	3	2,83	0	0,00
	Müdür yardımcısı	9	8,49	0	0,00
	PDR	5	4,72	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	25	23,58	1	100,00
	6-10 yıl	30	28,30	0	0,00
	11-15 yıl	25	23,58	0	0,00

	15 yıl üstü	26	24,53	0	0,00
--	-------------	----	-------	---	------

Tablo 22 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 öncesinde cinsel zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcının kadın, özel sektörde çalıştığı, ortaokul düzeyinde görev yaptığı, öğretmen olduğu ve eğitimci olarak hizmet süresinin 1-5 yıl arasında olduğu görülmektedir. Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 öncesinde siber zorbalığa maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 23'te sunulmuştur.

Tablo 23.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Siber Zorbalığa Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		N	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	77	74,04	1	33,33
	Erkek	27	25,96	2	66,67
Çalıştığı kurum türü	Kamu	69	66,35	3	100,00
	Özel	35	33,65	0	0,00
Okul seviyesi	Anaokulu	3	2,88	0	0,00
	İlkokul	43	41,35	0	0,00
	Ortaokul	33	31,73	1	33,33
	Lise	25	24,04	2	66,67
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	87	83,65	3	100,00
	Müdür	3	2,88	0	0,00
	Müdür yardımcısı	9	8,65	0	0,00
	PDR	5	4,81	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	25	24,04	1	33,33
	6-10 yıl	30	28,85	0	0,00
	11-15 yıl	25	24,04	0	0,00
	15 yıl üstü	24	23,08	2	66,67

Tablo 23 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 öncesinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 1'i kadın, 2'si erkektir ve 3'ü de kamuda çalışmakta; 1'i ortaokul, 2'si lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının Covid 19 öncesinde duygusal zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 3'ünün de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Eğitimci olarak hizmet süreleri incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 öncesinde duygusal zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 1'inin 1-5 yıl arasında ve 2'sinin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 öncesinde birden fazla zorbalığa maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet

yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 24’te sunulmuştur.

Tablo 24.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Birden Fazla Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Birden Fazla Zorbalığa Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	41	73,21	37	72,55
	Erkek	15	26,79	14	27,45
Çalıştığı kurum türü	Kamu	38	67,86	34	66,67
	Özel	18	32,14	17	33,33
Okul seviyesi	Anaokulu	0	0,00	3	5,88
	İlkokul	22	39,29	21	41,18
	Ortaokul	16	28,57	18	35,29
	Lise	18	32,14	9	17,65
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	46	82,14	44	86,27
	Müdür	2	3,57	1	1,96
	Müdür yardımcısı	5	8,93	4	7,84
	PDR	3	5,36	2	3,92
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	16	28,57	10	19,61
	6-10 yıl	14	25,00	16	31,37
	11-15 yıl	9	16,07	16	31,37
	15 yıl üstü	17	30,36	9	17,65

Tablo 24 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 öncesinde birden fazla zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 37’si kadın, 14’ü erkektir ve 34’ü kamuda, 17’si özel sektörde; 3’ü ilkokul, 21’i ilkokul, 18’i ortaokul, 18’i lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının Covid 19 öncesinde birden fazla zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 44’ünün çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür, 4’ünün çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısı ve 2’sinin çalıştığı kurumdaki görevi psikolojik danışmanlık ve rehberliktir. Eğitimci olarak hizmet süreleri incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 öncesinde birden fazla zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 10’unun 1-5 yıl arasında, 16’sının 6-10 yıl arasında, 16’sının 11-15 yıl arasında ve 17’sinin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Meslektaşlarının Covid 19 öncesinde zorbalığa uğradığını belirten katılımcılarının meslektaşlarına zorbalığının kimler tarafından gerçekleştirildiği sorulmuş ve cevaplar Tablo 25’te sunulmuştur.

Tablo 25.

Meslektaşlarının Covid 19 Öncesinde Zorbalığa Uğradığını Belirten Eğitimcilerin Meslektaşlarına Olan Zorbalığın Kimler Tarafından Gerçekleştirildiği

	n	%
Öğretmen, veli, okul yönetimi	46	43,0

Meslektaş arkadaş	19	17,8
Meslektaş arkadaş ve müdür	5	4,7
Veliler	12	11,2
Okul Yönetimi	1	0,9
Veli ve öğrenci	6	5,6
Öğrenci	1	0,9
Yönetim ve meslektaşlar	1	0,9
Bilinmiyor	9	8,4
Cevap vermedi	7	6,6

Tablo 25 incelediğinde meslektaşlarının Covid 19 öncesinde zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 46'sının bu zorbalığın öğretmen, veli ve okul yönetimi; 19'unun meslektaş arkadaş; 5'inin meslektaş arkadaş ve müdür; 12'sinin veliler; 1'inin okul yönetimi; 6'sının veli ve öğrenci; 1'inin öğrenci; 1'inin yönetim ve meslektaşları tarafından gerçekleştirildiğini belirttiği görülmektedir. Ayrıca katılımcıların 9'u meslektaşına yapılan zorbalığı gerçekleştiren kişiyi bilmediğini belirtirken, 7 katılımcı bu soruya cevap vermemiştir.

4.1.4. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin İnternet veya Diğer Dijital Platformlar Aracılığıyla Uğradıkları Siber Zorbalıkların Türü

Araştırmaya katılan eğitimcilerin %14,8'i (n = 72) Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirtmiştir. Covid-19 pandemisi sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten öğretmenlerin uğradıkları zorbalık türü Tablo 26'da sunulmuştur.

Tablo 26.

Covid 19 Sürecinde İnternet veya Diğer Dijital Platformlar Aracılığıyla Siber Zorbalığa Uğradıklarını Belirten Katılımcıların Zorbalık Türü

	n	%
Tarafınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi	26	36,11
Tarafınıza saldırgan veya güvenliğinizi tehdit eden mesajların gönderilmesi	7	9,72
Hakkınızda nefret içerikli, doğru olmayan, saygınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması	4	5,56
Tarafınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi	9	12,50
Online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması	8	11,11
Sizinle ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması	2	2,78
Kimliği belirsiz kişiler tarafından adınıza dijital platformlarda hesap açılarak ya da web sitesi oluşturularak nefret içerikli, doğru olmayan, saygınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların yapılması	4	5,56
Başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan kasıtlı olarak dışlanmanız	4	5,56
Çevrimiçi hesaplarınızın ele geçirilerek adınıza uygun olmayanı	1	1,39
Birden Fazla	18	25,00

Tablo 26 incelendiğinde Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradıklarını belirten katılımcıların 26'sının tarafınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi, 7'sinin tarafınıza saldırgan veya güvenliğinizi tehdit eden mesajların gönderilmesi, 4'ünün hakkınızda nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması, 9'unun tarafınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi, 8'inin Online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması, 2'sinin sizinle ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması, 4'ünün Kimliği belirsiz kişiler tarafından adınıza dijital platformlarda hesap açılarak ya da web sitesi oluşturularak nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların yapılması, 4'ünün Başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan kasıtlı olarak dışlanma şeklinde belirttiği görülmektedir. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradıklarını belirten katılımcıların 18'i birden fazla zorbalık türüne uğradıklarını bildirmişlerdir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “tarafınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi” maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 27’de sunulmuştur.

Tablo 27.

“Tarafınıza Saygısız, Nezaketsiz, İncitici veya Aşağılayıcı Mesajların Gönderilmesi” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

Tarafınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi					
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	33	71,74	19	73,08
	Erkek	13	28,26	7	26,92
Çalıştığı kurum türü	Kamu	32	69,57	20	76,92
	Özel	14	30,43	6	23,08
Okul seviyesi	Anaokulu	4	8,70	0	0,00
	İlkokul	16	34,78	11	42,31
	Ortaokul	12	26,09	11	42,31
	Lise	14	30,43	4	15,38
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	41	89,13	24	92,31
	Müdür	2	4,35	1	3,85
	Müdür yardımcısı	1	2,17	1	3,85
	PDR	2	4,35	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	16	34,78	8	30,77
	6-10 yıl	9	19,57	6	23,08

11-15 yıl	7	15,22	7	26,92
15 yıl üstü	14	30,43	5	19,23

Tablo 27 incelendiğinde Covid-19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “tarafınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 19’u kadın, 7’si erkektir ve 20’si kamuda, 6’sı özel sektörde; 11’i ilköğretim, 11’i ortaokul, 4’ü lise düzeyinde çalışmaktadır. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “tarafınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 24’ünün çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür, 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısıdır. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “tarafınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 2’sinin 1-5 yıl arasında, 1’inin 6-10 yıl arasında, 5’inin 11-15 yıl arasında ve 6’sının 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Tarafınıza saldırgan veya güvenliğinizi tehdit eden mesajların gönderilmesi” maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 28’te sunulmuştur.

Tablo 28.

Tarafınıza Saldırgan veya Güvenliğinizi Tehdit Eden Mesajların Gönderilmesi” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Tarafınıza saldırgan veya güvenliğinizi tehdit eden mesajların gönderilmesi			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	49	75,38	3	42,86
	Erkek	16	24,62	4	57,14
Çalıştığı kurum türü	Kamu	45	69,23	7	100,00
	Özel	20	30,77	0	0,00
Okul seviyesi	Anaokulu	4	6,15	0	0,00
	İlkokul	24	36,92	3	42,86
	Ortaokul	22	33,85	1	14,29
	Lise	15	23,08	3	42,86
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	59	90,77	6	85,71
	Müdür	2	3,08	1	14,29
	Müdür yardımcısı	2	3,08	0	0,00
	PDR	2	3,08	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	23	35,38	1	14,29
	6-10 yıl	14	21,54	1	14,29
	11-15 yıl	13	20,00	1	14,29

Tablo 28 incelendiğinde Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “tarafınıza saldırgan veya güvenliğinizi tehdit eden mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 3’ü kadın, 4’ü erkektir ve 7’si de kamuda çalışmakta; 3’ü ilkokul, 1’i ortaokul, 3’ü lise düzeyinde çalışmaktadır. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “tarafınıza saldırgan veya güvenliğinizi tehdit eden mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 6’sının çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen ve 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdürdür. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “tarafınıza saldırgan veya güvenliğinizi tehdit eden mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 1’inin 1-5 yıl arasında, 1’inin 6-10 yıl arasında, 1’inin 11-15 yıl arasında ve 4’ünün 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Hakkınızda nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması” maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 29’da sunulmuştur.

Tablo 29.

“Hakkınızda Nefret İçerikli, Doğru Olmayan, Saygınlığınızı Azaltıcı, Onur Kırıcı veya Başkalarıyla İlişkilerinizi Yıpratıcı Paylaşımların Herkese Açık Olarak Yapılması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

Hakkınızda nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması					
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	50	73,53	2	50,00
	Erkek	18	26,47	2	50,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	48	70,59	4	100,00
	Özel	20	29,41	0	0,00
Okul seviyesi	Anaokulu	4	5,88	0	0,00
	İlkokul	27	39,71	0	0,00
	Ortaokul	20	29,41	3	75,00
	Lise	17	25,00	1	25,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	61	89,71	4	100,00
	Müdür	3	4,41	0	0,00

	Müdür yardımcısı	2	2,94	0	0,00
	PDR	2	2,94	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	23	33,82	1	25,00
	6-10 yıl	15	22,06	0	0,00
	11-15 yıl	12	17,65	2	50,00
	15 yıl üstü	18	26,47	1	25,00

Tablo 29 incelendiğinde Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “hakkınızda nefret içerikli, doğru olmayan, saygınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 2’si kadın, 2’si erkektir ve 4’ü de kamuda çalışmakta; 3’ünün ortaokul ve 3’ünün lise düzeyinde çalıştığı görülmektedir. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “hakkınızda nefret içerikli, doğru olmayan, saygınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 4’ünün de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “hakkınızda nefret içerikli, doğru olmayan, saygınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 1’inin 1-5 yıl arasında, 2’sinin 11-15 yıl arasında ve 1’inin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Tarafinıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi” maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre farklılaşma durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır Sonuçlar Tablo 30’da sunulmuştur.

Tablo 30.

“Tarafinıza Müstehcen Mesaj, Resim veya Videoların Gönderilmesi” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Tarafinıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi			
		Hayır		Evet	
		N	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	46	73,02	6	66,67
	Erkek	17	26,98	3	33,33
Çalıştığı kurum türü	Kamu	45	71,43	7	77,78
	Özel	18	28,57	2	22,22
Okul seviyesi	Anaokulu	3	4,76	1	11,11
	İlkokul	22	34,92	5	55,56
	Ortaokul	20	31,75	3	33,33
	Lise	18	28,57	0	0,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	57	90,48	8	88,89

	Müdür	2	3,17	1	11,11
	Müdür yardımcısı	2	3,17	0	0,00
	PDR	2	3,17	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	21	33,33	3	33,33
	6-10 yıl	13	20,63	2	22,22
	11-15 yıl	14	22,22	0	0,00
	15 yıl üstü	15	23,81	4	44,44

Tablo 30 incelendiğinde Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “tarafınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 6’sı kadın, 3’ü erkektir ve 7’si kamuda, 2’si özelde çalışmakta; 1’i anaokulu, 5’i ilkokul, 3’ü ortaokul düzeyinde çalışmaktadır. Covid-19 pandemisi sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “tarafınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 8’inin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen ve 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdürdür. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “tarafınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 3’ünün 1-5 yıl arasında, 2’sinin 6-10 yıl arasında ve 4’ünün 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması” maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 31’de sunulmuştur.

Tablo 31.

“Online Ders İşlerken Başkaları Tarafından Müstehcen Mesaj, Resim veya Videoların Paylaşılması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

Online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması					
		Hayır		Evet	
		N	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	44	68,75	8	100,00
	Erkek	20	31,25	0	0,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	45	70,31	7	87,50
	Özel	19	29,69	1	12,50
Okul seviyesi	Anaokulu	4	6,25	0	0,00
	İlkokul	26	40,63	1	12,50
	Ortaokul	18	28,13	5	62,50
	Lise	16	25,00	2	25,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	57	89,06	8	100,00
	Müdür	3	4,69	0	0,00

	Müdür yardımcısı	2	3,13	0	0,00
	PDR	2	3,13	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	21	32,81	3	37,50
	6-10 yıl	14	21,88	1	12,50
	11-15 yıl	12	18,75	2	25,00
	15 yıl üstü	17	26,56	2	25,00

Tablo 31 incelendiğinde Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 8’i de kadındır ve 7’si kamuda, 1’i özelde çalışmakta; 1’i ilkokul, 5’i ortaokul, 2’si lise düzeyinde çalışmaktadır. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 8’inin de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 3’ünün 1-5 yıl arasında, 1’inin 6-10 yıl arasında, 2’sinin 11-15 yıl arasında ve 2’sinin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin “Sizinle ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması” maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 32’de sunulmuştur.

Tablo 32.

“Sizinle İlgili Gizli Bir Şekilde Kaydedilen Resim, Ses veya Videoların Yayınlanması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

Sizinle ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması					
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	50	71,43	2	100,00
	Erkek	20	28,57	0	0,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	51	72,86	1	50,00
	Özel	19	27,14	1	50,00
Okul seviyesi	Anaokulu	4	5,71	0	0,00
	İlkokul	26	37,14	1	50,00
	Ortaokul	22	31,43	1	50,00
	Lise	18	25,71	0	0,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	63	90,00	2	100,00
	Müdür	3	4,29	0	0,00
	Müdür yardımcısı	2	2,86	0	0,00
	PDR	2	2,86	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet	1-5 yıl	22	31,43	2	100,00

Süresi	6-10 yıl	15	21,43	0	0,00
	11-15 yıl	14	20,00	0	0,00
	15 yıl üstü	19	27,14	0	0,00

Tablo 32 incelendiğinde Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “Sizinle ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 2’sinin de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “sizinle ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 1’inin de 1-5 yıl arasında çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin “Kimliği belirsiz kişiler tarafından adınıza dijital platformlarda hesap açılarak ya da web sitesi oluşturularak nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların yapılması” maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 33’te sunulmuştur.

Tablo 33.

“Kimliği Belirsiz Kişiler Tarafından Yıpratıcı Paylaşımların Yapılması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

Kimliği belirsiz kişiler tarafından adınıza dijital platformlarda hesap açılarak ya da web sitesi oluşturularak ...					
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	50	73,53	2	50,00
	Erkek	18	26,47	2	50,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	48	70,59	4	100,00
	Özel	20	29,41	0	0,00
Okul seviyesi	Anaokulu	3	4,41	1	25,00
	İlkokul	26	38,24	1	25,00
	Ortaokul	22	32,35	1	25,00
	Lise	17	25,00	1	25,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	61	89,71	4	100,00
	Müdür	3	4,41	0	0,00
	Müdür yardımcısı	2	2,94	0	0,00
	PDR	2	2,94	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	22	32,35	2	50,00
	6-10 yıl	14	20,59	1	25,00
	11-15 yıl	14	20,59	0	0,00
	15 yıl üstü	18	26,47	1	25,00

Tablo 33 incelendiğinde Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “kimliği belirsiz kişiler tarafından adınıza dijital platformlarda hesap açılarak

ya da web sitesi oluşturularak nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların yapılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 2’si kadın, 2’si erkektir ve 4’ü de kamuda çalışmakta; 1’inin anaokulu, 1’inin ilkokul, 1’inin ortaokul ve 1’inin lise düzeyinde çalıştığı görülmektedir. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “kimliği belirsiz kişiler tarafından adınıza dijital platformlarda hesap açılarak ya da web sitesi oluşturularak nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların yapılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 4’ünün de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “kimliği belirsiz kişiler tarafından adınıza dijital platformlarda hesap açılarak ya da web sitesi oluşturularak nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların yapılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 2’sinin 1-5 yıl arasında, 1’inin 6-10 yıl arasında ve 1’inin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan kasıtlı olarak dışlanmanız” maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 34’te sunulmuştur.

Tablo 34.

“Başkaları Tarafından Yapılan Paylaşımlarda veya Oluşturulan Gruplardan Kasıtlı Olarak Dışlanmanız” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan kasıtlı olarak dışlanmanız			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	48	70,59	4	100,00
	Erkek	20	29,41	0	0,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	50	73,53	2	50,00
	Özel	18	26,47	2	50,00
Okul seviyesi	Anaokulu	3	4,41	1	25,00
	İlkokul	27	39,71	0	0,00
	Ortaokul	20	29,41	3	75,00
	Lise	18	26,47	0	0,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	62	91,18	3	75,00
	Müdür	3	4,41	0	0,00
	Müdür yardımcısı	2	2,94	0	0,00
	PDR	1	1,47	1	25,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	21	30,88	3	75,00
	6-10 yıl	14	20,59	1	25,00

11-15 yıl	14	20,59	0	0,00
15 yıl üstü	19	27,94	0	0,00

Tablo 34 incelendiğinde Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan kasıtlı olarak dışlanmanız” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 4’ünün de kadın olduğu ve 2’sinin kamuda ve 2’sinin özelde; 1’inin anaokulu ve 3’ünün ortaokul düzeyinde çalıştığı görülmektedir. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan kasıtlı olarak dışlanmanız” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 3’ünün çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen ve 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi rehberlik ve psikolojik danışmanlıktır. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan kasıtlı olarak dışlanmanız” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 3’ünün 1-5 yıl arasında ve 1’inin 6-10 yıl arasında çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Çevrimiçi hesaplarınızın ele geçirilerek adınıza uygun olmayanı” maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 35’te sunulmuştur.

Tablo 35.

“Çevrimiçi Hesaplarınızın Ele Geçirilerek Adınıza Uygun Olmayanı” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Çevrimiçi hesaplarınızın ele geçirilerek adınıza uygun olmayanı			
		Hayır		Evet	
		n	%	N	%
Cinsiyet	Kadın	51	71,83	1	100,00
	Erkek	20	28,17	0	0,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	51	71,83	1	100,00
	Özel	20	28,17	0	0,00
Okul seviyesi	Anaokulu	4	5,63	0	0,00
	İlkokul	27	38,03	0	0,00
	Ortaokul	22	30,99	1	100,00
	Lise	18	25,35	0	0,00
	Öğretmen	64	90,14	1	100,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Müdür	3	4,23	0	0,00
	Müdür yardımcısı	2	2,82	0	0,00
	PDR	2	2,82	0	0,00
	1-5 yıl	23	32,39	1	100,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	6-10 yıl	15	21,13	0	0,00
	11-15 yıl	14	19,72	0	0,00
	15 yıl üstü	19	26,76	0	0,00

Tablo 35 incelendiğinde Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “çevrimiçi hesaplarınızın ele geçirilerek adınıza uygun olmayanı” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcının kadın olduğu, kamuda çalıştığı, ortaokul düzeyinde çalıştığı, öğretmen olduğu ve eğitimci olarak hizmet süresinin 1-5 yıl arasında olduğu görülmektedir.

Covid 19 sürecinde katılımcıların internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla birden fazla siber zorbalığa maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre yüzde dağılım tablosu yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 36’da sunulmuştur.

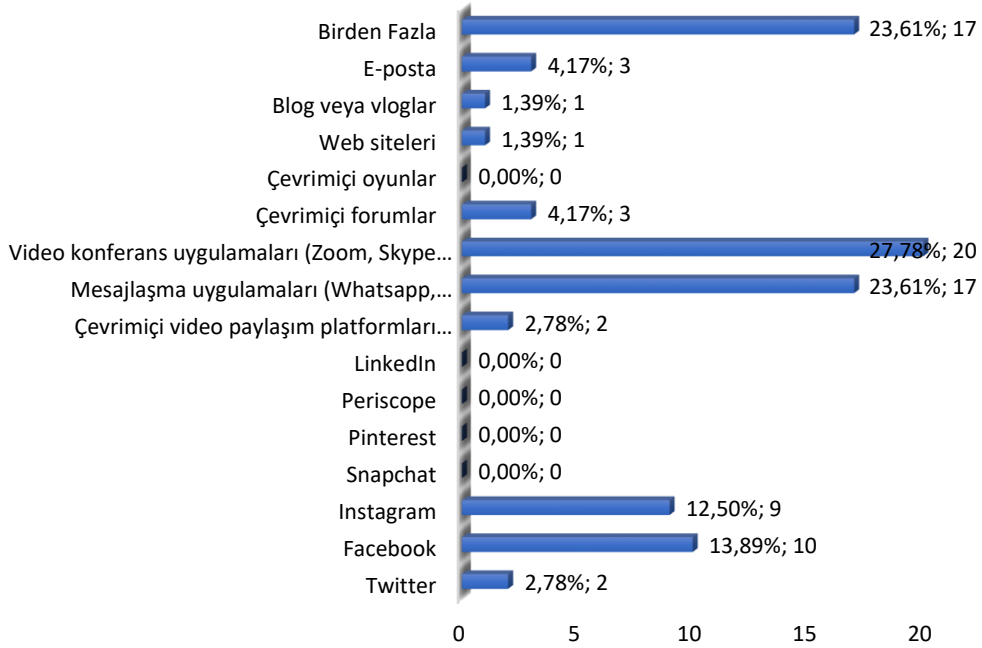
Tablo 36.

Covid 19 Sürecinde Katılımcıların İnternet veya Diğer Dijital Platformlar Aracılığıyla Birden Fazla Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Birden Fazla Siber Zorbalığa Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		N	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	28	66,67	24	80,00
	Erkek	14	33,33	6	20,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	31	73,81	21	70,00
	Özel	11	26,19	9	30,00
Okul seviyesi	Anaokulu	4	9,52	0	0,00
	İlkokul	15	35,71	12	40,00
	Ortaokul	12	28,57	11	36,67
	Lise	11	26,19	7	23,33
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	37	88,10	28	93,33
	Müdür	2	4,76	1	3,33
	Müdür yardımcısı	2	4,76	0	0,00
	PDR	1	2,38	1	3,33
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	15	35,71	9	30,00
	6-10 yıl	11	26,19	4	13,33
	11-15 yıl	6	14,29	8	26,67
	15 yıl üstü	10	23,81	9	30,00

Tablo 36 incelendiğinde Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla birden fazla siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 24’ü kadın, 6’sı erkektir ve 21’i kamuda, 9’u özelde çalışmakta; 12’si ilkokul, 11’i ortaokul, 7’si lise düzeyinde çalışmaktadır. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla birden fazla siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 28’inin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür ve 1’inin rehberlik ve psikolojik danışmanlıktır. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla birden fazla siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 9’unun 1-5 yıl arasında, 4’ünün 6-10 yıl arasında, 8’inin 11-15 yıl arasında ve 9’unun 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir. Covid 19 sürecinde katılımcıların internet veya

diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan katılımcıların siber zorbalığa uğradığı internet veya dijital platformlar ile ilgili bilgi Şekil 4'te sunulmuştur.

Şekil 4.

Eğitimcilerin Covid 19 Sürecinde Siber Zorbalığa Uğradığı İnternet veya Dijital Platformlar

Şekil 4 incelendiğinde Covid 19 sürecinde katılımcıların internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan katılımcıların 20'sinin video konferans uygulamaları (zoom, Skype vb.), 17'sinin mesajlaşma uygulamaları (whatsapp, telegram vb.), 10'unun facebook, 9'unun instagram, 3'ünün çevrimiçi forumlar, 3'ünün e-posta, 2'sinin twitter, 2'sinin çevrimiçi video paylaşım platformları (youtube, tiktok vb.), 1'inin blog veya vloglar, 1'inin web siteleri aracılığı ile siber zorbalığa uğradığı görülmektedir. Covid-19 pandemisi sürecinde çevrimiçi oyunlar, LinkedIn, periscope, pinterest, snapchat dijital platformları aracılığı ile siber zorbalığa uğrayan eğitimci olmadığı tespit edilmiştir. Katılımcıların 17'si ise Covid 19 sürecinde birden fazla internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradıklarını belirtmişlerdir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin uğradığı siber zorbalığın kimin tarafından gerçekleştirildiği Tablo 37'de sunulmuştur.

Tablo 37.

Siber Zorbalığın Kimin Tarafından Gerçekleştirildiği

	n	%
Öğretmen, veli, okul yönetimi	1	1,39
Meslektaş arkadaş	1	1,39
Meslektaş arkadaş ve müdür	6	8,33
Veliler	7	9,72
Okul Yönetimi	4	5,56
Veli ve öğrenci	3	4,17
Öğrenci	4	5,56
Bilinmiyor	18	25,00
Cevap Vermedi	28	38,89

Tablo 37 incelendiğinde Covid 19 sürecinde katılımcıların internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan katılımcıların 1'i öğretmen, veli, okul yönetimi tarafından, 1'i meslektaş arkadaş, 6'i meslektaş arkadaş ve müdür, 7'si veliler, 4'ü okul yönetimi, 3'ü veli ve öğrenci, 5'i yönetim ve meslektaşlar, 4'ü öğrenci tarafından siber zorbalığa uğradığını belirttikleri görülmektedir. Eğitimcilerin 18'inin Covid 19 sürecinde kimin tarafından internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını bilmediği belirlenmiş ve 28 katılımcı bu soruya yanıt vermemiştir.

Covid 19 sürecinde eğitimcilerin internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığın hangi sıklıkla gerçekleştiği Tablo 38'te sunulmuştur.

Tablo 38.

Siber Zorbalığın Hangi Sıklıkla Gerçekleştiği

	n	%
Birçok kere	11	15,28
Bir kere	9	12,50
Başlayıp biten	7	9,72
Sürekli devam eden süreç	8	11,11
Belirli süre 1 kere	11	15,28
Cevap Vermedi	26	36,11

Tablo 38 incelendiğinde Covid 19 sürecinde katılımcıların internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin 11'inin birçok kez, 9'unun bir kez siber zorbalığa maruz kaldığı, 7'sinin başlayıp biten bir süreçte, 8'inin sürekli devam eden süreçte, 11'inin belirli süre bir kere siber zorbalığa maruz kaldığı görülmektedir.

Eğitimcilerin 26'sı bu soruya cevap vermemiştir. Araştırmaya katılan eğitimcilerin %18,2'si (n = 89) Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla herhangi bir meslektaşının siber zorbalığa uğradığını belirtmiştir.

Covid 19 sürecinde katılımcıların uğradığı zorbalık türlerinin zorbalığın gerçekleştiği dijital platformların incelenmesine yönelik olarak çapraz tablo oluşturulmuştur.

Sonuçlar Tablo 39'da sunulmuştur.

Tablo 39.***Covid-19 Sürecinde Eğitimcilerin Uğradığı Zorbalık Türlerinin Zorbalığın Gerçekleştiği Dijital Platformlar***

	Twitter	Facebook	Instagram	Çevrimiçi video paylaşım platformları (YouTube, TikTok vb.)	Mesajlaşma uygulamaları (WhatsApp, Telegram vb.)	Video konferans uygulamaları (Zoom, Skype vb.)	Çevrimiçi forumlar	Web siteleri	Blog veya vloglar	E-posta
Tarafınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi	1	6	5	1	12	12	2	1	1	2
Tarafınıza saldırgan veya güvenliğinizi tehdit eden mesajların gönderilmesi	1	5	3	1	1	0	1	1	1	0
Hakkınızda nefret içerikli...	1	2	1	0	2	1	2	1	1	0
Tarafınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi	0	5	3	1	1	2	0	0	0	1
Online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması	0	1	1	0	1	7	0	0	0	0
Sizinle ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0
Kimliği belirsiz kişiler tarafından adınıza ...	1	2	2	0	0	1	0	0	0	0
Başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan kasıtlı olarak dışlanmanız	0	0	2	0	3	1	0	0	0	0
Çevrimiçi hesaplarınızın ele geçirilerek adınıza uygun olmayanı	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1

Tablo 39 incelendiğinde “tarafınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin 1’inin twitter, 6’sının facebook, 5’inin instagram, 1’inin çevrimiçi video paylaşım platformları, 12’sinin mesajlaşma uygulamaları, 12’sinin video konferans uygulamaları, 2’sinin çevrimiçi forumlar, 1’inin web siteleri, 1’inin blog veya vloglar ve 2’sinin e-posta yoluyla siber zorbalığa uğradığını belirttiği görülmektedir. “Tarafınıza saldırgan veya güvenliğinizi tehdit eden mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin 1’i twitter, 5’i facebook, 3’ü instagram, 1’i çevrimiçi video paylaşım platformları, 1’i mesajlaşma uygulamaları, 1’i çevrimiçi forumlar, 1’i web siteleri ve 1’i blog veya vloglar yoluyla siber zorbalığa uğradığını belirtmiştir. “Hakkınızda nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması” şeklinde siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin 1’inin twitter, 2’sinin facebook, 1’inin instagram, 2’sinin mesajlaşma uygulamaları, 1’inin video konferans uygulamaları, 2’sinin çevrimiçi forumlar, 1’inin web siteleri ve 1’inin blog veya vloglar yoluyla siber zorbalığa uğradığı tespit edilmiştir. “Tarafınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin 5’inin facebook, 3’ünün instagram, 1’inin çevrimiçi video paylaşım platformları, 1’inin mesajlaşma uygulamaları, 2’sinin video konferans uygulamaları ve 1’inin e-posta yoluyla siber zorbalığa uğradığı belirlenmiştir. “Online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması” şeklinde siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin 1’inin facebook, 1’inin instagram, 1’inin mesajlaşma uygulamaları ve 7’sinin video konferans uygulamaları yoluyla siber zorbalığa uğradığı tespit edilmiştir. “Sizinle ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması” şeklinde siber zorbalığa uğrayanların 2’sinin mesajlaşma uygulamaları ve 2’sinin video konferans uygulamaları yoluyla siber zorbalığa uğradığı saptanmıştır. “Kimliği belirsiz kişiler tarafından adınıza dijital platformlarda hesap açılarak ya da web sitesi oluşturularak nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığınızı azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerinizi yıpratıcı paylaşımların yapılması” şeklinde siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin 1’inin twitter, 2’sinin facebook, 2’sinin instagram ve 1’inin video konferans uygulamaları yoluyla siber zorbalığa uğradığı tespit edilmiştir. “Başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan kasıtlı olarak dışlanmanız” şeklinde siber zorbalığa uğrayan katılımcıların 2’si instagram, 3’ü mesajlaşma uygulamaları ve 1’i video konferans uygulamaları yoluyla siber zorbalığa uğradığını belirtmiştir. “Çevrimiçi hesaplarınızın ele

geçirilerek adınıza uygun olmayanı” şeklinde siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin 1’inin instagram ve 1’inin e-posta yoluyla siber zorbalığa uğradığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin cinsiyetlerine, çalışılan kurum türü, okul seviyesine, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre uğradığı siber zorbalığın sıklığının durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 40’ta sunulmuştur.

Tablo 40.

Eğitimcilerin Cinsiyetlerine, Çalışılan Kurum Türü, Okul Seviyesine, Çalıştığı Kurumdaki Görevi ve Hizmet Yılına Göre Uğradığı Siber Zorbalığın Sıklığının ve Süresinin İncelenmesi

		Birçok kere		Bir kere		Başlayıp biten		Sürekli devam eden süreç		Belirli süre 1 kere	
		n	%	n	%	n	%	N	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	9	81,82	6	66,67	6	85,71	4	50,00	9	81,82
	Erkek	2	18,18	3	33,33	1	14,29	4	50,00	2	18,18
Çalıştığı kurum türü	Kamu	10	90,91	7	77,78	5	71,43	7	87,50	4	36,36
	Özel	1	9,09	2	22,22	2	28,57	1	12,50	7	63,64
Okul seviyesi	Anaokulu	0	0,00	0	0,00	1	14,29	1	12,50	0	0,00
	İlkokul	3	27,27	6	66,67	3	42,86	1	12,50	5	45,45
	Ortaokul	6	54,55	3	33,33	3	42,86	4	50,00	2	18,18
	Lise	2	18,18	0	0,00	0	0,00	2	25,00	4	36,36
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	11	100,00	7	77,78	6	85,71	7	87,50	11	100,00
	Müdür	0	0,00	1	11,11	0	0,00	1	12,50	0	0,00
	Müdür yardımcısı	0	0,00	0	0,00	1	14,29	0	0,00	0	0,00
	PDR	0	0,00	1	11,11	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	2	18,18	2	22,22	3	42,86	1	12,50	6	54,55
	6-10 yıl	0	0,00	3	33,33	3	42,86	4	50,00	0	0,00
	11-15 yıl	5	45,45	2	22,22	1	14,29	1	12,50	1	9,09
	15 yıl üstü	4	36,36	2	22,22	0	0,00	2	25,00	4	36,36

Tablo 40 incelendiğinde katılımcıların çalıştığı kurum türü değişkeni için sütun yüzdeleri incelendiğinde özel kurumda çalışan eğitimcilerin siber zorbalığın sıklığının ve süresinin daha çok belirli süre 1 kere olarak belirttiği görülürken, kamu kurumunda çalışan eğitimcilerin siber zorbalığın sıklığının ve süresinin daha çok birçok kere, bir kere, başlayıp biten şeklindedir. Eğitimci olarak hizmet süresi değişkeni için sütun yüzdeleri incelendiğinde hizmet süresi 1-5 yıl olanlar siber zorbalığın sıklığının ve süresinin daha çok belirli bir süre 1 kere, hizmet süresi 6-10 yıl olanlar siber zorbalığın sıklığının ve süresinin daha çok başlayıp biten ve sürekli devam eden süreç, hizmet süresi 11-15 yıl olanlar siber zorbalığın sıklığının ve süresinin daha çok birçok kere, hizmet süresi 15 yıl ve üstü olanlar siber zorbalığın sıklığının ve süresinin daha birçok kere ve belirli süre 1 kere olduğunu belirttiği görülmektedir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla herhangi bir meslektaşının siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcılara göre meslektaşlarının uğradıkları zorbalık türü Tablo 41’de sunulmuştur.

4.1.6. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Meslektaşlarının İnternet veya Diğer Dijital Platformlar Aracılığıyla Uğradıkları Siber Zorbalığın Türü

Tablo 41.

Eğitimcilerin Covid 19 Sürecinde İnternet veya Diğer Dijital Platformlar Aracılığıyla Herhangi Bir Meslektaşının Uğradı Siber Zorbalık Türü

		%
Meslektaşınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi	30	40,0
Meslektaşınıza saldırgan veya güvenliğini tehdit eden mesajların gönderilmesi	5	5,62
Meslektaşınız hakkında nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığını azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerini yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması	5	6,2
Meslektaşınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi	6	6,74
Meslektaşınız online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması	14	15,7
Meslektaşınız ile ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması	4	4,49
Kimliği belirsiz kişiler tarafından meslektaşınızın adına dijital platformlarda hesap açılarak ya da web sitesi oluşturularak nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığını azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerini yıpratıcı paylaşımların yapılması	2	2,25
Başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan meslektaşınız kasıtlı olarak dışlanması	3	3,37
Meslektaşınız ile ilgili mahrem ve özel bilgilerin elde edilerek herkese açık şekilde yayınlanması	0	0,00
Meslektaşınızın çevrimiçi hesapları ele geçirilerek meslektaşınız adına uygun olmayan paylaşımların yapılması	3	3,37
Birden fazla	12	13,48

Tablo 41 incelendiğinde Covid19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradıklarını belirten eğitimcilerin 30’unun meslektaşınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi, 14’ünün meslektaşınız online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması, 5’inin meslektaşınıza saldırgan veya güvenliğini tehdit eden mesajların gönderilmesi, 5’inin meslektaşınız hakkında nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığını azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerini yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması, 6’sının meslektaşınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi, 4’ünün meslektaşınız ile ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması, 2’sinin Kimliği belirsiz kişiler tarafından meslektaşınızın

adına dijital platformlarda hesap açılarak ya da web sitesi oluşturularak nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığını azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerini yıpratıcı paylaşımların yapılması, 3'ünün başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan meslektaşınız kasıtlı olarak dışlanması, 3'ünün meslektaşınızın çevrimiçi hesapları ele geçirilerek meslektaşınız adına uygun olmayan paylaşımların yapılması şeklinde belirttiği görülmektedir. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradıklarını belirten katılımcıların 12'si birden fazla zorbalık türüne uğradıklarını bildirmişlerdir.

Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “Meslektaşınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi” siber zorbalığına maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre yüzde dağılım tablosu yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 42’de sunulmuştur.

Tablo 42.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınıza Saygısız, Nezaketsiz, İncitici veya Aşağılayıcı Mesajların Gönderilmesi” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Meslektaşınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	33	73,33	16	53,33
	Erkek	12	26,67	14	46,67
Çalıştığı kurum türü	Kamu	31	68,89	19	63,33
	Özel	14	31,11	11	36,67
Okul seviyesi	Anaokulu	1	2,22	0	0,00
	İlkokul	10	22,22	10	33,33
	Ortaokul	16	35,56	14	46,67
	Lise	18	40,00	6	20,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	40	88,89	26	86,67
	Müdür	0	0,00	2	6,67
	Müdür yardımcısı	4	8,89	1	3,33
	PDR	1	2,22	1	3,33
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	9	20,00	10	33,33
	6-10 yıl	11	24,44	7	23,33
	11-15 yıl	14	31,11	2	6,67
	15 yıl üstü	11	24,44	11	36,67

Tablo 42 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “Meslektaşınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı

mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 16’sı kadın, 14’ü erkektir ve 19’u kamuda, 11’i özel sektörde; 10’u ilkököl, 14’ü ortaokul, 6’sı lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “Meslektaşınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 26’sının çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 2’sinin çalıştığı kurumdaki görevi müdür, 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısı ve 1’inin kurumdaki görevi rehberlik ve psikolojik danışmanlıktır. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “Meslektaşınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 10’unun 1-5 yıl arasında, 7’sinin 6-10 yıl arasında, 2’sinin 11-15 yıl arasında ve 11’inin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “Meslektaşınıza saldırgan veya güvenliğini tehdit eden mesajların gönderilmesi” siber zorbalığına maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 43’te sunulmuştur.

Tablo 43.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınıza Saldırgan veya Güvenliğini Tehdit Eden Mesajların Gönderilmesi” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

Meslektaşınıza saldırgan veya güvenliğini tehdit eden mesajların gönderilmesi					
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	58	69,05	1	20,00
	Erkek	26	30,95	4	80,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	59	70,24	2	40,00
	Özel	25	29,76	3	60,00
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,38	0	0,00
	İlkokul	22	26,19	3	60,00
	Ortaokul	36	42,86	0	0,00
	Lise	24	28,57	2	40,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	71	84,52	5	100,00
	Müdür	3	3,57	0	0,00
	Müdür yardımcısı	8	9,52	0	0,00
	PDR	2	2,38	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	23	27,38	0	0,00
	6-10 yıl	19	22,62	3	60,00
	11-15 yıl	19	22,62	0	0,00
	15 yıl üstü	23	27,38	2	40,00

Tablo 43 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınıza saldırgan veya güvenliğini tehdit eden mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 1’i kadın, 4’ü erkektir ve 2’sinin kamuda, 3’ünün özel sektörde; 3’ünün ilkokul, 2’sinin lise düzeyinde çalıştığı görülmektedir. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınıza saldırgan veya güvenliğini tehdit eden mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 5’inin de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “Meslektaşınıza saldırgan veya güvenliğini tehdit eden mesajların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 3’ünün 6-10 yıl arasında ve 2’sinin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “Meslektaşınız hakkında nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığını azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerini yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması” siber zorbalığına maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 44’te sunulmuştur.

Tablo 44.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınız Hakkında Nefret İçerikli, Doğru Olmayan, Saygınlığını Azaltıcı, Onur Kırıcı veya Başkalarıyla İlişkilerini Yıpratıcı Paylaşımların Herkese Açık Olarak Yapılması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Meslektaşınız hakkında nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığını azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerini yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	56	66,67	3	60,00
	Erkek	28	33,33	2	40,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	58	69,05	3	60,00
	Özel	26	30,95	2	40,00
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,38	0	0,00
	İlkokul	23	27,38	2	40,00
	Ortaokul	35	41,67	1	20,00
	Lise	24	28,57	2	40,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	71	84,52	5	100,00
	Müdür	3	3,57	0	0,00
	Müdür yardımcısı	8	9,52	0	0,00
	PDR	2	2,38	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	22	26,19	1	20,00
	6-10 yıl	20	23,81	2	40,00
	11-15 yıl	18	21,43	1	20,00
	15 yıl üstü	24	28,57	1	20,00

Tablo 44 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınız hakkında nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığını azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerini yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 3’ü kadın, 2’si erkektir ve 3’ünün kamuda, 2’sinin özel sektörde; 2’sinin ilköğretim, 1’inin ortaokul, 2’sinin lise düzeyinde çalıştığı görülmektedir. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınız hakkında nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığını azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerini yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 5’inin de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınız hakkında nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığını azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerini yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 1’inin 1-5 yıl arasında, 2’sinin 6-10 yıl arasında, 1’inin 11-15 yıl arasında ve 2’sinin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “Meslektaşınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi” siber zorbalığına maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 45’te sunulmuştur.

Tablo 45.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınıza Müstehcen Mesaj, Resim veya Videoların Gönderilmesi” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Meslektaşınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	55	66,27	4	66,67
	Erkek	28	33,73	2	33,33
Çalıştığı kurum türü	Kamu	57	68,67	4	66,67
	Özel	26	31,33	2	33,33
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,41	0	0,00
	İlkokul	23	27,71	2	33,33
	Ortaokul	34	40,96	2	33,33
	Lise	24	28,92	2	33,33
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	71	85,54	5	83,33
	Müdür	3	3,61	0	0,00
	Müdür yardımcısı	7	8,43	1	16,67
	PDR	2	2,41	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	21	25,30	2	33,33
	6-10 yıl	22	26,51	0	0,00

11-15 yıl	19	22,89	0	0,00
15 yıl üstü	21	25,30	4	66,67

Tablo 45 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 4’ü kadın, 2’si erkektir ve 4’ünün kamuda, 2’sinin özel sektörde; 2’sinin ilkokul, 2’sinin ortaokul, 2’sinin lise düzeyinde çalıştığı görülmektedir. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 5’inin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen ve 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısıdır. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 2’sinin 1-5 yıl arasında ve 4’ünün 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir. Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “Meslektaşınız online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması” siber zorbalığına maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 46’da sunulmuştur.

Tablo 46.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınız Online Ders İşlerken Başkaları Tarafından Müstehcen Mesaj, Resim veya Videoların Paylaşılması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Meslektaşınız online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	49	65,33	10	71,43
	Erkek	26	34,67	4	28,57
Çalıştığı kurum türü	Kamu	50	66,67	11	78,57
	Özel	25	33,33	3	21,43
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,67	0	0,00
	İlkokul	21	28,00	4	28,57
	Ortaokul	30	40,00	6	42,86
	Lise	22	29,33	4	28,57
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	64	85,33	12	85,71
	Müdür	3	4,00	0	0,00
	Müdür yardımcısı	6	8,00	2	14,29
	PDR	2	2,67	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	19	25,33	4	28,57
	6-10 yıl	22	29,33	0	0,00
	11-15 yıl	14	18,67	5	35,71
	15 yıl üstü	20	26,67	5	35,71

Tablo 46 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınız online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 10’u kadın, 4’ü erkektir ve 11’i kamuda, 3’ü özel sektörde; 4’ü ilkokul, 6’sı ortaokul, 4’ü lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınız online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 12’sinin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 2’sinin çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısıdır. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınız online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 4’ünün 1-5 yıl arasında, 5’inin 11-15 yıl arasında ve 5’inin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “Meslektaşınız ile ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması” siber zorbalığına maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 47’de sunulmuştur.

Tablo 47.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınız ile İlgili Gizli Bir Şekilde Kaydedilen Resim, Ses veya Videoların Yayınlanması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Meslektaşınız ile ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	56	65,88	3	75,00
	Erkek	29	34,12	1	25,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	59	69,41	2	50,00
	Özel	26	30,59	2	50,00
Okul seviyesi	Anaokulu	1	1,18	1	25,00
	İlkokul	24	28,24	1	25,00
	Ortaokul	34	40,00	2	50,00
	Lise	26	30,59	0	0,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	72	84,71	4	100,00
	Müdür	3	3,53	0	0,00
	Müdür yardımcısı	8	9,41	0	0,00
	PDR	2	2,35	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	21	24,71	2	50,00
	6-10 yıl	21	24,71	1	25,00
	11-15 yıl	19	22,35	0	0,00
	15 yıl üstü	24	28,24	1	25,00

Tablo 47 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınız ile ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 4’ünün de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınız ile ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 2’sinin 1-5 yıl arasında, 1’inin 6-10 yıl arasında ve 1’inin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “Başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan meslektaşınız kasıtlı olarak dışlanması” siber zorbalığına maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 48’de sunulmuştur.

Tablo 48.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Başkaları Tarafından Yapılan Paylaşımlarda veya Oluşturulan Gruplardan Meslektaşınız Kasıtlı Olarak Dışlanması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan meslektaşınız kasıtlı olarak dışlanması			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	56	65,12	3	100,00
	Erkek	30	34,88	0	0,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	60	69,77	1	33,33
	Özel	26	30,23	2	66,67
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,33	0	0,00
	İlkokul	23	26,74	2	66,67
	Ortaokul	35	40,70	1	33,33
	Lise	26	30,23	0	0,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	73	84,88	3	100,00
	Müdür	3	3,49	0	0,00
	Müdür yardımcısı	8	9,30	0	0,00
	PDR	2	2,33	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	23	26,74	0	0,00
	6-10 yıl	20	23,26	2	66,67
	11-15 yıl	19	22,09	0	0,00
	15 yıl üstü	24	27,91	1	33,33

Tablo 48 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan

gruplardan meslektaşınız kasıtlı olarak dışlanması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 3’ü de kadındır ve 1’i kamuda, 2’si özel sektörde çalışmakta; 2’sinin ilkökul ve 1’inin ortaokul düzeyinde çalıştığı görülmektedir. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan meslektaşınız kasıtlı olarak dışlanması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 3’ünün de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan meslektaşınız kasıtlı olarak dışlanması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 2’sinin 6-10 yıl arasında ve 1’inin 15 yıl üstü süredir çalıştığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “Meslektaşınızın çevrimiçi hesapları ele geçirilerek meslektaşınız adına uygun olmayan paylaşımların yapılması” siber zorbalığına maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 49’da sunulmuştur.

Tablo 49.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının “Meslektaşınızın Çevrimiçi Hesapları Ele Geçirilerek Meslektaşınız Adına Uygun Olmayan Paylaşımların Yapılması” Şeklinde Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Meslektaşınızın çevrimiçi hesapları ele geçirilerek meslektaşınız adına uygun olmayan paylaşımların yapılması			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	57	66,28	2	66,67
	Erkek	29	33,72	1	33,33
Çalıştığı kurum türü	Kamu	59	68,60	2	66,67
	Özel	27	31,40	1	33,33
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,33	0	0,00
	İlkokul	24	27,91	1	33,33
	Ortaokul	35	40,70	1	33,33
	Lise	25	29,07	1	33,33
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	73	84,88	3	100,00
	Müdür	3	3,49	0	0,00
	Müdür yardımcısı	8	9,30	0	0,00
	PDR	2	2,33	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	23	26,74	0	0,00
	6-10 yıl	22	25,58	0	0,00
	11-15 yıl	18	20,93	1	33,33
	15 yıl üstü	23	26,74	2	66,67

Tablo 49 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınızın çevrimiçi hesapları ele geçirilerek meslektaşınız adına uygun olmayan paylaşımların yapılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 2’si kadın, 1’i erkektir ve 2’si kamuda, 1’i özel sektörde çalışmakta; 1’inin ilkokul, 1’inin ortaokul ve 1’inin lise düzeyinde çalıştığı görülmektedir. Meslektaşlarının Covid-19 pandemisi sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınızın çevrimiçi hesapları ele geçirilerek meslektaşınız adına uygun olmayan paylaşımların yapılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 3’ünün de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla “meslektaşınızın çevrimiçi hesapları ele geçirilerek meslektaşınız adına uygun olmayan paylaşımların yapılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 1’inin de 11-15 yıl arasında ve 2’sinin 15 yıl üstü süredir çalıştığı tespit edilmiştir.

Eğitimcilerin meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla birden fazla siber zorbalığına maruz kalma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 50’de sunulmuştur.

Tablo 50.

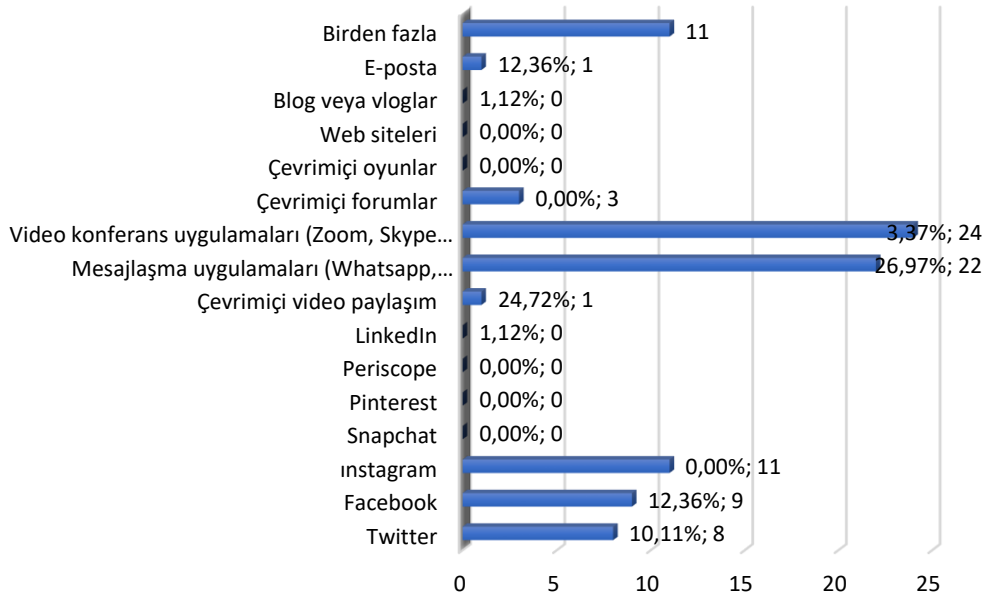
Eğitimcilerin Meslektaşlarının Birden Fazla Siber Zorbalığa Maruz Kalma Durumu

		Meslektaşlarının Birden Fazla Siber Zorbalığına Maruz Kalma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	52	67,53	7	58,33
	Erkek	25	32,47	5	41,67
Çalıştığı kurum türü	Kamu	53	68,83	8	66,67
	Özel	24	31,17	4	33,33
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,60	0	0,00
	İlkokul	20	25,97	5	41,67
	Ortaokul	32	41,56	4	33,33
	Lise	23	29,87	3	25,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	65	84,42	11	91,67
	Müdür	3	3,90	0	0,00
	Müdür yardımcısı	7	9,09	1	8,33
	PDR	2	2,60	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	20	25,97	3	25,00
	6-10 yıl	19	24,68	3	25,00
	11-15 yıl	18	23,38	1	8,33
	15 yıl üstü	20	25,97	5	41,67

Tablo 50 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla birden fazla siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların

7'si kadın, 5'i erkektir ve 8'i kamuda, 4'ü özel sektörde; 5'i ilkokul, 4'ü ortaokul, 3'ü lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla birden fazla siber zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 11'inin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 1'inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısıdır. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla birden fazla siber zorbalığa maruz kaldığını belirten eğitimcilerin 3'ünün 1-5 yıl arasında, 3'ünün 6-10 yıl arasında, 1'inin 11-15 yıl arasında ve 5'inin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığı internet veya dijital platformlar ile ilgili bilgi Şekil 5'te sunulmuştur.

Şekil 5.

Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Sürecinde Siber Zorbalığa Uğradığı İnternet

Şekil 5 incelendiğinde Covid 19 sürecinde eğitimcilerin internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan katılımcıların 24'ünün video konferans uygulamaları (zoom, Skype vb), 22'sinin mesajlaşma uygulamaları (whatsapp, telegram vb.), 11'inin instagram, 9'unun facebook, 8'inin twitter, 3'ünün çevrimiçi forumlar, 1'inin e-posta, 1'inin çevrimiçi video paylaşım platformları aracılığı ile siber zorbalığa uğradığı görülmektedir. Covid 19 sürecinde çevrimiçi oyunlar, blog veya vloglar, web siteleri,

LinkedIn, periscope, pinterest, snapchat dijital platformları aracılığı ile siber zorbalığa uğrayan eğitimci olmadığı tespit edilmiştir. Eğitimcilerin meslektaşlarının 11'i ise Covid-19 pandemisi sürecinde birden fazla internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradıklarına ulaşmıştır.

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan katılımcıların meslektaşlarının uğradığı siber zorbalığın kimin tarafından gerçekleştirildiği Tablo 51'de sunulmuştur.

Tablo 51.

Meslektaşlarına Siber Zorbalığın Kimin Tarafından Gerçekleştirildiği

	n	%
Öğretmen, veli, okul yönetimi	0	0,00
Meslektaş arkadaş	1	1,12
Meslektaş arkadaş ve müdür	1	1,12
Veliler	9	10,11
Okul Yönetimi	4	4,49
Veli ve öğrenci	2	2,25
Öğrenci	6	6,74
Yönetim ve meslektaşlar	9	10,11
Bilinmiyor	21	23,60
Cevap Vermedi	36	40,45

Tablo 51 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan katılımcıların 1'i meslektaşlarının meslektaş arkadaşları tarafından, 1'i meslektaşlarının meslektaş arkadaş ve müdür tarafından, 9'unun meslektaşlarının veliler tarafından, 4'ünün meslektaşlarının okul yönetimi tarafından, 2'sinin meslektaşlarının veli ve öğrenci tarafından, 6'sının meslektaşlarının öğrenci tarafından, 9'unun meslektaşlarının yönetim ve meslektaşları tarafından siber zorbalığa uğradığını belirttiği görülmektedir. Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla kimin tarafından siber zorbalığa uğradığını 21 eğitimci bilmediğini belirtirken 36 eğitimci bu soruya yanıt vermemiştir.

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin meslektaşlarının uğradığı siber zorbalığın hangi sıklıkla gerçekleştiği Tablo 52'de sunulmuştur.

Tablo 52.

Meslektaşlarına Siber Zorbalığın Hangi Sıklıkla Gerçekleştiği

	n	%
--	---	---

Birçok kere	10	11,24
Bir kere	8	8,99
Başlayıp biten	15	16,85
Sürekli devam eden süreç	12	13,48
Belirli süre 1 kere	9	10,11
Cevap vermedi	35	39,33

Tablo 52 incelendiğinde meslektaşının Covid 19 sürecinde katılımcıların internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların 10'u meslektaşının birçok kez, 8'i meslektaşının bir kere siber zorbalığa maruz kaldığı, 15'i meslektaşının başlayıp biten bir süreçte, 12'si meslektaşının sürekli devam eden süreçte, 9'u meslektaşının belirli süre bir kere siber zorbalığa maruz kaldığı görülmektedir. Eğitimcilerin 35'i bu soruya cevap vermemiştir.

Covid 19 sürecinde meslektaşlarının uğradığı zorbalık türlerinin zorbalığın gerçekleştiği dijital platformların incelenmesine yönelik olarak çapraz tablo oluşturulmuştur. Sonuçlar Tablo 53'te sunulmuştur.

Tablo 53.

Covid 19 Sürecinde Meslektaşlarının Uğradığı Zorbalık Türlerinin Zorbalığın Gerçekleştiği Dijital Platformların İncelenmesi

	T wi tte r	Fac ebo ok	Inst agr am	Çevrimiç i video paylaşım	Mesajlaşma uygulamaları (Whatsapp, Telegram vb.)	Video konferans uygulamaları (Zoom, Skype vb.)	Çevri miçi foruml ar	Blog veya vlogla r	E- po sta
Meslektaşınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi	5	5	4	0	18	10	3	0	1
Meslektaşınıza saldırgan veya güvenliğini tehdit eden mesajların gönderilmesi	1	2	1	0	4	1	1	0	0
Meslektaşınız hakkında nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığını azaltıcı,	4	2	3	0	2	0	0	0	0
Meslektaşınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi	1	3	2	0	2	3	1	0	1
Meslektaşınız online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması	3	3	4	1	2	11	1	0	1
Meslektaşınız ile ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması	2	0	1	1	2	1	0	0	0
Kimliği belirsiz kişiler tarafından meslektaşınızın	0	2	1	0	0	0	0	0	0
Başkaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya oluşturulan gruplardan meslektaşınız kasıtlı olarak dışlanması	1	0	1	0	1	1	1	0	0
Meslektaşınızın çevrimiçi hesapları ele geçirilerek meslektaşınız adına uygun olmayan paylaşımların yapılması	0	2	2	0	0	0	0	0	0

Tablo 53 incelendiğinde “meslektaşınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi” şeklinde meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların 5’inin twitter, 5’inin facebook, 4’ünün instagram, 18’inin mesajlaşma uygulamaları, 10’unun video konferans uygulamaları, 3’ünün çevrimiçi forumlar ve 1’inin e-posta yoluyla meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığını belirttiği görülmektedir. “Meslektaşınıza saldırgan veya güvenliğini tehdit eden mesajların gönderilmesi” şeklinde meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin meslektaşlarının 1’inin twitter, 2’sinin facebook, 1’inin instagram, 4’ünün mesajlaşma uygulamaları, 1’inin video konferans uygulamaları ve 1’inin çevrimiçi forumlar yoluyla siber zorbalığa uğradığı belirlenmiştir. “Meslektaşınız hakkında nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığını azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerini yıpratıcı paylaşımların herkese açık olarak yapılması” şeklinde meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin meslektaşlarının 4’ünün twitter, 2’sinin facebook, 3’ünün instagram ve 2’sinin mesajlaşma uygulamaları yoluyla siber zorbalığa uğradığı saptanmıştır. “Meslektaşınıza müstehcen mesaj, resim veya videoların gönderilmesi” şeklinde meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin 1’i twitter, 3’ü facebook, 2’si instagram, 2’si mesajlaşma uygulamaları, 3’ü video konferans uygulamaları, 1’i çevrimiçi forumlar ve 1’i e-posta yoluyla meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığını belirttiği tespit edilmiştir. “Meslektaşınız online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması” şeklinde meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin 3’ü twitter, 3’ü facebook, 4’ü instagram, 1’i çevrimiçi video paylaşım platformları, 2’si mesajlaşma uygulamaları, 11’i video konferans uygulamaları, 1’i çevrimiçi forumlar ve 1’i e-posta yoluyla meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığı belirlenmiştir. “Meslektaşınız ile ilgili gizli bir şekilde kaydedilen resim, ses veya videoların yayınlanması” şeklinde meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin 2’si twitter, 1’i instagram, 1’i çevrimiçi video paylaşım platformları, 2’si mesajlaşma uygulamaları ve 1’i video konferans uygulamaları yoluyla meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığı tespit edilmiştir. “Kimliği belirsiz kişiler tarafından meslektaşınızın adına dijital platformlarda hesap açılarak ya da web sitesi oluşturularak nefret içerikli, doğru olmayan, saygınlığını azaltıcı, onur kırıcı veya başkalarıyla ilişkilerini yıpratıcı paylaşımların yapılması” şeklinde meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin meslektaşlarının 2’sinin facebook ve 1’inin instagram yoluyla siber zorbalığa uğradığı saptanmıştır. “Baskaları tarafından yapılan paylaşımlarda veya

oluşturulan gruplardan meslektaşınız kasıtlı olarak dışlanması” şeklinde meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların 1’i twitter, 1’i instagram, 1’i mesajlaşma uygulamaları, 1’i video konferans uygulamaları ve 1’i çevrimiçi forumlar yoluyla meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığı tespit edilmiştir. “Meslektaşınızın çevrimiçi hesapları ele geçirilerek meslektaşınız adına uygun olmayan paylaşımların yapılması” şeklinde meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin 2’si facebook ve 2’si instagram yoluyla meslektaşlarının siber zorbalığa uğradığı belirlenmiştir.

Eğitimcilerin cinsiyetlerine, çalışılan kurum türü, okul seviyesine, çalıştığı kurumdaki görevine ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 54’te sunulmuştur.

Tablo 54.

Eğitimcilerin Cinsiyetlerine, Çalışılan Kurum Türü, Okul Seviyesine ve Hizmet Yılına Göre Meslektaşlarının Uğradığı Siber Zorbalığın Sıklığının ve Süresinin İncelenmesi

		Birçok kere		Bir kere		Başlayıp biten		Sürekli devam eden süreç		Belirli süre 1 kere	
		n	%	n	%	n	%	n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	6	60,00	4	50,00	14	93,33	5	41,67	5	55,56
	Erkek	4	40,00	4	50,00	1	6,67	7	58,33	4	44,44
Çalıştığı kurum türü	Kamu	8	80,00	6	75,00	10	66,67	8	66,67	4	44,44
	Özel	2	20,00	2	25,00	5	33,33	4	33,33	5	55,56
Okul seviyesi	Anaokulu	0	0,00	0	0,00	1	6,67	0	0,00	0	0,00
	İlkokul	1	10,00	4	50,00	6	40,00	4	33,33	2	22,22
	Ortaokul	6	60,00	2	25,00	7	46,67	6	50,00	2	22,22
	Lise	3	30,00	2	25,00	1	6,67	2	16,67	5	55,56
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	8	80,00	7	87,50	14	93,33	9	75,00	9	100,00
	Müdür	1	10,00	0	0,00	0	0,00	1	8,33	0	0,00
	Müdür yardımcısı	1	10,00	1	12,50	1	6,67	1	8,33	0	0,00
	PDR	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	8,33	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	2	20,00	1	12,50	5	33,33	4	33,33	3	33,33
	6-10 yıl	2	20,00	1	12,50	3	20,00	3	25,00	1	11,11
	11-15 yıl	2	20,00	1	12,50	4	26,67	1	8,33	1	11,11
	15 yıl üstü	4	40,00	5	62,50	3	20,00	4	33,33	4	44,44

Tablo 54 incelendiğinde eğitimcilerin cinsiyet değişkeni için sütun yüzdeleri incelendiğinde kadın eğitimcilerin meslektaşlarının uğradığı siber zorbalığın sıklığının ve süresinin başlayıp biten, erkek katılımcıların ise meslektaşlarının uğradığı siber zorbalığın sıklığının ve süresinin sürekli devam eden süreç olarak belirttiği görülmektedir.

4.2. Eğitimciler Uğradıkları Siber Zorbalıklardan “Nasıl Başa Çıktılar?” Araştırma Sorusunun Bulguları ve Yorumları

4.2.1. Eğitimcilerin Covid 19 Sürecinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yönteminin Analizi

Covid 19 sürecinde katılımcıların internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan katılımcıların siber zorbalıkla başa çıkma yöntemleri Tablo 55’te sunulmuştur.

Tablo 55.

Eğitimcilerin Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemleri

	n	%
Hiçbir şey yapmama (Göz ardı etmek)	12	16,67
Kimse ile durumu paylaşmama	4	5,56
Arkadaşınız ile durumu paylaşma	21	29,17
Aileniz ile durumu paylaşma	15	20,83
Okul yönetimi ile durumu paylaşma	16	22,22
Siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme	10	13,89
Siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme	3	4,17
Siber zorbayı sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme	13	18,06
Telefon numaranızı değiştirme	0	0,00
Sosyal hesaplarınızı silme	1	1,39
Sosyal hesaplarınızı kısa süreliğine kapatma	4	5,56
Birden fazla	30	41,67

Tablo 55 incelendiğinde Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin 21’inin arkadaşları ile durumu paylaşarak, 16’sı okul yönetimi ile durumu paylaşma, 15’i ailesi ile durumu paylaşma, 13’ü siber zorbaya sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme, 12’sinin hiçbir şey yapmama (göz ardı etmek), 10’u siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığı görülmektedir. Eğitimcilerin 4’ü siber zorbalıkla başa çıkma amacıyla kimse ile durumu paylaşmama, 4’ü sosyal hesaplarını kısa süreliğine kapatma, 3’ü siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme ve 1’i sosyal hesaplarını silme yöntemini kullandığını belirtmiştir. Eğitimcilerin 30’u Covid-19 pandemisi sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla uğradığı siber zorbalıkla başa çıkmada birden fazla yöntem kullanmışlardır.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Hiçbir şey yapmama (Göz ardı etmek)” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 56’da sunulmuştur.

Tablo 56.

“Hiçbir Şey Yapmama (Göz Ardı Etmek)” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Hiçbir şey yapmama (Göz ardı etmek)			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	44	73,33	8	66,67
	Erkek	16	26,67	4	33,33
Çalıştığı kurum türü	Kamu	42	70,00	10	83,33
	Özel	18	30,00	2	16,67
Okul seviyesi	Anaokulu	4	6,67	0	0,00
	İlkokul	21	35,00	6	50,00
	Ortaokul	17	28,33	6	50,00
	Lise	18	30,00	0	0,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	55	91,67	10	83,33
	Müdür	2	3,33	1	8,33
	Müdür yardımcısı	2	3,33	0	0,00
	PDR	1	1,67	1	8,33
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	21	35,00	3	25,00
	6-10 yıl	10	16,67	5	41,67
	11-15 yıl	12	20,00	2	16,67
	15 yıl üstü	17	28,33	2	16,67

Tablo 56 incelendiğinde Covid 19 sürecinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemi olarak “hiçbir şey yapmama (göz ardı etmek)” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 8’i kadın, 4’ü erkektir ve 10’u kamuda, 2’si özel sektörde; 6’sı ilkokul, 6’sı ortaokul düzeyinde çalışmaktadır. “Hiçbir şey yapmama (göz ardı etmek)” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 10’unun çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür ve 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi psikolojik danışmanlık ve rehberliktir. “Hiçbir şey yapmama (göz ardı etmek)” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan katılımcıların 3’ünün 1-5 yıl arasında, 5’inin 6-10 yıl arasında, 2’sinin 11-15 yıl arasında ve 2’sinin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Kimse ile durumu paylaşmama” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır.

Tablo 57.

“Kimse ile Durumu Paylaşmama” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumunu Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi

		Kimse ile durumu paylaşmama			
		Hayır		Evet	
		N	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	48	70,59	4	100,00
	Erkek	20	29,41	0	0,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	50	73,53	2	50,00
	Özel	18	26,47	2	50,00
Okul seviyesi	Anaokulu	4	5,88	0	0,00
	İlkokul	25	36,76	2	50,00
	Ortaokul	22	32,35	1	25,00
	Lise	17	25,00	1	25,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	61	89,71	4	100,00
	Müdür	3	4,41	0	0,00
	Müdür yardımcısı	2	2,94	0	0,00
	PDR	2	2,94	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	23	33,82	1	25,00
	6-10 yıl	14	20,59	1	25,00
	11-15 yıl	14	20,59	0	0,00
	15 yıl üstü	17	25,00	2	50,00

Tablo 57 incelendiğinde “kimse ile durumu paylaşmama” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 4’ü de kadındır ve 2’sinin kamuda, 2’sinin özel sektörde; 2’sinin ilkokul, 1’inin ortaokul ve 1’inin lise düzeyinde çalışmakta olduğu görülmektedir. “Kimse ile durumu paylaşmama” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 4’ünün de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. “Kimse ile durumu paylaşmama” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 1’inin 1-5 yıl arasında, 1’inin 6-10 yıl arasında ve 2’sinin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Arkadaşınız ile durumu paylaşma” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 58’de sunulmuştur.

Tablo 58.

“Arkadaşınız ile Durumu Paylaşma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Arkadaşınız ile durumu paylaşma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	36	70,59	16	76,19
	Erkek	15	29,41	5	23,81
Çalıştığı kurum türü	Kamu	38	74,51	14	66,67
	Özel	13	25,49	7	33,33
Okul seviyesi	Anaokulu	3	5,88	1	4,76
	İlkokul	17	33,33	10	47,62

	Ortaokul	17	33,33	6	28,57
	Lise	14	27,45	4	19,05
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	45	88,24	20	95,24
	Müdür	2	3,92	1	4,76
	Müdür yardımcısı	2	3,92	0	0,00
	PDR	2	3,92	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	18	35,29	6	28,57
	6-10 yıl	15	29,41	0	0,00
	11-15 yıl	7	13,73	7	33,33
	15 yıl üstü	11	21,57	8	38,10

Tablo 58 incelendiğinde Covid 19 sürecinde 15 yıl üstü hizmet süresine sahip katılımcıların bu yöntemi diğerlerinden daha çok kullandıkları görülmektedir. Ayrıca “arkadaşınız ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan katılımcıların 16’sı kadın, 5’i erkektir ve 14’ü kamuda, 7’si özel sektörde; 1’i anaokulu, 10’u ilkokul, 6’sı ortaokul ve 4’ü lise düzeyinde çalışmaktadır. “Arkadaşınız ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 20’sinin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen ve 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdürdür. “Arkadaşınız ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 6’sının 1-5 yıl arasında, 7’sinin 11-15 yıl arasında ve 8’inin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Aileniz ile durumu paylaşma” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 59’da sunulmuştur.

Tablo 59.

“Aileniz ile Durumu Paylaşma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Ailenizle Durumu Paylaşma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	39	68,42	13	86,67
	Erkek	18	31,58	2	13,33
Çalıştığı kurum türü	Kamu	43	75,44	9	60,00
	Özel	14	24,56	6	40,00
Okul seviyesi	Anaokulu	4	7,02	0	0,00
	İlkokul	22	38,60	5	33,33
	Ortaokul	16	28,07	7	46,67
	Lise	15	26,32	3	20,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	50	87,72	15	100,00
	Müdür	3	5,26	0	0,00
	Müdür yardımcısı	2	3,51	0	0,00
	PDR	2	3,51	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	18	31,58	6	40,00
	6-10 yıl	14	24,56	1	6,67
	11-15 yıl	11	19,30	3	20,00
	15 yıl üstü	14	24,56	5	33,33

Tablo 59 incelendiğinde Covid 19 sürecinde “Aileniz ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 13’ü kadın, 2’si erkektir ve 9’u kamuda, 6’sı özel sektörde; 5’i ilkokul, 7’si ortaokul ve 3’ü lise düzeyinde çalışmaktadır. “Aileniz ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 15’inin de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. “Aileniz ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan katılımcıların 6’sının 1-5 yıl arasında, 1’inin 6-10 yıl arasında, 3’ünün 11-15 yıl arasında ve 5’inin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin “Okul yönetimi ile durumu paylaşma” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 60’ta sunulmuştur.

Tablo 60.

“Okul Yönetimi ile Durumu Paylaşma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	39	69,64	13	81,25
	Erkek	17	30,36	3	18,75
Çalıştığı kurum türü	Kamu	41	73,21	11	68,75
	Özel	15	26,79	5	31,25
Okul seviyesi	Anaokulu	4	7,14	0	0,00
	İlkokul	22	39,29	5	31,25
	Ortaokul	16	28,57	7	43,75
	Lise	14	25,00	4	25,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	50	89,29	15	93,75
	Müdür	3	5,36	0	0,00
	Müdür yardımcısı	2	3,57	0	0,00
	PDR	1	1,79	1	6,25
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	18	32,14	6	37,50
	6-10 yıl	13	23,21	2	12,50
	11-15 yıl	9	16,07	5	31,25
	15 yıl üstü	16	28,57	3	18,75

Tablo 60 incelendiğinde Covid 19 sürecinde “Okul yönetimi ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan katılımcıların 13’ü kadın, 3’ü erkektir ve 11’i kamuda, 5’i özel sektörde; 5’i ilkokul, 7’si ortaokul ve 4’ü lise düzeyinde çalışmaktadır. “Okul yönetimi ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan katılımcıların 15’inin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen ve 1’in çalıştığı kurumdaki görevi rehberlik ve psikolojik danışmanlıktır. “Okul yönetimi ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 6’sının 1-5 yıl arasında, 2’sinin 6-10 yıl arasında, 5’inin 11-15 yıl arasında ve 3’ünün 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin “Siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 61’de sunulmuştur.

Tablo 61.

“Siber Zorbaya Karşılık Verip Bu Durumu Sonlandırmasını İsteme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	43	69,35	9	90,00
	Erkek	19	30,65	1	10,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	45	72,58	7	70,00
	Özel	17	27,42	3	30,00

Okul seviyesi	Anaokulu	4	6,45	0	0,00
	İlkokul	24	38,71	3	30,00
	Ortaokul	18	29,03	5	50,00
	Lise	16	25,81	2	20,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	56	90,32	9	90,00
	Müdür	2	3,23	1	10,00
	Müdür yardımcısı	2	3,23	0	0,00
	PDR	2	3,23	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	19	30,65	5	50,00
	6-10 yıl	14	22,58	1	10,00
	11-15 yıl	11	17,74	3	30,00
	15 yıl üstü	18	29,03	1	10,00

Tablo 61 incelendiğinde Covid 19 sürecinde “Siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan katılımcıların 9’u kadın, 1’i erkektir ve 7’si kamuda, 3’ü özel sektörde; 3’ü ilkokul, 5’i ortaokul ve 2’si lise düzeyinde çalışmaktadır. “Siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan katılımcıların 9’unun çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen ve 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdürdür. “Siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 5’inin 1-5 yıl arasında, 1’inin 6-10 yıl arasında, 3’ünün 11-15 yıl arasında ve 1’inin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 62’de sunulmuştur.

Tablo 62.

“Siber Zorbaya Karşılık Verip Kolluk Kuvvetleri ile Tehdit Etme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	50	72,46	2	66,67
	Erkek	19	27,54	1	33,33
Çalıştığı kurum türü	Kamu	49	71,01	3	100,00
	Özel	20	28,99	0	0,00
Okul seviyesi	Anaokulu	4	5,80	0	0,00
	İlkokul	26	37,68	1	33,33
	Ortaokul	22	31,88	1	33,33
	Lise	17	24,64	1	33,33
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	62	89,86	3	100,00
	Müdür	3	4,35	0	0,00
	Müdür yardımcısı	2	2,90	0	0,00

	PDR	2	2,90	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	23	33,33	1	33,33
	6-10 yıl	14	20,29	1	33,33
	11-15 yıl	13	18,84	1	33,33
	15 yıl üstü	19	27,54	0	0,00

Tablo 62 incelendiğinde “Siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan katılımcıların 2’si kadın, 1’i erkektir ve 3’ü de kamuda çalışmakta; 1’inin ilkököl, 1’inin ortaokul ve 1’inin lise düzeyinde çalışmakta olduğu görülmektedir. “Siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan katılımcıların 3’ünün de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. “Siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 1’inin 1-5 yıl arasında, 1’inin 6-10 yıl arasında ve 1’sinin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin “Siber zorbayı sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 63’te sunulmuştur.

Tablo 63.

“Siber Zorbayı Sosyal Hesaplardan ve Mesaj Uygulamalarından Engelleme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Siber zorbayı sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	42	71,19	10	76,92
	Erkek	17	28,81	3	23,08
Çalıştığı kurum türü	Kamu	43	72,88	9	69,23
	Özel	16	27,12	4	30,77
Okul seviyesi	Anaokulu	2	3,39	2	15,38
	İlkokul	23	38,98	4	30,77
	Ortaokul	19	32,20	4	30,77
	Lise	15	25,42	3	23,08
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	53	89,83	12	92,31
	Müdür	3	5,08	0	0,00
	Müdür yardımcısı	1	1,69	1	7,69
	PDR	2	3,39	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	19	32,20	5	38,46
	6-10 yıl	11	18,64	4	30,77
	11-15 yıl	13	22,03	1	7,69

	15 yıl üstü	16	27,12	3	23,08
--	-------------	----	-------	---	-------

Tablo 63 incelendiğinde Covid 19 sürecinde “Siber zorbayı sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan katılımcıların 10’u kadın, 3’ü erkektir ve 9’u kamuda, 4’ü özel sektörde; 2’si anaokulu, 4’ü ilkokul, 4’ü ortaokul ve 3’ü lise düzeyinde çalışmaktadır. “Siber zorbayı sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 12’sinin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen ve 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısıdır. “Siber zorbayı sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 5’inin 1-5 yıl arasında, 4’ünün 6-10 yıl arasında, 1’inin 11-15 yıl arasında ve 3’ünün 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin “Sosyal hesaplarınızı silme” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 64’te sunulmuştur

Tablo 64.

“Sosyal Hesaplarınızı Silme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Sosyal hesaplarınızı silme			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	51	71,83	1	100,00
	Erkek	20	28,17	0	0,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	51	71,83	1	100,00
	Özel	20	28,17	0	0,00
Okul seviyesi	Anaokulu	4	5,63	0	0,00
	İlkokul	27	38,03	0	0,00
	Ortaokul	23	32,39	0	0,00
	Lise	17	23,94	1	100,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	64	90,14	1	100,00
	Müdür	3	4,23	0	0,00
	Müdür yardımcısı	2	2,82	0	0,00
	PDR	2	2,82	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	24	33,80	0	0,00
	6-10 yıl	15	21,13	0	0,00
	11-15 yıl	13	18,31	1	100,00
	15 yıl üstü	19	26,76	0	0,00

Tablo 64 incelendiğinde Covid 19 sürecinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemi olarak “sosyal hesaplarınızı silme” yöntemini kullanan eğitimcinin kadın, kamu kurumunda

çalışan, lise düzeyinde çalışan, kurumdaki görevi öğretmen ve eğitimci olarak hizmet süresinin 11-15 yıl olduğu görülmektedir. Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa

uğradığını belirten katılımcıların “Sosyal hesaplarınızı kısa süreliğine kapatma” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 65’te sunulmuştur.

Tablo 65.

“Sosyal Hesaplarınızı Kısa Süreliğine Kapatma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Sosyal hesaplarınızı kısa süreliğine kapatma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	50	73,53	2	50,00
	Erkek	18	26,47	2	50,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	49	72,06	3	75,00
	Özel	19	27,94	1	25,00
Okul seviyesi	Anaokulu	4	5,88	0	0,00
	İlkokul	24	35,29	3	75,00
	Ortaokul	23	33,82	0	0,00
	Lise	17	25,00	1	25,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	61	89,71	4	100,00
	Müdür	3	4,41	0	0,00
	Müdür yardımcısı	2	2,94	0	0,00
	PDR	2	2,94	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	23	33,82	1	25,00
	6-10 yıl	15	22,06	0	0,00
	11-15 yıl	14	20,59	0	0,00
	15 yıl üstü	16	23,53	3	75,00

Tablo 65 incelendiğinde “sosyal hesaplarınızı kısa süreliğine kapatma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan katılımcıların 2’si kadın, 2’si erkektir ve 3’ü kamuda, 1’i özel sektörde çalışmakta; 3’ünün ilkokul ve 1’inin lise düzeyinde çalışmakta olduğu görülmektedir. “Sosyal hesaplarınızı kısa süreliğine kapatma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan eğitimcilerin 4’ünün de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. “Sosyal hesaplarınızı kısa süreliğine kapatma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullanan katılımcıların 1’inin 1-5 yıl arasında ve 3’ünün 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin birden fazla başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre

durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 66’da sunulmuştur.

Tablo 66.

Siber Zorbalıkla Birden Fazla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Birden fazla başa çıkma yöntemi			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	28	66,67	24	80,00
	Erkek	14	33,33	6	20,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	31	73,81	21	70,00
	Özel	11	26,19	9	30,00
Okul seviyesi	Anaokulu	4	9,52	0	0,00
	İlkokul	15	35,71	12	40,00
	Ortaokul	12	28,57	11	36,67
	Lise	11	26,19	7	23,33
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	37	88,10	28	93,33
	Müdür	2	4,76	1	3,33
	Müdür yardımcısı	2	4,76	0	0,00
	PDR	1	2,38	1	3,33
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	15	35,71	9	30,00
	6-10 yıl	11	26,19	4	13,33
	11-15 yıl	6	14,29	8	26,67
	15 yıl üstü	10	23,81	9	30,00

Tablo 66 incelendiğinde Covid 19 sürecinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemi olarak birden fazla yöntem kullanan eğitimcilerin 24’ü kadın, 6’sı erkektir ve 21’i kamuda, 9’u özel sektörde; 12’si ilkokul, 11’i ortaokul ve 7’si lise düzeyinde çalışmaktadır. Siber zorbalıkla başa çıkma yöntemi olarak birden fazla kullanan eğitimcilerin 28’inin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen ve 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdürdür. Siber zorbalıkla başa çıkma yöntemi olarak birden fazla yöntem kullanan eğitimcilerin 9’unun 1-5 yıl arasında, 4’ünün 6-10 yıl arasında, 8’inin 11-15 yıl arasında ve 9’unun 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

4.2.2. Eğitimcilerin Meslektaşlarının Covid 19 Sürecinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yönteminin Analizi

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin meslektaşlarının siber zorbalıkla başa çıkma yöntemleri Tablo 67’de sunulmuştur.

Tablo 67.

Meslektaşlarının Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemleri

	n	%
Hiçbir şey yapmama (Göz ardı etmek)	9	10,11
Kimse ile durumu paylaşmama	2	2,25
Arkadaşınız ile durumu paylaşma	26	29,21
Aileniz ile durumu paylaşma	12	13,48
Okul yönetimi ile durumu paylaşma	23	25,84
Siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme	12	13,48
Siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme	2	2,25
Siber zorbayı sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme	10	11,24
Telefon numaranızı değiştirme	1	1,12
Sosyal hesaplarınızı silme	1	1,12
Sosyal hesaplarınızı kısa süreliğine kapatma	4	4,49
Birden fazla	29	32,58

Tablo 67 incelendiğinde meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerin 26'sı arkadaşları ile durumu paylaşarak, 23'ü okul yönetimi ile durumu paylaşma, 12'si ailesi ile durumu paylaşma, 12'si siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme, 10'u siber zorbaya sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme, 9'unun hiçbir şey yapmama (göz ardı etmek) şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığı görülmektedir. Eğitimcilerin 2'si meslektaşlarının siber zorbalıkla başa çıkma amacıyla kimse ile durumu paylaşmama, 4'ü meslektaşlarının sosyal hesaplarını kısa süreliğine kapatma, 2'si meslektaşlarının siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme, 1'i meslektaşlarının telefon numarasını değiştirme ve 1'i meslektaşlarının sosyal hesaplarını silme yöntemini kullandığını belirtmiştir. Eğitimcilerin 30'u meslektaşlarının Covid-19 pandemisi sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla uğradığı siber zorbalıkla başa çıkmada birden fazla yöntem kullandıklarını belirtmişlerdir.

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin meslektaşlarının “Hiçbir şey yapmama (Göz ardı etmek)” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 68’te sunulmuştur.

Tablo 68.

Meslektaşlarının “Hiçbir Şey Yapmama (Göz ardı etmek)” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Hiçbir şey yapmama (Göz ardı etmek)			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	55	68,75	4	44,44
	Erkek	25	31,25	5	55,56
Çalıştığı kurum türü	Kamu	55	68,75	6	66,67
	Özel	25	31,25	3	33,33
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,50	0	0,00
	İlkokul	23	28,75	2	22,22
	Ortaokul	32	40,00	4	44,44
	Lise	23	28,75	3	33,33
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	68	85,00	8	88,89
	Müdür	3	3,75	0	0,00
	Müdür yardımcısı	7	8,75	1	11,11
	PDR	2	2,50	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	18	22,50	5	55,56
	6-10 yıl	22	27,50	0	0,00
	11-15 yıl	18	22,50	1	11,11
	15 yıl üstü	22	27,50	3	33,33

Tablo 68 incelendiğinde Covid 19 sürecinde meslektaşlarının “hiçbir şey yapmama (göz ardı etmek)” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 5’inin 1-5 yıl arasında, 1’inin 11-15 yıl arasında ve 3’ünün 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin “Kimse ile durumu paylaşmama” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 69’da sunulmuştur.

Tablo 69.

Meslektaşlarının “Kimse ile Durumu Paylaşmama” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Kimse ile durumu paylaşmama			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	57	65,52	2	100,00
	Erkek	30	34,48	0	0,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	60	68,97	1	50,00
	Özel	27	31,03	1	50,00
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,30	0	0,00
	İlkokul	24	27,59	1	50,00
	Ortaokul	35	40,23	1	50,00
	Lise	26	29,89	0	0,00

Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	74	85,06	2	100,00
	Müdür	3	3,45	0	0,00
	Müdür yardımcısı	8	9,20	0	0,00
	PDR	2	2,30	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	22	25,29	1	50,00
	6-10 yıl	21	24,14	1	50,00
	11-15 yıl	19	21,84	0	0,00
	15 yıl üstü	25	28,74	0	0,00

Tablo 69 incelendiğinde meslektaşlarının “kimse ile durumu paylaşmama” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 2’si de kadındır ve 1’i kamuda, 1’i özel sektörde; 1’i ilkokul, 1’i ortaokul düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının “kimse ile durumu paylaşmama” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 2’sinin de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Meslektaşlarının “kimse ile durumu paylaşmama” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 1’inin 1-5 yıl arasında ve 1’inin 6-10 yıl arasında çalıştığı tespit edilmiştir.

Meslektaşlarının Covid-19 pandemisi sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin meslektaşlarının “Arkadaşları ile durumu paylaşma” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 70’te sunulmuştur.

Tablo 70.

Meslektaşlarının “Arkadaşları ile Durumu Paylaşma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

Arkadaşları ile durumu paylaşma					
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	43	68,25	16	61,54
	Erkek	20	31,75	10	38,46
Çalıştığı kurum türü	Kamu	44	69,84	17	65,38
	Özel	19	30,16	9	34,62
Okul seviyesi	Anaokulu	1	1,59	1	3,85
	İlkokul	16	25,40	9	34,62
	Ortaokul	27	42,86	9	34,62
	Lise	19	30,16	7	26,92
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	51	80,95	25	96,15
	Müdür	3	4,76	0	0,00
	Müdür yardımcısı	7	11,11	1	3,85
	PDR	2	3,17	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	15	23,81	8	30,77
	6-10 yıl	20	31,75	2	7,69
	11-15 yıl	15	23,81	4	15,38
	15 yıl üstü	13	20,63	12	46,15

Tablo 70 incelendiğinde Covid 19 sürecinde eğitimci olarak hizmet süresine göre tespit edilen farklılık için sütun yüzdeleri incelendiğinde 1-5 yıl arasında ve 15 yıl üstü hizmet süresine sahip eğitimcilerin meslektaşlarının bu yöntemi diğerlerinden daha çok kullandıkları görülmektedir. Ayrıca meslektaşlarının “arkadaşları ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 16’sı kadın, 10’u erkektir ve 17’si kamuda, 9’u özel sektörde; 1’i anaokulu, 9’u ilkököl, 9’u ortaokul ve 7’si lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının “arkadaşları ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 25’inin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen ve 1’inin çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısıdır. Meslektaşlarının “arkadaşları ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 8’inin 1-5 yıl arasında, 2’sinin 6-10 yıl arasında, 4’ünün 11-15 yıl arasında ve 12’sinin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin meslektaşlarının “Ailesi ile durumu paylaşma” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 71’de sunulmuştur.

Tablo 71.

Meslektaşlarının “Ailesi ile Durumu Paylaşma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Ailesi ile durumu paylaşma			
		Hayır		Evet	
		n	%	N	%
Cinsiyet	Kadın	51	66,23	8	66,67
	Erkek	26	33,77	4	33,33
Çalıştığı kurum türü	Kamu	56	72,73	5	41,67
	Özel	21	27,27	7	58,33
Okul seviyesi	Anaokulu	1	1,30	1	8,33
	İlkokul	20	25,97	5	41,67
	Ortaokul	35	45,45	1	8,33
	Lise	21	27,27	5	41,67
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	64	83,12	12	100,00
	Müdür	3	3,90	0	0,00
	Müdür yardımcısı	8	10,39	0	0,00
	PDR	2	2,60	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	21	27,27	2	16,67
	6-10 yıl	18	23,38	4	33,33
	11-15 yıl	19	24,68	0	0,00
	15 yıl üstü	19	24,68	6	50,00

Tablo 71 incelendiğinde çalıştığı kurum süresine göre tespit edilen farklılık için sütun yüzdeleri incelendiğinde özel sektörde çalışan eğitimcilerin kamu sektöründe çalışan katılımcılara göre meslektaşlarının “ailesi ile durumu paylaşma” yöntemini daha çok kullandığını belirttiği söylenebilir. Okul seviyesine göre tespit edilen anlamlı farklılık için sütun yüzdeleri incelendiğinde ilkökul ve lise düzeyinde çalışan eğitimcilerin meslektaşlarının “ailesi ile durumu paylaşma” yöntemini anaokulu ve ortaokul düzeyinde çalışan katılımcılara göre daha çok kullandıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Eğitimci olarak hizmet süresine göre tespit edilen farklılık için sütun yüzdeleri incelendiğinde 15 yıl üstü hizmet süresine sahip katılımcıların meslektaşlarının bu yöntemi diğerlerinden daha çok kullandıkları görülmektedir. Ayrıca meslektaşlarının “ailesi ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten katılımcıların 8’i kadın, 4’ü erkektir ve 5’i kamuda, 7’si özel sektörde; 1’i anaokulu, 5’i ilkökul, 1’i ortaokul ve 5’si lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının “ailesi ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 12’sinin de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Meslektaşlarının “ailesi ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten katılımcıların 2’sinin 1-5 yıl arasında, 4’ünün 6-10 yıl arasında ve 6’sının 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin meslektaşlarının “Okul yönetimi ile durumu paylaşma” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 72’de sunulmuştur.

Tablo 72.

Meslektaşlarının “Okul Yönetimi ile Durumu Paylaşma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Okul yönetimi ile durumu paylaşma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	44	66,67	15	65,22
	Erkek	22	33,33	8	34,78
Çalıştığı kurum türü	Kamu	47	71,21	14	60,87
	Özel	19	28,79	9	39,13
Okul seviyesi	Anaokulu	1	1,52	1	4,35
	İlkokul	20	30,30	5	21,74
	Ortaokul	26	39,39	10	43,48
	Lise	19	28,79	7	30,43
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	59	89,39	17	73,91
	Müdür	1	1,52	2	8,70
	Müdür yardımcısı	4	6,06	4	17,39

	PDR	2	3,03	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	20	30,30	3	13,04
	6-10 yıl	17	25,76	5	21,74
	11-15 yıl	14	21,21	5	21,74
	15 yıl üstü	15	22,73	10	43,48

Tablo 72 incelendiğinde Covid 19 sürecinde meslektaşlarının “okul yönetimi ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 15’i kadın, 8’i erkektir ve 14’ü kamuda, 9’u özel sektörde; 1’i anaokulu, 5’i ilkokul, 10’u ortaokul ve 7’si lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının “okul yönetimi ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 17’sinin çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen, 2’sinin çalıştığı kurumdaki görevi müdür ve 4’ünün çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısıdır. Meslektaşlarının “okul yönetimi ile durumu paylaşma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 3’ünün 1-5 yıl arasında, 5’inin 6-10 yıl arasında, 1’inin 11-15 yıl arasında ve 10’unun 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin meslektaşlarının “Siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 73’te sunulmuştur.

Tablo 73.

Meslektaşlarının “Siber Zorbaya Karşılık Verip Bu Durumu Sonlandırmasını İsteme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	50	64,94	9	75,00
	Erkek	27	35,06	3	25,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	53	68,83	8	66,67
	Özel	24	31,17	4	33,33
Okul seviyesi	Anaokulu	1	1,30	1	8,33
	İlkokul	23	29,87	2	16,67
	Ortaokul	31	40,26	5	41,67
	Lise	22	28,57	4	33,33
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	66	85,71	10	83,33
	Müdür	3	3,90	0	0,00
	Müdür yardımcısı	6	7,79	2	16,67
	PDR	2	2,60	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	21	27,27	2	16,67
	6-10 yıl	18	23,38	4	33,33
	11-15 yıl	18	23,38	1	8,33

	15 yıl üstü	20	25,97	5	41,67
--	-------------	----	-------	---	-------

Tablo 73 incelendiğinde Covid 19 sürecinde meslektaşlarının “siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 9’u kadın, 3’ü erkektir ve 8’i kamuda, 4’ü özel sektörde; 1’i anaokulu, 2’si ilkokul, 5’i ortaokul ve 4’ü lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının “siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 10’unun çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen ve 2’sinin çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısıdır. Meslektaşlarının “siber zorbaya karşılık verip bu durumu sonlandırmasını isteme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 2’sinin 1-5 yıl arasında, 4’ünün 6-10 yıl arasında, 1’inin 11-15 yıl arasında ve 5’inin 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten eğitimcilerin “Siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 74’te sunulmuştur.

Tablo 74.

Meslektaşlarının “Siber Zorbaya Karşılık Verip Kolluk Kuvvetleri ile Tehdit Etme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	58	66,67	1	50,00
	Erkek	29	33,33	1	50,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	59	67,82	2	100,00
	Özel	28	32,18	0	0,00
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,30	0	0,00
	İlkokul	24	27,59	1	50,00
	Ortaokul	35	40,23	1	50,00
	Lise	26	29,89	0	0,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	74	85,06	2	100,00
	Müdür	3	3,45	0	0,00
	Müdür yardımcısı	8	9,20	0	0,00
	PDR	2	2,30	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	22	25,29	1	50,00
	6-10 yıl	22	25,29	0	0,00
	11-15 yıl	19	21,84	0	0,00
	15 yıl üstü	24	27,59	1	50,00

Tablo 74 incelendiğinde meslektaşlarının “siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 1’i kadın, 1’i erkektir ve 2’si de kamuda çalışmakta; 1’i ilkököl, 1’i ortaokul düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının “siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten katılımcıların 2’sinin de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Meslektaşlarının “Siber zorbaya karşılık verip kolluk kuvvetleri ile tehdit etme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten katılımcıların 1’inin 1-5 yıl arasında ve 1’inin 15 yıl üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların meslektaşlarının “Siber zorbayı sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 75’te sunulmuştur.

Tablo 75.

Meslektaşlarının “Siber Zorbayı Sosyal Hesaplardan ve Mesaj Uygulamalarından Engelleme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Siber zorbayı sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme			
		Hayır		Evet	
		N	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	52	65,82	7	70,00
	Erkek	27	34,18	3	30,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	52	65,82	9	90,00
	Özel	27	34,18	1	10,00
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,53	0	0,00
	İlkokul	21	26,58	4	40,00
	Ortaokul	33	41,77	3	30,00
	Lise	23	29,11	3	30,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	66	83,54	10	100,00
	Müdür	3	3,80	0	0,00
	Müdür yardımcısı	8	10,13	0	0,00
	PDR	2	2,53	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	19	24,05	4	40,00
	6-10 yıl	20	25,32	2	20,00
	11-15 yıl	18	22,78	1	10,00
	15 yıl üstü	22	27,85	3	30,00

Tablo 75 incelendiğinde Covid 19 sürecinde meslektaşlarının “siber zorbayı sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten katılımcıların 7’si kadın, 3’ü erkektir ve 9’u kamuda, 1’i

özel sektörde; 4'ü ilkokul, 3'ü ortaokul ve 3'ü lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının “siber zorbayı sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 10'unun da çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Meslektaşlarının “Siber zorbayı sosyal hesaplardan ve mesaj uygulamalarından engelleme” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 4'ünün 1-5 yıl arasında, 2'sinin 6-10 yıl arasında, 1'inin 11-15 yıl arasında ve 3'ünün 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Telefon numarasını değiştirme” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 76'da sunulmuştur.

Tablo 76.

Meslektaşlarının “Telefon Numarasını Değiştirme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Telefon numarasını değiştirme			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	58	65,91	1	100,00
	Erkek	30	34,09	0	0,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	61	69,32	0	0,00
	Özel	27	30,68	1	100,00
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,27	0	0,00
	İlkokul	25	28,41	0	0,00
	Ortaokul	35	39,77	1	100,00
	Lise	26	29,55	0	0,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	75	85,23	1	100,00
	Müdür	3	3,41	0	0,00
	Müdür yardımcısı	8	9,09	0	0,00
	PDR	2	2,27	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	22	25,00	1	100,00
	6-10 yıl	22	25,00	0	0,00
	11-15 yıl	19	21,59	0	0,00
	15 yıl üstü	25	28,41	0	0,00

Tablo 76 incelendiğinde Covid 19 sürecinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemi olarak meslektaşlarının “telefon numarasını değiştirme” yöntemini kullandığını belirten eğitimcinin kadın olduğu, özel sektörde çalıştığı, ortaokul seviyesinde çalıştığı, öğretmen olduğu ve hizmet süresinin 1-5 yıl arasında olduğu görülmektedir.

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Sosyal hesaplarını silme” başa çıkma

yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 77’de sunulmuştur.

Tablo 77.

Meslektaşlarının “Sosyal hesaplarını silme” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Sosyal hesaplarını silme			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	59	67,05	0	0,00
	Erkek	29	32,95	1	100,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	60	68,18	1	100,00
	Özel	28	31,82	0	0,00
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,27	0	0,00
	İlkokul	25	28,41	0	0,00
	Ortaokul	36	40,91	0	0,00
	Lise	25	28,41	1	100,00
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	75	85,23	1	100,00
	Müdür	3	3,41	0	0,00
	Müdür yardımcısı	8	9,09	0	0,00
	PDR	2	2,27	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	23	26,14	0	0,00
	6-10 yıl	22	25,00	0	0,00
	11-15 yıl	19	21,59	0	0,00
	15 yıl üstü	24	27,27	1	100,00

Tablo 77 incelendiğinde Covid 19 sürecinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemi olarak meslektaşlarının “sosyal hesaplarını silme” yöntemini kullandığını belirten katılımcının erkek olduğu, kamuda çalıştığı, lise seviyesinde çalıştığı, öğretmen olduğu ve hizmet süresinin 15 yıl üstü olduğu görülmektedir.

Tablo 78.

Meslektaşlarının “Sosyal Hesaplarını Kısa Süreliğine Kapatma” Şeklinde Siber Zorbalıkla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

		Sosyal hesaplarını kısa süreliğine kapatma			
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	56	65,88	3	75,00
	Erkek	29	34,12	1	25,00
Çalıştığı kurum türü	Kamu	58	68,24	3	75,00
	Özel	27	31,76	1	25,00
Okul seviyesi	Anaokulu	2	2,35	0	0,00
	İlkokul	23	27,06	2	50,00
	Ortaokul	36	42,35	0	0,00
	Lise	24	28,24	2	50,00

Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	72	84,71	4	100,00
	Müdür	3	3,53	0	0,00
	Müdür yardımcısı	8	9,41	0	0,00
	PDR	2	2,35	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	23	27,06	0	0,00
	6-10 yıl	22	25,88	0	0,00
	11-15 yıl	18	21,18	1	25,00
	15 yıl üstü	22	25,88	3	75,00

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların “Sosyal hesaplarını kısa süreliğine kapatma” başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre durumunun incelenmesi amacı ile yüzde dağılım analizi kullanılmıştır. Sonuçlar Tablo 78’de sunulmuştur.

Tablo 78 incelendiğinde meslektaşlarının “sosyal hesaplarını kısa süreliğine kapatma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten katılımcıların 3’ü kadın, 1’i erkektir ve 3’ü kamuda, 1’i özel sektörde çalışmakta; 2’si ilkököl, 2’si lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının “sosyal hesaplarını kısa süreliğine kapatma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten eğitimcilerin 4’ünün de çalıştığı kurumdaki görevi öğretmendir. Meslektaşlarının “sosyal hesaplarını kısa süreliğine kapatma” şeklinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemini kullandığını belirten katılımcıların 1’inin 11-15 yıl arasında ve 3’ünün 15 yıl üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

Meslektaşlarının Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla siber zorbalığa uğradığını belirten katılımcıların meslektaşlarının birden fazla başa çıkma yöntemini kullanma durumunun cinsiyet, çalışılan kurum, okul seviyesi, çalıştığı kurumdaki görevi ve hizmet yılına göre farklılaşma durumunun incelenmesi amacı ile ki-kare analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 79’da sunulmuştur.

Tablo 79.

Meslektaşlarının Siber Zorbalıkla Birden Fazla Başa Çıkma Yöntemini Kullanma Durumu

Birden fazla başa çıkma yöntemi					
		Hayır		Evet	
		n	%	n	%
Cinsiyet	Kadın	41	68,33	18	62,07
	Erkek	19	31,67	11	37,93
Çalıştığı kurum türü	Kamu	42	70,00	19	65,52
	Özel	18	30,00	10	34,48
Okul seviyesi	Anaokulu	1	1,67	1	3,45
	İlkokul	15	25,00	10	34,48

	Ortaokul	28	46,67	8	27,59
	Lise	16	26,67	10	34,48
Çalıştığı kurumdaki görevi	Öğretmen	50	83,33	26	89,66
	Müdür	3	5,00	0	0,00
	Müdür yardımcısı	5	8,33	3	10,34
	PDR	2	3,33	0	0,00
Eğitimci Olarak Hizmet Süresi	1-5 yıl	15	25,00	8	27,59
	6-10 yıl	17	28,33	5	17,24
	11-15 yıl	17	28,33	2	6,90
	15 yıl üstü	11	18,33	14	48,28

Tablo 79 incelendiğinde Covid 19 eğitimci olarak hizmet süresine göre tespit edilen farklılık için sütun yüzdeleri incelendiğinde 15 yıl üstü hizmet süresine sahip katılımcıların meslektaşlarının birden fazla başa çıkma yöntemini diğerlerinden daha çok kullandıkları görülmektedir. Ayrıca meslektaşlarının siber zorbalıkla başa çıkmada birden fazla yöntemi kullandığını belirten eğitimcilerin 18'i kadın, 11'i erkektir ve 19'u kamuda, 10'u özel sektörde; 1'i anaokulu, 10'u ilkokul, 8'i ortaokul ve 10'u lise düzeyinde çalışmaktadır. Meslektaşlarının siber zorbalıkla başa çıkmada birden fazla yöntemi kullandığını belirten katılımcıların 26'sının çalıştığı kurumdaki görevi öğretmen ve 3'ünün çalıştığı kurumdaki görevi müdür yardımcısıdır. Meslektaşlarının siber zorbalıkla başa çıkmada birden fazla yöntemi kullandığını belirten eğitimcilerin 8'inin 1-5 yıl arasında, 5'inin 6-10 yıl arasında, 2'sinin 11-15 yıl arasında ve 14'ünün 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir.

4.3. Eğitimciler Uğradıkları Siber Zorbalıklar Karşısında “İyi Oluş Açısından Nasıl Etkilendiler” Araştırma Sorusunun Bulguları ve Yorumları

Kendisi siber zorbalığa uğrayan, hem kendisi hem de meslektaşı siber zorbalığa uğrayan, sadece meslektaşı siber zorbalığa uğrayan ve siber zorbalığa ne kendisi ne de meslektaşı uğramayan katılımcıların cinsiyetlerine göre öğretim öz yeterliği, okul aidiyeti ve öğretmen iyi oluş düzeylerinin farklılaşma durumu incelenmiştir. Bu inceleme için öncelikle siber zorbalığa uğrama durumu ve cinsiyet düzeylerinde ölçek puanlarının normal dağılım gösterme durumu incelenmiştir. Normal dağılım varsayımı sağlandığı için öğretmenlerin siber zorbalığa uğrama durumuna göre iyi oluş düzeylerinin incelenmesi amacı ile ANOVA analizi yapılmıştır. Tablo 80'de betimsel istatistikler ve Tablo 81'de ANOVA sonuçları verilmiştir.

Tablo 80.

Öğretmenlerin Siber Zorbalığa Uğrama Durumuna Göre İyi Oluş Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler

		n	$\bar{X}$	ss
Okul bağlılığı	Sadece kendisi siber zorbalığa uğrayan (1)	46	21,74	3,91
	Sadece meslektaşı siber zorbalığa uğrayan (2)	35	22,14	3,66
	Ne kendisi ne de meslektaşı siber zorbalığa uğrayan (3)	304	24,08	3,65
Öğretim öz yeterliği	Sadece kendisi siber zorbalığa uğrayan (1)	46	24,41	3,04
	Sadece meslektaşı siber zorbalığa uğrayan (2)	35	24,37	2,78
	Ne kendisi ne de meslektaşı siber zorbalığa uğrayan (3)	304	24,49	2,93
Toplam iyi oluş	Sadece kendisi siber zorbalığa uğrayan (1)	46	46,15	5,87
	Sadece meslektaşı siber zorbalığa uğrayan (2)	35	46,51	4,94
	Ne kendisi ne de meslektaşı siber zorbalığa uğrayan (3)	304	48,57	5,88

Analiz sonuçları, öğretmenlerin okul bağlılığı düzeyleri arasında siber zorbalığa uğrama durumuna göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F(2, 382) = 11,151$, $p < 0,05$. Başka bir deyişle, öğretmenlerin okul bağlılığı düzeyleri siber zorbalığa uğrama durumuna göre anlamlı bir şekilde değişmektedir. Siber zorbalığa uğrama durumu arası farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Bonferroni testinin sonuçlarına göre, kendisi ve meslektaşı siber zorbalığa uğramayan öğretmenlerin ($\bar{X} = 24,08$) okul bağlılığı düzeylerinin sadece kendisi siber zorbalığa uğrayan ($\bar{X} = 21,44$) ve sadece meslektaşı siber zorbalığa uğrayan ($\bar{X} = 22,14$) katılımcılardan yüksek olduğu belirlenmiştir. Analiz sonuçları, öğretmenlerin öğretim öz yeterliği düzeyleri arasında siber zorbalığa uğrama durumuna göre anlamlı bir fark olmadığını göstermektedir, $F(2, 382) = 0,036$, $p > 0,05$. Başka bir deyişle, öğretmenlerin öğretim öz yeterliği düzeyleri siber zorbalığa uğrama durumuna göre anlamlı bir şekilde değişmemektedir. Analiz sonuçları, öğretmenlerin iyi oluş düzeyleri arasında siber zorbalığa uğrama durumuna göre anlamlı bir fark olduğunu göstermektedir, $F(2, 382) = 4,885$, $p < 0,05$.

Öğretmenlerin iyi oluş düzeyleri siber zorbalığa uğrama durumuna göre anlamlı bir şekilde değişmektedir. Siber zorbalığa uğrama durumu arası farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu bulmak amacıyla yapılan Bonferroni testinin sonuçlarına göre, kendisi ve meslektaşı siber zorbalığa uğramayan öğretmenlerin ($\bar{X} = 48,57$) iyi oluş düzeylerinin sadece kendisi siber zorbalığa uğrayan ($\bar{X} = 46,15$) katılımcılardan yüksek olduğu belirlenmiştir.

Tablo 81.

Öğretmenlerin İyi Oluş Düzeylerinin Siber Zorbalığa Göre ANOVA Sonuçları

		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Okul bağlılığı	Gruplar arası	302,219	2	151,109	11,151	,000	1-3/2-3
	Gruplar içi	5176,415	382	13,551			
	Toplam	5478,634	384				
Öğretim öz yeterliği	Gruplar arası	,612	2	,306	,036	,965	
	Gruplar içi	3273,294	382	8,569			-
	Toplam	3273,906	384				
Toplam iyi oluş	Gruplar arası	328,456	2	164,228	4,885	,008	1-3
	Gruplar içi	12841,362	382	33,616			
	Toplam	13169,818	384				

Öğretmenlerin okul bağlılık düzeyinin siber zorbalığa göre incelenmesine yönelik ANOVA sonuçlarına göre eta-kare değeri $302,219/5176,415=0,06$ 'dır. Buna göre, öğretmenlerin okul bağlılığı ölçek puanlarındaki gözlenen varyansın yaklaşık olarak %6'sı siber zorbalığa uğrama durumuna bağlı olduğu ifade edilebilir. Öğretmenlerin iyi oluş düzeylerinin siber zorbalığa göre incelenmesine yönelik ANOVA sonuçlarına göre eta-kare değeri $328,456/12841,362=0,03$ 'tür. Buna göre, öğretmenlerin iyi oluş ölçek puanlarındaki gözlenen varyansın yaklaşık olarak %3'ünün siber zorbalığa uğrama durumuna bağlı olduğu ifade edilebilir.

4.4. Araştırmanın Alt Amaçlarına Yönelik Yapılan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu ve Açık Uçlu Soruların Bulguları ve Yorumları

Yaşanılan siber zorbalıklar hakkında derinlemesine bilgi edinmek amaçlı açık uçlu sorular ve yarı yapılandırılmış görüşme formu eğitimcilere yönlendirilmiştir. Yarı yapılanmış görüşme formu ve açık uçlu sorulara cevap veren eğitimcilerden direkt alıntı ifadelerine yer verdiğimiz eğitimcilerin demografik bilgileri araştırma grubu bölümde paylaşılmıştır. Yapılan görüşme ve açık uçlu soruların sonucunda elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıda sunulmuştur. Bu kısımda ise eğitimciler yaşantılarını veya tanık oldukları durumları kendi perspektiflerinden açıklamışlardır. Katılımcıların doğrudan ifadeleri uygun kesitler ile sunulmuştur.

4.4.1. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Uğradığı Siber Zorbalıklar “Nasıl Gerçekleşti” Temasını Destekleyen Nicel Bulgular

Tablo 82.

Birinci Temaya Ait Oluşan Kodlar (Eğitimci)

“Nasıl Gerçekleşti” Sorusuna Ait Eğitimci Görüşleri
Online ders sırasında
Mesaj ile
Uygunsuz Fotoğraf
Sosyal Medya

Bu temaya uygun olarak eğitimciler ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen analiz sonuçları incelendiğinde, eğitimciler Covid 19 sürecinde gerçekleşen siber zorbalıkların online ders sırasında, mesaj, uygunsuz fotoğraf, sosyal medya aracılığıyla gerçekleştiğini belirtmişlerdir. İlk önce açık uçlu sorulara cevap veren eğitimcilerin görüşleri sunulduktan sonra görüşmeye katılan eğitimcilerin görüşlerine yer verilmiştir.

Eğitimcilerin birinci alt temaya ait açık uçlu ifadeleri aşağıda yer verilmiştir.

Merve: “Suçlayıcı konuşmalar, oluşturduğum sınıf grubunda alenen başka velilere göz dağı verme”

Lale: “Ders esnasında mikrofonu açık bir öğrenci tarafından hakarete uğramak. Ders sırasında konuşulan bir mevzunun veli tarafından yanlış anlaşılıp tarafıma hesap sorulması.”

Yeşim: “Sahte hesaplar üzerinden giriş yapılarak öğrencilere ve şahsıma küfür içerikli sözler yazıldı.”

Hülya: “istedikleri çalışmalarla ilgili sürekli yetersiz hissettirme yönünde mesaj.”

Gül: “Mesajlaşma uygulaması üzerinden kaba, incitici mesajlara ve zoom üzerinden incitici söylemlere maruz kaldım.”

Başak: “Birden fazla hesap aynı anda dersime girip kameraları açık bir şekilde müzik açıp, uygunsuz kelimeler kullanarak dersi sabote etmeye çalıştı. Dersi kapatıp yeniden başka bir hesapla ders açmışım. Yine başka bir dersimde okul müdürünün adıyla dersime girip kötü sözler söyleyerek dersi bölmeye çalıştılar. (Maalesef okulun tüm sosyal medya hesaplarında öğretmenlerin zoom id ve şifreleri paylaşıyor)”

Eğitimcilerin birinci alt temaya ait yarı yapılandırılmış görüşme ifadeleri aşağıda yer verilmiştir.

Zülal: “...her dakikada direkt öğrenci gibi katılım sağlamaya çalışıyorlardı. Bekleme odalarımızı açık tutmamızı ve aktif bırakmamızı talep ettiler.”

Canan: “Bir velim tarafından özellikle WhatsApp üzerinden yani mesajlaşma uygulaması üzerinden kaba mesajlar aldım.” “...aynı şekilde zoom üzerinden de ders esnasında bunları yaptı ve devam etti bir süre bu şekilde.”

Oya: “Köy muhtarı tarafından WhatsApp yoluyla gerçekleşti. Muhtar hem benim öğrencimin velisi hem de köy muhtarı olduğu için okulda olduğum sürece bağlantım olacak. Siber zorbalığın bir süresi yok.” şeklinde ifade etmişlerdir

4.4.1.1. Covid 19 Sürecinde Eğitimciler Siber Zorbalıklardan “Nasıl Başa Çıktılar?” Temasını Destekleyen Nicel Bulgular

Tablo 83.

İkinci Temaya Ait Oluşan Kodlar (Eğitimci)

“Nasıl Başa Çıktılar” Sorusuna Ait Eğitimci Görüşleri
Güvenlik bilgisi öğrenme
Yetkili olabilecek kişilerden destek alma
Zorbaya karşılık verme
Görmezden Gelme

Bu temaya uygun olarak eğitimciler ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen analiz sonuçları incelendiğinde, eğitimciler Covid 19 sürecinde gerçekleşen siber zorbalıklardan güvenlik bilgisi öğrenme, yetkili olabilecek kişilerden destek alma, zorbaya karşılık verme ve görmezden gelme yöntemiyle başa çıktıklarını belirtmişlerdir. İlk önce açık uçlu sorulara cevap veren eğitimcilerin görüşleri sunulduktan sonra görüşmeye katılan eğitimcilerin görüşlerine yer verilmiştir.

Eğitimcilerin ikinci alt temaya ait açık uçlu ifadeleri aşağıda yer verilmiştir.

Merve: “Öncesinde görmezden geldim, sonrasında konuştum”

Lale: “Çözüm odaklı konuşmak, bu hususta okul idaresini bilgilendirmek”

Yeşim: “Okulumuz bilgisayar öğretmeni yardımcı oldu. Zoom üzerinden yapmamız gereken güvenlik ayarlarını adım adım anlattı.”

Hülya: “Halen devam ediyor. Okuldan ayrılmayı göze alıyorum”

Gül: “Zamanla alıştım ve eskisi kadar umursamamaya başladım. Ancak hiçbir zaman tamamen başa çıkamadım”

Başak: “O an dersi kapattım çocuklar ile iletişim kurduğum gruplarda yeni bir id paylaştım. Bunun dışında artık isim soy isim numara görmeden çocukları derse almıyorum. Bu okulca belirlediğimiz bir kural. Müdür bey arada haber vermeden derslerimize katılıyordu. O da artık toplantıda tüm öğretmenlere bildirdiği özel bir isimle derslere giriş yapıyor”

Eğitimcilerin birinci alt temaya ait yarı yapılandırılmış görüşme ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

Zülal: “... denetim yapmaları için uyduğum mecbur bir şey olduğunu düşünüyordum yüzden bilinçlene kadar hiçbir şey yapmadım.”

Zülal: “...gereksiz bir stres yükleniyordum.”

“Her derste önlem almıyordum. Bekleme odasındaydım lütfen beni derse alın. Mesajlara maruz kaldım.”

Canan: “Olayın üstesinde gelmekte çok zorlandım. Başlangıçta idareden destek istedim. İdareye söyledim durumu idarede tabi velilerini kaybetmek istemedikleri içinde çok şey yapmadılar bana destek oluyormuş gibi yaptılar kendim baş etmek zorunda kaldım dönem boyunca. Bana zorbalık yapan veli ile sağlıklı iletişim kurmaya çalıştım. Onun dışında bir şey yapmadım.”

Oya: “Mesaj atmaktan kaçınmaya başladım. WhatsApp yoluyla değil de kısa net cevap vermeye başladım. Yanlış anladı söylediklerimi emir olarak algıladı.”

4.4.1.2. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Uğradığı Siber Zorbalıklardan “Neler Hissetiler?” Temasını Destekleyen Nicel Bulgular

Tablo 84.

Üçüncü Temaya Ait Oluşan Kodlar (Eğitimci)

“Nasıl Etkilendiler” Sorusuna Ait Eğitimci Görüşleri
Olumsuz Duygular (Normalleşme)
Motivasyon Düşüklüğü
Problem Çözme Yetisi Gelişmesi

Bu temaya uygun olarak eğitimciler ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen analiz sonuçları incelendiğinde, eğitimciler Covid 19 sürecinde gerçekleşen siber zorbalıkları

online olumsuz duygular, motivasyon düşüklüğü, problem çözme yetisi gelişmesi ve normalleşme olarak etkilenmişlerdir. İlk önce açık uçlu sorulara cevap veren eğitimcilerin görüşleri sunulduktan sonra görüşmeye katılan eğitimcilerin görüşlerine yer verilmiştir.

Eğitimcilerin birinci alt temaya ait açık uçlu ifadeleri aşağıda yer verilmiştir.

Merve: *“İlk önce çok sinirlendim, sonrasında da büyük hayal kırıklığı”*

Lale: *“Üzüntü, kırgınlık ve gururu incinmiş.”*

Yeşim: *“Motivasyonum düştü ve öğrencilere güvenim sarsıldı. Ders işleme isteğim azaldı. Öğrencilere şüphe ile yaklaşıyorum.”*

Hülya: *“Kasıtlı olduğunu bildiğim için sadece onlar adına üzüldüm.”*

Gül: *“Kendimi tükenmiş ve savunmasız hissettim. Öz saygılığım zedelendi.”*

Başak: *“Ben derste kullandığım her kelimeyi dikkatle seçerken derse kimliği belli olmayan birinin girip küfredmesi çok üzücü. Neye uğradığımı şaşırdım birden fazla kişi olduğu için dersten tek tek çıkaramadım hemen dersi kapatıp başka bir link ile yeniden açtım.”*

Eğitimcilerin üçüncü alt temaya ait yarı yapılandırılmış görüşme ifadeleri aşağıda yer verilmiştir.

Zülal: *“Fiziksel anlamda sadece yoğun bir stres bir de derse girdikleri anda konuşma güçlüğü hâkim olabilme o anda tedirginlik el kol koordinasyonundaki bir uyumsuzluk oldu tabi ki. Fiziksel olarak böyle yansıdı.”*

Canan: *“Bu durum bana çok tükenmiş ve çok yıpranmış ve güvensiz ve değersiz.” “...savunmasız hissettim”* şeklinde hislerini ifade etmişlerdir.

Oya: *“Öncelikle mesleğimde ilk yılım olduğu için hem kendimi yetersiz hissetmeme sebep oldu. Hem de kötü hissettim.”*

Görüşmenin 5. Sorusunda “Bu durum yaşamınızı nasıl etkiledi?” sorusu sorulmuştur.

Zülal: *“...başka dışardan birinin dahil olması durumda ekstra gerginlikten aile içi tartışmalara yansıdı”* şeklinde ifade etmişlerdir. Katılımcı ek olarak okul bağlılığını ve mesleki aidiyeti hakkındaki sorulara cevap vermiştir. Katılımcı mesleki aidiyet konusunda *“...Bir idarecinin bir sınıf öğretmenden randevu alarak görüşme talep etmesi gerekirken, bu siber zorbalığa maruz kaldığım için üzüldüm. Kendimi kendime getirdim.”* şeklinde cevap vermiştir. Bu katılımcının demografik bilgileri incelendiğinde 2 yıllık bir öğretmen olduğunu gözlemliyoruz. Mesleki aidiyetini çok fazla etkilemediğini ifadelerinden anlaşılırken, okul bağlılığı çok fazla zarar görmüştür. Okul bağlılığı bağlamında *“Şeffaflık konusunda tereddütte düştüm.” “...resmi gruba online derslerde dikkat edilmesi gereken hususlar bir sürü maddeler atılması...”* şeklinde ifadeler

vermiştir. Online eğitim sürecinden mesajlaşma uygulamaları rahatlıkla kullanılarak muhtemel siber zorbalıklar için ortam oluşturan nitelikte olduğunu gözleniyor.

Canan: *“Meslekten baya uzaklaşmama sebep oldu” “...öğretmenlik mesleğinin saygın bir meslek olduğuna dair düşüncem zedelendi. Çok da saygın bir meslek değilmiş gibi hissetmeye başladım.”* şeklinde düşüncelerini belirtmiştir. Eğitimciye öğretim yetkinliğini etkileme boyutunu sorduğumuzda *“Evet çok etkiledi. Bu siber zorbalığı bazen yaşar yaşamaz ders oluyordu. Ya da ders esnasında yaşıyordum. Ders arasında yaşıyordum. Daha sonra kendimi toparlama fırsat kalmadan ders devam ediyordu. Ve bu dersin işleyişini çok kötü etkiledi. Kendimi derse veremedim. Siber zorbanın yaptığı davranışı durduramadığım için bu bende stres ve sinir oluşturdu. Bu sinir ve stresi öğrencilere yansıttı. O anda mesela öğrencilere normalde davranmamam gerekirken daha katı davrandım. Belki bu gibi durumlar yaşandı. Dersi daha verimli işleyebilecekken eğlenceli şeyler yapabilecekken dersi daha dümdüz bitsin de artık kurtulayım diye bir düşünceye girdim.”* şeklinde ifade etmişlerdir.

Oya: *“...Okuldan ayrılmayı düşündüm. Olabildiğince öğrencilerime yansıtmamaya çalıştım.”* şeklinde ifade etmişlerdir.

Görüşmenin 6. Sorusunda “Siber zorbalık sonrasında neler yaptınız?” sorusu sorulmuştur.

Zülal: *“...Bilişim hocamız ile görüştüm”* şeklinde cevap vermişlerdir.

Canan: *“Siber zorbalık bittikten sonra rahatladım ve bu zorbalığı yapan kişi ile çok iletişime geçmeye başladım. Çünkü halen velim ve onunla iletişimden kaçıyorum.”* şeklinde ifade etmişlerdir.

Oya: *“Tam iletişim kurmadığım için rahatım. Ama iletişim kurmak zorunda olduğum zamanlar geriliyorum. Mesajıma karşılık neler diyeceğini bilmiyorum. Millî Eğitime bildirdiğimde o bunu şikâyet olarak algıladı. Daha fazla öfkeleni. Bizi valiliğe şikâyet etmek ile tehdit etti...”* şeklinde ifade etti.

Görüşmenin 7. Sorusunda “Siber zorbalığa uğramadan önce bu konu hakkında farkındalığınız var mıydı?” sorusu sorulmuştur.

Zülal: *“Siber zorbalık kavramını metaforunu daha önceden tabi ki duydum ama bu şekilde gerçekleştirebilir bu da onun çeşidi olabileceğini düşünmüyordum. Tamamen gerçekten herkesin sokaktaki herkesin bilgisayardan uygunsun içerik, hesabıma saldır vesaire vesaire olduğunu*

düşünürken aslında bununda bir siber zorbalık öğrendim. Daha önceden bilmiyordum açıkçası...” ifadelerini söylemişlerdir.

Canan: *“Siber zorbalık hakkında yoktu. Bu konu hakkında eğitimde verilmemişti daha önce idareden böyle bir şey almamıştım.” şeklinde ifade etmişlerdir.*

Oya: *“Siber zorbalığa karşı farkındalığım vardı. Sosyal medya çok rastlıyordum. Ben uğramadım ama uğrayan insanları görüyordum.” şeklinde ifade etmişlerdir.*

Görüşmenin 8. Sorusunda “Siber zorbalıkların önlenmesi için ne yapılması gerekir? Neler düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur.

Zülal: *“Siber zorbalık önenebilir mi bilmiyorum. Kendimce çözümlerimi bulacağım. Bilgisayar üzerinde hâkim olan insanlara karşı normal bir vatandaşın kendini savunacağını kendini ne kadar koruyabilir soru işaretlerim var yani. Ben kendimi koruyamam gibi bu durum beni teknolojiden uzaklaştırır. Dezavantajı bu olur” şeklinde ifade etmişlerdir.*

Canan: *“Öğretmenlere üniversite böyle bir ders okutulmalı bir dersin bir bölümü olmalı bu konuyla ilgili hani hakları neler böyle bir durum ile karşılaştıklarında nerelere başvurabilirler gibi bir bilgilendirme olması lazım mutlaka onun dışında okullarda da mutlaka eğitim verilmeli diye düşünüyorum.” şeklinde ifade etmişlerdir.*

Oya: *“Siber zorbalıkların önlenmesi için çocuklara artık sosyal medyayı, telefonu ve internetin verimli kullanmanın yolları anlatılmalı. Birazda insanların bilgisizliğinde kaynaklı olduğunu düşünüyorum. Ya da anomin hesaplar açarak birbirine çok farklı şeyler yapanlar var.” “... bunun iletişim biçimi olduğunu unutuyoruz. Sanki yüz yüze söylemeyeceğimiz şeyleri mesaj yazarken çok rahat davranıyoruz.” şeklinde ifade ettiler.*

4.4.2. Covid 19 Sürecinde Meslektaş Zorbalığa Uğrayan Eğitimcilerden Ulaşılan Bulgular ve Yorumlar

Tablo 85.

Birinci Temaya Ait Oluşan Kodlar (Meslektaş Zorbalığa Uğrayan Eğitimci)

“Nasıl Gerçekleşti” Sorusuna Ait Meslektaş Zorbalığa Uğrayan Eğitimcilerin Görüşleri
Online ders sırasında
Mesaj ile
Sosyal Medya

Bu temaya uygun olarak eğitimciler ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen analiz sonuçları incelendiğinde, meslektaş zorbalığa uğrayan eğitimciler Covid 19 sürecinde gerçekleşen siber zorbalıklar online ders sırasında, mesaj ve sosyal medya aracılığıyla gerçekleştiğini belirtmişlerdir. İlk önce açık uçlu sorulara cevap veren eğitimcilerin görüşleri sunulduktan sonra görüşmeye katılan eğitimcilerin görüşlerine yer verilmiştir.

Eğitimcilerin birinci alt temaya ait açık uçlu ifadelerine aşağıda yer verilmiştir.

Neşe: *“Hesabı ele geçirildi ve uygun olmayan paylaşımlar yapıldı”*

Nilüfer: *“Zoom üzerinde ders anlatırken öğretmene hakaret edildi”*

Rüya: *“Ders esnasında çekilen videonun, YouTube instagram gibi sosyal ağlarda paylaşılması. Wp üzerinden ekran görüntüsü alınarak Twitter gibi sosyal ağlarda paylaşılması”*

Mehmet: *“Hesabından müstehcen görüntü paylaşımı”.*

Neva: *“Ders sırasında hacklendi. Uygunsuz görüntü paylaşımı”*

Nergis: *“Dersteyken bir velisi tarafından video alınması”*

Eğitimcilerin birinci alt temaya ait yarı yapılandırılmış görüşme ifadeleri aşağıda yer verilmiştir.

Hilal: *“Zoom’dan canlı derslerin ilk başladığı haftalarda linki öğrenciler Tik Tok’ta paylaşmış. Oradan farklı kişiler girmiş. Kullanıcı adına küfürlü kelimeler yazıp ders sırasında bağlanmışlar. Toplantı odasında aktif değilmiş. Yani herkesi otomatik kabul ediyormuş.”* şeklinde ifade etmişlerdir.

Şule: *“... Instagram üzerinden gerçekleşti.” “Mesleğimiz gereği bilgi akışını takip etmemiz için bazı sayfaları takip etmemiz gerekiyor.” “... sitelerin birinde öğretmen olduğunu söyleyen bir kişi tarafından siber zorbalığa uğradı. Yani dm yolundan mesajlar atılarak biraz daha müstehcen mesajlar atılarak rahatsız edildi.”* şeklinde ifade etmişlerdir.

Leyla kodlu katılımcı meslektaşının uğradığı zorbalıklar hakkında anketimizi yanıtlamıştır. İlk başta meslektaşına yapılan siber zorbalık, sonrasında kendisine yapılmıştır. Katılımcıların ifadelerinde mesajlaşma uygulamalarının varlığından kaynaklı siber zorbalık yaşarken anlattıklarının geleneksel zorbalıktan izler taşıdığını gözlenmektedir. Katılımcının meslektaş Oya kodlu katılımcıdır.

4.4.2.1. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Meslektaşları Siber Zorbalıklardan “Nasıl Başa Çıktılar?” Temasını Destekleyen Nicel Bulgular

Tablo 86.

İkinci Temaya Ait Oluşan Kodlar (Meslektaşı Zorbalığa Uğrayan Eğitimci)

“Nasıl Başa Çıktılar” Sorusuna Ait Meslektaşı Zorbalığa Uğrayan Eğitimcilerin Görüşleri
Yetkili olabilecek kişilerden destek alma
Engelleyerek
Başa çıkamama
Zorbaya tepki verme
Normalleştirme

Bu temaya uygun olarak eğitimciler ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen analiz sonuçları incelendiğinde, meslektaşı zorbalığa uğrayan eğitimcilerin Covid 19 sürecinde gerçekleşen siber zorbalıklardan yetkili olabilecek kişilerden destek alma, engelleyerek, başa çıkamama, zorbaya tepki verme ve normalleştirme ile başa çıktıklarını belirtmişlerdir. İlk önce açık uçlu sorulara cevap veren eğitimcilerin görüşleri sunulduktan sonra görüşmeye katılan eğitimcilerin görüşlerine yer verilmiştir.

Eğitimcilerin ikinci alt temaya ait açık uçlu ifadeleri aşağıda yer verilmiştir.

Neşe: “Adaletle başvurdu.”

Nilüfer: “İdare ve rehberlik servisiyle görüşerek.”

Rüya: “Sosyal medya üzerinden Olay ile ilgili açıklama yaparak.”

Mehmet: “Hesabını kapattı.”

Neva: “Son durumu bilmiyorum.”

Nergis: “Şikâyetle bulundu.”

Eğitimcilerin ikinci alt temaya ait yarı yapılandırılmış görüşme ifadeleri aşağıda yer verilmiştir.

Hilal: “Toplantı odasını sonra aktif hale getirmiştir. Adını soyadını yazan öğrencileri girmiştir.”

Hilal “...Başka yerde paylaşım yapıldığında idare yaptırım uygulayacaktır.”

Şule: “...platformu neden takip ediyoruz amaç dışı kullanıyorsunuz tarzında geri dönüşler yapmış.” “Bu şekilde mesajlar devam ettikten sonra bu sayfanın admini ile konuşmaların ekran fotoğraflarını atmış.” “Daha çok kişiye duyurmak için.” “...ve birçok kadın

Leyla: “Üstesinden gelmek için MEB’e gittik. Müfettiş ile konuştuk.”

Görüşmenin 3. sorunda “Meslektaşınız bu durum ile başa çıkarken tercih ettiği yöntemler hakkında neler düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur.

Hilal kodlu katılımcı “olumlu yani yapması gerekeni yaptı.” “...bu konu hakkında herkesin başına gelebilir. Daha önce ne de olsa zoom’u kullanmıyorduk.” şeklinde ifade etmişlerdir.

Şule kodlu katılımcı “...bir şekilde engellenebilir duruma yol açıyor ama bu maalesef siber zorbalık devam ediyor. Bu sayfada yapmasa başka sayfada yine belki bu zorbalığına devam edecek...” ifadelerini sunmuşlardır. Bu görüşten ortak bir yasa ve yaptırım ne kadar gerekli olduğunu görüşüne ulaşıyoruz.

Leyla kodlu katılımcı “Bence yeterliydi.” ifade etmişlerdir.

4.4.2.2. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Meslektaşları Uğradığı Siber Zorbalıklardan “Neler Hissettiler?” Temasını Destekleyen Nicel Bulgular

Tablo 87.

Üçüncü Temaya Ait Oluşan Kodlar (Meslektaşı Zorbalığa Uğrayan Eğitimci)

“Nasıl Etkilendiler” Sorusuna Ait Meslektaşı Zorbalığa Uğrayan Eğitimcilerin Görüşleri
Olumsuz Duygular
Mesleki bağlılığını kaybetme
Motivasyon Düşüklüğü
Değersizlik
Güvensizlik
Bilinmiyor

Bu temaya uygun olarak eğitimciler ile yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen analiz sonuçları incelendiğinde, meslektaşı zorbalığa uğrayan eğitimcilerin Covid 19 sürecinde gerçekleşen siber zorbalıklardan olumsuz duygular, mesleki bağlılığını kaybetme,

motivasyon düşüklüğü, değersizlik, güvensizlik ve bilinmiyor olarak etkilenmişlerdir. İlk önce açık uçlu sorulara cevap veren eğitimcilerin görüşleri sunulduktan sonra görüşmeye katılan eğitimcilerin görüşlerine yer verilmiştir.

Eğitimcilerin üçüncü alt temaya ait açık uçlu ifadeleri aşağıda yer verilmiştir.

Neşe: *“Üzgün ve sinirli”*

Nilüfer: *“Çok üzüldü ama profesyonelce dersini anlatmaya devam etti”*

Rüya: *“Morali bozuk, çaresiz, kendini doğru ifade edememe”*

Mehmet: *“Üzgün”*

Neva: *“Çok çaresiz, utanç”*

Nergis: *“Çok tedirgin ve üzgün”*

Eğitimcilerin üçüncü alt temaya ait yarı yapılandırılmış görüşme ifadeleri aşağıda yer verilmiştir.

Hilal: *“Öğrencilerin içinde öyle olduğu için utanmıştır. İmam hatipte çalışıyor arkadaşım erkek öğrenciler küfürlü yazışmalar olduğu için canı sıkılmış olabilir.”*

Şule: *“Duygusal olarak kendini suçlu hissetti.”*

Leyla: *“Duygusal olarak çok stresli bir dönemdeydik. İstifa etmeyi düşündük. Birbirimize destek olduk.”*

Görüşmenin 5. Sorusunda “Yaşanılan durum meslektaşınızın yaşamını nasıl etkiledi?” sorusu sorulmuştur.

Hilal: *“Yok çok etkilemedi. Gülerek anlattı. Böyle böyle bir durum oldu.”*

Şule: *“...ruhsal anlamda acaba işte tekrardan zorbalık yaşayacak mıyım? Bu tür platformlara olan güvenini sarstı.”*

Leyla: *“...Öğrencilere elimizden geldiğince yansıtmamaya çalıştık. Biraz motivasyon düşüklüğümüz vardı ama mesleğimizin getirdiği sorumluluklar var. Çocukların suçu yok.”* şeklinde ifade etmişlerdir.

Görüşmenin 6. Sorusunda “Siber zorbalık olayından sonra meslektaşınız neler yaptı?” sorusu sorulmuştur.

Şule: *“benim bildiğim farklı bir önlem almadı.”*

Görüşmenin 7. Sorusunda “Meslektaşınız siber zorbalığa uğramadan önce bu konu hakkında farkındalığınız var mıydı? Sonda; Meslektaşınızın siber zorbalığa uğramadan önce bu konu hakkında sizin bir farkındalığınız var mıydı?” sorusu sorulmuştur.

Hilal: *“İngilizce bilmeyenler daha çok sorun yaşadı. Öyle olsa bile başıma gelse dersten atarım. Remove şeyini bilmiyorlar. Dersten o kişileri çıkartamadılar.”*

Şule kodlu katılımcı *“dijital platformlarda olan zorbalıklar hakkında bilgi sahibi idi. Ama kendisi ilk defa zorbalığa maruz kalmıştı. Bu şekilde bilgisi vardı.”*

Leyla: *“Hayır.”*

Görüşmenin 8. Sorusunda “Siber zorbalıkların önlenmesi için ne yapılması gerekir? Neler düşünüyorsunuz?” sorusu sorulmuştur.

Hilal: *“...öncesinde küçük bir video olabilirdi. Bunlara dikkat etmeniz gerek diye bilgisayar öğretmenleri bilgilendirebilirdi.”*

Şule: *“...Sosyal medya platformların kontrol edilebilirliği gerçekten çok zor ve bu platformları bazı insanlar gerçekten çok amaç dışı kullanıyor.”*

Şule *“...Z kuşağı daha çok böyle dijital platformlarda iç içe yani direkt bu dünyaya doğdukları için küçük yaşta bilgilendirmelerin çok önemli olduğunu düşünüyorum.”*

Leyla: *“Öncelikle MEB öğretmenlerine sahip çıkmalı.” “...Öğretmenler yanında birileri var olursa siber zorbalıklara maruz kalmazlar.”*

BÖLÜM V: TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

5.Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde, çalışmanın sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilerek literatürde bulunan araştırmalar eşliğinde tartışılmıştır. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda öneriler oluşturulmuştur.

5.1. Covid 19 Öncesi ve Sürecinde Eğitimcilerin Yaşadıkları veya Tanık Oldukları Siber Zorbalıklar “Nasıl Gerçekleşti?” Soruna Ait Sonuçlar

Medyan ve ortalama değerlerine bakıldığında kadın öğretmenler erkek öğretmenlere göre daha az seviyede siber zorbalığa maruz kaldıklarını bildirmişlerdir (Bayraktar, 2017). Çalışmamızda yaşanan zorbalıkların medyan ve ortalama değerlerine bakıldığında fiziksel, sözel, duygusal, sosyal dışlanma, cinsel zorbalık ve birden fazla zorbalık durumuna kadın öğretmenlerin daha fazla maruz kaldığına ulaşılmıştır. Eğitimci ve meslektaş öğretmenlerin değerlerine bakıldığında Covid 19 öncesi erkek öğretmenlerden daha fazla siber zorbalığa maruz kaldığı söylenebilir.

Erkek mağdurların fiziksel zorbalığa kadın mağdurların ise zihinsel veya sözlü zorbalığa maruz kaldıklarına ulaşılmıştır (Kauppi & Pörhölä, 2012). Çalışmamızda anaokulu, ilkokul, ortaokul düzeyinde çalışan katılımcılardan meslektaşlarının duygusal zorbalığa maruz kaldığını düşünenlerin sayısının lise düzeyindekilerden fazla olduğu görülmektedir. “Öğretmenler kendilerine yapılan zorbalığın daha çok onuncu sınıflarda yaşandığını ve kademe arttıkça bunun azaldığını” bildirmişlerdir (Yaman ve Kocabaşoğlu, 2011 s.657). Covid-19 öncesinde duygusal zorbalığa maruz kaldığını belirten katılımcıların 12’sinin 1-5 yıl arasında, 16’sının 6-10 yıl arasında, 17’sinin 11-15 yıl arasında ve 9’unun 15 yıl ve üstü süre ile çalıştığı tespit edilmiştir. Bu sonucu destekleyen bir araştırmaya göre 6-10 yıl hizmet süresindeki öğretmenler 1-5 yıl ve 16-20 göre daha fazla duygusal zorbalığa uğramaktadırlar (Ocak, 2008).

Covid 19 öncesi siber zorbalığa uğrayan eğitimci(n=3) %4,23 meslektaş eğitimci (n=3) %2,80 iken Covid 19 sürecinde siber zorbalığa uğrayan eğitimci (n=72) %14,8’i, meslektaş eğitimci (n=89) %18,2 şeklindedir. Covid 19 döneminde eğitimcilerin siber zorbalığa maruz kalma düzeylerinin artış gösterdiğini söyleyebiliriz. Araştırmaların çoğunluğu öğrencilerin uğradıkları zorbalığı incelerken eğitim kurumlarında öğretmenlerin

meslektaşları, müdürleri ve eğitim-öğretim sürecinde bulunan diğer kişiler tarafından zorbalıklar yaşamaktadırlar (Squelch, 2010). Covid 19 döneminde evden çalışan öğretmenler ile yapılan çalışmada “%56,4’ünün kişisel özellikleriyle ilgili, %43,6’sının ise işle ilgili nedenlerle mağduriyet yaşadıklarını” bildirmişlerdir (akt. Yıldırım alp ve Gülşah,2021 s.175, Deniz ve Iriz,2020).

Covid döneminde eğitimcilerin ve meslektaşların siber zorbalığa uğrama sıklıklarını ve sürelerini incelediğimizde istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Eğitimcilerin çalıştığı kurum türünde özel kurumda siber zorbalığın sıklığının ve süresinin daha çok belirli süre 1 kere olarak, kamu kurumunda gerçekleşen siber zorbalığın sıklığının ve süresinin daha çok birçok kere, bir kere, başlayıp biten şeklinde bitmektedir. Alinyazına bakıldığında devlet kurumlarında ilköğretim kademesinde görev yapan öğretmenlerin “istenmeyen davranışlara daha fazla” maruz kaldıklarına ulaşılmıştır (Özmen, 2012 s.38). Cinsiyet değişkenine baktığımızda meslektaşların uğradığı siber zorbalığın sıklığı ve süresi istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Sütun yüzdeleri incelendiğinde eğitimcilerin kadın meslektaşlarının uğradığı siber zorbalığın sıklığı ve süresi başlayıp biten, eğitimcilerin erkek meslektaşlarının uğradığı siber zorbalığın sıklığı ve süresi sürekli devam eden süreç şeklindedir.

Covid 19 öncesi eğitimcilerin n=30 %42,3, meslektaşları n=46 %43,0 Öğretmen, veli, okul yönetimi tarafından zorbalığa uğrarken eğitimciler n=12 16,9’u meslektaşlarından n=7 %6,6 sı kim tarafından zorbalığa uğradığını bilmezken Covid sırasında eğitimcilerin n=18 %25 bilmezken meslektaşlarından n=21 %23,60 uğramış en yüksek ora olarak veliler tarafından ve okul yönetimi tarafında siber zorbalığa uğrandığı söylenebilir.Covid 19 sırasında eğitimcilerin kimler tarafından zorbalığa uğradıklarını bilmemelerinin yüksek oranda olduğunu söyleyebiliriz. Covid 19 sürecinde yapılan bir çalışmada online eğitime geçiş, eğitimcileri zorlamıştır (Krishnakumari ve diğerleri, 2022). Online ders sırasında öğrenciler öğretmenlerine zorbalık davranışları (küfür söylemleri, dersi provokasyon vb.) sergilemişlerdir (Krishnakumari ve diğerleri, 2022).

Çalışmamızda Covid 19 sürecinde internet veya diğer dijital platformlar aracılığıyla eğitimcilerin ve meslektaşlarının uğradıkları siber zorbalıkların türünde en fazla uğranılan zorbalık “Tarafınıza saygısız, nezaketsiz, incitici veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi” (n=26 %36,11), eğitimcilerin meslektaşları “Meslektaşınıza saygısız, nezaketsiz, incitici

veya aşağılayıcı mesajların gönderilmesi” (n=30 %40,00) şeklindedir. Eğitimcilerin 20’si kamuda, 6’sı özel sektörde bulunmaktadır. Eğitimcilerin meslektaşlarından 19’u kamuda, 11’i özel sektörde çalışmaktadır. Kamu kurumunda çalışan öğretmenlerin mesajlaşma aracılığıyla daha yoğun siber zorbalığa maruz kaldıkları sonucuna ulaşılmaktadır.

“Meslektaşınız online ders işlerken başkaları tarafından müstehcen mesaj, resim veya videoların paylaşılması” şeklinde siber zorbalığa maruz kalma durumları 11 yıl ve üstü hizmet süresine sahip olan meslektaşlar daha çok tercih etmiştir. 11 yıl ve üstünün daha çok siber zorbalığa maruz kalma durumunun nedeni dijital okur yazarlık konusundaki eksikliklerden kaynaklı olabilir. Bir çalışmada “Öğretmenlerin yaşları ve kıdemleri arttıkça siber zorbalığa maruz kalma durumları azalma eğilimi göstermektedir” bulgularına ulaşılmıştır (Alanoğlu ve Karabatak, 2020 s.55).

Covid 19 sürecinde öğretmenler siber zorbalığa en çok sırasıyla video konferans uygulamaları ve mesajlaşma uygulamaları aracılığıyla maruz kalmışlardır. Video konferans uygulamaları ile en çok zorbalığa uğranmasının nedeninin bilgisayar kullanma becerisi eksikliği olduğu söylenebilir. Covid 19 döneminde çevrimiçi öğretimi araştıran bir çalışmanın bulgularına göre öğretmenlerin çevrimiçi öğretim için yeterli düzeyde dijital araçları kullanma yetkinliklerinin olmadığına ve çevrimiçi araçları etkin kullanmak için bir kitapçık veya eğitimlere ihtiyaç olduğunu bildirmişlerdir (Hassan ve diğerleri, 2020). Mesajlaşma uygulamalarında WhatsApp “ailelerle iletişimi kolaylaştıran teknolojiler arasında” görülmektedir (Balcı ve Şahin, 2018 s. 769). WhatsApp kullanımında öğretmenlerin şahsi numaralarının paylaşılması siber zorbalıkların oluşmasına zemin tanyabilir. Veli ve öğrenci iletişimi için yeni uygulamalara ihtiyaç olduğu düşünülmektedir.

5.1.2. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Yaşadıkları veya Tanık Oldukları Siber Zorbalıklardan “Nasıl Başa Çıktılar?” Soruna Ait Sonuçlar

Siber zorbalık konusunda net yasalar ve düzenlemeler olmadığında hiçbir şey yapmama (göz ardı etmek) başa çıkmada kullanılan en çok tercih edilen yöntemdir (Koirala, 2020). Hiçbir şey yapmama (göz ardı etmek) yöntemini en çok hizmet süresi 1-5 yıl arasındaki eğitimciler ve eğitimci meslektaşları tercih etmiştir. Mesleğe yeni başlamış eğitimciler yaşanan siber zorbalık karşısında güçsüz konumdadırlar (Macaulay ve diğerleri, 2020). Çalışmamızda görüşme sorularına katılan öğretmenlerin hizmet süresi 1-5 yıl arasındadır.

Öğretmenlerin yaşadıkları öfkeden kaynaklı görüşmeye katılarak güçlenmek istedikleri düşünülebilir.

Eğitimcilere zorbalıklar ile başa çıkma yöntemi olarak okul yöneticileri, velileri ve diğer eğitimci arkadaşları ile durumu paylaşımları tavsiye edilmektedir (James ve diğerleri, 2008). Çalışmamızda ise Covid 19 sürecinde siber zorbalıkla başa çıkma yöntemi olarak “arkadaşınız ile durumu paylaşma” yöntemi eğitimciler ve meslektaş eğitimcilerde en çok tercih edilen yöntemdir. Çalıştığı kurum süresine göre tespit edilen farklılık için sütun yüzdeleri incelendiğinde özel sektörde çalışan eğitimcilerin kamu sektöründe çalışan eğitimcilere göre “ailesi ile durumu paylaşma” yöntemini daha çok tercih ettiği görülmektedir. Eğitimcilerin yaşadıkları siber zorbalıkları aileleri ile paylaşmak istemelerinin güvende hissetmelerini sağladığı söylenebilir (Clark ve Bussey, 2020). Okul seviyesine göre sütun yüzdeleri incelendiğinde ilkokul ve lise düzeyinde çalışan katılımcıların meslektaşlarının “ailesi ile durumu paylaşma” yöntemini anaokulu ve ortaokul düzeyinde çalışan katılımcılara göre daha çok kullandıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Lise öğretmenlerinin daha çok bu yöntemi tercih etmesi çalıştıkları yaş grubundan kaynaklı olabilir. Ülkemizde yapılan bir çalışmada lise öğrencilerinin yarısı siber zorbalık davranışları sergilemektedir (Topçu,2008). Nepal’de yapılan bir çalışmada öğrencilerin öğretmenlerine yönelik siber zorbalık davranışları sosyal platformlarda öğretmeni küçük düşürmek, öğretmene şantaj yapmak, öğretmenlerine müstehcen davranmak şeklinde olduğunu bildirmişlerdir (Rajbhandari ve Rana,2022). Öğrencilerin öğretmenlere yönelik siber zorbalık davranışlarının yaş düzeyi arttıkça acımasızlaştığı düşünülebilir. Eğitimci olarak hizmet süresine göre sütun yüzdeleri incelendiğinde 15 yıl üstü hizmet süresine sahip eğitimcilerin meslektaşlarının bu yöntemi diğerlerinden daha çok kullandıkları gözlenmektedir. Hizmet süresi ve okul düzeyi arttıkça eğitimcilerin donanımlarından kaynaklı daha çok saygınlık bekleyebilirler. Saygınlıklarını korumak için meslektaşları ve okul müdürleri veya üst kuruluşlar ile paylaşmak istemeyebilirler. 15 yıl üstü hizmet süresine sahip eğitimcilerin meslektaşları birden fazla başa çıkma yöntemini diğerlerinden daha çok kullandıkları sonucuna ulaşılmaktadır. 15 yılın getirdiği bilgi birikiminden kaynaklı birden çok yöntem tercih ettikleri düşünülebilir. Okullarda gerçekleşen siber zorbalıkla mücadele çalışmalarına hizmet süresi fazla olan öğretmenlerin katılma oranının daha fazla olduğu söylenebilir.

Görüşme ve açık uçlu soruların analizleri incelendiğinde genç öğretmenler siber zorbalıkla başa çıkmak yerine mesleklerini bırakmayı düşündüklerini bildirmişlerdir. Özel okul

yöneticilerinin acil uzaktan eğitim sürecinde öğretmenleri zora sokan yöntemlere başvurduklarını gözlemliyoruz. Variyan ve Wilkinson (2021), yaptığı bir nitel çalışmada özel okul yöneticileri velilerini zengin müşteriler olarak görerek ilk önceliklerin öğretmenleri olmadığı bulgusuna ulaşmışlardır. Özel okullar “Piyasa mantığı” ile yönetilmektedir (Variyan ve Wilkinson,2021 s.189). Destek almayan öğretmenlerin velileri, okul yöneticileri ve öğrencileri tarafından zorbalıklara maruz kaldığı gözlenmektedir (Variyan ve Wilkinson, 2021). Yaşanılan siber zorbalığı “okul yönetimi ile durumu paylaşma” yüzde dağılım tablosu incelendiğinde eğitimcilerden 11’i kamuda, 5’i özel sektörde çalışmaktadır. Meslektaşlarımızda 14’ü kamuda, 9’u özel sektörde çalışmaktadır. Kamu kurumunda çalışan öğretmenlerin okul müdürleri ile ilişkilerinin özel sektörde çalışan öğretmenlere göre daha iyi olduğu söylenebilir.

Covid 19 sürecinde okul yöneticilerinin eğitimcileri denetlemek isterken güvenlik ihlallerini görmezden geldikleri söylenebilir. Eğitimciler online ders sırasında güvenlik bölümünü açtıklarında bu durumun derslerine başka siber zorbalıkların gelmesine imkân tanıyacağı gözlemlenebilir. Böylelikle bazı okul yönetimlerinin siber zorbalık hakkında bilinçlenmesi gerekmektedir. Öğretmenlerden izinsiz derse girmenin okul müdürlerini siber zorba yaptığı söylenebilir. Öğretmenler daha önce Zoom vb. platformlar kullanmadıkları için siber zorbalıkların yaşanmasını kabul edilebilir gördüklerini bildirmişlerdir. Bu konuda okul yöneticilerinin dönüşümcü bir lider vasfı taşımaları gerektiğinin önemini görmekteyiz. Acil uzaktan eğitime girerken kullanılan uygulamanın yabancı dil olmasıyla öğretmenlerin siber zorbalıklara maruz kalmalarına zemin oluşturabileceğine yönelik önlemlerin alınmadığı görülmektedir. 21. yüzyıl becerilerine sahip bir öğretmenin yabancı dil konusunda desteklenmesi ve teşvik edilmesi gerekmektedir.

5.1.3. Covid 19 Sürecinde Eğitimcilerin Yaşadıkları veya Tanık Oldukları Siber Zorbalıklardan “Neler Hissettiler?” ve “İyi Oluş Açısından Nasıl Etkilendiler” Soruna Ait Sonuçlar

“Nasıl Etkilendiler” sorusu iki farklı analizi içermektedir. “Neler Hissettiler?” sorusuyla nitel analizler yapılmıştır. “İyi Oluş Açısından Farklılık Var Mıdır?” sorusuyla nicel analiz yapılmıştır. Bu bölümde “Nasıl Etkilendiler” başlığı altında elde edilen bulgular bir araya getirilerek tartışılmıştır.

Çalışmamızda, eğitimcilerin Covid-19 sürecinde siber zorbalıklardan etkilenme düzeylerini belirlemek için öğretmenlerin iyi oluşu incelenmiştir. Öğretmenlerin iyi oluşu, okul

bağlılığı ve öğretim öz yeterliliği faktörleriyle birlikte ele alınarak değerlendirilmiştir. Çalışmamızın nicel bulgularına göre eğitimcilerin ve meslektaşlarının okul aidiyet düzeylerinde istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmuştur. Siber zorbalığa uğrayan eğitimciler ve meslektaşlarının yaşadıkları durumun okul bağlılığını olumsuz yönde etkilediği sonucuna ulaşılabilir. Siber zorbalığa uğrayan eğitimciler ve meslektaşlarından mesleki deneyimi yüksek olan eğitimcilerin okul bağlılığının daha yüksek olduğuna nitel bulgulardan ulaşılmaktadır. Covid sürecinde yapılan bir çalışmada hizmet süresi yüksek olan öğretmenlerin stres düzeylerinin ve negatif duygularının azaldığı sonucuna ulaşılmıştır (Karadeniz ve Zabcı, 2020). Öğretmenlerin okula bağlılığını “okul için çaba gösterme isteği, okulda çalışmaya devam etme isteği ve okulun eğitimsel amaç ve değerlerini kabul” şeklindedir (Dağlı ve Gençdal, 2018 s.167). Hizmet süresi uzun olan öğretmenlerin siber zorbalığa maruz kalmalarına rağmen okula bağlılıklarını kaybetmemelerinde öğrencileri, velileri ve okul yönetimin ailesi olarak görmesinden kaynaklı olabilir. Okulu ailesi olarak görmesi nedeniyle maruz kaldığı durumu affederek motivasyonlarını ve psikolojilerini iyileştirme gücüne sahip olabilirler.

Eğitimcilerin zorbalığa maruz kalanları ve kalmayanları arasındaki öz yeterlik puanlarına bakıldığında, zorbalığa uğramayan eğitimcilerin puanları uğrayan öğretmenlere karşı istatistiksel olarak anlamlıdır (Özkılıç, 2014). Çalışmamızdan elde ettiğimiz bulgulara göre, siber zorbalığa uğrama durumu ile öz yeterlilik arasında istatistiksel anlamlılık bulunmamıştır. Covid-19 sürecinde siber zorbalığa uğrama durumunun eğitimcileri ve meslektaşlarını etkilemediği sonucuna ulaşmaktayız.

Çalışmamızdan elde ettiğimiz bulgulara göre, öğretmenlerin iyi oluş düzeyleri arasında siber zorbalığa uğrama durumuna göre anlamlı bir fark vardır. Kendisi ve meslektaşı siber zorbalığa uğramayan öğretmenlerin iyi oluş düzeylerin sadece kendisi siber zorbalığa uğrayan eğitimcilerden yüksek olduğuna ulaşılmaktadır. Sadece kendisi siber zorbalığa uğrayan öğretmenlerin nitel bulguları incelendiğinde 1-5 yıl deneyimi olan öğretmenler mesleklerini bırakmak istediklerini bildirmişlerdir. Daha deneyimli öğretmenler maruz kaldıkları siber zorbalığa karşı pes etmediklerini bildirmişlerdir. Öğretmenlerin psikolojik iyi oluş düzeylerini araştıran bir çalışmada hizmet yılı arttıkça “daha yüksek düzeyde psikolojik iyi oluşa sahip oldukları belirlenmiştir” tir (Aydoğan, 2019 s.65).

Nitel analizleri incelediğimizde genç öğretmenlerin 6-10 ve 15 yıldan fazla hizmet süresini aşmış öğretmenlere göre iyi oluş düzeyleri düşüktür. Covid 19 sürecinde dijital araçların kullanım yetkinliğinden kaynaklı genç öğretmenlerin öğretim öz yeterliğinin yüksek olması beklenebilir. Bir çalışmada öğretmenlerin öz-yeterliliğinin dijital araçları kullanma yetenekleri ile ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Instefjord ve Munthe, 2017). Genç öğretmenlerin siber zorbalığa uğramamak için gerekli güvenlik tedbirlerini aldığını gözlemliyoruz. Gerekli tedbirleri aldığı halde öğrenci tarafından siber zorbalığa uğrayan öğretmenlerin stres düzeylerinin arttığına dair çalışmalar vardır (Özkılıç ve Kartal, 2012, s.3435). Siber zorbalığa uğramadıkları halde yoğun dijital araçların varlığından öğretmenlerin stresli oldukları söylenebilir. Görüşmeye katılan stresli genç öğretmenler okul müdürü ve velisi tarafından siber zorbalığa maruz kaldıklarını bildirmişlerdir. Alanyazında okul müdürlerinin ve velilerin öğretmenlere yaptıkları siber zorbalıklar hakkında mevcut çalışma yoktur. Genç öğretmenlerin Covid 19 sürecinde meslekten uzaklaşmak istemelerinin olumsuz bir sonuç olduğu söylenebilir. Covid 19 sürecinde velilerinden siber zorbalık görme nedenleri arasında velilerin de dijital okul yazarlıklarının olmaması gösterilebilir. Eğitim öğretim sürecinde veli iş birliği çok önemlidir. Covid 19 sürecinde iletişim kurmaya çalışırken farkında olmadan zorba davranışlar sergilemiş olabilirler. Öğretmenlerin huzurlu bir çalışma atmosferinde bulunmaları öğretmen iyi oluşu için gerekliliktir (Fogelgarn, Burns ve Billett 2019). Öğretmenlerin Covid sürecinde huzurlu bir çalışma ortamına sahip olmadıkları söylenebilir. Bu süreçten online eğitim ortamında yaşanan siber zorbalıkları azaltabilecek kişilerin okul müdürleri olduğu düşünülebilir. Okul müdürlerinin öğretmenlerine pozitif yaklaşımları öğretmenlerin iyi oluş düzeyini etkilemektedir (Devos ve diğerleri, 2012).

Araştırmanın sonuçlarında bazı sınırlılıklar mevcuttur. Covid 19 sürecinde öğretmenlerin siber zorbalığa uğradıkları halde yaşanan dönemin yoğunluğundan maruz kaldıkları siber zorbalıkların farkında olmadıkları söylenebilir. Görüşmeye katılan bir öğretmen yaşadığı siber zorbalığın daha sonra siber zorbalık olduğunun bilgisine ulaşıp görüşmeye katılmak istemiştir. Yaşanılan dönemin olağanüstü olmasından kaynaklı öğretmenlerin bazıları siber zorbalıkların yaşanmasını normal görebilmektedir. Bu durumun dijital okur yazarlığın olmaması ve bilişim suçlarının bilinmemesinden kaynaklı olduğu söylenebilir.

Bulgular doğrultusunda eğitimcilerin yaşanan siber zorbalıkları sakladıkları düşünülmektedir. Çoğu eğitimci siber zorbalığa uğradığında mesleki saygınlığını kaybettiğini düşünebilmektedir. Meslektaşlarından duygularını gizleyebilmektedir. Siber zorbalığa

seyirci konumundaki bazı eğitimcilerin meslektaşlarının hislerini tam olarak ifade etmediklerine ulaşılmaktadır. Bazı eğitimcilerin meslektaşları hakkında verdiği ifadelerde netliğin olmamasının nedeni siber zorbalığa uğramış eğitimcinin duygularını saklamış olmasıyla ilişkili olabilir. Görüşme sorularını incelediğimizde öğretmenlerin mesleği bırakmayı düşündüklerini dile getirmelerinden olayın ne kadar tehlikeli boyutlara dönüşebileceği öngörülmelidir. Çünkü yaşanan siber zorbalıklardan intihar düşüncesi gibi uç örnekler alanyazında mevcuttur.

5.2.Öneriler

5.2.1. Uzmanlara Yönelik Öneriler

1. Araştırma bulgularında eğitimcilerin meslektaşları ve okul müdürleri tarafından siber zorbalığa uğradıkları tespit edilmiştir. Siber zorbalık konusunun eğitim fakültelerinde ders olarak görülmesine ihtiyaç vardır. Öğrenci siber zorbalık müdahale çalışmalarına benzer öğretmen siber zorbalık müdahale çalışmaları yapılabilir.
2. Araştırma bulgularında eğitimcilerin siber zorbalığa en çok mesaj uygulamaları ile uğradıkları tespit edilmiştir. Yazılım mühendisleri ile iş birliği kurularak veli iletişimi, okul içi mesajlaşma vb. iletişim ihtiyaçları için okul için mesajlaşma uygulaması geliştirilebilir.
3. Araştırma bulgularında eğitimcilerin uğradığı siber zorbalıkların genellikle dijital okuryazarlığın eksikliğinde ortaya çıktığı tespit edilmiştir. Eğitimcilerin teknolojik araç ve güvenlik konusu hakkında hizmet içi eğitimler ile desteklenmesi gerektiği gözlemlenmektedir.

5.2.2. Okul Yöneticilerine Yönelik Öneriler

1. Araştırmanın bulgularında bazı okul yöneticilerinin siber zorbalık hakkında yeterli bilgileri olmadığı tespit edilmiştir. Okul yöneticileri siber zorbalık konusunu araştırıp müdahale çalışmalarında öncü olabilirler.
2. Araştırmanın yarı yapılandırılmış bulgularına göre öğretmenlerin genellikle yalnız kaldıkları gözlenmektedir. Nereye başvuracaklarını ve ne yapacaklarını bilmedikleri için

okul içi destek sistemlerinin yeniden yapılandırılmasının ve bilgilendirilmesinin yararlı olacağı düşünülmektedir.

3. Araştırmanın bulguları ile öğretmen iyi oluş düzeyinin lise eğitimcilerinde daha düşük olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen iyi oluş düzeylerine yönelik ilk çalışmalara lise okul yöneticilerinin başlaması beklenmektedir.

5.2.3. Sınırlılıklar ve İleride Yapılabilecek Araştırmalara Yönelik Öneriler

1.Çalışmamız Türkiye genelindeki eğitimciler ile sınırlanmıştır. Siber zorbalık hakkında derinlemesine çalışma yapan ülkelerdeki eğitimciler ile Covid 19 sürecinde eğitimcilerin maruz kaldığı siber zorbalığı araştıran farklı ülkelerdeki eğitimcilerin maruz kaldıkları siber zorbalıklar karşılaştırılarak bir çalışma yapılabilir.

2.Alanyazında yapılan çalışmaların geneli öğretmenlerin siber zorbalığa ve zorbalığa ilişkin görüşlerinden oluşmaktadır. Öğretmenlerin uğradıkları siber zorbalıklar hakkında nicel çalışmaların artması gerektiği gözlenmektedir.

3.Araştırmanın yarı yapılandırılmış ve açık uçlu sorularından elde edilen bulgulara göre Covid 19 sürecinin stresi ve siber zorbalıklar nedeniyle mesleklerini bırakmak istediklerini bildirmişlerdir. Covid 19 sonrası yaşanan siber zorbalıklar nedeniyle mesleğini bırakan eğitimciler hakkında çalışma yapılabilir.

4.Siber zorbalığa maruz kalan öğretmenler hakkında çalışmalar vardır. Zorba veli veya okul müdürünün neden öğretmene yönelik siber zorbalık yapmayı tercih ettikleri araştırılabilir.

5. Alanyazında eğitimcilerin siber zorbalıktan kaynaklı psikolojik olarak tükenmişlik düzeyleri hakkında çalışma yoktur. Covid 19 sürecinde eğitimcilerin şahit oldukları veya maruz kaldıkları siber zorbalıklardan psikolojik olarak tükenmişlik düzeyleri araştırma konusu olabilir.

6. Alanyazında meslektaşları tarafından siber zorbalığa uğrayan eğitimciler hakkında çalışma yoktur. Eğitimcilerin meslektaşları tarafından uğradıkları siber zorbalıklardan etkilenme düzeyleri ve mesleki iyi oluş düzeyleri araştırılabilir.

Sınırlılık;

1.Siber zorbalıkta zorba kişilerin kimliğini saklayabilmesi metodolojik olarak sınırlandırmaktadır. Eğitimcilerin tam olarak kimler tarafından siber zorbalığa uğradığı sonucuna ulaşılmamaktadır. Bu metodolojik sınırlılık tam olarak eğitimcilerin kim tarafından zorbalığa uğradığına ulaşmamızı engellemektedir.

2.Çalışmaya katılan eğitimcilerin siber zorbalığı belirli kültürel değer yargıları içerisinde anlamlandırması bir sınırlılık sunmaktadır. Eğitimcilerin maruz kaldığı siber zorbalıklar incelenirken farklı kültürdeki eğitimcilerin görüşleri ile zenginleştirilerek nicel çalışmalar yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Affouneh, S., Salha, S., ve Khlaif, Z. N. (2020). Designing quality e-learning environments for emergency remote teaching in coronavirus crisis. *Interdisciplinary Journal of Virtual Learning in Medical Sciences*, 11(2), 135-137.
- Akkoyunlu, B., Orhan, F., ve Umay, A. (2005). Bilgisayar öğretmenleri için bilgisayar öğretmenliği özyeterlik ölçeği geliştirme çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29, 1-8.
- Aktaş, Ö., ve B. Büyüktaş, vd., (2020). Covid-19 virüsünden kaynaklanan izolasyon günlerinde spor bilimleri öğrencilerinin uzaktan eğitime karşı tutumları. *Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 1-9.
- Ally, M. (2019). Competency profile of the digital and online teacher in future education. *International Review of Research in Open and Distributed Learning*, 20(2).
- Alanoğlu, M., ve Karabatak, S. (2020). Öğretmenlerin okuldaki siber zorbalık mağduriyetleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (55), 45-70.
- Allen, R., Jerrim, J., ve Sims, S. (2020). How did the early stages of the COVID-19 pandemic affect teacher wellbeing? *Centre for Education Policy and Equalising Opportunities (CEPEO) Working Paper*, (20-15), 20-15.
- Altunel, M. (2020). 5 Soru: Koronavirüs (Covid-19) salgınının eğitim ve öğretmenlere etkisi. Erişim tarihi: 13.01.2023. <https://www.setav.org/5-soru-koronavirus-covid-19-salgınının-eğitim-ve-öğretmenlere-etkisi/>
- American Academy of Pediatrics. (2016). *Prevention of childhood lead toxicity. Council on Environmental Health. Pediatrics*, 138(1), e20161493.
- Ambrožová, P., ve Kaliba, M. (2021). Teacher-shaming in the context of Czech distance learning due to COVID-19 pandemic. In *Proceedings of EDULEARN21 Conference* (Vol. 5, p. 6th)
- Anjum, A., ve Muazzam, A. (2019). Workplace bullying and physical health of teachers working in higher education institutes. *Journal of Postgraduate*

Medical Institute, 33(3)

Atam., H. (2022). Twitch fenomenlerine ‘kart aklama’ operasyonu. Erişim

Tarihi; 3 Nisan 2022. <https://www.sozcu.com.tr/2022/gundem/twitch-dolandiricilarina-operasyon-40-gozalti-6866599/>

Arıcak, O. T. (2012). Siber zorbalık: Gençlerimizi bekleyen yeni

tehlike. ErişimTarihi.16.01.2023. <https://siberzorbalik.wordpress.com/2012/04/23/siber-zorbalik-genclerimizi-bekleyen-yeni-tehlike/>

Assari S. (2017). *General self-efficacy and mortality in the USA; Racial Differences. Journal Of Racial And Ethnic Health Disparities, 4(4), 746–757.*

Balay, R. (2014). Yönetici ve öğretmenlerde örgütsel bağlılık. Ankara: Pegem Akademi.

Baldry, A. C., Blaya, C., ve Farrington, D. P. (Eds.). (2018). International

perspectives on cyberbullying: Prevalence, risk factors, and interventions.

Palgrave Macmillan.

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review, 84(2), 191-215.*

Bandura, A. (1993). Perceived self-efficacy in cognitive development and functioning. *Educational Psychologist, 28(2), 117-148.*

Bandura, A. (1995). Exercise of personal and collective efficacy in changing societies. *Self-efficacy in changing societies, 15, 334.*

Barlett, C. P., Simmers, M. M., Roth, B. ve Gentile, D. (2021). Comparing cyberbullying prevalence and process before and during the COVID-19 pandemic. *The Journal of Social Psychology, 1-11.*

Bandura, A. (2006). Toward a psychology of human agency. *Perspectives on Psychological Science 1(2), 164-180.*

Bauman, S. (2014). Cyberbullying: What counselors need to know. John

Wiley & Sons.

- Bauman, S., ve Bellmore, A. (2015). New directions in cyberbullying research. *Journal of school violence*, 14(1), 1-10.
- Beckman, L., Hagquist, C., ve Hellström, L. (2012). Does the association with psychosomatic health problems differ between cyberbullying and traditional bullying? *Emotional and behavioural difficulties*, 17(3-4), 421-434.
- Belsey, B. (2005). Cyberbullying: An emerging threat to the “always on” generation. *Recuperado el*, 5(5), 2010.Erişim Tarihi;10.04.2022.
<https://billbelsey.com/?p=1827>
- Bengtsson, M. (2016). How to plan and perform a qualitative study using content analysis. *NursingPlus open*, 2, 8-14.
- Bergmann, M. C., ve Baier, D. (2018). Prevalence and correlates of cyberbullying perpetration. Findings from a German representative student survey. *International journal of environmental research and public health*, 15(2), 274.
- Brewster, A. B., ve Bowen, G. L. (2004). Teacher support and the school engagement of Latino middle and high school students at risk of school failure. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 21(1), 47-67.
- Brown, N., Te Riele, K., Shelley, B., ve Woodrofe, J. (2020). Learning at home during COVID-19: Effects on vulnerable young Australians. Independent Rapid Response Report. Hobart: University of Tasmania, Peter Underwood Centre for Educational Attainment.
- Brumsickle, B. D. (2021). *The Impact of Leadership on Teacher Connectedness: A Case Study*. Doktora tezi. Northcentral Üniversitesi.
- Burcu, T. Ü. R. K., ve Şenyuva, G. (2021). *Şiddet sarmalı içinden siber zorbalık: bir gözden geçirme*. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (10), 462-479.
- Burnukara, P. ve Uçanok, Z. (2012). Okul ortamı ve sanal ortamda meydana gelen akran zorbalığı ne ölçüde örtüşüyor. *Türk Psikoloji Dergisi*, 27(69),

81-96.

Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri (29. Basım)*. Pegem Akademi Yayıncılık.

Creswell, J. W., & Sözbilir, M. (2021). *Karma yöntem araştırmalarına giriş*. Pegem Akademi.

Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and conducting mixed methods research*, (3rd ed). Los Angeles, CA: Sage.

Creswell, J. W. (2021). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni (3. Baskıdan Çeviri)*. Siyasal kitabevi.

Calvete E., Fernández-González L., González-Cabrera J. M., ve Gámez-

Guadix M. (2018). Continued bullying victimization in adolescents:

Maladaptive schemas as a mediational mechanism. *Journal of Youth and Adolescence*, 47(3), 650–660.

CDC. (2021). About COVID-19. Erişim Tarihi. 8 Kasım

2022. <https://www.cdc.gov/coronavirus/2019-ncov/your-health/about-covid-19/basics-covid-19.html>

Chandra, S., Chang, A., Day, L., Fazlullah, A., Liu, J., McBride, L., vd.

(2020). Closing the K–12 digital divide in the age of distance learning. San Francisco, Boston: Common Sense Media, Boston Consulting Group.

Chan, H. C. O., ve Wong, D. S. (2015). Traditional school bullying and cyberbullying in Chinese societies: Prevalence and a review of the whole-school intervention approach. *Aggression and Violent Behavior*, 23, 98–108.

Chen, J. K., ve Chen, L. M. (2020). A cross-national examination of school violence and nonattendance due to school violence in Taiwan, Hong Kong, and Mainland China: A Rasch model approach. *Journal of School Violence*, 19(2), 177–191.

Chen, J. K., ve Chen, L. M. (2020). Cyberbullying among adolescents in

- Taiwan, Hong Kong, and Mainland China: A cross-national study in Chinese societies. *Asia Pacific Journal of Social Work and Development*, 30(3), 227-241.
- Chisholm, J. F. (2014). Review of the status of cyberbullying and cyberbullying prevention. *Journal of information systems education*, 25(1), 77.
- Cohut, M. (2018). What are the health benefits of being social? Erişim Tarihi.6.03.2022, www.medicalnewstoday.com/articles/321019
- Collie, R. J., ve Martin, A. J. (2016). Adaptability: An important capacity for effective teachers. *Educational Practice and Theory*, 38(1), 27-39.
- Collie, R.J., ve Martin, A. (2020). Teacher Wellbeing During COVID-19. Erişim Tarihi.13.7.2022, https://www.teachermagazine.com/au_en/articles/teacher-wellbeing-during-covid-19
- Cornell, D., Gregory, A., Huang, F., Xitao, F., & Graesser, A. C. (2013). Perceived prevalence of teasing and bullying predicts high school dropout rates. *Journal of Educational Psychology*, 105(1), 138–149.
- COVID-19 Webinar: A new world for teachers, education's frontline workers [Video]. <https://en.unesco.org/news/covid19-webinar-new-world-teachers-educations-frontline-workers>.
- Craig, W., Boniel-Nissim, M., King, N., Walsh, S. D., Boer, M., Donnelly, P. D., Harel-Fisch, Y., Malinowska-Cieślak, M., Gaspar de Matos, M., Cosma, A., Van den Eijnden, R., Vieno, A., Elgar, F. J., Molcho, M., Bjereld, Y., ve Pickett, W. (2020). Social media use and cyber-bullying: Across-national analysis of young people in 42 countries. *Journal of Adolescent Health*, 66(6), S100–S108.
- Creswell, J. W., & Plano Clark, V. L. (2018). *Designing and Conducting Mixed Methods Research* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: SAGE.
- Creswell, J. W. (2021). *A concise introduction to mixed methods research*. SAGE publications.
- Çetin, B., Yaman, E., ve Peker, A. (2011). Cyber victim and bullying scale: A study of validity and reliability. *Computers & Education*, 57(4), 2261-2271.

- Çetinkaya, Ş. (2013). Lise öğrencisi erkek ergenlerde problem çözme eğitiminin problem çözme becerisi, kişilerarası ilişki tarzı ve öfke kontrolü üzerine etkisi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Dağlı, A. ve Gençdal, G. (2018). Öğretmenlerin örgütsel bağlılığına ilişkin algılarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(14), 164-175.
- Denden, M., Tlili, A., Burgos, D., Jemni, M., Huang, R., Essalmi, F., ve Chang, T. W. (2021). Framework for teacher support during remote teaching in a crisis: COVID-19, as a Case Study. *Radical Solutions for Education in a Crisis Context*, 147-161.
- De, R., N. Pandey., ve A. Pal (2020). Impact of digital surge during Covid-19 pandemic: A viewpoint on research and practice. *International Journal of Information Management* 55, 102171.
- Department of Education, Skills and Employment (DESE). (2020). Coronavirus (COVID-19) information for schools and students: Reducing potential risk of Covid-19 transmission in schools. Erişim Tarihi.22.05. 2021.www.Dese.gov.au/covid-19/schools
- Dicke, T., Parker, P. D., Holzberger, D., Kunina-Habenicht, O., Kunter, M., ve Leutner, D. (2015). Beginning teachers' efficacy and emotional exhaustion: Latent changes, reciprocity, and the influence of professional knowledge. *Contemporary Educational Psychology*, 41, 62-72.
- Dixon, M. A., Cunningham, G. B., Sagas, M., Turner, B. A., ve Kent, A. (2014). Challenge is key: An investigation of affective organizational commitment in undergraduate interns. *Journal of Education for Business*, 80(3), 172-180. doi:10.3200/JOEB.80.3.172-180.
- DMR., (2020). Tumblr statistics and facts. Erişim Tarihi. 22.09. 2021.<https://expandedramblings.com/>
- DMR., (2020). LinkedIn statistics and facts. Erişim Tarihi. 22.09. 2021.

<https://expandedramblings.com/index.php/by-the-numbers-a-few-important-linkedin-stats/>

DMR., (2020). Instagram statistics and facts. Erişim Tarihi. 22.09. 2021.

<https://expandedramblings.com/index.php/important-instagram-stats/>

DMR., (2020). Discord statistics and facts. Retrieved February Erişim Tarihi. 22.09. 2021. <https://expandedramblings.com/index.php/discord-statistics-facts/>

Doane, A. N., Kelley, M. L., Chiang, E. S., ve Padilla, M. A. (2013).

Development of the cyberbullying experiences survey. *Emerging Adulthood*, 1(3), 207-218.

Dolev-Cohen, M., ve Levkovich, I. (2021). Teachers' responses to face-to-face and cyberbullying of colleagues by others in Israeli schools. *International Journal of School & Educational Psychology*, 9(sup1), S153-S165.

Dovi, T. A. (2020). What is cyberbullying. Erişim

Tarihi. 22.05.2021. <https://kidshealth.org/en/parents/cyberbullying.html>

Downey, Ken. (2020). Cyberbullying may increase During COVID-19 pandemic, expert says. Erişim

Tarihi. 13.04.2021. <https://www.healio.com/news/pediatrics/20200330/cyberbullying-may-increase-during-covid19-pandemic-expert-says>

Drane, C., Vernon, L., ve O'Shea, S. (2020). The impact of 'learning at home' on the educational outcomes of vulnerable children in Australia during the COVID-19 pandemic. Bentley: Ministerial briefing note prepared by the National Centre for Student Equity in Higher Education, Curtin University

Dursun, S., Gökçe, A., ve Aytaç, S. (2020). Siber zorbalık: Üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma. *International Journal of Social Inquiry*, 13(2), 465-485.

Efe, Y. S., Erdem, E., ve Vural, B. (2021). Lise öğrencilerinde siber zorbalık ve internet bağımlılığı. *Bağımlılık Dergisi*, 22(4), 465-473

Ellis, W. E., Dumas, T. M., & Forbes, L. M. (2020). Physically isolated but socially connected: Psychological adjustment and stress among adolescents during the

- initial COVID-19 crisis. *Canadian Journal of Behavioural Science Revue canadienne des sciences du comportement*, 52(3), 177–187.
- Ergöner Akça T., Biçen E., ve Ersoy G. COVID-19 Salgınında ev içi şiddet. *Adli Tıp Bülteni*. 2020;25(Özel Sayı):48–57.
- Ergün, E. ve Nartgün, Ş. S. (2017). Öğretmen öznel iyi oluş ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Sakarya University Journal of Education*.
- Evcı, N., ve Aylar, F. (2017). Derleme: Ölçek geliştirme çalışmalarında doğrulayıcı faktör analizinin kullanımı. *Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(10), 389-412
- Ferreira, P. D. C., Barros, A., Pereira, N., Marques Pinto, A., ve Veiga Simão, A. M. (2021). How presenteeism shaped teacher burnout in cyberbullying among students during the Covid-19 pandemic. *Frontiers in psychology*, 12, 745252.
- Field, A. (2009). *Discovering statistics using SPSS*, 3rd Edn London. UK: SAGE [Google Scholar].
- Footy, M., Samara, M.ve O'Higgins Norman, J. (2017). Bullying and cyberbullying studies in the school-aged population on the island of Ireland: A meta-analysis. *British journal of educational psychology*, 87(4), 535-557.
- Forssell, R. (2016). Exploring cyberbullying and face-to-face bullying in working life – Prevalence, targets and expressions. *Computers in Human Behavior*, 58, 454–460.
- Garaigordobil, M., ve Machimbarrena, J. M. (2019). Victimization and perpetration of bullying/cyberbullying: Connections with emotional and behavioral problems and childhood stress. *Psychosocial Intervention*, 28(2), 67–73.
- Gauley, J. (2017). *Pathways to student engagement in school: Exploring the effects of school climate on school engagement*. The University of Wisconsin-Madison.
- Gençdal, G. (2018). İlkokullarda görevli öğretmenlerin okul binalarının fiziksel koşulları ile örgütsel bağlılık algıları arasındaki ilişki. *Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dicle Üniversitesi, Diyarbakır*.
- Geyser.W. (2022).42 Useful Twitch Stats For Influencer Marketing Managers.Erişim Tarihi.17.02.2022. <https://influencemarketinghub.com/twitch-stats/>

- GEW, (2008). GEW stellt Studie zu Cybermobbing vor.Erişim Tarihi.05.04.2021. <https://www.gew.de/aktuelles/detailseite/gew-stellt-studie-zu-cybermobbing-vor/>
- Gibson, S., ve Dembo, M. (1984) Teacher efficacy: A construct validation. *Journal of Educational Research*, 76(76), 569-582
- Goddard, R. D., Hoy, W. K., ve Hoy, A.W. (2000) Collective efficacy: Its meaning, measure and impact on student achievement. *American Educational Research Jurnal*, 37(2), 479-507
- Golberstein, E., Wen, H., ve Miller, B. F. (2020). Coronavirus disease 2019 (COVID-19) and mental health for children and adolescents. *JAMA pediatrics*, 174(9), 819-820.
- Gordon, S. (2022). The real-life effects of cyberbullying on children.Erişim Tarihi.6.03.2023. <https://www.verywellfamily.com/what-are-the-effects-of-cyberbullying-460558>
- Gönülaçar, ř. (2016). Türkiye’de öğretmen imajı ve itibarı üzerine bir İnceleme.ErişimTarihi.23.03.2022.https://www.academia.edu/20607351/T%C3%BCrkiye_de_%C3%96%C4%9Fretmen_%C4%B0maj%C4%B1_ve_%C4%B0tibar%C4%B1_%C3%9Czerine_Bir_%C4%B0nceleme
- Gökbulut, B., Keserci, G., ve Akyüz, A. (2021). Eğitim fakültesinde görev yapan akademisyen ve öğretmenlerin dijital materyal tasarım yeterlikleri. *Sosyal Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 4(1), 11-24.
- Gu, Q., ve Day, C. (2007). Teachers resilience: A necessary condition for effectiveness. *Teaching and Teacher education*, 23(8), 1302-1316.).
- Gudmundsdottir, G. B., Gassó, H. H., Rubio, J. C. C., ve Hatlevik, O. E. (2020). Student teachers’ responsible use of ICT: Examining two samples in Spain and Norway. *Computers & Education*, 152, 1-11.
- Güler, A., Halıcıoğlu, M. B., & Taşgın, S. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma. Seçkin Yayıncılık*.
- Gümüş, A. (2019). Geleceğin eğitiminde yeni öğretmen becerileri. *Analiz Raporu*, 4.
- Gürbüz, R., Erdem, E., ve Yıldırım, K. (2013). Başarılı okul müdürlerinin özellikleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20), 167-179.
- Gürhan, N. (2017). Her yönü ile akran zorbalığı. *Türkiye Klinikleri J*

- Psychiatr Nurs-Special Topics*, 3(2), 175-81.
- Gürbüz, R., Erdem, E., ve Yıldırım, K. (2013). Başarılı okul müdürlerinin özellikleri. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, (20), 167-179.
- Hart, J. (2021). *Top 300 Tools for Learning 2021*. Erişim Tarihi.9.08.2022. <https://www.toptools4learning.com>.
- Harris, N.D. (2020). A broad strategy for schools During the COVID-19 Pandemic. Erişim Tarihi.09.07.2021. <https://www.brookings.edu/blog/brown-center-chalkboard/2020/03/27/a-broad-strategy-for-schools-during-the-covid-19-pandemic/>
- Haura, T. A. ve Ardi, Z. (2020). Student's Self Esteem and Cyberbullying Behavior in Senior High School. *Jurnal Aplikasi IPTEK Indonesia*, 4(2), 89-94.
- Hassan, M. M., Mirza, T., ve Hussain, M. W. (2020). A critical review by teachers on the online teaching-learning during the COVID-19. *International Journal of Education and Management Engineering*, 10(8), 17-27.
- Hayırcı, B. (2019). *Lise öğrencilerinin akıllı telefon bağımlılık düzeyleri ile sosyal kaygı ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Healty Children. (2021). Bullying: It's Not OK. Erişim Tarihi.23.04.2020. <https://www.healthychildren.org/English/safety-prevention/at-play/Pages/Bullying-Its-Not-Ok.aspx>
- Herscovis, M. (2011)., Incivility, social undermining, bullying... oh my!": A call to reconcile constructs within workplace aggression research. *Journal of Organizational Behavior*, 32(3), 499-519.
- Hinduja, S., ve Patchin, J. W. (2008). Cyberbullying: An exploratory analysis of factors related to offending and victimization. *Deviant Behavior*, 29(2), 1-29.
- Hinduja, S., & Patchin, J. W. (2014). *Bullying beyond the schoolyard: Preventing and responding to cyberbullying*. Corwin press.

- Holfeld, B., ve Sukhawathanakul, P. (2017). Associations between internet attachment, cyber victimization, and internalizing symptoms among adolescents. *Cyberpsychology, Behavior, and Social Networking*, 20(2), 91-96
- Hutton, J. S., Lin, L., Gruber, R., Berndsen, J., DeWitt, T., Van Ginkel, J. B., & Ammerman, R. T. (2018). *Shared reading and television across the perinatal period in low-SES households. Clinical pediatrics*, 57(8), 904-912.
- Holmes, E. A., O'Connor, R. C., Perry, V. H., Tracey, I., Wessely, S., Arseneault, L., vd. (2020). Multidisciplinary research priorities for the COVID-19 pandemic: A call for action for mental health science. *The Lancet Psychiatry*, 7, 547–560.
- Huang, Y., ve Zhao, N. (2020). Generalized anxiety disorder, depressive symptoms and sleep quality during COVID-19 outbreak in China: a web-based cross-sectional survey. *Psychiatry Research*, 288.
- İstanbul Bilgi Üniversitesi., (t.y). Zorbalık. Psikolojik Danışmanlık Birimi.ErişimTarihi11.05.2021.<https://www.bilgi.edu.tr/upload/zorbalik/>
- Instefjord, E. J., ve Munthe, E. (2017). Educating digitally competent teachers: A study of integration of professional digital competence in teacher education. *Teaching and teacher education*, 67, 37-45.
- Jain, O., Gupta, M., Satam, S., & Panda, S. (2020). Has the COVID-19 pandemic affected the susceptibility to cyberbullying in India? *Computers in Human Behavior Reports*, 2, 100029.
- Jarvis, M. (2002). Teacher stress: A critical review of recent findings and suggestions for future research directions. *Stress News*, 14, 1–13.
- Jardine, A., Yeung, A., ve Richards, T. (2016). Click on mentors: An e-mentoring scheme for rural and remote school students. HEPpp Final Report.
- Jiménez, R. (2019). Multiple victimization (bullying and cyberbullying) in primary education in Spain from a gender perspective. *Multidisciplinary Journal of Educational Research*, 9(2), 169-193.
- Kalaycı, H., ve Özdemir, M. (2013). Lise öğrencilerinin okul yaşamının niteliğine ilişkin algılarının okul bağlılıkları üzerine etkisi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 33(2), 293-315.

- Kapıkıran, Ş. (2016). Ebeveyn akademik başarı baskısı ve desteği ölçeğinin psikometrik değerlendirmeleri ve yapısal geçerlik: Ortaokul ve lise öğrencileri. *Ege Eğitim Dergisi*, 17(1), 62-83.
- Kaptein, M., Nass, C., ve Markopoulos, P. (2010). Powerful and consistent analysis of likerttype rating scales. CHI 2010 Proceedings, ss.2391-2394.
- Karaman, G. ve Ünsal, H. (2017). Ortaokul rehber öğretmenleri, bilişim teknolojileri öğretmenleri ve yöneticilerinin okullarda yapılan siber zorbalık çalışmaları hakkındaki görüşleri ve siber zorbalığın önlenmesi hakkındaki önerileri. *Uşak Üniversitesi Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 62- 85.
- Karadeniz, G., ve Zabcı, N. (2020). Pandemi döneminde uzaktan eğitim veren öğretmenlerin çalışma koşulları ve algıladıkları stres ile psikolojik iyi oluşları arasındaki ilişki. *MSGSÜ Sosyal Bilimler*, 2(22), 301-314.
- Klassen, R. M., ve Chiu, M. M. (2010). Effects on teachers' self-efficacy and job satisfaction: Teacher gender, years of experience, and job stress. *Journal of Educational Psychology*, 102(3), 741-756. doi:10.1037/a0019237
- Koeze, E. ve N. Popper (2020). The virus changed the way we internet. ErişimTarihi.23.04.2021.<https://www.nytimes.com/interactive/2020/04/07/technology/coronavirus-internet-use.html>
- Korkmaz, M. (2020). Sınıf öğretmenlerinin dijital okuryazarlık seviyelerinin belirlenmesi. Yüksek lisan tezi. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Korkmaz, G., ve Toraman, Ç. (2020). Are we ready for the post-covid-19 educational practice? An investigation into what educators think as to online learning. *International Journal of Technology in Education and Science*, 4(4), 293-309.
- Köiv, K. (2015). Changes over a Ten-year interval in the prevalence of teacher targeted bullying. *Procedia*, 171, 126-133.
- Kopecký, K., & Szotkowski, R. (2017). Cyberbullying, cyber aggression and their impact on the victim–The teacher. *Telematics and Informatics*, 34(2), 506-517.
- Kowalski, R. M., Giumetti, G. W., Schroeder, A. N., ve Lattanner, M. R. (2014). Bullying in the digital age: A critical review and meta-analysis of cyberbullying research among youth. *Psychological Bulletin*, 140(4), 1073–1137.

- Köylü, D., ve Gündüz, Y. (2018). Öğretmenlerin karar alma sürecine katılım düzeylerinin örgütsel bağlılık ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisi. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 279-299.
- Krishnakumari, S., Subathra, C., ve Arul, K. (2022). A descriptive study on the behavior of students in online classes during COVID-19 pandemic. In *AIP Conference Proceedings* (Vol. 2405, No. 1, p. 030028). AIP Publishing LLC.
- Kurşunoğlu, A., Bakay, E. ve Tanrıöğen, A. (2010). İlköğretim okulu öğretmenlerinin örgütsel bağlılık düzeyleri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(28), 101-115.
- Kyriacou, C.H., ve Zuin, A., (2016). “Cyberbullying of teachers by students on YouTube: challenging the image of teacher authority in the digital age,” *Research Papers in Education*, vol. 31, no. 3, pp. 255-273, 2016.
- Kyriacou, C., ve Zuin, A. (2015). Characterising the cyberbullying of teachers by pupils. *The Psychology of Education Review*, 39(2), 26-30.
- Kyriacou, C., ve Zuin, A. (2016). Cyberbullying of teachers by students on YouTube: challenging the image of teacher authority in the digital age. *Research Papers in Education*, 31(3), 255-273.
- Lapidot-Lefler, N., ve Dolev-Cohen, M. (2015). Comparing cyberbullying and school bullying among school students: Prevalence, gender, and grade level differences. *Social psychology of education*, 18(1), 1-16.
- Lenhart, A. (2007). Cyberbullying.
ErişimTarihi.26.09.2021.<https://www.pewresearch.org/internet/2007/06/27/cyberbullying/>.
- Lin. Y. (2021).10 Twitter statistics every marketer should know in 2021(Infographic).
ErişimTarihi.15.08.2022.<https://www.oberlo.com/blog/twitter-statistics>
- Lipton, J. (2021). *Teachers’ experiences with emergency remote teaching during the Covid-19 pandemic*. Doktora tezi. Wilkes Üniversitesi.
- Lobe, B., Livingstone, S., Olafsson, K., ve Vodeb, H. (2011). Cross-national comparison of risks and safety on the internet: Initial analysis from the EU Kids Online survey of European children. EU Kids Online

- Madrileña, M.F. (2021). Significant rise in cyberbullying in Mallorca during the pandemic. *Majorca Daily Bulletin*. Erişim Tarihi. 16.08.2022. <https://www.majorcadailybulletin.com/news/local/2021/09/15/89479/mallorca-education-cyberbullying.html>
- Macaulay, P. J. R. (2020). *How teachers and young people perceive and respond to cyberbullying in the school environment*. Nottingham Trent University (United Kingdom).
- Machimbarrena, J. M., ve Garaigordobil, M. (2018). Prevalence of bullying and cyberbullying in the last stage of primary education in the Basque Country. *The Spanish journal of psychology*, 21.
- Mannila, L., Nordén, L. A., Pears, A. (2018). Digital competence, Teacher self-efficacy and training needs. In ICER 2018- Proceedings of the 2018 ACM Conference on International Computing Education Research (pp.78-85). ACM.
- Mamun, M. A., ve Griffiths, M. D. (2020). First COVID-19 suicide case in Bangladesh due to fear of COVID-19 and xenophobia: possible suicide prevention strategies. *Asian Journal of Psychiatry*, 51, 102073.
- Mascheroni, G., (2015). New Report Comparing Net Children Go Mobile Data With Children's Access And Use In Brazil. Erişim Tarihi. 25.11. 2020. <https://netchildrengomobile.eu/>
- Maviş, V. (2021). Ceza hukuku boyutuyla siber zorbalık. *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 29(3), 2455-2500.
- McLean, L. ve Connor, C.M. (2015), "Depressive symptoms in third-grade teachers: Relations to classroom quality and student achievement", *Child Development*, Vol. 86, pp. 945-954.
- MEB, (2017). *Öğretmenlik mesleği genel yeterlikleri*. Ankara.
- MEB, (2020). "EBA canlı sınıfta ilk hafta 150.000 ders yapıldı" Erişim Tarihi. 17.07.2022. <http://www.meb.gov.tr/eba-canli-sinifta-ilk-hafta-150000-ders-yapildi/haber/20730/tr>
- Metin, K. E. (2017). Ortaokullarda görev yapan öğretmenlerin siber zorbalık yaşama düzeyleri ve siber zorbalıkla başa çıkma stratejilerinin

incelenmesi. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Mishna, F., Sanders, J. E., McNeil, S., Fearing, G., ve Kalenteridis, K. (2020). “If somebody is different”: A critical analysis of parent, teacher and student perspectives on bullying and cyberbullying. *Children and Youth Services Review, 118*, 105366.

Morrison, S (2017). How the law protects students who cyberbully their teachers. Erişim Tarihi. 14.06.2022. <https://www.vocativ.com/419694/teachers-victims-cyberbullying-social-media/index.html>

Myers, C. A., ve Cowie, H. (2019). Cyberbullying across the lifespan of education: Issues and interventions from school to university. *International journal of environmental research and public health, 16*(7), 1217.

NCAB., (2022). Types of bullying. Erişim Tarihi. 3.04.2022. <https://www.ncab.org.au/bullying-advice/bullying-for-parents/types-of-bullying/>

NCAB., (2022). How to stop cyberbullying. Erişim Tarihi. 12.03.2022. www.ncab.org.au.

Nedim-Bal, P. and Kahraman, S., (2015). The effect of cyber bullying sensibility improvement group training program on gifted students. *Journal of Gifted Education Research, 3*(2), 48-57.

New Zealand Government (2020). Beehive-Covid 19: Government moving quickly to roll out learning from home. Retrieved April 18, 2020, from <https://www.beehive.govt.nz/release/covid19-government-moving-quickly-roll-out-learning-home>.

Ocak, S. (2008). *Öğretmenlerin duygusal taciz (mobbing)'e ilişkin algıları (Edirne ili örneği)*. Yüksek lisans tezi. Trakya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Olenik-Shemesh, D., Heiman, T., ve Keshet, N. S. (2019). Factors that affect teachers' coping with cyberbullying: Implications for teacher education programs. *Creative Education, 10*(13), 3357.

Olweus, D. (1993). *Bullying: What we know and what we can do*.

- Öğretmen Ağı. (2022). Siber zorbalık: nedir ve nasıl baş edilir? Erişim Tarihi.10.11.2022.<https://www.ogretmenagi.org/duyurular/siber-zorbalik-nedir-ve-nasil-bas-edilir>
- Önder, F. C., ve Sarı, M. (2012). Bullying and quality of school life among elementary school students. *Ilkogretim Online*, 11(4).
- Özdemir, F. (2017). Bir hukukçu gözüyle siber zorbalık kavramı. Erişim Tarihi.21.12.2021. <https://www.hukukihaber.net/makale/bir-hukukcu-gozuyle-siber-zorbalik-kavrami-h87753.html>
- Özmen, Z. K. (2012). İlköğretim okulu öğretmenlerinin öğrencilerin istenmeyen davranışlarını algılama düzeyleri. *Turkish International Journal of Special*.
- OECD (2014), TALIS 2013 Results: An international perspective on teaching and learning, TALIS, OECD Publishing, Paris.
- OECD (2013), How's Life? 2013: Measuring well-being, OECD Publishing, Paris.
- OECD (2013), OECD Guidelines on measuring subjective well-being, OECD Publishing, Paris.
- Patchin, J. W., ve Hinduja, S. (2011). Traditional and nontraditional bullying among youth: A test of general strain theory. *Youth and Society*, 43(2), 727–751.
- Patton, M., (2018). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (2.baskı).Pegem yayınları
- Peker, A., (2013). *İnsani değerler yönelimli psiko-eğitim programının problemlili internet kullanımı ve siber zorbalık üzerindeki etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi. Sakarya Üniversitesi.*
- Pikulski, P., Pella, J., Casline, E., Hale, A., Drake, K., ve Ginsburg, G. S. (2020). School connectedness and child anxiety. *Journal of Psychologists and Counsellors in Schools*.
- Positive Action., (2020). Evidence-Based bullying Prevention programs and curriculum. Erişim Tarihi.23.04.2020.<https://www.positiveaction.net/bullying-prevention-curriculum-programs>

- Ray, K. (2021). What is Remote Learning? Erişim Tarihi.19 Mart 2022.<https://www.techlearning.com/how-to/what-is-remote-learning>
- Rajbhandari, J., ve Rana, K. (2022). Cyberbullying on social media: An analysis of teachers' unheard voices and coping strategies in Nepal. *International journal of bullying prevention*, 1-13.
- Renshaw, T. L., Long, A. J., ve Cook, C. R. (2015). Assessing teachers' positive psychological functioning at work: Development and validation of the teacher subjective well-being questionnaire. *School Psychology Quarterly*, 30(2), 289-306.
- Rivers, I. (2000). *Social exclusion, absenteeism and sexual minority youth. Support for Learning*,15(1), 13–18. doi:10.1111/1467-9604.00136.
- Roffey, S. (2012). Pupil wellbeing—Teacher wellbeing: Two sides of the same coin?. *Educational and child psychology*, 29(4), 8.
- Roffey, S. (2012). Pupil wellbeing—Teacher wellbeing: Two sides of the same coin? *Educational and child psychology*, 29(4), 8.
- Rowley, K, Bunker, E., Cole, D. (2002). Designing the right blend: Combining online and onsite training for optimal results. *Performance Improvement*, 41(4), 24-34.
- Sarı, M., Canoğulları, E. ve Yıldız, E. (2018). Öğretmenlerin okul yaşam kalitesi algıları ile mesleki motivasyon düzeylerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (47), 387- 409.
- Savi, F. (2011). Çocuk ve ergenler için okula bağlanma ölçeği: Geçerlik ve güvenirlik çalışması [School attachment scale for children and adolescents: the study of validity and reliability]. *Elementary Education Online*, 10 (1), 80 – 90
- Scheuch, K., E. Haufe and R. Seibt (2015). “Teachers’ Health”, *Deutsches Aerzteblatt Online*.
- Shannon, J. (2021). What is Bullying? The 7 Different Types.Erişim Tarihi.18.01.2023.<https://www.jonnyshannon.com/blog/what-is-bullying-a-21st-century-looking-into-the-different-types-of-and-how-we-can-help>
- Schleicher, A. (2018), Valuing our teachers and raising their Status: How communities can help, International Summit on the Teaching Profession, OECD Publishing, Paris,

- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H., & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Tests of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of psychological research online*, 8(2), 23-74.
- Sheikh, M. K., Chaudhry, N., ve Ghogare, A. (2020). Depression in teachers due to cyberbullying who are working in covid-19 pandemic: A cross-sectional study. *International Journal of Current Research and Review*, 12(20), 98-102.
- Short, E., Linford, S., Wheatcroft, J. M., & Maple, C. (2014). The impact of cyberstalking: The lived experience-a thematic analysis. *Studies in health technology and informatics*, 199(1), 133-137.
- Skaalvik, E. M., ve Skaalvik, S. (2007). Dimensions of teacher self-efficacy and relations with strain factors, perceived collective teacher efficacy, and teacher burnout. *Journal of Educational Psychology*, 99(3), 611-625. doi:10.1037/0022-0663.99.3.611.
- Sintema, E. J. (2020). Effect of COVID-19 on the Performance of Grade 12 Students: Implications for STEM Education. *Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education*, 16(7), em1851.
- Smith, P. K., Mahdavi, J., Carvalho, M., Fisher, S., Russell, S., & Tippett, N. (2008). Cyberbullying: Its nature and impact in secondary school pupils. *Journal of child psychology and psychiatry*, 49(4), 376-385.
- Smart Social., (2014). What is the After School App? Parent Guide.Erişim Tarihi.23.11.2021. <https://smartsocial.com/post/after-school-app>
- Sorrentino, A., Baldry, A. C., Farrington, D. P., ve Blaya, C. (2019). Epidemiology of cyberbullying across Europe: Differences between countries and genders. *Educational Sciences: Theory and Practice*, 19(2), 74–91.
- Soydan, C. (2018). *Bilişim teknolojileri öğretmeni rehberliğinde branş öğretmenlerinin dijital materyal geliştirme süreçlerinin incelenmesi*,Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Stonebanks.R. F, (2021). Cyberbullying and COVID-19: How can we make online spaces safer?.Erişim

Tarihi11.03.2022.<https://www.mcgill.ca/definetheline/article/cyberbullying-and-covid-19-how-can-we-make-online-spaces-safer>

- Sun, S., ve Deng, S. (2016). *Adolescents' cyberbullying: causes, harms, and countermeasures. Mod. Commun. 38, 144–148.*
- Sülün, A. A., Yayan, E. H., ve Düken, M. E. (2021). COVID-19 salgını sürecinin ergenlerde akıllı telefon kullanımına ve uyku üzerine etkisi. *Turk J Child Adolesc Ment Health, 28(1), 35-40.*
- Şimşek H., ve Yıldırım A. (2021). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemi (12.Baskı). Seçkin Yayıncılık.*
- Şişman, M. (2009). Öğretmen Yeterlilikleri: Modern bir söylem ve retorik. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 10(3), 63-82.
- Tanrıkulu, T. (2013). *Siber zorbalıkla ilgili değişkenlerin incelenmesi ve gerçeklik terapisi yönelimli bir müdahale programının siber zorbaca davranışlar üzerindeki etkisi.* Yayınlanmamış doktora tezi. Sakarya Üniversitesi, Sakarya
- Thomas, J., Barraket, J., Wilson, C. K., Rennie, E., Ewing, S., ve MacDonald, T. (2019). Measuring Australia's digital divide: The Australian digital inclusion index 2019. Melbourne: RMIT University and Swinburne University of Technology, for Telstra.
- Tokunaga, R. S. (2010). Following you home from school: A critical review and synthesis of research on cyberbullying victimization. *Computers in human behavior, 26(3), 277-287*
- Topçu-Uzer, Ç., ve Tanrıkulu, İ. (2017). Siber zorbalığı önleme ve müdahale programları: ulusal bir alanyazın taraması. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 30(1), 1-17.*
- Tönbül, Ö. (2020). Koronavirüs (Covid-19) salgını sonrası 20-60 yaş arası bireylerin psikolojik dayanıklılıklarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Humanistic Perspective, 2(2), 159-174.*
- Turan, İ., Şimşek, Ü., ve Aslan, H. (2015). Eğitim araştırmalarında likert ölçeği ve likert-tipi soruların kullanımı ve analizi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, (30), 186-203.*

- Türk Eğitim-Sen. (2009). Öğretmenlerin gözüyle okullarda şiddet.Erişim Tarihi.1.01.2023.www.turkegitimsen.org.tr/modules.php?name=News&file=article&sid=1642
- Türker, K., Duyar, I., ve Çalik, T. (2012). Are we legitimate yet? The Journal of Management Development, 31(1), 71-86.
- Türk Dil Kurumu. (2022). Meslek. Erişim Tarihi.5 Mayıs2022. <https://sozluk.gov.tr/>
- Ukataevna, Danna S., ve Nikolaevn, V. (2020). Bulling among adolescents in Astana, Kazakhstan: prevalence and associated factors.
- UNESCO. (2020). COVID19 Educational disruption and response. Erişim Tarihi.10 Eylül 2021.<https://en.unesco.org/themes/education-emergencies/coronavirus-school-closures>
- UNESCO. (2020). Cyberbullying: What is it and how to stop it. Erişim Tarihi.8 Eylül 2021. <https://www.unicef.org/end-violence/how-to-stop-cyberbullying#menu>
- UNESCO. (2020c). COVID-19 Educational disruption and response. Erişim Tarihi.20 Mart 2020. <https://en.unesco.org/covid19/educationresponse>
- Utemissova, G. U., Danna, S. ve Nikolaevna, V. N. (2021). Cyberbullying during the Covid-19 pandemic. *Global Journal of Guidance and Counseling in Schools: Current Perspectives*, 11(2), 77-87.
- Uyar, T. (2021). Okuryazarlık sadece eğitim demek mi? Erişim Tarihi.5 Temmuz 2022.<https://www.iienstitu.com/blog/okuryazarlik-sadece-egitim-demek-mi>
- Vaillancourt, T., Trinh, V., McDougall, P., Duku, E., Cunningham, L., Cunningham, C., ...ve Short, K. (2010). Optimizing population screening of bullying in school-aged children. *Journal of School Violence*, 9(3), 233-250.
- Vaillancourt, T., Faris, R., ve Mishna, F. (2016). Cyberbullying in children and youth: implications for health and clinical practice. *Canadian journal of Psychiatry*, 62(6), 368–373.
- Van Bavel, J. J., Baicker, K., Boggio, P. S., Capraro, V., Cichocka, A., Cikara, M., ... Ve Drury, J. (2020). Using social and behavioural science to support COVID-19 pandemic response.*Nature Human Behaviour*, 1-12, 460-471.

- Van Horn, J. E., Taris, T. W., Schaufeli, W. B., ve Schreurs, P. J. (2004). The structure of occupational well-being: A study among Dutch teachers. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 77(3), 365-375.
- Yaman, E., ve Kocabaşoğlu, N. (2011). Zorbalığa farklı bir bakış: Öğrencilerin öğretmenlerine zorbalık yaptığı bir dikey zorbalık araştırması. *İlköğretim Online*, 10(2), 653-666.
- Yang, C., Manchanda, S., ve Greenstein, J. (2021). Educators' online teaching self-efficacy and compassion fatigue during the COVID-19 pandemic: The dual roles of "connect". *School Psychology*, 36(6), 504.
- Yanar, Z. (2021). Zorbalığın mekansal değişimi. Erişim Tarihi. 25 Temmuz 2021. <https://sosyolojikmudahale.com/2021/07/25/zorbaligin-mekansal-degisimi/>
- Ybarra, M. L., ve Mitchell, K. J. (2004). Online aggressor/targets, aggressors, and targets: A comparison of associated youth characteristics. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45(7), 1308-1316
- Yeni, G. (2020). 21. yüzyıl becerilerinin okul yöneticilerinin liderlik yönlerine olan etkisi. *Uluslararası Liderlik Eğitimi Dergisi (ULED)*, 2(2), 19-30.
- Yeo, L., Ang, R., Chong, W., Huan, V., ve Quek, C. (2008). Teacher efficacy in the context of teaching low achieving students. *Current Psychology*, 27(3), 192-204.
- Yetkiner, B. (2021). Pandemi sürecinde "Salgın" filminin alımlanmasına yönelik bir çalışma. *Akdeniz Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, (35), 70-90.
- Yıldırma S. ve Gülşah, T. U. R. (2021). Covid 19 salgın sürecinde mobbing sorunu: evden çalışan beyaz yakalıları üzerine bir araştırma. *Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 2(2), 171-186.
- Yüksel, Z. (2020). Orta öğretim öğrencilerinin okula aidiyet düzeyi. *Dini Araştırmalar*, 23(57), 173-194.
- Walker, J., ve Slear, S. (2011). The impact of principal leadership behaviors on the efficacy of new and experienced middle school teachers. *NASSP Bulletin*, 95(1), 46-64.
- Walker, S. D. (2017). *The effects of mindfulness training on teacher perception of stress and teacher self-efficacy*. Doktora tezi. Baker Üniversitesi.

- Wang, C., Pan, R., Wan, X., Tan, Y., Xu, L., ... ve Ho, C. (2020). A longitudinal study on the mental health of general population during the COVID-19 epidemic in China. *Brain, behavior, and immunity*, 87, 40-48.
- Walz, A. (2020). Professors in the fine arts discuss the challenges of teaching online classes.Erişim Tarihi.17 Şubat 2022.<https://theracquet.org/9082/news/professors-in-the-fine-arts-discuss-the-challenges-of-teaching-online-classes/>
- Webber, M. A., ve Ovedovitz, A. C. (2018). Cyberbullying among college students: a look at its prevalence at a US Catholic University. *International Journal of Educational Methodology*, 4(2), 101-107.
- WHO. (2019). Coronavirus disease (COVID-19). Erişim Tarihi:22 Mart 2022.[Coronavirus disease \(COVID-19\) \(who.int\)](https://www.who.int/news-detail/coronavirus-disease-(covid-19))
- Williams, R. (2010). Teachers suffer cyberbullying by pupils and Parents.Erişim Tarihi.8.07.2022.<https://www.theguardian.com/education/2010/mar/30/teachers-bullied-online>
- Wolke, D., Copeland, W. E., Angold, A., ve Costello, E. J. (2013). Impact of bullying in childhood on adult health, crime, and social outcomes. *Psychological Science*, 24, 1958–1970.
- Wong, C. W., Tsai, A., Jonas, J. B., Ohno-Matsui, K., Chen, J.,ve Ang, M., et al. (2020). Digital screen time during Covid-19 pandemic: risk for a further myopia boom? *American Journal of Ophthalmology*. S0002-9394(20) 30392-5.
- Wright, M. F. (2015). Cyber victimization and perceived stress: Linkages to late adolescents' cyber aggression and psychological functioning. *Youth & Society*, 47(6), 789–810.
- Xiao, H., Zhang, Y., Kong, D., Li, S., ve Yang, N. (2020). Social capital and sleep quality in individuals who self-isolated for 14 days during the coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak in January 2020 in China. *Medical science monitor: international medical journal of experimental and clinical research*, 26, e923921.

EKLER

Ek 1: Anket Soruları

- 1.1. Cinsiyetiniz?
- 1.2. Yaşınız?
- 1.3. Eğitim düzeyiniz?
- 1.4. Çalıştığınız kurum türü?
- 1.5. Çalıştığınız okul türü?
- 1.6. Çalıştığınız kurumdaki göreviniz?
- 1.7. Branşınız?
- 1.8. Eğitimci olarak hizmet süreniz?
- 1.9. Şu an çalıştığınız okuldaki hizmet süreniz?
2. Covid-19 pandemisi öncesinde çalıştığınız eğitim kurumunda herhangi bir zorbalığa maruz kaldınız mı?
 - 2.1 Covid-19 pandemisi öncesinde çalıştığınız eğitim kurumunda aşağıdaki zorbalık türlerinden hangisine maruz kaldınız?
 - 2.2. Covid-19 Pandemisi öncesinde uğradığınız zorbalık(lar) kim tarafından gerçekleştirildi?
3. Covid-19 pandemisi öncesinde çalıştığınız eğitim kurumunda herhangi bir meslektaşınız zorbalığa maruz kaldı mı?
 - 3.1. Covid-19 pandemisi öncesinde çalıştığınız eğitim kurumunda meslektaşınız aşağıdaki zorbalık türlerinden hangisine maruz kaldı?
 - 3.2. Covid-19 Pandemisi öncesinde meslektaşınızın uğradığı zorbalık(lar) kim tarafından gerçekleştirildi?
4. Covid-19 pandemisi sürecinde internet veya diğer dijital platformlar (sosyal medya, video konferans uygulamaları, e-posta, mesaj uygulamaları vb.) aracılığıyla siber zorbalığa uğradınız mı?
 - 4.1. Covid-19 pandemisi sürecinde internet veya diğer dijital platformlarda (sosyal medya, video konferans uygulamaları, e-posta, mesaj uygulamaları vb.) aşağıdaki siber zorbalık türlerinden hangisine maruz kaldınız?
 - 4.2. Uğradığınız siber zorbalık(lar) hangi dijital ortamda gerçekleşti?

- 4.3. Uğradığınız siber zorbalık(lar) nasıl gerçekleşti? (Lütfen kısaca açıklayınız.)
- 4.4. Uğradığınız siber zorbalık(lar) kim tarafından gerçekleştirildi?
- 4.5. Uğradığınız siber zorbalık(lar) hangi sıklıkla ve ne kadar süre devam etti?
- 4.6. Uğradığınız siber zorbalık(lar) karşısında nasıl hissettiniz? (Lütfen kısaca açıklayınız.)
- 4.7. Uğradığınız siber zorbalık (lar)la nasıl başa çıktınız? (Lütfen kısaca açıklayınız)
- 4.8. Uğradığınız siber zorbalık (lar)la başa çıkarken aşağıdaki yöntemlerden hangisini kullandınız?
- 4.9. Covid-19 pandemisi sürecinde uğradığım siber zorbalık (lar)la başarılı bir şekilde başa çıkabildim (7’li likert)
- 4.10. Uğramış olduğunuz siber zorbalık, sizi öğretmen olarak nasıl etkiledi? Lütfen kısaca açıklayınız.)
5. Covid-19 pandemisi sürecinde çevrenizde siber zorbalığa uğrayan meslektaşlarınız oldu mu?
- 5.1. Covid -19 pandemisi sürecinde internet veya diğer dijital platformlarda (sosyal medya, video konferans uygulamaları, e-posta, mesaj uygulamaları vb.) aşağıdaki siber zorbalık türlerinden hangisine meslektaşınız maruz kaldı?
- 5.2. Meslektaşınız uğradığı siber zorbalık(lar) hangi dijital ortamda gerçekleşti?
- 5.3. Meslektaşınızın uğradığı siber zorbalık(lar) nasıl gerçekleşti? (Lütfen kısaca açıklayınız.)
- 5.4. Meslektaşınızın uğradığı siber zorbalık(lar) kim tarafından gerçekleştirildi? (Lütfen kısaca açıklayınız.)
- 5.5. Meslektaşınızın uğradığı siber zorbalık(lar) hangi sıklıkla ve ne kadar süre devam etti? (Lütfen kısaca açıklayınız.)
- 5.6. Meslektaşınız uğradığı siber zorbalık(lar) karşısında nasıl hissetti? (Lütfen kısaca açıklayınız.)
- 5.7. Meslektaşınız uğradığı siber zorbalık (lar)la nasıl başa çıktı? (Lütfen kısaca açıklayınız.)
- 5.8. Meslektaşınız uğradığı siber zorbalık (lar)la başa çıkarken aşağıdaki yöntemlerden hangisini kullandı?
- 5.9. Covid-19 pandemisi sürecinde meslektaşım uğradığı siber zorbalık (lar)la başarılı bir şekilde başa çıkabildi.
- 5.10. Meslektaşınızın uğramış olduğu siber zorbalık, öğretmen olarak meslektaşınızı nasıl etkiledi?

6.Öğretmen İyi Oluşu/Wellbeing – School Connectedness & Teaching Efficacy

- 6.1. Kendimi okuluma ait hissedirim.
- 6.2. Başarılı bir öğretmenim.
- 6.3. Okulumda gerçekten kendim olabilirim.
- 6.4. Öğrencilerin yeni şeyler öğrenmesine yardımcı olma konusunda iyiyimdir.
- 6.5. Okuldaki insanların bana değer verdiğini hissediyorum.
- 6.6. Öğretmen / eğitimci olarak birçok şeyi başardım.
- 6.7. Okulumda bana saygılı davranılır.
- 6.8. Öğretimimin etkili ve yararlı olduğuna inanıyorum.

Ek 2: Görüşme Soruları

Eğitimci Hakkında Görüşme Soruları

- 1.Uğradığınız siber zorbalık nasıl gerçekleşti?
- 2.Siber zorbalığa uğradıktan sonra olayın üstesinden gelmek için ne yaptınız?
- 3.Siber zorbalık (lar)la başa çıkarken tercih ettiğiniz yöntemlerden memnun musunuz?
Neden?
- 4.Bu durum size neler hissettirdi?
- 5.Bu durum yaşamınızı nasıl etkiledi?
Sonda;
a) Öğretiminizi nasıl etkiledi?
b) Mesleki aidiyetiniz nasıl etkilendi?
c)Çalıştığınız okula bakışınızı nasıl etkiledi?
d)Öğretim yetkinliğinizi nasıl etkiledi?
- 6.Siber zorbalık sonrasında neler yaptınız?
- 7.Siber zorbalığa uğramadan önce bu konu hakkında farkındalığınız var mıydı?
- 8.Siber zorbalıkların önlenmesi için ne yapılması gerekir? Neler düşünüyorsunuz?

Eğitimci Meslektaş Hakkında Görüşme Soruları

- 1.Meslektaşınız uğradığı siber zorbalık nasıl gerçekleşti?
 - 2.Meslektaşınız uğradığı siber zorbalığın üstesinden gelmek için neler yaptı?
 - 3.Meslektaşınız bu durum ile başa çıkarken tercih ettiği yöntemler hakkında neler düşünüyorsunuz?
 - 4.Yaşanılan durum meslektaşınızı (duygusal) nasıl etkiledi?
 - 5.Yaşanılan durum meslektaşınızın yaşamını nasıl etkiledi?
- Sonda;
- a) Yaşanılan durum bir meslektaş olarak sizin yaşamınızı nasıl etkiledi?
 - a) Öğretiminizi nasıl etkiledi?
 - b) Mesleki aidiyetiniz nasıl etkilendi?
 - c)Çalıştığınız okula bakışınızı nasıl etkiledi?
 - d)Öğretim yetkinliğinizi nasıl etkiledi?
- 6.Siber zorbalık olayından sonra meslektaşınız neler yaptı?
 - 7.Meslektaşınız siber zorbalığa uğramadan önce bu konu hakkında farkındalığınız var mıydı?
- Sonda;
- a) Meslektaşınızın siber zorbalığa uğramadan önce bu konu hakkında sizin bir farkındalığınız var mıydı?
- 8.Siber zorbalıkların önlenmesi için ne yapılması gerekir? Neler düşünüyorsunuz?

Tarihi
05/04/2021

Sayı
2021/04-12

ARAŞTIRMA BAŞLIĞI	Covid-19 Pandemi Sürecinde Hızlı Dijitalleşme Doğrultusunda Öğretmenlerin Yaşadıkları Siber Zorbalığın Boyutunun İncelenmesi
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	Karma Yöntem
ARAŞTIRMACI(LAR)	Büşra Nur Er Dr. Öğr. Üyesi Serkan Uçan
KARAR	Etik açıdan uygundur.

Görevi	Kurul Üyeleri	İmza
Başkan	Prof. Dr. Halil İbrahim SAĞLAM	
Üye	Prof. Dr. Ahmet AKIN	
Üye	Prof. Dr. Özlem FEDAL	
Üye	Prof. Dr. Çiğdem KILIÇ	
Üye	Prof. Dr. Yeşim GÜLEÇ ASLAN	
Üye	Doç. Dr. Özge CENGİZ	
Üye	Doç. Dr. Özcan Erkan AKGÜN	
Üye	Av. Fevziye DOĞRUEK	